

SZOMBATHY VIKTOR

CIROK PETI

SZOMBATHY VIKTOR

Cirok Peti szerencsés kalandjai

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ BUDAPEST, 1974

CSAVLEK ANDRÁS *rajzaival*

© Szombathy Viktor, 1974 ISBN 963 110 111 8

NYITÁNY

és egyben Első felvonás, amelyben megösmérjük a kiváló Cirok Pétert, azonkívül a Mókus őrs néhány vezéregyéniségét

Az osztályt – a hetedik a-t – megülte a lélekszakasztó nagy csönd. Az előbb még halk zszibongás röppögött ki a nyitott ablakon, néhányan önfeledt képpel hegyezték ceruzájukat, s rajzoltak Mária Terézia jóindulatú ábrázolatjára Rákóczi-bajuszt és táncdal énekes-szakállt; olyan szívbeli megnyugvással, amilyen akkor fogja el az embert, amikor biztosan tudja már, hogy ebben az évben nem fog többé felelni, Bodor tanár úr csak a kétes jegyre állókat faggatta nem lanyhuló türelemmel a ku-ruc-labanc háborúk okai, Bem apó csatái és az imperializmus csínytevéséi felől, a többi fiú lelke pedig megnyugodva szállongott a folyópart fölött, ahol vígan cikáznak a szitakötők, ringanak a ladikok, a nap meleg sugárral öntözgeti a fűvenyt, és türelmetlen gazdáikat várják már a pecázóbotok.

Bodor tanár úr ütemesen koppantgatta az asztalt golyóstolla visszájával. Most is, az utolsó feleltetés közben is magyarázott, mert az a remény éltette: hátha tölthet még valami tudománymaradékot az izgatott koponyákba. Csak egy csipetnyit bár, de ezen a csipetnyin is legyen mit elgondolkodni vakációban. Sajnos, a kobakok nyaktengelye már nemigen forgott a kuruc-labanc küzdelmek és a fiatal Amerika gazdasági harcai körül. Egyszer csak váratlanul felugrott Bodor tanár úr, 5 tollával a jobb sarok felé bökött.

5

– Cirok, te megátalkodott!

A zaj végtelennek tetsző zsinórját egyszeribe elvágta. A tekintetek a jobb hátsó sarok irányába villantak. Almapiros képű, boglyos-szöke hajú fiú ült egymagában az előtte ülőnek biztos védelme mögött, s lógatta a fejét, mintha aludna. Fel sem rezzent, meg sem billent, amikor Bodor tanár úr rárivallt. A tanár úr ennél fogva lelépett a pódiumról, s lassú járásával a szundikáló felé indult. A fiú észre sem vette a közeledő veszedelmet. Könyvet tartott a kezében a pad alatt, s oly gyönyörűséggel merült a betűkbe, hogy füle cimpája is belevörösödött. Bodor tanár úr csendesen a könyvre tette kezét.

– Mutasd csak!

Cirok Péter most ébredt a való világra. Kóválygó fejjel ébredt föl.

– Már én lefeleltem, tanár úr!

– Ha az felelet volt, fiam! És akkor is figyelhetsz! Micsoda könyv ez?

– Elöl-hátul könyv.

Bodor tanár úr megrázta a fejét, mint aki nem jól hall.

– Miféle badarság ez?

– Elöl *Kloss kapitány* – vallotta engedelmesen Cirok –, ha pedig megfordítjuk, akkor a fél *Winnetou*. A másik fele még otthon van.

– Kloss kapitány Winnetou fél testéhez ragasztva -forgatta a könyvet Bodor tanár úr –, csodálatos egyveleg lehet.

– És Old Shatterhand! – toldotta hozzá lelkesen Cirok, mert látta, hogy Bodor tanár úr lelkében a békésebb indulatok szelíd virága hajtott ki.

– Hm, hm! – hümmögött szelíden Bodor tanár úr.

– Nem tetszett olvasni, moziban meg tévében látni őket, tanár úr? Lovagolnak, vívnak, célba lönek, úsznak, birkóznak, védik a szegényt és az ártatlant! Mindegyik egy-egy Balczó!

6

Bodor tanár úr kétségbeesetten emelte magasra a könyvet.

– Most még Balczó is!

– Az öttusás.

Senki sem nyikkant az osztályban. Feszülten figyelték Cirok Péter és Bodor tanár úr páros tusáját.

– Fantasztikus ember vagy te, Cirok! – talált végre szavakat Bodor tanár úr. – Én kibeszélem a tődömet, te meg addig a Vadnyugaton meg a lengyel harcmezőkön bolyongsz. Felváltva Balczóval. Ne hidd, hogy ezzel csak egy fikarcnyit is gyarapítottad a történelemtudományod. De földrajztudós sem leszel soha!

Cirok behunyta a szemét. Félig még mindig ott lovagolt az apacsok földjén Balczó pisztolyával és Kloss kapitány rezzentlen hidegvérével; nem szállt le teljes testével a való világra. A hetedik a-ba. Várta, hogy Winnetou elszántsága költözzék belé. Bele is költözött, mert ekképp válaszolt Bodor tanár úrnak:

– Én úgyis Old Shatterhand leszek, s egyszer én is ott leszek az olimpián, Balczótól veszem át a

stafétabotot.

– Balczó nem stafétázik – vigyorintott közbe Selyem Jancsi az első padból. Cirok rezdületlenül folytatta:
– Mindegy. És Kloss kapitány kettő is leszek.

Bodor tanár úr elmélázott. Ma, utolsó óráján, szokatlanul engedékeny napja volt. Alig lehetett ráismerni.

– Az én időmben – folytatta, mert minden alkalmat megragadott, hogy taníthasson –, az én időmben Tom

Mixet olvastuk, de aki a pad alatt olvasta, óra közben, az Tom Buxként végezte.

Csendes röhej hullámmzott végig az osztályon.

– Tom Buksz! – visított föl Selyem Jancsi az első padban, s a többi átvette a szót:

– Tom Buksz! Tom Buksz!

Bodor tanár úr megigazította szemüvegét, s közelebb

7

hajolt Cirok Péter padjához. Nem éppen a legszebb római betűkkel, de ott állott kifaragva a névjegy: Winne-tou II., Kloss II. Látszott, hogy a harmadik név Balczó lesz, a B betű félig már ott ékeskedett a padon.

– Fanntassztikus kölyke – nyomta meg Bodor tanár úr a szót –, még az utolsó órán sem tud odafigyelni!

Bodor tanár úr hóna alá csapta a kettős könyvelésű regényhalmazt, s visszaballagott a pódiumára. Ám, halljunk csodát – és erre már a legbátrabbak is félve hunyták le szemüket –, Cirok Péter nem ült vissza megsemmisülten a helyére, hanem felállott, és az iskolai énekkarban rég nem használt átmeneti szopránján kiáltott oda:

– Ügyis kilépek! Itt hagyom az iskolát! Filmezni fogok, és holdutazó leszek. Híres ember leszek. A leghíresebb, akit ez a város valaha a világra hozott.

Az osztály halk zümmögéssel zúgta, mert már ki is agyaita valaki a szöveget:

– Kloss-Tom Buksz, Holdról buksz...

-Csönd! – kocogtatta meg az asztalt Bodor tanár úr, mert ma különösen engedékeny, szelíd hangulatban volt. – Szájhős vagy te, fiam, nem filmhős. Még a szódagyár szamarát sem tudod megülni, nemhogy Balczó lovát! Te, te Répce-parti asztronauta! És hol kezded az utazást?

– A tengeren. Az Adrián.

– Hol az a tenger?

Cirok Peti egy rezzenetre összehunyta szemét, erősen gondolkodott, mert most kellett kivágnia a főci-rezet.

– Mindjárt Bécs mellett.

Selyem Jancsi felvisított. Az apukájával háromszor járt Bécsben, tengert azonban sose talált.

– Hát így állunk földrajzból is... – bólintott Bodor tanár úr.

A folyosón felberregett a csöngő. Felszabadultan moz-

8

idült meg az osztály. Utolsó tízperc ebben az iskolai esztendőben. Bodor tanár úr tehát felemelkedett.

– Szervusztok! – mondta vidáman. – Még majd találkozunk! – S kilépdelt az ajtón.

– A könyvem, a könyvem, tanár úr! – szaladt utána Cirok.

– Majd ha világhírű indián leszel! – szólt vissza Bodor tanár úr, és felleg sem maradt utána.

Cirok Péter tehetetlenül bámult, aztán legyintett, s a padjába hullott vissza.

– Azért is – morogta elszántan, s összeszorította öklét –, azért is!

Tenyérébe támasztotta fejét, úgy bámulta a padba vésett névjegyeket. Könyvét elvették, az osztály kinevette, ráadásul még el is húzzák. Vette a sapkáját Winne-tou utódja, utolsónak ment ki az ajtón, az udvari lépcső karfájára telepedett lovaglósülésben, s elmélkedett nagy egyedülvalóságában. Holdutazásról, vadnyugati csikókról, vitorlamesterségről s arról, hogy minden Maigret felügyelőt lepipál. Akár a Szajna partján is.

S ha mindez sikerül, elsőrangú színésznek hívják meg a televízióhoz.

Lehetőleg mindent egyszerre, mindent a javából.

A sors ezúttal kegyesnek mutatkozott Cirok Péter hetedik a osztályos iránt, megúsza kettővel.

– Nem éppen a tegnapi esetért – magyarázta Bodor tanár úr –, hanem mert különlegesen hanyagnak mutatkoztál ez idén. Aki István királyt Hunyadi Mátyás közvetlen utódának teszi, s aki a törököket Kossuth Lajossal vereti ki az országból, méltó arra, hogy nyáron újra átlapozza a történelemkönyvet. Nem is szólva a Góbi-sivatagról, amelyet Közép-Amerikába helyeztél, s tegnap a tengerről, amely ott ring valahol Bécs szom-

9

szédságában ... Ami pedig Winnetout és Kloss kapitányt illeti... azokhoz már szavakat sem találok.

El is akadtt Bodor tanár úr, aki pedig mindig oly folyékonyan s jóízűen tudott magyarázni, most valóban nem találta meg a kellő szavakat. Legyintett hát, s ezzel fejezte be:

– Pedig eszed, az volna, kölyök. De mindig másutt jár, mint amerre igazában kalandoznia kellene.

A tanári szobában, a búcsúzkodás perceiben azt kérdezte Ginzery Márta tanárnő Sólyom Sándorné tanárnőtől :

– Mi az esti főműsor?

– *Maigret felügyelő* – vonta meg a vállát Sólyom Sándorné tanárnő, mert nem kedvelte a krimiket. Bodor tanár úr felvillanyozva kapta föl a fejét.

– Maigret? Megnézem, okvetlen megnézem. Kíváncsi vagyok, mit esznek rajta ezek a gyerekek.

Aki másnap megkérdezte Bodor tanár urat, milyennek tartotta a filmet és Maigret felügyelőt, annak Bodor tanár úr vidáman felelte:

– Nem is olyan rossz. Máskor is megnézem.

Cirok Péter csak ült-a padban, ült elszántan, és szemében különös fények lobbantak. S ezek a különös fények nem aludtak ki akkor sem, amikor nagy kelletlenül hazaballagott, s azt az irdatlan karimájú lekváros kenyeret (vajjal tetézve) kapdosta befelé, amelyet a nagymama, az áldott jó Cirok néni készített az asztalra ebéd előtti étvágygerjesztőül s abból a rendkívüli alkalomból, hogy unokája ismét befejezett egy évet. Az eredményt azonban még nem tudta a nagymama. Mert özvegy Cirok Andrásné váltig abban bizakodott, hogy unokája egyszer csak szín jeles bizonyítvánnyal dönti be az ajtót, s azt harsogja hozzá, hogy a Nagy Vetélkedőt is megnyerte, a legnehezebbet, amelyet csak szerkesztettek valaha rádiószerkesztők és televíziós szakembe-

10 rek. De ettől a hirtelen örömtől eddig még megkímélte Cirok nénit mind a sors, mind az unoka.

Cirok Péter végzett hetedikes tűnődve majszolta a lekváros (vajjal tetézett) kenyeret. Fél könyékre támasztotta gondolatoktól terhelt fejét, s nehéz szívvel bámulta az asztal fenyőfa erezetét. Mintha mindmegannyi deszkaszál egy-egy térképszelet lett volna. Kalandos utak térképe. Némi szemhunyorogtatás árán még Winnetou képe is kirajzolódott az asztalon. A vízcsap körül elnedvesedett fal pedig halálpontosan domborította ki Maigret felügyelő enyhe pocakját, abban a tartásban, ahogy éppen Balczóval vív meg az elsőséget.

– Legjobb mégis, ha az ember a maga tapasztalatából okul.

Nem először hánytá-vetette meg múltját s jövőjét Cirok Péter, iskolánk hetedikes hallgatója – a jelennel ugyanis nem sokat törődött –, és most, hogy hallhatóan is szavakba foglalta döntését, csak végső fogalmazása volt hónapok óta tartó lelki viaskodásainak. Fejtörésnek is lehet mondani.

Zsebéből előhúzta a tartalékot – *Winnetou* másik felét –, s olvasni kezdte. Képzeteiben felrémlettek a pré-rik és a pampák, a cowboyok vadul vágató lovai, a vitorlákra függén felfutó hajósinasok, a menekülő bölények, végül üsszekeveredtek Kloss kapitány enyhén gúnyos győzelmi mosolyával s a dicsfényes Angyal elegáns horogütéseivel. Csak Maigret felügyelő sűrű sörkortyin-tásaival nem értett egyet, nagymama málnaszörpjét sokkal jobban kedvelte. De hát ezen fölösleges vitatkozni, kinek keserű sörben van az esze, kinek édes málnaszörpben. Milyen dicsőséges dolog is ilyen bátor hősnek, rettenthetetlen s világhíres férfiúnak lenni! Ha most útnak indulhatna, ha ökölütései a glóriás Angyal balhorog-jait is túlszárnyalnák, ha megjárná a Holdat, s felülről térképezné le ezt a hitvány Földet – olyan földrajztu-

11

dóssá és történelemtanárrá válna, hogy elbújhatna mellette az egész tanári kar Bodor tanár úrral együtt. Nem számítva az aranykincseknek és a holdkőzeteknek azt a csuda mennyiségét, amellyel elárasztaná az egész várost, hadd lássák a nyavalyások, kicsoda is voltaképpen ez a derék Cirok Péter, hazánk nagy fia, akit ez a város meg sem érdemel! Új iskolát alapítana világhíró gyerekek számára, akik csak a téli hónapokban senyednének az iskolapadban, tavasztól ősziig a tapasztalatok dús ösvényeit járná mindahány, ki hajón, ki repülőn, ki autón, ki lovon, ki meg éppen holdkompon.

A lekváros kenyér eltűnt végre az éhes gyomorban. Cirok Péter, a jövőidők rettenthetetlen fia, felállott, kinyújtózott, csontjai megroppantak, s ha valaki most látta volna a hőst, döbbenet érzékelte volna, miként lángol orcáján a nagyszerű elhatározások tüze. Meg is nézte magát rögtön a festett rózsákkal keretezett tükörben, hogyan alakít az, aki most indul el éppen a világhír útján, dacolva az egész emberiséggel, az osztállyal és Bodor tanár úrral.

– Majd én megmutatom! – hajította a konyha sarkába a tépett szélű matekkönyvet. – Nem ismeritek ti még Winnetou barátját, Kloss kapitány tanítványát, az igazi Angyalt! Azt hiszitek, hogy csak afféle közönséges srác vagyok, aki három lépést sem tud tenni a világban a maga feje szerint!

Városunk történelme feljegyezte, hogy fél kettőt mutatott a piaci toronyóra, amikor Cirok Péter, cowboyok eleje, titkos holdutazó, a világhír fényugaras útjára lépett.

Lendületes iramú csomagolás előzte meg a városunk történelmében örökké felejthetetlen ciroki lépést. Az előszobai láda mélyéről előkotorta esőáztatta, széltepte,

12

megfakult kék hátizsákját, beledobálta mindazt, ami hirtelen keze ügyébe került, s ami fontos kelléke egy igazi világutazásnak. Egy darab csabai kolbászt, szalonát, füstölt sajtot két főtt tojást, három lekváros buktát, amit a kamrában talált, tartaléknak piros kockás új ingét, két harisnyáját, a gyöngyvirágos bögrét, ha megszomjazna, és dugóhúzó biciskáját, ha vaddisznóval találkozna, továbbá viharkabátját, ha ázna, ellenzős sapkáját, ha a nap sütné, hosszú spárgát, ha valami foglyot meg kellene kötni, azonkívül Európa zsebbéli

térképét. Ezt a térképet kölcsönbe kapta, s pompás térkép volt, mert meg lehetett rajta találni Bécset és Londont, Rómát és Bukarestet; aki jól használja, az el nem téved soha a nagyvilág útjain! Csak azt sajnálta, hogy azt a pontos holdtérképet, amelyet Mikulics szakított ki egy képes hetilapból, nem tudta elkönyörögni Mikulicstól. Nagyon hiányzott a jövőbeli bolyongáshoz. De ha már nincs holdtérkép, gyorsan zsebre vágta még azt az iránytűt, amit Selyem Janitól cserélt el húsvétkor egy kiolvasott *Piszkos Fredért*. Kissé kajlán mutatott ez az iránytű, valaki alaposan megmágnesezte, vagy talán elfáradt a sok kilengésben, arra azonban mindenesetre jó lesz, hogy le ne tévedjen a térképről, az országotokról, és sziklaszilárdan tartson a tenger felé. Ott majd a hajóskapitányok iránytűjére bízta magát.

A csomagolással nem sokat bíbelődött, inget, kolbászt, iránytűt egymás után nyomott be a hátizsákba, végül teljes figyelmével a pénzügyek felé fordult, mert e nélkül még egy glóriás Angyal sem tud startolni a világhír futópályáján. A pénzügyek könnyen megoldódtak, bár a vártnál kevésbé kedvezően. Az aranyozott cserépmalac ott dagadozott az asztalkáján, abba gyűjtötte a pénzt tavaly karácsony óta, mert már akkor indulóban volt a világhír felé. Hátára fordította a hízómalacot, és erőteljesen megrázogatta. Többre számított – mert persze

13

olykor mégis kifosztotta a malacát, ha a pillanatnyi pénzügyi helyzet és a fagyaltszezon úgy kívánta, ennél fogva harminchárom forint harminc fillér pottyant ki a Cirok-féle bankból. Három hármas: varázsszám! – csillant föl a házi takarékpénztár igazgatójának szeme. Ügy látszik, nagymama is belepottyantott néha egy-egy forintost, bár egy teljes világutazásra így is meglehetősen csekély összeg! Valutája is volt: három teljes osztrák schilling, amellyel egyszer a szomszéd Guszti bácsi ajándékozta meg, amikor hazajött Bécsből, s nem volt szüksége többé osztrák pénzre.

Egyszóval középgazdag ember volt.

Nagymama fényképe is ott mosolygott a maga jóságos arcával a tükör előtt. Peti kissé elérézényedett, s gyorsan bedugta a képet a piros kockás ing és a zsebkendő közé. Mert pótlólag még két szakadt zsebkendőt és egy úszónadrágot is begyömöszölt a zsákba. Valóban, hiánytalan a ruhatár.

– Ne félj, nagymama – szölt a képhez –, büszke leszel te még az unokádra! Sok pénzzel, dicsőséggel meg egy állati Ford Musztiággal térek meg. Nem lesz többé semmi bajod-gondod, még Harkányba is elmehetsz a reumádat ápolni.

Valamit firkantott egy papírlapra, s oly sebesen, ahogy mindezt elintézte, osont is már ki a kertajtón, senki se lássa meg. Csak az a fontos, minél hamarább búcsút mondhasson ennek a városnak, átjusson a határon, ki a tengerhez, amely valahol ott van Bécsnél, s akkor aztán kitanulja a vitorlamesterséget, megnyílnak előtte a prérók, a pampák, lasszóval foghatja a vadlovat, löhet bölényt, s felkérérdzkedhet a holdkompra utasnak.

Valami még hiányzott azonban. A kolbász mellé egy darab kenyér. Addig is, amíg csokoládétoftában nem fürdik, vagy a holdkompon pasztillákkal nem tartják, belépett a szomszéd péküzlet ajtaján.

14

– Kenyeret kérek – mondta szokás szerint és illedelmesen.

Ez volt első nyilatkozata a világjáró úton.

– Mennyit viszel, Peti? – kérdezte Császár bácsi, a pék.

Cirok Péter gyors számvetést végzett vagyonával és a gyomrával. Attól tartott, sokáig tart az út a holdkompig, előbb éheznek meg, mintsem odaér.

– Két kilót – vágta ki bátran.

Császár bácsi kerekre nyitotta diószemét.

– Két kilót? Egész hétre bevásároltok? Mindig csak félkilónyt viszel.

– De most egy kicsit sétálni megyek.

Császár bácsi rámeredt az utca legmozgékonyabb gyerekére.

– Kétkilós kenyérral sétálni? Neked is jó ötleteid vannak, fiú! Aztán merre tartasz?

– A Holdra – válaszolta Peti halkán és őszintén, s megpróbálta a kenyeret belenyomni a zsákba, de nehezen sikerült.

– A Holdra? – mosolyodott el Császár bácsi, mert mindig értette a tréfát. – Gyalog vagy biciklin?

– Kompon! – felelte az utca legelevenebb gyereke, s mivel a gyors fejbéli számvetés akképp sikerült, hogy ha kifizeti a kenyeret, igen megsoványodik a kasszája, odavetette még:

– Nagymamám bejön este.

Ami okos emberek előtt annyit jelentett, hogy majd nagymama kifizeti. Császár bácsi bölintott, biztos pénz volt, a világvándor pedig megbillentette sapkáját, és kisietett a boltból. Császár bácsi utána kiáltott:

– Üdvözlöm a holdbeli embereket! Kínáld meg őket is a kenyermel! Ízleni fog nekik, ilyen még nem ettek!

A piac sarkán ekkor fordult be Bodor tanár úr. Gyümölcsöskertjébe tartott, permetezni akart. Cirok Péter 15-

hetedikes a falhoz lapult, s az ugrált az eszében, mit tenne ilyenkor az ő helyében Winnetou vagy Kloss kapitány. Valami nagyszerűt, soha nem hallottat kellene odakiáltani Bodor tanár úrnak, elújságotolni a nagy hírt:

most indul el Cirok Péter a dicsőség országútján, televíziós hős, holdutazó, a dicsfényes Angyal legjobb tanítványa. Valami ilyet kellene bizony odavágni, de a krimikben és az indiánkönyvekben erre nincs megfelelő példa. Csupán annyit suttogott hát Bodor tanár úrnak:

– Jó napot kívánok ...

Bodor tanár úr csodálkozva nézett végig tanítványán.

– Hová cipel téged ez a kenyér, fiam?

Most, most kellett volna megmondani! De nem, Cirok Péterbe még nem költözött belé Old Shatterhand bátorsága, ezért még halkabba fogta:

– Csak ide a szomszédba, tanár úr.

– Legalább kenyérhordásban tüntesd ki magad, fiam, ha egyébben nem is bólintott Bodor tanár úr. A tanár úr ugyanis gyakorlatias észjárású ember volt, s úgy vélte, hogy Cirok Péter kifutónak szegődött a pékségbe. Honnan is sejtette volna, hogy rettenthetetlen tanítványa éppen most vág neki a Holdnak és a tengereknek? Ide, Bécs mellé.

Az ígéretes Hold azonban egyelőre nem látszott. Ragyogó június végi délután napjának sugarai öntözték az utcát, s mély árnyékot rajzoltak az akácsorok alá.

Ez történt délután, pontosan kettőkor.

De ezen a délutánon még más is történt.

Az, hogy az egész úttörőraj ott gyülekezett az iskola udvarán. Háromhetes, különleges táborra csomagolt. A raj egyik fele a Bakonyba készült, ide a közelbe, másik fele pedig a messzi Tisza mellé. Ki a sátrakat vette szemügyre, nincs-e vásznukon szakadás, ki a cövekeket

16

próbálgatta, a köteleket feszítgette, a mentőládát szerelte föl, ki pedig az élelmiszeres kiskocsi kerekeinek gumitömlőjét ragasztgatta szorgosan. Parázként égett kezükben a munka, ha négy keze lett volna valahánynak is, kevésnek bizonyul. A Tisza menti táborba két leányórs is készült, a Fecskék meg a Galambok örse, az ő dolguk most az edények tisztára súrolása volt. Jobb kedvvel végezték, mint otthon! Nyüzsgött, zajgott az egész csapat, a Fecskék még azt is vállalták – tisztogatásban lévén nagymesterek – , hogy patyolatra takarítják az iskola egész udvarát.

S noha a raj lelkében nem lakozott különösebb irigység, titkon mégis irigyelték a Mókusok jó dolgát, a Mókusokét, akik arra kértek engedélyt – a legjobban tanuló s egész éven át a legkülönbül viselkedő, erős összetartásban élő órs lévén –, hogy némi kalandozás-vándorlás árán gyalogszerrel érjenek a táborba, s aztán, ha

17

ott jelesül viselik magukat – ami nem kétséges –, kéthetes különútra indulhassanak az Adria partjára.

Magyarán: külföldi portyázásra engedte őket Marton igazgató úr és a szülői munkaközösség.

Az iskola úttörőinek első barangoló tábor! S ezt egy prágai pionírórssal kora tavasz óta levelezgették, mivel a cseh gyerekek igen értik az okos, gyakorlatias utazásnak minden módját. Hátha még a találkozásuk is sikerül, odalenn valahol Dubrovnikban!

Mondom, zszibongott városunk iskolájának udvari népe; döngött a kondér, csomagolták a száraztésztát, a babot s a kakaót, Mikulics kezében nagyot roppant egy ványadt sátorkötél, az egyik túlfúvott gumikerék meg akkorát pukkant, mintha máris Cirok Peti lőtt volna közéjük – riasztásul – hatlövetű Coltjával.

A készülődésnek ebben a forró levegőjű pillanatában könnyezve jelent meg valaki az udvaron. Egy kedves arcú néni.

– Az unokám – szipogta –, az unokám nincs-e itt véletlenül?

– Kicsoda? – kérdezte Horváth Pista, a Mókusok vezetője.

– Cirok Péter. Cirok Péter hetedik.

– Cirok Peti nem úttörő – felelték egyszerre hárman is, és Horváth Pista hozzátette még: – Ha jobban ígyekezne, ő is közöttünk lehetne. Sajnáljuk, de nincs itt.

– Jaj, fiúk – buggyant ki két kövér könnycsepp a néni szeméből –, akkor alighanem világgá ment!

Megszökött hazulról...

Lekvártól maszatos cédulát tartott a kezében. Horváth Pista hangosan olvasta:

Kedves nagymamám! Én ezennel világgá megyek, nem tarthat vissza semmi. Igaz, hogy elvágtnak töriből, meg főciből, de nem ez az oka neki. Nekem ilyenekre

18

már nem lesz szükségem, magam írok földrajzkönyvet. Igazít. És történelmet is csinállok. És nemsokára visszajövök a hathengeres Ford Musztángomon mint világhírű televízió színész és Holdutazó! Meg világhírű cowboy! Ne tessék haragudni, de el kell vinnem a kolbászt, a buktát meg a sajtot és adóságot csináltam Császár bácsinál!! Gyuszi tói kikölcsönöztem a riasztópisztolyt, mert az útra Colt is kell!!! De igazán ne tessék haragudni, se félni, nem lesz semmi bajom és tessék megbocsájtani és nagyon híres leszek!!!! Addig is kezét csókolja szerető unokája Péter és hajón fogok utazni és elvittem a malacból a zsebpénzem is, ne tessék keresni,

harminchárom harminc!!!! Mégegyszer Péter!!!!

– Nem volt több felkiáltójele már a ceruzában – hajtogatta össze a levelet Horváth Pista. – Úgy olvastam föl, ahogy gondolta, a helyesírás sose volt erős oldala az unokának, néni, azt nem olvastam hozzá. De azért mitől se tessék tartani, estére hazamegy.

– Dehogyan jön, dehogyan jön – gyűrögette zsebkendőjét Cirok nagymama –, ha az egyszer a fejébe vesz valamit, nem enged belőle. Tavaly is, úgy elcsavargott, hogy csak a halászok hozták vissza, átfázva-ázva, mindenáron közöttük akart maradni matrónak vagy minek. Hol találom meg az unokám?

Kolos tanár úr jött ki a tornateremből, a parancsnok.

– No lám – mondta –, iskolánk híres holdutazója! Mindenesetre szólunk kell a rendőrségnek. Nem járhat még messze, nyilván itt kószál valahol a város hátárában, avagy kísértelt pecázni a tóra, hogy aztán mindenki megijedjen, és Bodor tanár úr bocsánatot kérjen tőle. Fogadom, holnapra visszakérül. Nem hiszek az egész világ körüli útban, néniém!

19

– Nem olyan fiú az, kérem. Bátor és elszánt, okos és ügyes.

– Most már tudom, miért kérte kölcsön az atlaszból Afrika és Amerika térképét is ez a bátor és okos ember – szólt közbe Mikulics. – Nyilván meg sem áll Afrikáig. Neki az is ott van Bécs mellett

– Menjen csak gyorsan a rendőrségre, néniém – folytatta Kolos tanár úr –, de majd mi is utánanézzünk a gyerekeknek. Afrika messze van, a Bakony közelebb.

– És mi az a covboj? – kérdezte nem szűnő aggodalommal a nagymama.

– Amerikai marhahajcsár – mosolyodott el Kolos tanár úr.

– Marhahajcsár, Amerikában! – jajdult fel Cirok Péter nagymamája. – Hát erre nevelem én az unokám?

Édes egy szem unokám, elment a józan eszed, hogy marhapásztornak akarsz beállni Amerikában?! Hiszen azt itt is megteheted, ha az a vágyad, őrizhetsz tehenet, birkát, akár lovat is a kisküti térségben, ahol elnök a nagybátyád, s még pénzt is kereshetsz vele. Annyi ott a tehen, ökör, juh, kacsa, liba, hogy kedvedre kipásztorodhatod magad. Nem kell azért Amerikába menned! Megeszik az emberevők az én unokámat!

Lassan ballagott a kapu felé. Elment. Vele a bánat.

A csapatot azonban váratlan lázba hozta Cirok levele. A Fecskék sátránál verődtek össze először, ahol Bendegúz Kati vitte a szót. Többre nem is telt tőle, mert csak csivített, háromszor is elismételte ugyanazt anélkül, hogy többre jutott volna. A Zergék azonnal futottak volna Cirok után, hogy fülénél fogva cipeljék vissza a nagymamához; a Sírályok összesúgtak, és háromtagú nyomozó testületet választottak maguk közül, élükön Maigret felügyelővel, azaz Sulyok Lászlóval. Sulyok

20

azonnal főfelügyelőnek léptette elő magát, s rangjához méltóan pipát faragott egy gyökérdarabból. De aztán ennél a pontnál ők is megálltak.

Csak a Mókusok hallgattak nagyokat. Horváth Pista beszédes pillantásokat váltott Mikulics Jóskaival, majd Kiss Lacival együtt hármában a tornaterem sarkához vonultak. Mikulics fúrge keze úgy járt, mint a szösz-motolla. Ha magyarul beszélt, ujjai veszedelmesen röpködtek, valami veleje azonban mindig maradt szónoklatának.

– Munkára! – szólalt meg végül Kolos tanár úr. – Ha folyton csak magyaráztok, sose jutunk előre.

Egyetlen kondér se lesz tisztább, ha csak szavak áradata mossa. Cirok is előkerül estére, akármennyire szájhösködik is.

Ám ekkor Horváth Pista Kolos tanár úr elé rúgott. Megállt előtte feszesen.

– A Mókus őrs elhatározta, hogy előkeríti Cirokot, akármerre szökött is. Égen vagy földön jár, de utána ered. Nehogy a nagymama halálra sírja magát, visszacipeljük.

– Akár a Holdról is? – nevette el magát Kolos tanár úr. Hapci Marci, az apró díszmókus közbekottyantott:

– Akár a Marsról is!

Kolos tanár úr vidám szemhunyorintással pillantott le Marcira, akárha a torony lába elé helyezték volna a toronygombot. Hapci Marci – az osztálykönyv szerint Keszőce Márton – talán az egész raj legapróbbja volt. Hatodikos mindössze, s nem is a Mókusok között cseperedett föl, hanem a Hapci törpéről elnevezett őrs jeles tagja volt. A Mókusok mégis díszmókussá választották, oly hasznossá tudta tenni magát Mókusországban, különösen ami a tábori tányérmosást, krumplitisztítást, vajaskenyérkenést, boltba futást illette. Ám mindez még nem tette volna érdemessé Keszőce Mártont arra, hogy díszmókus legyen, ha kétszer egymás után nem ismételt

21

volna meg egy bámulatra méltó mutatványt: cseles birkózásban úgy földhöz teremtette a fejével nagyobb, méla Csák Mikit, hogy maga Csák Miki is elismeréssel fogott kezét legyőzőjével. Sportszerűen, ahogy illik. A nagy erőfeszítés után – mert por ment az orrába – Keszőce Márton három akkoraat prüszkölt, hogy csaknem lefújta Mikulics fejről a kalapot. Rajta is maradt rögtön a név: Hapci Marci. Nem az erőt, hanem a cseles ügyességet lehetett tisztelni Hapci Marciban. Most is teljes joggal szólt bele a nagyok tanácskozásába.

Kolos tanár úr még mindig Marcit méregette toronymagasságból.

– Ti is beugrottatok Ciroknak? Horváth Pista felelt Marci helyett:

– Űgyis különleges nyári tábor volt a tervünk, tanár úr, ahogy húsvétkor mondani tetszett, tapasztalatszer-

zéses, országismerő, műemléknaplózó. Már csak a próbák miatt is hasznos lenne egy ilyen kirándulás. Úgy gondoljuk, hogy egybefűzzük ezt az utat Cirok megkeresésével. Előállítjuk Cirokot.

– Akár a föld alól is! – kottyantott közbe Hapci Marci.

– Hát te bizony közel vagy még a földhöz – nevetett Kolos tanár úr –, a Holdig nehezen érsz föl. Valóban útnak akartok eredni utána?

Horváth Pista komolyan felelt:

– Valóban. Nem lesz nehéz, hiszen csak itt tekereg a közelben.

– Ha a tengerre száll, ott is megtaláljuk – tette hozzá Kiss Laci nagy magabizással –, megvan az útlevelünk.

– Hát ez szép – bólintott Kolos tanár úr –, érdekes szórakozástok lesz ez, jó mulatság, legalább kétnapos hajsza, ha jól számítom. Bújócskát fog játszani veletek, ha észreveszi, hogy követitek. Kicsi krimi, leleményetek vizsgálja. Persze Bodor tanár, úr nem fogja kijavítani az osztályzatát, arra ne számítsen, mondjátok meg neki.

22

– Cirok komolyan gondolta ezt a szökést, tanár úr – válaszolta Horváth Pista. – Attól tartok, igazán megszőkött. Álló esztendeje arról beszél, hogy felkapaszkodik a holdkompra, és elmegy a tengerre, meg filmszínész lesz meg cowboy; hát ha nem is jut messzire, lehet, hogy az első felmentő csapat valami galéri lesz, és belekeveredik valami butaságba. Jobb visszahozni még kellő időben!

Kolos tanár úr nemcsak maga volt a tettek embere, hanem ezt a gyerekeitől is elvárta. Ezek után a harmadik sebességre kapcsolt.

– Mikor indultok?

– összecsomagolunk, és holnap reggel.

– Jó utat! – fogott kezét Kolos tanár úr az őrssel. Lám, a tanár úr komoly felnőtt ember számba veszi őket!

– Beosztott rabszolgák – rikkantotta Horváth Pista –, főnökötökkel, azaz velem együtt azonnal átsomagolni! Mozogni megyünk.

Akkorát kiáltott boldogságában, hogy az egész udvari nép meghallhatta. A beosztott rabszolgák s egyben vezérkari tagok ebben a pillanatban összesen hárman voltak, negyedik a vezérkari főnök, azaz Horváth István őrsvezető. A beosztott rabszolgák legszívesebben úgy, ahogy voltak, egy szál trikóban, vajjas kenyérral kezükben robogtak volna szökevényt keresni, de a megfontoltság mintapéldája, Horváth Pista még idejében visszarángatta a sebes Mikulicsot.

– Mindent módszeresen, okos csatarendben, semmi kétség, pajtások. Sportszerűen járunk el, egynapi előnyt kap. Sátorlap, kiskondér, esőköpeny, váltás ruha, kis-rádió, villanylámpa, kaja! Sok kaja!

Mikulicsra pillantott, a gyomoremberre. Mikulics egyetértően pislogott. S végül a csattanót vágta ki Horváth Pista, a csattanót, amit azonban már az egész vezérkar sejtett:

23

– Az útleveleket is! Meg a valutát! Hapci Marci kerekre nyitotta a szemét.

– Hát mégis? És én is?

– És te is. Majd vigyázunk rád.

Hapci Marci szeretett volna visszanyelvelni most, tud ő vigyázni magára, de nem akarta elrontani a dolgát. Maga sem hitte még húsvétkor, hogy egyszer magával viszi még a Mókus őrs, hogy Marton igazgató úr személyesen áll jól érte és a többi Mókusért. Nem szívesen gondolt rá, mennyi vita volt otthon miatta: mehet-e, nem-e, anyuka siránkozott, apuka azt mondta, meg kell próbálni, mert aki cseles birkózásban földhöz teremt a melák Csák Mikit, az már komoly sportembernek nevezhető.

– Most aztán dicsérhetitek az eszemet – vizsgálta egy Maigret felügyelő éles szemével a vezérkart Miku-lics –, amiért karácsonykor kitaláltam ezt a külföldi utazást! Akár a tenger felé szökik, akár a Tátrának, egyformán nyomon követhetjük!

– Bárcsak a tengerre menne! – ragyogott Kiss Laci, mert az-ő titkos vágya is a vitorlamesterség volt.

– Vagy a Tátrába – reménykedett Hapci Marci, mert az apró emberkéket vonzzák a nagy magasságok.

– Mindegy, merre megyünk, csak menjünk! Álló esztendeje erre gyűjtöttünk – fejezte be Mikulics Jóska, mert ő volt a vezérkarban a gyakorlati elme és a pénzügyminiszter.

Ez történt délután. Így szállt le az este.

24

MÁSODIK FELVONÁS,

amelyben egy bús alak ballag tévetegen, ide-oda bámul, majd észvesztve rohan

Kora hajnal. Az imént kezdett csak pirkadni. A vasúti pályaőr is csak most tágtgatja szempilláit, ámde a Mókus őrsnek Hapci Marcival kibővített vezérkara már izgatottan topog a sínpárok között. Mint mikor főminisztert búcsúztatnak a repülőtéren, oly népes küldöttség jelent meg az állomáson, hogy a nagy vállalkozás résztvevőit köszöntse. Eljött az egész Galamb őrs, itt csivitelnek a Fecskék, röpködnek a Sirályok, ha jól szemre veszem, csaknem a teljes csapat. Olyanok is akadtak, akik tegnap este szívesen átkérdztek volna a Mókusok közé, de a Mókusok nem

vállalták a bővítést, hacsak maguk közül nem akadt volna még jelentkező. „Nem hígulunk – jelentették ki. – Ez nem magyarok törzsi kalandozása!” A vállalkozás dicsősége egyedül a Mókusokat illeti.

Horváth Pista, a vezér, körülpillantott a társaságon. Kiss Laci is itt van már, minden zsebe cipőfűzővel tele, mert egy hosszú úton semmi sem fontosabb, mint az erős cipőfűző, akár hordágyat is lehet belőle fenni; most lohol be Mikulics Jóska is, keze vajjas kenyérral tele, hol a jobb kezéből kínálja magát, hol a balból; mint a nagyoperában a finálé, gördül be egy mindegyiknél kövérebb hátizsák. Az irdatlan zsák tetején csillogó kicsi kondér ül, harangnyelv módjára kongatja egy alumínium kulacs. A hátizsák alatt pedig, a mélyben valahol,

25

a felsugárzó reggeli fény egy szuszogó alakra világít teljes zuhatagával. Hapci Marcira, útlevele és iskolai bizonyítványa szerint ifjabb Keszőce Mártonra.

Négyen vannak hát az expedíciós keretben, bár tegnap este még úgy volt, hogy két kiegészítő Mókus csatlakozik a menethez, egy testvérpár. De Sipos Gyuszit és öccsét, Karcsit, nem engedte a mamája, nem ereszthet egyszerre két gyereket neki a bizonytalanság óceánjának. Ott szöpög most Gyuszi bánatosan a jegypénztár ajtajában, szégyelli kissé magát, hátha egy Sirály rásüti az anyámasszony katonája bélyegét. Különösen akkor sápasztja a szégyen, amikor Hapci Marci irdatlan hossz-szű mogyorófa botja is feltűnik a harci szerelés között. Dárdaként mered a bot Hapci Marci kezében, s mivel világéletében harcolt a tisztaságért, máris böködi botja hegyével a szélgörgötte papírszemetet.

Horváth Pista az expedíció felszerelését veszi szemügyre egy hadseregtábornok szakértelmével. Sátorlap, kondér, finn kés, magyar balta, német kulacs, madzag, köpeny, takaró, pohár, iránytű, térkép, mindaz egybecsomagolódt a zsákokban, ami egy ilyen előkelő expedícióban szükséges. Minden kotyogott, zörgött, kalimpált, fityegett rajtuk. Olyanok voltak, mint apáink túri vásárján a mindent áruló kosaras bosnyákok, csak azok még mászómajmot és nadrágtartót is árultak.

– Mikulics József és Keszőce Márton – szólította meg a kettőt Horváth Pista –, mit végeztetek tegnap?

A két harci tag megpróbált kiegyenesedni, de a duzzadt hátizsák nem engedte a mutatványt. Ide-oda billegve jelentették:

– A rendőrség fölvette a nyomozás fonalát, egyelőre azonban csak körültelefonált. A megfigyeléseket várják. Császár péknél kétkilós kenyeret vásárolt Cirok a nagymamája költségén. A kenyeret Bodor tanár úr is igazolja. A vasúti pénztárnál tisztáztuk, hogy egy Cirok Pé-

26

terhez hasonló illető az öt-tízes személlyel utazott el, a végállomásig váltott jegyet hat forint nyolcvanért. Nyilván gyalog folytatja tovább.

– Ismertetőjel és ruházat?

– Kopott kék farmernadrág, zöld kockás ing, kék hátizsák, sapkája a zsebébe gyűrve.

-Haja szőke, szeme kék, fogai épek, orra pisze! -kotnyeleskedte oda a magát Bendegúz Kati, mert nem bírta megállni, hogy bele ne szóljon tapasztalt vezérkari főnökök higgadt tanácskozásába.

Horváth Pista udvariasan hajolt Bendegúz Kati felé.

– Köszönjük, magunk is tudjuk. Ügyesen csináltatok, fiúk, így kell megindítani egy igazi nyomozást.

Egyébként mindennek magunk is utánajártunk Kiss Lacival. Cirok ugyan senkinek sem árulta el pontos terveit, csupán az egész távoliak derengenek előttünk. Aki azonban csak hat nyolcvanért vált jegyet, aligha utazik vonaton Bécsbe vagy Amerikába. Lóról száll az, akarom mondani, vonatról, s gyalogszerrel vándorol tovább. Most pedig beszállni!

Cirok nagymama lihegve ért ki az állomásra, az alvat-lanságtól pirosra duzzadt szemhéjjal. Cipődobozt szorongatott a kezében.

– Egy kis édesség, almás pite, gyerekeim. Ha ráakadnátok arra a huncutra, etessétek meg vele, este sütöttem. Ha pedig nem találjátok meg holnap estig, magatok egyétek meg, rátok ne száradjon, kedveseim! És itt még egy kötött mellénye, azt is dugjátok valahová, hátha már meg is fázott a szerencsétlen. Mert iránytűt és sípot, azt vitt magával, de meleg kabátot elfelejtett.

– A holdkompon más ruha van, néni, Winnetounak pedig özbőr a zekéje, az őzet maga lőtte – kottyantotta közbe megint Bendegúz Katalin, de Cirok nagymama nem értette a tréfát, csak szipákolott tovább, és integetett fáradt, dolgos kezével a vezérkar után. Búcsúzkodni is

27

alig maradt ideje a négynek, ragadta őket a vonat, mintha a masiniszta is sejtette volna, mily fontos utasok szálltak föl a vonatára.

Bendegúz Kati nem hagyta magát. Hirtelen eszébe jutott még valami, a gyorsuló vonat mellett futott, s bekiáltott az ablakon:

– És ha tudni akarjátok, a farmerje jobb hátsó zsebében négyszögletes fehér feliratot visel, az van ráírva:

Lee.

– Bee? – hajolt ki az ablakon Mikulics, mert nem jól értette.

– Lee! – kiáltotta Kati lelkesen, hogy végre ő is megtoldhatta az ismertető jelek gyűjteményét. – Lee ...

– Bee – nyugodott bele Mikulics, és behúzta fejét az ablakból, mert sokkal fontosabb dolga akadt, mint a *lee* és a *bee* között különbséget tenni: újabb vajás zsemlét halászott elő jobb zsebéből, de ne csüggedjenek a vezértársak, van még tartalékban a belső zsebben is kettő. Hátzísákja két zsebéből biztatón pislogtak ki a baracklekváros dobozok. S mivel nemcsak pénzügyminiszter volt, hanem élelmezési felügyelő is, az almás p*ítés skatulyát is ő erősítette fel egy cipőfűzővel a Kiss Laci hátzísákjára. A cipőfűző erre is alkalmas.

Horváth Pista szétterítette a Bakony turistatérképét az ülésen. Közös szavazással lehetett volna dönteni, mi lehet Cirok Peti útiránya, s vajon leszáll-e a végállomás előtt, de legföljebb csak ingyen vita kerekedett volna. Ki láthat bele egy holdutazó lelkébe és pénztárcájába? Sajnos, útnak indulásnál éppen olyan fontos a forintkészlet a zsebben, mint a tervek özöne a fejben. Akárhogy forgatták is a tarka térképet, Cirok Péter nélkül úgysem lettek okosabbak. Egyetlen pontban egyezett a véleményük:

– Ott kell leszállnunk, ameddig ő is jegyet váltott.

A vonat oly megfontoltan ballagott hegyre föl, hegynek le, mintha szántsándékkal adott volna előnyt a szö-

28

kevénynek. Lassú zakatolása a végállomásig másfél óra hosszat tartott. Egy türelmetlenül zúgó Diesel-mozdony árnyékában pihent meg. Az utastársadalom ide-oda szaladgált, helyet keresett, vagy beballagott a városba, a Diesel-gyors elrohant Pest felé, az expedíció kis vicinális vonata pedig újra visszakészülődött. Üres maradt a pályaudvar.

A Mókusok vezérkara s a tiszteletbeli Mókus egy fehér törzsű nyárfa árnyékába húzódott. Mikulics végzett harmadik zsömléjével is, Horváth Pista pedig minden váltókezelőt, forgalmistát, pénztárost, ajtónállót, málházót kifagगतott a kék nadrágos, kék hátzísákos, zöld kockás inges, szőke utazó felől. Egyikük sem tudott megnyugtató felelettel szolgálni. A csomagkezelőnek úgy rémlett, mintha valóban látott volna egy ilyen gyereket a tegnapi délutániról leszállni; a főnök arra is emlékezett, hogy egy hasonló fiú a puszta tenyerét tartogatta a vízcsap alá, úgy ivott, de lehet, hogy nem tenyér, hanem kék bögre volt; az állomásfőnök fia beszélt is vele, de megint az volt a baj, hogy még két hasonló fiúval is szóba elegyedett, s valamennyinek *Lee* jel díszlett hátsó jobb zsebe fölött. Jegyet azonban egyik sem váltott tovább, annyi bizonyos. Észrevétlenül széledtek szét, alighanem gyalogul vágtak neki a világnak. Vagy a világhírnek.

A Mókusok egy piros lócára fektették a turistatérképet. Három turistaút ágazott el az állomás felől s három kocsit. Ez összesen hat. Ki tudja, turistaúton folytatta-e szökését Cirok Peti, világok vándora, avagy autóra keredkedett? Nagyon szomorú volna, ha rögtön az első reggel elveszítenék a nyomot, s szégyenszemre mindjárt hazatérnének.

– Nehezen élném túl – közölte Hapci Marci, s mivel mindenféle túléléshez vitamin szükséges, követte Mikulics példáját, és gondolatainak kellő rendezése érdeké-

29

ben előhúzott egy szalámis-sajtos kenyeret. S mintha a sajt egyúttal a varázslat csodagömbjét is megforgatta volna, befordult a raktárépület elé egy kis teherautó. Sajtot hozott valamelyik gazdaságból. Hapci Marci éppen ott ténfergett, fülét hegyezve minden elhullatott, értékes szóra. Azt mondta a sofőr:

– Kitört már a vakáció, megindultak a gyerekek. Ezek itt legalább négyen vannak, de a tegnapi, úgy látszik, már nem bírta türelemmel, egymaga bóklászott a hegyoldalban. A juhászat pulija csaknem szétépte.

Hapci Marci egy Kloss kapitány hidegvérével állott a sofőr elé.

– Mekkora volt?

– Akárcsak ti, gyerekek. Sovány kis hátzísákkal, boglyas srác, ugyancsak igyekezett.

– Kék hátzísák, kopott farmer, zöld kockás ing?

– Ki figyel meg minden inget? Kék zsák lógott a fél vállán, arra emlékszem. Bottal hadakozott. Közületek való?

– Igen – bólintott Hapci Marci, és előlépett belőle Maigret felügyelő is. – Merre tartott?

– Vélném, a Kilátó-hegy tetejére, az új vadászház felé.

– Mit kereshetett egy vadászházban? – szaladt ki a kérdés Maigret felügyelőből.

– Talán éppen vadászni indult. Vagy utat rövidített Veszprém felé. Ott táboroztok?

– Megvan! – kiáltott Hapci Marci, anélkül hogy kellően megfelelt volna. – Köszönöm! Rohamra, gárdisták, utánam!

A sofőr vidáman nézett utána. Neki is ekkora fia volt.

Meneteltek is már a Mókusok a tűző délelőtti napban, át a falun, rozsvetés szélén, patak partján föl az erdőig. Óvatosan kerülték meg a dühös puli birodalmát, siettek

30

hegy iránt. Hapci Marci alig bírta megküzdeni a cók-mókjával, de panaszkodni nem mert. Végül még visszaküldik, amikor pedig itt sétál az orruk előtt már a szőkevény!

Megnyugtató csönd telepedett a fák közé. Citromlepkék kergetőztek a margitvirágok fölött, méhek

munkálkodtak önfelédten, egy jól táplált dongó folyton Mikulics orrát bosszantgatta, a vízmosás oldalában erdőtisztítók hajlongtak serényen, szellő űzte égi magasságban a tömött felhőcskéket. A levegő tiszta volt, páratlan. Kiss Laci mindegyre letört ágakat s lábnyomokat keresett, amint ezt a Winnetouban olvasta. Letört ág azonban -amelyet a szökevény hagyott volna intő jelül – nem akadt, s ami akadt is, nagyon régi volt, a száraz, agyagos talajba pedig legföljebb traktorok széles kereke nyomódott be láthatóan, nem Cirok Peti pilleléba.

Hapci Marci hol az úton ment, hol betért a sűrűbe, málnát keresett. A leggazdagabb bokrot azonban hirtelen hagyta ott, elfúlt képpel penderült elő.

– Láttam! -Hol?

– A vadászösvényen.

Mint jóvérű vadászok a gyanútlan őz után, rohantak ők a vadászösvény felé. Keskeny, kanyargós út volt ez, a tetőre vezetett a fiatal fenyvesben. Hol tisztáson bukkant ki, hol meg eltűnt a sűrűben. Néha széles nyiladékot keresztezett. Zöldellő rét volt a harmadik tisztás, smaragdszín kaszáló, virágos, üde lejtő. Nemrég száradt föl fűvéről a harmat, gyöngye ott csillogott még a vad-repce levelén. A tisztás felső szélén forrás vize bugy-gyant elő, hosszú fa vályúba ömlött. A csurgó előtt zöld kockás inges, kék nadrágos, kék zsákos alak guggolt, tenyerét tartotta a csurgóhoz ivó pohárként. Idáig hallatszott, mily jóízűeket hörpöl a vízből.

31

– Körülvenni, megközelíteni! – suttogta a főnök. Ketten jobbról kerülték meg a forrást, ketten meg balról. Tenyerelve kúsztak a fűvön. A kockás inges szökevény önfelédten ivott. Kéz nyúlt ki most feje fölött a fűből, Mikulics maszatos vezérkari tenyere, s hirtelen nyomta bele Cirok Peti fejét a vályú vizébe.

– Megvagy, kölyke! – üvöltötte torkaszakadtából.

A Ciroknak nézett illető dühösen prüszkölve, vizes arccal ugrott talpra. Férfihangon méltatlankodott:

– Ki viccelődik itt velem?!

Nem Cirok volt. Távolról sem! A bólogató réti virágok között távolról csak körvonalai látszottak, kék hátizsákja, zöld kockás ingje villant elő, csak ennyi egyezett, a többi nem. Felnőtt férfi volt a megtámadott, vadász, vadőr vagy hasonló. Barna zsinóros, szajkómadártollas kalapja, kétsövű puskája mellette hevert a fűben. Dühösen méregette végig a merénylőket. Ezek egyként emelkedtek ki a fedezék mögül, s megkövülten bámultak a prüszögő ismeretlenre. Mikulics bocsánatkérően dadogott, dadogása igen őszinte volt:

– Én, kéremmm ... és izé ... bocsánatot kérek ... nem tudtam ...

– Mit nem tudtatok? Huligánkodtok? Vagy ez valami újfajta játék úttörőéknél?

Horváth Pista lépett elő, s találta meg a helyes szót:

– Bocsánatot kérünk. Eltűnt pajtásunkat keressük, s azt hittük, megtaláltuk. Tegnap szökött el otthonról a rossz bizonyítványa miatt, cowboy és holdutazó akar lenni a tengeren, s az volt a gyanúnk, hogy erre vette útját. De igazán ne tessék haragudni! Nem tetszett vele találkozni véletlenül? Cirok a neve, Cirok Péter, hetedik a.

– És Kloss kapitány – tette hozzá gyorsan Hapci Marci, mert látta már, hogy a megrohant vadász arcán mosoly jelenik meg, nyilván nem is olyan dühös, mint ami-

32

lyen haragosán prüszkölt. Végül el is nevette magát az idegen.

– No, nem történt semmi, gyerekek, mással is előfordult már, magam is megcselekedtem. Egyszóval ti afféle nyomozó brigád vagytok. Én meg ennek az erdőszakasznak a mérnöke. De a ti Kloss kapitányokat nem láttam. Tartsatok velem, keressük együtt a bizi-szöke-vényt! Nem szeretem az egyedül csellengő gyerekeket ilyen sűrű erdőben. Vagy ők követnek el valami galibát, vagy velük történik előbb-utóbb baj. Esetleg felgyűjtják az erdőt szalonnasütés közben, de ha nem gyűjtogatnak is, szemetelnek, és végigfutballozzák egy konzervdobozzal a legcsendesebb vadászösvényt.

Mikulics József vezérkari alfőnök megszegeyenülten taposta a selymes erdei pázsitot. Nyomozásának első napján máris mekkora balfogás! Jól kezdődik ez is, akár tavaly, amikor rablót akart, fogni az iskolakerítés mellett, és a gyanútlanul ballagó Bayer tanár urat kapta el az esti félhomályban.

A hegytető tisztásán barnállott a terjedelmes vadászház. Tavaly rótták össze fenyőgerendákból, még friss illatát árasztotta a jó szagú fenyőkéregnek, az új deszkának. Sok szobája volt, az erdőőrök családja is itt lakott, az oldalszárnyban vendégszobák várták a gazdag zsebű külföldi vadászokat, akik dús agancsú szarvasok lelövéséért, őzbaktróféakért, vaddisznóagyarakért örömmel fizetik a nagy pénzt. Két zsemleszínű vizsla hűsölt, lustán kapkodva legyek után, az óriási juharfa alatt – Miku-licsnek rögtön megkordult a gyomra a zsemleszínű és a kutyák étvágyát látván –, az erdőőrök csirkéi a kert végében kaparásztak, apró erecske partján libák tollászkodtak, az erdőőrök két iskolás lánya krumplit kapált, Méla meleget árasztó, végtelen déli nyugalom telepedett a széles Bakonyra, csak ti kis erdei vasutacska zakatolása kavarta meg a csöndet odaát a túlsó völgyben.

33

A szemközti várrom fölött magános héja körözött. A hegyhátak úgy sorakoztak egymás mögé, mind szürkébbre váló kék szegélyekkel, mint a kulisszák egy falusi színpadon a *János vitéz* első felvonásában. Még egy kicsi kék tó vize is megfodrozódott a tisztás legalján. Odalenn messze, két faluban delet harangoztak. A négy brigádtag esze egy csavarra járt: mi az oka annak – elmélkedtek –,

hogy akár napsugaras hegytetőn ballag az emberfia, akár matekórán hervadozik, vagy a Répce-parton pecázik, mindenképpen az ebéd jut az eszébe, amikor megkondul a harang?

Az emberiség négy jeles tagja ledobta hátizsákját, s pilledten terült el a fűvön. Nyilván a vadak is hűsölnek ilyenkor az erdő mélyén, s ezt teszi minden valamirevaló szökevény is. A negyedik brigádtag, a legapróbbik azonban újra feltápáskodott, s nem csekély érdeklődéssel kezdte meg nyomozó keringését a vadászház körül. Munkája nem vált haszontalanná: három perc sem telt belé, s hatalmas cserépfazék tejjel került elő. Két kézzel cipelte. Mikulics szótlán elismeréssel hódolt Hapci Marci élelmiszerkutató leleménye előtt.

A füzes patakparton, fényes levelű, sötétzöld éger fák, ernyőnyi lapulevelek, sárga boglárkák között bús alak ballagott. Kék hátizsákja lomhán lógott fél vállán, fésületlen haját szökellő szellő borzolgatta. Meg-megpihent, körülpillantott, tájékozódni próbált. A Bakonynak ebben a szegelletében sose barangolt még. Térképe híven mutatta ugyan Afrikát, középen a Szahara homoksárgájával, Új-Zélandot, Dél-Amerikát a Panama-csatornával együtt, az Északi-sarkot és Franciaországot – rá volt írva minden, akinek szeme van, olvashatja –, de a Bakonynak erről a szeletéről, a Kőrös-hegyről, Kab-hegyről, Pénzeskútról a térkép nem árulkodott. A Galya-

34

szurdokról éppúgy nem emlékezett meg, mint ahogy a smaragdzöld réten legelésző hegyi ménésről sem. Igen elnagyolt egy térkép volt.

A kék nadrágos fiatalember gyomra oly hallhatóan korgott, hogy zivataros zenéje messziről is elárulta: a bús képű vándor alakjában Cirok Péter rója az utat, senki más!

Azon tűnődött, miért választotta éppen a legkacifán-tosabb utat a tenger felé, ezt a hegyemenetet. De aztán dicsérte az eszét – jobbat nem tehetvén –, hogy ha ennek a nagy vállalkozásnak rögtön első napján autóstopra gondol, a rendőrség könnyen kinyomozza, elkapja, s harmadnapon szégyenszemre hazaszállítják. Hát akkor inkább bujdosva a világhír felé!

Anélkül, hogy sejtene, a vadászháznak tart ő is. Gyanútlanul, fáradtan, s valljuk be, kissé nekiszomorodot-tan is. Tegnap vígan vonatozott még, repesett az örömtől, lelke lobogott, akár a zsírral locsolgatott tűz, világhíres bölényvadász akart lenni rögtön holnap, csak éppen a pontos útirány hiányzott hozzá. Úgy vélte, átvágja a Bakonyt, a Balatontól már alig egy nap járóföld, aztán Bécsbe ér, Bécs mellett rögtön ott a tenger. Hajóra száll, matróz lesz, majd vitorlamester, s úgy kerül át az óceánon, a Csendes-óceánon. Aztán ami tengerentúl következik, az már gyerekjáték. Csak odáig eljusson!

Ma már Keszthelyen akart lenni, holnap a tengernél, holnapután hajón, s íme, még mindig itt csavarog a szomszéd hegyek között, azt sem tudja, merre jár, elvesztette az útirányt. Az útirányt a zsebbéli iránytű mutatta volna, de ez az iránytű is elkallódott a helyes iránnyal együtt. S ilyenkor, fényes nappal a Sarkcsillag sem világít. Annyit tudott csak, hogy a Sarkcsillaggal ellenkező irányban kell menetelni, akkor jut dél felé az ember, ki a tengerre. Igen, de kinek van kedve sétálgatni éjnek évadján egymagában a pusztá mezőkön, még

35

ha a sarki csillaggal ellentétes irányban is? Különösei* ha még enyhe párafelleg vonja is be az eget! A Sarkcsillag különben is a hajósokat kalauzolja igazában, s nem a gyalogvándorokat. Nem is nagyon keresgélte a Sarkcsillagot éjjel (a Göncöl szekérének hátsó tengelyét hosszabbítsa meg hétszer, ott találod a Sarkcsillagot -ezt sokkal jobban megjegyezte magának Cirok Péter, mint Dél-Amerika fővárosainak nevét), örült, hogy egy kukoricacsösz kunyhójába behúzódhatott, s bátorítónak a távoli kutyaugatást fülelte. A kukoricaföldek szélén vaddisznók csörtögték éjjel, hallotta őzek sívítását is, a közeli mocsárban unottan ungtak a békák.

A rettenthetetlen bölényvadász igen félt.

Most már hajnal óta talpon van.

Fejét leszegve baktat a keményre száradt, kerékpár-nyomás dűlőúton, mind följebb s följebb hegy iránt, mert tegnap azt hallotta, hogy az rövidítő út. Igen, de hová rövidít? Olykor rettenve torpan meg, ha neszt hall a sűrűből, egyszer valóban legelésző szarvasokat is látott a messzi tisztás ölén, a fasorok résein keresztül; ekkor megállt, megvárta, amíg a szarvascsorda lassan elvonul, s csak azután folytatta útját. Friss vaddisznó túrásokat kerülgetett; egy sárga vizű dágványt alig néhány perce hagyhatott el a benne hempergő disznó, kesernyés, átható szaga illanatlanul ülte meg a fák alját.

Baktat, csak baktat egyre följebb Cirok Péter, hivatásos világotató. Arra kapja föl fejét, hogy kutyaugatást hall a közelből, s hozzá emberi hangokat. A tisztás felső végén magas tetejű, tornácós faépület int biztatón; óvatosan közelít feléje.

Egyszer, tavaszidőben, magyarórán Bayer tanár úr így oktatta találó hasonlatokra az osztályt: „Ha azt mondod, fiam, hogy lábad a meglepetéstől földbe gyökeredzik, akkor valóban érzed is ezt-a gyökeret. Mintha kü-

36

lönleges erő ragadná meg a lábad, nem bírsz mozdulni. Egy pillanatig ura sem vagy önmagadnak!”

A kitűnő tanítvány agyában ez a magyaróra villant föl és Bayer tanár úr szemüvege, ahogy éppen – mint

egy gyűjtőlencse – feléje sugárzik: „Sor kerül rá életedben többször is. A tiédben is, Cirok, ha nem is figyelsz most!” Hát ebben a minutumban máris sor került a talpak gyökérré válására.

Mert a világvándor úgy érezte, valóban nem képes mozdulni. Elsápadt. A tornác előtt ugyanis szép sorjában négy egyforma hátizsák hevert pompás szereléssel, és a zsákok mellett kinyújtott lábak, a lábak pedig úttörőkben folytatódtak. Az úttörők arca ... „Teremtőm, atyám!” – kiáltana föl nagymama.

Semmi kétség. Horváth Pista aluszik kimerülten, mellette Hapci Marci szuszog édesdeden, egy csöppnyi tej még most is ott fehérlik szája szegelletén, s ha valaki nem ismerné látásból Mikulicsot, már arról is tudná, hogy ő az, és senki más, mert néhány kövér kenyérmorzsa szárad az ingén. A negyedik meg Kiss Laci, az örök nyomozó, kezében még most is a Bakony térképét szorongatja.

Hogy kerültek ezek ide? Mit keresnek éppen itt?

A tejesfazék, félig telve, ott ingerkedik a jövővényel a küszöbön, -óriási kenyérszelettel fődte be valaki. Cirok Petinek a nyála fut máris. Annyi lélekjelenléte még akad, hogy a földbe gyökerezéstől felszabadítsa lábát, nagy hirtelen egy kecskerágóbokor mögé bújjék, s onnan lesekedjen ki. A kinyújtott lábak nem mozdulnak, a négy nagyalvó a déli álom mély tengerébe zuhant. Cirok most előremerészkedik, kinyújtja kezét, elemeli a cserép tejesfazekat, a kenyeret s Mikulics félbehagyott lekváros dobozát. A küszöbnél megmerevedik, mert Hapci Marci a másik oldalára billen, s álmában nagyot fúj. Cirokon végigfut a hideg borzongás. Arca liba-

37

bőrös lesz, mint mikor libákkal hozza össze a sorsa, mert Cirok bátorsága ugyan a Kloss kapitányé, elszántsága a Winnetoué, de ha gúnárral találkozik, és az kinyújtja a nyakát, sziszegve szárnyal feléje, már-már csípni kész – Cirok homlokát kiveri a hideg veríték. Hát így ijedt meg most is. Nem óhajt velük találkozni, egyikkel sincs dolga jelenleg. Ki tudja, mely cél készítette ide őket, hiszen a táborban kellene lenniök!

El, el innen tőlük, csak minél messzebb!

Már menekülne is a tejesfazékkal a bokor mögé a rettenthetetlen világjáró, amikor Horváth Pista megmozdul. Ha felébred, vége mindennek, Horváth Pistának aztán hiába magyarázna! Az képes megkérdezni, mit keres itt, s ha nem kap értelmes feleletet, azonnal intézkedik a hazamenetel iránt, nem hagyja őt egyedül bolyongani vadidegenben. Semmi kedve velük társulni most.

Nincs egyéb választás, menekülnie kell. Vissza már nem pattanhat a fazékkal, azt meg ki nem engedi kezéből; a küszöbről csak a szobába inálhat a nyitott ajtón keresztül. A tejjel együtt persze. S már benn is van egy vendégszobában. Lépcső vezet belőle a padlásszobába. Nyikkan a lépcső, mégis föl kell rajta szökni, s ez nem csekély feladat, mert hátizsák, vándorbot, Európa térképe, fazék, kenyér, lekvár mind azon igyekszik, hogy ci-pelője elveszítse egyensúlyát, s leguruljon a meredek vörösfenyő lépcsőn.

Még egy lépcsőfok, még egy, kicsi ajtó, padlásszoba, egymással szemben két keskeny ablak. Belülről gyorsan elretheszi az ajtót, lehuppan egy szalmazsákra, nagyot lélegzik, s addig körül sem pillant, amíg a fazékban tart a tej, el nem fogy a kenyér, s ujjával ki nem kotorja a konzervesdoboz utolsó falat málnalekvárját is. Boldogan s most már jóllakottan nyög egyet Cirok Péter világtutató, s ekkor nagy vigyázva kiles az elülső ablakon.

38

Odalenn háború van kitörőben. Hapci Marci uşy^{anls} felébredt, s a tejesfazekat kutatja.

– Melyitek itta meg? Avagy a kutya?

– És az én lekvárom ki ette meg? A macska? – ^{emi}&y Mikulics.

Se fazék, se kenyér, se lekvár. A kutyák azontf^{an ar} tatlan pofával húsölnek, a macska az erdő szélén ^{eşere} szik. Az erdészek se tudnak a tejről. Lába kelt, ^{l^{ro}P^{ul}*} Repülő tejesfazekat legfeljebb azonban a televi²¹⁰ lát az ember, esti mesében.

Az erdőmérnök nevet.

– Magatok vagytok a tévedések megszemélyesü^{v1} &” játéka! Egyszer cowboynak néztek engem, s a ^{v/z} nyomkodtok, máskor meg kiröpül kezetekből a ^{teJ^{es}} fazék.

Cirok Petiben odafönn a padlásszobában újra ^{£^{mul}} a vér. Ez a nap az izgalmak napja lesz! Ha az az i^{amere} len ember odalenn cowboyokat emleget, akkor ez a ^{neşv} fiú éppen őt keresi, senki más!

Szépen vagyunk. Hiszen ezek akkor üldözők! v-^{ovabó} fülelt, hátha többet is megtud még. Meg is tudót^{Hor} váth Pista, a fővezér (miért is nem ment el tábo^{mos}*-ozni a többiekkel?!) az erdőrt, a házigazdát faggatta, al^l érkezett haza ebédelni délelőtti körútja végén.

– Akkora nagyságú fiú, mint itt ez a Mikulicö ^{nevu}» kék farmert, zöld kockás inget¹ visel, szőke hajú* P^DS^{an} csaképu, őt keressük.

(„Pogácsaképu! – szisszent föl Cirok odafönn a P^{ad} lásszobában. – Még csúfol is! És pogácsa! Pogácsa tejeskávéval ...” Orvul ismét megkordult a gyomra ^{atrolc} nak.)

– Nem láttam erre – tűnődött az erdőőr.

– Mégsem jó nyomon indultunk – ingatta fejét ^{iVILku} lics, és megint csak lekváros dobozát siratta. Me^{l0}S^{na} tatlan, hovágurult!

39

– Új tervet kell készítenünk – vélte Kiss Laci, és 6 is körültafogatta hátizsákját, hátha abból is elgurult

valami.

A padlásszobában Cirok Péter, cowboy és tengerészjelölt, akkor is izzadni kezdett volna, ha nem szorul meg a meleg idef önn.

„Banda! – sziszegte. – Árulók! Utánam jönnek, nem szégyelltek volna vízbe nyomni valahol. De fogtok ti még mélyen hajlongani előttem, zsibbadt lábú huligánok!”

Végigvetette magát a szalmazsákon, a famennyezetet bámulta, hátha ott jelennek meg a varázstanács betűi. Kibírhatatlanná vált a meleg, kellemetlenné a lenti társaság.

Kijutni, menekülni innen mindenáron!

A padlásszobába két átellenes ablak bocsátott fényt. A, bátor szökevény most az ellenkező oldalon pillantott ki. Sötét, komor tölgyeket látott s még feketébb fenyőket. A patak félkörben került meg a tisztást, s a tölgyek között a lovasút homokos szalagja kanyargott át a túlsó völgybe. A sűrű patanyomok arról tanúskodtak, hogy alighanem lovasiskola tagjai tartják errefelé lecke-órákat. Távol a vékony felhőcsíkokkal egybeolvadón, bágyadtan csillogott a Balaton Csaknem színtelennek tűnt ilyen messziről.

Ember nem mutatkozott a vadászháznak ezen az oldalán. Valamennyi a tornác körül nyüzsgött, vitatkozott, de dűlőre sem az elrepült csupor, sem Cirok Péter világutazó tekintetében nem sikerült jutniok.

Cirok Péter leendő filmhős és holdkomputas összeráncolta gondoktól tertielt homlokát, s oly vad fejtörésbe fogott, mint eddig tán még soha. Agya füstölgött, akár évmilliókkal ezelőtt a közeli vulkánosor. Mielőtt azonban a mind forróbb koponya teljesen lángra lobbant volna, már tudta is, mit kell tennie. Kloss kapitány

40

módszere szerint – és ebben Old Shatterhand is segített – kötelet fon, s az ablakon át leereszkedik a gyepre, átrohan a lovasösvényre. Ott aztán üthetik akár husánggal is a nyomát! Így vágják ki maglikat fogságuk kínzó szorításából az igazi hősök.

A padlásszoba a vendégszobák ágyneműraktára is volt. Gondosan összehajtogatott, frissen vasalt lepedők tornyosultak a szekrény középső polcán. Ezekből emelt le Cirok Péter fél tucatot. Sietnie kellett, nehogy valaki gyanút orrontson, s felmásson ide; minden percért kár, minden perc csak újabb veszedelem.

Gyorsan sodorta kötéllé a finom vászonlepedőket, csomózta egymáshoz végüket. A moziban az ilyen lepedőkötelek sokkal különkül sikerülnek, az ő keze nyomán ax egyik lepedőből vastag burka lett, a másikat, vékony kolbásszá nyújtotta, s attól is lehetett tartani, hogy kioldódnak a csomók, s ő idő előtt huppan a földre, de rövid tíz perc alatt sikerült mégis valamiféle kötelet ösz-szebogoznia. Kidugta fejét az ablakon, megpróbálta, leér-e földig a mesteri kötél. Jól kiszámította; kitűnő elő-gyakorlat a vitorlamesterséghez.

Kötötte hozzá az ablakfélfához. Először a hátzszakot bocsátotta le rajta, utána dobta a botot, majd maga préselte át kígyótestét a szűk ablakon. Egy madzaggal derekához kötötte a tejesfazekat – ki tudja, mire lesz jó a vándorlásban? –, s óvatosan ereszkedett lefelé. Tornából mindig jelese volt. Lábát a ház gerendafalának támasztotta, a kötélbogok pompás fogódzóknak bizonyultak, s ha Cirok Péter fociból s töriből nem is volt a legkitűnőbb szakember, senki sem állíthatja, hogy a tornajelest meg nem érdemelte.

Az utolsó lepedőt azonban igen hevenyészve kötötte a többihez, mert a csomó hirtelen felbomlott, és szökevény, fazék, hátzszak, mind együtt hempergett azon a

41

puha szemétdombon, amit a kiváló világutazó felülről nem látott, mert takarta a fű.

A cserépfazék mindenesetre széttörtött.

Nem volt veszíteni való idő. Egy félpercenet sem! Feltápázkodott, fél vállra kapta a hátzszakot, kezébe a botot, hátra sem pillantott, vágatott befelé a sűrűbe, ahogy csak tornából jeles lábizmai bírták. Ráfutott az erdészek krumpliföldjére, szétrebbentette a csirkéket, nagyot toccsant a patakban, inalt, repült, csúszott, porzott, bukfacezett, alig érte lába a földet.

Hapci Marci a vadászház túlsó felén felemelte a fejét.

– Miféle zaj ez?

Kíváncsian került meg a házat. A hátsó falnál hófehér lepedő takarta a szemétdomb domború hátát a cserépfazék maradványának társaságában, s egy hosszúra csomózott lepedőkötelet vígan lengetett a szél. A kötél vége az ablakfélfához volt erősítve.

Hapci Marci egy ideig szakértő szemmel vizsgálta a különös kötelet – talán Kloss kapitány valamely tanítványa használhatta –, felemelte a cserépdarabokat, s visszatért a többiekhez.

– Valami hinta lóg lefelé az ablakból – újságolta –, csak nem tolvajok jártak itt az előbb?

Mindnyáján a ház mögé siettek, most már heten vizsgálták a terepet, a lepedőket s a benyomott szemétdombot.

– Valaki járt a házban – sápadt el az erdőőr felesége –, a lepedőimet lopta el!

– Ez pedig a tejesfazekunk – mutatta föl a cserépdarabokat Hapci Marci –, a tolvaj itta meg a tejet!

– És ette meg a lekváromat! – jajongott Mikulics. Horváth Pista máris olvasta a nyomot, akárha egy könyvet:

– Valaki lemászott az ablakból, kötele kioldódott. Elég nagyot zuhant, testének itt a nyoma. Vékony em-

42

ber volt, ha kifért az ablakon. A nyomok frissek, az ág az imént tört ketté. A tejmaradék még csöpög. Az erdész a padlásablakon dugta ki a fejét.

– Nem lopott el semmit.

– A frissen vasalt lepedőim! – siránkozott az erdészne.

– Nem az lehetett, akit ti kerestek, fiúk?

A vezérkar és a tiszteletbeli Mókus egymásra bámult. Ez bizony meglehet. Cirok kihallgatta őket, s menekült.

– Mi pedig, bágyatag balekok, békésen bóbiskoltunk, ahelyett hogy a bokáját fogdostuk volna! – böködte homlokát Mikulics Jóska. – Hamar egy köcsög aludtetejet rá, hogy magamhoz térjek!

– Nincs időnk rá – rendelkezett a főnök –, csomagolni egy-kettő, még elkaphatjuk!

Vágtatásba fogtak ők is. Az ösvény első kanyarjánál a tejesfazék maradék cserepei sárgállottak, a menekülő ember inghajtókájában maradtak. Ezen az ösvényen hát tovább! Az út egy ideig lefelé vezetett, majd egy magányosan álló gyertyános dombra vitt föl. A dombtetőn fából ácsolt kilátótorony nyúlt az égnek.

Roban-száguld Kiss Laci a torony lépcsőin fölfelé, hogy széttekintszen a világban, de senkit sem lát már. Ám ebben a pillanatban Horváth Pista – aki a talapzatot járta körül nyom érdekében – felkiáltott:

– Mégis ő volt!

A torony legvilágosabb deszkájára lila tintaceruzával firkantotta föl egy sietős kéz: *Kloss II*. Erre még volt ideje a huncutnak!

43

HARMADIK FELVONÁS,

amely arról világosít föl bennünket, hogy különféle nyergeket nem lehet egyformán, a módon megülni

A kilátótorony erkélyéről pompásan látszott ég és föld, víz és erdő, krumpli és kukorica, Balaton és Badacsony, magányos nyárfa, kanyargó út, repülőgép és fecskeraj, elakadt traktor és sürgönyhordó postás, csupán egyvalaki nem, egyetlenegy valaki, noha most éppen ő lenne a legfontosabb tünemény az egész tájon.

És aki most is talpal még, lenn a völgyben, szénakazlak, patakparti égerfák védelmében. Ha megállítanád, s azt kérdeznéd tőle, merre tart oly eszeveszettül, bizonynyal nem tudna rá kellően megfelelni. Esetleg hebegne valamit Bodor tanár úrról, sikertelen végű töriről, fociról, bölényvadászatról, vitorlás mesterségről, filmezésről, törött tejesfazékról s arról, hogy változatlanul éhes maradt – mindebből azonban aligha rakhatnál össze épkezláb magyarázatot.

Odafönn, a kilátótorony tövében pedig négytagú vezérkari együttes hever a fűvön, s egy kiterített térkép fölött tanácskozik, fűszálakkal böködve a térképet.

– A krimikben ez sokkal jobban sikerül – sóhajt Kiss Laci –, ott Maigret felügyelő gondolkodik helyettünk. Előveszi kurta angol pipáját, zsebre vágja kezét, nekidől a kocsma ivópultjának, s máris ráteszi a bilincset a Szajna-parti gyilkos csuklójára. Mi meg csak hasalunk itt egy kopasz dombtetőn, még csak egy árva pohár

44

narancsszörpünk sincs, amiből okos gondolatokat szívhatnánk.

– Nincs igazad – lengette a mutogató fűszálát a vezérkari főnök –, bele kell élnünk magunkat egy szökevény lelkivilágába.

– Ha van neki.

– Álló éve hangoztatta, hogy vitorlamester, filmszínész és holdutas lesz, akárki akármit mond is. Mindez persze lehetne itthon is – ha tanulna. De hát nem tanul az ebadta. Azt hiszi, könnyebb nekivágni a vakvilágnak. Se pénze, se útlevele, se nyelvtudása, se merészsége.

– Csak a nagy szája!

– Némi nyelvtudása mégis lehet – kottyantotta közbe Hapci Marci –, nagymamája Zomborban született, s megtanította az unokát egy kicsit szerbül. Valami ragadt rá, eladni nem lehet.

– Ez a tudományom nekem is megvan – ült föl Miku-lics Jóska –, minden augusztusban Baranyában nyaralok a nagybácsikámnál, az is Mikulics. Elég sok horvát szó ragadt rám.

Horváth Pista rendületlenül folytatta:

– A határig mindenestre elvergődik, ha étlen, ha szomjan, mert makacs egy fej, s megpróbál átszökni. Ha képes! Bécsset, ahol szerinte a tenger kezdődik, sokszor kereste Nagykanizsa mellett, ennyit tudok. És annyit ő is, hogy valahol a Mura mentén vagy Kanizsánál fog próbálkozni. Hiszen onnan csak két lépés szerinte Bécs és három az Adriai-tenger. A sok ide-oda szaladgálás helyett legjobban tesszük hát, ha vonatra ülünk, s Kanizsáig meg sem állunk. Cirok Petinek nincs elegendő pénze, nyilván gyalogszerrel, autóstoppal igyekszik. Ha fölveszik. Legkevesebb egy napi előnyünk van.

Pillanatnyi csönd után ekképp végezte be:

–Uff! Beszéltem.

Hapci Marci tisztelettel meredt rá.

45

– Óriási nagy főnök vagy! Agyad úgy vágja az összekuszált szálakat, mint egy tomahawk. Most már csak

az a kívánatos, főnökünk, hogy Cirok Peti is ugyanúgy gondolkozzék, mint te, azaz te úgy, mint ő. Azaz ti mind a ketten egyformán. És mi is veletek. Aztán egyenesen karjainkba rohanjon a kanizsai állomáson. Mert ha ez a szédült alak netán Letenyét vagy Szentgotthárdot választja, dugába dőlt minden tudományunk. Vonulhatunk haza teljes dísztelenségben.

– Nagykanizsát választotta – felelte Horváth Pista.

– Honnan tudod?

– Innen! – lengetett meg egy térképszeletet a nagy főnök a finom hegyi fuvallatban. – Cirok úr a nagy sietségben elveszítette a térképét.

A térkép egész Közép-Európát ábrázolta. Kiss Laci ráismert a tulajdonára; már úgy volt a tulajdona, hogy ő is egy második gimnazistától kérte kölcsön tavaly. Tőle Cirok kérte kölcsön húsvétkor, rendkívül rövid időre, aztán végképp nála maradt. Most, okos bumerángthoz hasonlóan, visszakerült. Erről is rá lehetett ismerni Cirok Petire, ő csak nagy arányokban dolgozott, előtte kisebb mappa, mint a Közép-Európáé, számításba sem jöhetett. Ezen a térképen Nagykanizsa eredetileg csak igen-igen picike pont volt, de egy alaposan megnyázott tintaceruza két erőteljes karikával vette körül ezt a picit európai pontot. Még a papiros is kilyukadt Nagykanizsa alatt. Ámde jelezve volt a térképen két másik fontos pont is: Zágráb és Rijeka. Hogy ez a Cirok mennyire kiművelődött! A pontokat vonalak kötötték össze, kissé görbe vonalak ugyan, mégiscsak útmutató vonalak. Aki meghúzta őket, kitűnően tájékozódik már egész Európában. Vagy legalábbis a közepén. Kanizsától a tengerig.

– Hol találtad ezt a térképet?

– Az út szélén. A bölcs ember ezt is elhagyta.

46

Szikrázott a délutáni nap, a nyomozók is elpilledtek, s csak második sebességgel haladtak. Mindenkit megszólítottak az úton. Igen, egy birkapásztor látta azt a fiút a falu felé rohanni – sietsége tűnt föl –, s találkozott egy kapálgató nyugdíjossal, aki viszont fáradtnak találta a farmernadrágos vándort. Itt is feltűnt, ott is felbukkant, végül teljesen összekeveredtek a nyomok. Az egyik traktoros barna hajú, zöld zsákos legénykét észlelt – retket húzgált ki a földből –, két szőlőkötöző lány pedig hosszú hajú, piros trikós ismeretlennel találkozott. Minél inkább közeledtek a faluhoz, annál több arca, tarkább színe, masabb alakja lett Cirok Péternek.

A második faluban a sorompókezelő meg éppen így nyilatkozott:

– Láttam egy ilyenféle gyereket, hogyne láttam volna! Ló hátán vágatott.

Mikulics búsan legyintett.

– Hát ez aztán egyáltalában nem ő volt. Megszűntek a nyomok. Honnan vett volna Cirok még lovat is?

Pedig a sorompókezelő valóban igen közel járt az igazsághoz. Csak nem egészen pontosan figyelt.

A ló valóban megvolt.

Ámbár némileg másképp.

A lélekszakasztó rohanás végén Cirok Peti végigvágta magát a patakparton. Szinte egyetlen lélegzetvétellel menekült le a hegyről a lovasok ösvényén, s ideje volt már megpihennie. Széles ernyőjű mogyoróbokor árnya alá húzódott, pihegven lihegett. Ki-kipillogott az ágak közül, követik-e vajon. Kilométerekre volt már tőle a kilátótorony, oly messze, hogy beleolvadt a délutáni párába. Gondosan körültaogatta magát, megvan-e még keze-lába, minden holmija. Elsápadt. Az egyik térkép,

a

47

legfontosabb útiholmi, a nélkülözhetetlen kalauz elve-*szett*

Most hogy találja meg Bécset, Kanizsát és a tengert?

Tehetetlenül meredt maga elé. Rossz jel ez.

Lópaták puha dobogását hallotta ebben a pillanatban.

A kavicsos út fölött finom por szállongott.

Hét pár lovas poroszkált az úton, férfi, nő vegyest, szikár, rövid bajszú, zsekésapkás férfi vezetete tizenötödiknek a menetet. A lovasiskola közeledett. Jobban mondva csak hat teljes pár kocogott egymás mellett, a hetedik pár egyik fele, kövérkés, trópusi sisakos, fehér nadrágos, sárga csizmás férfi gyalogul sántikált, száron vezetve a lovát. Jámbor pofájú almásszürke ló volt, minden bűnbánat híján kocogott lovasa mellett.

A gyalogló lovas időnként felszisszent.

Cirok Péter kilépett a mogyoróbokor mögül, hogy szemügyre vegye a közeledőket. Lovat s lovasokat látott, abban a minutumban meglepedkezett hát minden bajáról. Üldözőiről is. Az út szélére cövekelt magát, hogy jobban figyelhesse a társaságot. Nyilván a sántikáló lovas miatt haladtak lassan.

A világvándor megbillentette sapkáját, amelyet a tűz;ő nap miatt húzott fejére. A lovasok éppen megálltak, a gyalogló érdekében sűrűn kellett tartaniok pihenőt. Netn lehetett valami kiváló lovas a trópusi sisak

gazdája, most tanulhatott bele éppen a lovaglás művészetébe. Árokugratásnál pottyant le a nyeregből, combját verte, bokáját ficamította, csuklója is kimarjult. Éppen ebsof-son volt. Hófehér nadrágját sárfoltok díszítették. Sisakját hol felvette, hol levette. Ahogy a lovasszakasz megpiheni, a gyalogos lovas kínálódva ült le a mogyoróbokor tövében egy magas zsombékra, s bokáját próbálta mozgatni a feszes csizmában. Nehezen sikertült.

Cirok Péter ekkor a lóhoz lépett – egy leendő cowboy értsen a lóhoz –, és ahogy tavaszkor egy lovasünn;-

48

pélyen látta, három tenyérütéssel merészen pofán veregette az almásszürkét. A ló nyugodtan tűrte, a legyekkel volt elfoglalva. Oly ártatlan képpel bámult maga elé, mintha az előbb le sem dobta volna lovasát.

Cirok a zsebébe nyúlt. Néhány kockacukor lapult feneketlen zsebében, ínséges napokra tartogatta. Tenyerére vett egy szem cukrot, a ló szája elé tartotta bátran. A ló felkapta ajkával, s elroppantotta vígan. S új cukorért nyújtotta nyakát. Azt is kapott még.

A sántikáló gyaloglovas szólt valamit, alighanem németül. Birok nem értette.

– Azt kérdezi ez az úr – tolmácsolt az éllovas –, szereted-e a lovat.

– Perszehogya – felelte Birok illedelmesen.

– Értesz is hozzá talán?

– Perszehogya – felelte Birok, most már kissé bizonytalanabban.

– Nem vezetéd egy kicsit az úr helyett? Fölbukott a lóval, nehezen jár, autót, küldünk érte.

– Perszehogya! – vágta rá gyorsan Birok Peti, most már lelkesebben, meg ne gondolják ezek a lovasok!

– No, hát te Perszehogya – mosolygott az éllovas –, kapd csak a kezedbe a vezetékszárát, s ballagj utánunk! Mi ügetve megyünk, te meg haladj csak a nyomunkban a kastélyig; fél óra múlva találkozunk az udvaron. Vigyázz nagyon a lóra, szelíd állat, Fecskének hívják. Nem kell vonszolni, jön magától, ki ne szalaszd a kezedből!

Cirok Péter előtt megnyílt a nagyvilág gyönyörűsége. Bátorságra kapott.

– Akár fel is ülhetek?

– Hát azt nem tanácslom. Lovagoltál már valaha, Perszehogya?

– Perszehogya – vágta rá akaratlanul negyedszer is

49

Cirok Peti, aztán elszégyellte magát, és így folytatta: -Egy kicsit igen.

Ezt az „egy kicsit” valóban röpké kis lovaglasként tartotta számon városunk története. Tatár Jancsi bácsinak volt egy Bandi nevű vén, megfáradt lova, azzal szállította háztáji zöldségét, gyümölcsét a piacra. Erre ültette föl időnként Tatár bácsi az utca vállalkozóbb gyerekeit, s hurcolta őket végig nagy diadallal, hogy még négy lábon áll a lova. ősi módra, akár a rómaiak, szőrén ülték meg a paripát. Egy ilyen utcahosszi kocogás alkalmával történt, hogy Birok Péterből kitört a virtus, és elhatározta magában, hogy merész világlovas, de legalábbis cowboy lesz. Tatár bácsi négy lábú fegyvertársa azonban végórát élte, egyre kókadtabban vánszorgott, nemsokára ki is múlt. Birok Péter emlékezetében azonban egyre szebbült-nemesbült, idővel tüzet fűjtató, parazsat szikráztató harci paripává magasztosult a ló, s később a Szellő nevet ajándékozta magában Bandi paripának.

Ez jutott eszébe most, amikor nem csekély meghatottsággal nyúlt Fecske kantárja után.

A sántikáló német is megveregette a ló nyakát, bár észrevehetően keserű érzéssel tette. Aztán ő is elővett egy szem csokoládé bonbont, de nem a lovat kínálta meg vele – bosszúból maga kapta be.

– A nevet? – fordult Birokhoz.

Perszehogya azonnal megértette, hogy neve felől érdeklődnek.

– Birok Péter. – És mivel tudta, hogy idegeneknél minden nevet fordítva mondanak, németül is megmondta, hogy az idegen úr jól megértse: – Péter Birok.

– Schön – bólintott a sisakos úrierriber, és visszahanyatlott a mogyoróbokor alá. Félig fekve rángatta elő pénztárcáját.

50

– Nem siet, csak trab-trab – mondta, és egy tizmár-kast halászott elő a tárcájából. – Ez tiédet! Te nem üt ló!

Tiltakozóan mutatott a világvándor turistabotjára.

Peti zavartan nyúlt a pénz után. Egy pillanatig harcolt még lelkében az önérzet, hogy büszkén visszautasítja, ámde gyorsan felülkerekedett benne a világjárók gyakorlati esze, s némi szégyenkezéssel elfogadta mégis. Ki tudja, mire lesz jó?

Vége elindult a lóval. A többiek már messze elöl ügettek. Nem lesz nehéz követni őket. Eleinte lépésben baktatott, majd, amikor kikerült a német látóteréből, enyhe futólépésben vont maga után Fecskét. A ló engedelmesen követte. Nyilván a jámborabb fajtához tartozott.

Cirok hátán le-föl zötytyent a hátizsák, baljában pedig a botot kellett fognia. Megpróbálta rákötni a

hátizsákot a nyeregre, de a lónak ez a játék nem tetszett, idegesítette a hátizsák, soha még turistaló nem volt. Megkötötte magát. Újra le kellett hát oldani a zsákot a nyeregről, de amint ezzel elkészült, s kezébe ragadta a botot is, a ló megint megállt, tapodtat sem mozdult, majd teljes erejéből az út padkája felé húzta vezetőjét, aztán átlépte a padkát. Alig öt lépésnyire az út szelétől füvet kaszált egy szabadnapos vasutas, ezt a jó illatú sarjút érezte meg a ló. Nyihogott, és semmi mással nem törődve, a finom falat után indult. Cirok erre, Fecske arra. A leendő cowboyok gyöngye tanácstalanul állt meg, nekifeszítette sarkát az anyaföldnek, s megpróbálta viszhúzni a paripát az útra. De az csak vonszolta vidáman a sokat ígérő tízórai felé. A kaszás lehajolt, felemelt egy marék füvet, és Fecske szája elé nyomta. Fecske, küszködve a zablával, kedvtelve hersegett az adományt, majd újabb mártást kért.

– Miért nem ülsz föl rá? – kérdezte a kaszás. – Egyszerűbb, mint gyalog vonszolni magad után.

51

-Arról nem volt szó – bizonytalankodott a lovászfű –, arra kértek csupán, vezessem haza.

– Ítéletnapig sem érsz oda, öcskös, jó öt kilométer odáig. Új föl csak bátran, szeléd jószág ez, naponta látom.

Cirok Eéter lelkében megpöndült valami. Türelmetlen kicsi csöngő. Egyre erősebben csöngött-bongott, majd, mint egy titkos üzenet, meg is szólalt: „Miért is ne pattannál föl rá, Cirok Péter? Mutasd meg, milyen bátor vagy! Egyszer Balczónak is el kellett kezdenie, lám, mire vitte. Ez a ló nem rúg, nem harap, csak kocog. Most légy férfi, Cirok!”

Így beszélt agyában a titkos csöngő, s nem kellett sokat könnyörögnie, a versenylovasjelölt engedett a benső biztatásnak.

– Jó – mondta a kaszáló vasutasnak –, jó. Felsegít rá? összeszorította fogát, hogy akaratlanul se féljen.

Ügy

vélte, hogy aki egyszer szőrén ülte meg Bandit, csak ragyogó lovas lehet. Egyik paripa olyan, mint a másik. Legyen hát!

Lett.

Rövid volt a kengyelszűj, mintha zsoké alá készítették volna, magasra kellett kapaszkodnia, a felpattanás nem a legpompásabban sikerült. Nagy nehezen mégis elhalászta a kengyelt, megragadta a nyeret két kézzel - Fecske türelemmel állta –, és tolt a vasutas is, hasmánt feküdt a nyeregre, amíg át tudta vetni jobb lábát is a ló hátán. Mindkét lába kengyelbe jutott végül. Letekintett a magasságból.

Túlságosan magasnak találta lovát, sokkal magasabbnak, mint a roskadt hátú Bandit. Megpróbálta kiegyenesíteni magát, büszkén, előkelően, mint Winnetou vagy Balczó. Bal kezében a kantár, jobb kezében a bot, a hátizsák szorosan a vállán. Gyöngén oldalba bökte Fecskét.

– Mint egy ősmagyar a dárdával! – szölt elégedetten a

52

szabadnapos vasutas, aztán rácsapott Fecske tomporára. -Gyí!

A paripa megindult.

Kezdetben ragyogó érzés volt ülni ilyen remek ló hátán. Balczó sem ülheti meg különbül az olimpiai öttusában. Sajnos, Fecske nyaka sokkal erősebbnek bizonyult, mint lovasa karja, s akár óhajtott Cirok, akár nem, a ló minden lépésnél nagyot rántott rajta, ő pedig mindig féloldalt húzódott előre.

Megpróbálta hátrahúzni a szarat, Fecske ekkor megállt. Cipője sarkával döfte, elindult.

Így poroszkáltak volna örömmel, barátságban, békésen talán a világ végezetéig is, ha fel nem rebben előttük egy gágogó libafalka, amire a paripa hirtelen megriadt. Kinyújtotta a nyakát, s minden átmenet nélkül hosszú vágta ment át. Az pedig különösen zavarta, hogy lovasa mindig ellenkező ritmusban ugrált a nyeregben, mint amilyen ütemben ő vágatott. Egy televíziórendező azt mondta volna erre a rohanásra: nem voltak szinkronban. Sőt az összhang mindinkább összezavarodott, háromműeművé vált: külön zötyögött a lovas, külön lengett a hátizsák, s külön tempót választott a négy lábon repülő Fecskemadár. A bot rég kihullott már vitéz hordozója kezéből, hiszen mindkét kezével fognia kellett a kantárt, lába ütemesen csapódott a ló horpaszához, s minél erősebben csapódott, Fecske annál inkább vélte sarkántyúzásnak: még erősebben vágta. Valósággal röpült. Ki tudja, merre?

Ekkor látta őt a sorompóór.

De azt már nem, amikor a büszke lovas átkarolta a ló nyakát, kétségbeesve kapaszkodott, s azt sem hallotta a vasúti szakember, amikor a cowboyok reménysége végigördítette az utat:

– Fogjanak meg! Fogjanak meg! Fogjanak ...

Nem is hallotta senki. Fecske – ahogy megszokta -

53

ügyesen megkerülte a falut, rászállott a szabad mezőre, s mint aki végre alaposan kiélvezi a futást holmi lassú kocogás helyett, nekilódult a gyepek. Átugrott néhány árkot, a lágyan emelkedő juhlegelő sem tudta lassítani iramát, könnyen vette a dombot, s íme, a domb tulsó oldalán, fasorok között már fel is tűnt a piros tetejű kastély, az otthon.

A kastély kapuján ekkor gördült ki az autó, hogy hazahozza a kövérkés németet.

– Fogjanak meg ... fogjanak meeeg!

A nekiszabadult paripa lelkesült örömmel száguldott keresztül a mezőn. Végre a maga ura! De az is lehet, hogy éhes volt, avagy különös lovasát unta már.

– Fogjanak meeeg!

A segélykérő sikoltások hangja egyre erősödött, ahogy ló és lovasa a kastélykapuhoz közeledett. A kapu tárva maradt, nem csukták még be az autó után. Egy lovászyerek – aki éppen most akarta behajtani a kapuszárnyakat – riadtan bámult a hegyen-völgyön közeledő Fecskére.

– Fogjanak meeeg!

Az udvaron a fáradt lovakat jártatták, pihentetőben. A lovászyerek a legközelebb eső ló hátára ugrott, kiszáguldott a kapun, s a nekiszabadult Fecske elé vágott. Nem állta útját, hanem ahogy melléje ért, párhuzamosan futott vele tovább. Sűrűn csettegett a nyelvével.

– Fecske! Fecsecskeee – nyugtatgatta, lassúdbb üge-tésre készítette a lovat –, trapp ... trapp ... traaap ... traaaap...

Fecske az ismerős vezényszóra azonnal engedelmeskedett, jól nevelt ló volt, ha értettek hozzá. Lassította ütemét, csendes ügetésbe váltott. Zablája szélét fehér hab verte ki. A lovászyerek átnyúlt Cirokhoz, kiszedte kezének görcséből a kantárt. A vadnyugati lovas végre

54

elengedte Fecske nyakát, jobb lábával megkereste a kicsúszott kengyelvasat, kiegyenesedni próbált. Így trap-pogtak be fönséges nyugalomban a széles vaskapun.

Az oktató tanár lefutott a lépcsőn. Az ablakon át nézte a különleges mutatványt. A paripához futott, első kérdése ez volt:

– Nem történt baja?

Mármint Fecskének. Cirokról, a műlovarról egyelőre nem volt szó.

– Semmi – válaszolta a lovászyfiú –, csak megint megbolondult. Ha gyöngé lovas érez maga fölött, rögtön elengedi magát.

Gyöngé lovas! Cirok Pétert szíven ütötte a szó. Amikor pedig ő már Balczónak és Old Shatterhandnek érezte magát! A lovasok oktatója csak most fordult a kiváló lovashoz.

–Te sem törted ki a nyakad, kis Perszehogy? Mondtam, ne ülj föl rá, de nem hallgattál rám. Kis híja, hogy össze nem zúztad ezt a drága lovat. Hogy te mennyit

55

érsz otthon a mamádnak vagy nagymamádnak, nem tudom. De ennek a lónak az ára hatvanezer forint.

„Több mint egy Trabant!” – kászálódott le a nyeregből a megsemmisülés mélypontjára Cirok Péter éllóvas.

– Oldalt csúszott a nyereg – jelentette a lovászyfiú. –Lógott, ez idegesítette Fecskét.

– Tiszta csuda, hogy rajta maradtál – állapította meg a tanár. – Máskor ne a tanuló urak nyergeljenek, hanem ti magatok. Kis Perszehogy, neked végül is gratulálnom kell, hogy ezen a billegő nyergen rajta maradtál. Mi lesz veled most, hová igyekeztél tulajdonképpen?

Cirok Péter elpirult. Mégis megdicsérték. ^ És azt nevezte meg, akinek házából pedig éppen menekült:

– A nagymamához megyek.

– Örült volna, ha lovon érkezel?

Cirok végiggondolta a dolgot és cowboyságát.

– Azt hiszem. Nagymama mindig szeretné, ha Balczó válna belőlem.

Ebből persze egy szó sem volt igaz, hiszen nagymama azt sem tudta, mi az az öttusa. Már a televízió esti meséjénél mindig elszundított.

És magában ezt tette még hozzá Cirok Péter éllóvas:

„Azért is!”

A lovasanár csak külsőleg mutatkozott szigorúnak. Megenyhült.

– Nyilván fáradt vagy. Ez a Fecske alaposan megviseli ám lovasát! Menj az ebédlőbe, enni kapsz, s pihend ki magad holnapig, te öttusás olimpikon!

– Igenis – válaszolta engedelmesen városunk dicsősége.

Azt hitte, rögtön összeesik.

A kapun most kanyarodott be az autó az összehullott némettel. Ketten segítették ki a kocsiból, sziszegve, bicegve tartott szobája felé, már hívták az orvost. Az oktató mester szólott neki valamit, a német viszont Cirok

56

Péter felé fordult; Cirok Péter nem értette, m

Persze, egy világvándornak nyelveket is kellen^{mon} *

^ tanulnia.

– Azt mondja ez az úr – tolmácsolta a tanár gratulál. Neked jobban sikerült, mint néki. ^0&^

De a német lovas nemcsak szóval-gratulált. Tj–, húzta pénztárcáját, s most már egy húszmárks^{vl} mott Balczó II. kezébe, teljes elismerésül. ^

„Még egy ilyen díjlovaglás, és meggazdát dűnnyögte magában a világi éllovas –, állati dcv
Zsibbadt lábbal, bicegő bokával, rándult kii, bandukolt az ebédlő felé. A lépcsónél azonban . ^e pusi sisak érte utol. A német nyomta a fejébe. ”^ ro-

– Tiédet – mondta –, neked kalapot!

És a maga nyelvén tette hozzá, amit Cirok Pék nem értett, csak sejtett.

– Ez volt a hibás, ez a sisak, mert mindig az o csúszott, és nem láttam tőle. ironua

Ebből városunk kiváló éllovasa megint csak kél tanult meg. Az egyik, hogy a magunk hibájára, _ 0 ”
lenségére mindig találunk bűnbakot, ha más ne ^S^e ” egy sisakot; a másik, hogy mégiscsak hallgatni ^im* volna Bodor tanár úrra. Bodor tanár úr ugya

mondogatta sűrűn: „Ahány nyelv, annyi ember, Tanuljatok nyelveket. Anyanyelvünket ugyan g . ^mn?*
rüen kell beszélnünk, de a nagyvilágban ezzel mf^on^0” dig csak félemberek vagyunk.” ^g min-

S miközben az ebédlő fehér abroszán aranys2 , nyérban kitalálták Cirok Péternek a levest, ekk, mélkedett:
épp el.*

„Jelenleg pontosan egy fél ember vagyok mi zed.” eg otÜ-

Az öttized arra a pár szerb szóra vonatkozol
nagyamától tanult. ”

Levesen kezdte, fagyalattal végezte, az ebéc
i– köze

57

pét két hatalmas rántott csirkecomb tette ki, rizzsel, uborkasalátával. Mikulicsi adag!

„Lovagolni jó” – állapította meg.

Aztán a lovászgyerekek szobájába vezették. Azonnal az első üres ágyra dőlt, mert már ülni se tudott.

Városunk és a nagyvilág éllovasa az árok szélén ült, s a pénztét számolgatta. Szerette volna tudni, harminc márka mennyit érhet. A lovászmestertől is kapott egy Dózsa György képevel díszített kék magyar húszast, amiért a lovat nean törte össze, hanem épségben vitte be az istállóba. Rengeteg pénze van tehát, felveti a vagyon. Nem kis elégedettséggel vizsgálta hátizsákja mélyét is, azt meg a szakácsnő szwelte föl mindenféle finomságokkal – szerelte és tömte –, rántott csirke mellehúsával, almás pitével, sajttal, puha kenyérrel, s még egy zacskó kovászos uborkát is csomagolt melléje.

Lova azonban nincs. Hát ha nincs ló, autó is jó, esetleg motorkerékpár. A stop. A tegnapi díjlovaglás hatalmas önbizalmat öntött belé. Akár egy tíztonnás teherautót is le merne szólítani. De még csak egy lassú szénásszekér sincs a látóhatáron.

Hát csak üldögélt tovább az árok szélén, jó szerencsére várva.

A szerencse végül mégis kegyesnek mutatkozott. Már-már indult volna tovább, amikor az útkanyarodónál füstöt hányó dübörgéssel tűnt föl egy motorkerékpár. Alig idősebb vezető ült a nyeregben, mint maga Cirok Péter díjlovaglő. Kissé bizonytalanul imbolygott a gép, irányítója riadt pillantásokat vetett jobbra-balra, s különösen akkor rémült meg, amikor Cirok Péter az út közepére cövekelte magát, s feltartotta tenyerét.

A vezető futtában kiáltott le a gépről:

– Mindjárt, öcsi!

58

A gépnek alighanem egyéni szándékai lehetfe, mert nemigen óhajtott megállni, míglen a kilométerkénél sikerült végre a fékezés, Cirok Peti odarohant. Szeme nem csalt, a nyeregben fiatal fiú ült, rövidujjú ingben; sisakja sokkal nagyobb volt, mint a feje, fél fülére billent.

– Mit akarsz? – kérdezte szigorúan a fiú.

– Légy szíves, vigyél el egy darabon – lihegett az útonálló.

– Merre? – folytatta kegyesen a másik. Cirok Péter habozott.

– Bécsbe vagy Nagykanizsára. Mindegy.

A fiú fontoskodva tekintett végig masináján.

– Egyik ”helyre sem szándékozom, de rövid távolságra elviszlek. A bácsikámtól kölcsönöztem ki a motort – magyarázta –, ő most éppen reggeli álmát alussza.

– Tudja a bácsikád, hogy kihoztad a gépet? – kérdezte Cirok Péter a Maigret felügyelő éles elméjével.

– Neem – habozott a motoros –, most vezetek másodszor, de már remekül értem.

– Látom – ismerte el az éllovas ravaszul, s bölcsen nem említette a különleges fékezést –, kitűnő vezető vagy. Mehetünk? Sisakom is van.

– Hol vetted? – vetett a motoros irigy pillantást a kiváltságos fejfedőre. – Trópusi.

– Díjlovaglásra nyertem.

A másik fiú akkorára nyitotta szemét, mint egy dinnye.

– Ne fűzz! Becsszó?

– Legbecsebb!

– A nevem Retek Bandi! – nyújtotta a kezét a motoros elismerően.

Cirok Péter rávágta:

– Vaj Dini vagyok.

59

– Remek – ujjongott Retek –, máris ki teszünk egy uzsonnát, retket vajjal. Pattanj hát, öcsi!

Cirok Péter (pardon, Vaj Dénes) már alaposan belejött a nyerges vontatókba, keresztülvetette lábát a hátsó ülésen, állára szíjazta a trópusi sisakot, meghúzta zsákja hevederjét. Retek Bandi gázt adott, s a gép imbolyogva megindult. Néha ugyan bizonytalankodott Retek Bandi a kapcsolók, fogantyúk, gombok és irányjelzők között, másodszeri útnak azonban így is pompás volt. Fogytak a kilométerek, a kevés szembejövő autót Retek Endre ügyesen mellőzte, kikerült két részeg biciklistát is, egyszóval vezetési tudománya valódi klasszis volt. Sajnos, a pótutas hátizsákja ismét ellentétes ütemben lengett, de ettől a motor még nem bokrosodott meg.

– Klassz! – ismerte el Vaj Dini. – Állati! Noha a vezetés éppen emberi volt.

Már csaknem egy újabb faluig jutottak, amikor a dugattyú akadózni kezdett, a motor rángatózott, akár az elnyúló készülő csikó, ki-kihagyott, mérgesen hörgött, pukkadózott, egy domb tetejére már nem is bírt föl vergődni, a kis akácos mellett hirtelen megállt. Rázott egyet magán, nem ment tovább.

– No! – tette le lábát a földre Retek Endre, a vezető. –No! – fűzte hozzá Vaj Dénes is, mert pillanatnyilag nem tudott bölcsebben nyilatkozni.

A kiváló motoros ide-oda kapkodott a gépen, majd lehuppant a masináról, megrugdosta a két kerék köpenyét, kipróbálta a fékeket, csavarokat oldott, gombokat nyomkodott, a kürt ijedten harsant föl, de a gép a dudaszón kívül egyéb hangot nem adott.

– Valami hézag? – tolta feje búbjára sisakját a pótutas. Maga is a Bowden-vezetékhez hajolt szakértő tekintettel.

Retek Bandi a fejét vakarta.

– Hézag. Majd ad nekem Károly bácsi!

60

Vaj Dénes, azaz Cirok Péter világvándorhoz és viharban edzett vitorlamesterhez méltón higgadtan vizsgálta a két engedetlen kereket. Szája szélét fontoskodóan húzta össze, mint ahogy otthon a szomszéd szerelőműhelyben a mestertől szokta látni, s közölte a vizsgálat eredményét:

– Felmondott. Hagyd rám, majd én.

– Értesz a motorhoz? – csillant föl a vezetőben a reménység.

– öreg motoros vagyok, egykomám. Rögtön megállapítottam például, hogy kihagyott a pufogása.

–Milyen jó, hogy éppen te állítottál le! – vetett tiszteletteljes pillantást Retek a Vajra.

– Tíz perc az egész – rázta meg a motort a kitűnő mérnök.-

A gép bágyadtan dőlt a távirópóznának, orvosára várt.

– Piszkos a karburátor, csekélység – folytatta az orvostudor, ahogy ezt gyakorta hallotta Klopacska bácsitól, a szerelőtől –, a dűznit kell kifűjni, s máris megyünk.

Felnyitotta a szerszámtáskát, fogókat, csavarhúzókat, rongyot, kócot, olajozót emelt ki belőle, még a pumpát is elővette.

– Kismiska az egész.

Belekapaszkodott a pótnyeregbe, együttes erővel csapták állványlábára a gépet, aztán a motor mellé feküdt Vaj Dénes, beteg motorok sebésze. A legnagyobb rongyot a földre terítette, arra rakta ki a gyógyító orvos ügyes kezével a kalapácsot, fűrót, ragasztót, drótot, pótgyertyát, amit a táskában még csak talált. S miután a beteg testrészt kihílt, rátette a kezét, s döntött:

– Először is leszereljük!

Frissen fénylő franciakulccsal támadt a gépnek. Néhány perc múlva már a motor belső részei, az operálandó beteg gyomrának titkai is megmutatkoztak. Gondo-

61

san helyezte el a beleket, azaz a csavarokat, huzalokat a rongyra. Kezén s arcán olajfoltok jelentek meg, az ernyedetlen szorgalom biztató jelei. Olaj pötyyent a fűre is. A sebészorvos két kézzel feszült neki a gépnek, s egyetlen rándítással emelt ki belőle valamit. Hanyatt is esett vele.

– Ezeket a kis keféket kell megtisztítani a koromtól -törölgette zsebkezdőjébe a szerkezetet, majd levitte a patakhöz, gondosan meg is mosogatta a beteg belső részeit. Egy hitvány csavart el is sodort a víz, de ki törődik efféle kicsinységekkel, amikor a nagy egésztől van szó? Jut is, marad is. – Alaposan kell megvizsgálni a bajokat – szólt föl a patak mellől, mert úgy észlelte, kitűnően kezdődik az operáció –, kifűjjuk a dűznit, megtisztítjuk a karburátort, visszakötjük a gyújtást.

Mintha Klopacska bácsi mondta volna. Retek Endre bensőjében mind magasabbra hágott a tisztelet s elismerés.

– Nagyszerűen érted a szakkifejezéseket! – mondta irigyen.

– Nyáron ez a szakmám. Kisfőnök vagyok a műhelyben.

Most a motorfejnek lódult neki az országút orvosa; addig csűrte-csavarta, amíg ki nem szedte a gyújtógyertyát a hengerfejből.

– Ez itt a gyertya – mutatta föl a fehér porcelán mütyürt –, jó, hogy nincs eső, különben elaludna. Minden nagyon kormos volt már, ez a baj.

A gyertyát is levitte a patakhöz, hogy megmossa, s tisztára törölje. Majd újfent a gépet célozta meg, s a porlasztót kezdte csavargatni. Csörögtek a lemezek, egy kis tartály be is horpadt, ám erőteljes hüvelyknyomással visszatolta az oldalát, de ekkor meg másik oldalán domborodott ki. Viszont néhány csavar megint új helyet

62

keresett magának a fűvön. Retek Bandi szolgálatkészen, hasmán t kúszva horgászott az elillanó csavarfejek után. Ekkor dőlt föl a gép. Ami szerelékét Vaj Dini a gép két nyergén pihentetett, azonmód szétszaladt.

– Ügyetlen vagy – korholta a Vaj a Retket –, így sohasem tudom összeállítani a gépet? Pedig most már kész, csak vissza kell rakni a helyére mindent. Mosd meg még ezt a csuklót is!

Retek Bandi mosogatott és törölgetett, Vaj Dini mindent gondosan beolajozott. Nem akadt egyetlen darabja sem a gépnek, amely víztől-olajtól ne csöpögött volna már.

A mérnök-sebész elégedetten szemlélte az eredményt.

– Most pedig következik az összerakás. Az már csak smirgli.

Felkapta a dugattyút, s megpróbálta bepréselni a hengerbe. A szerkezet azonban nem akart valahogy összeállni, a gyűrűk nem engedtek. Mintha hirtelen varázslat babonázta volna meg a gépet, semmi sem illett egymáshoz. Felkapta a karburátort, hátha azzal célszerűbben kezdheti, de az meg mindenféle csavar ellen tiltakozott. Más anya, más fej, más szelence. Megváltozott a motor lelke-teste.

Találomra fölemelt egy újabb csavart.

Nem illett sehová.

Ujat próbált.

Az sem.

„A nyüstyit neki!” – fakadt ki ilyenkor Klopacska bácsi a műhelyben, s ez a szó mindig segített.

Vaj Dénes mérnök és sebész szintén elkiáltotta:

– A nyüstyit neki!

De a gép erre a varázsszóra sem akart egybeállni.

Most már mind lázasabban, mind türelmetlenebbül illesztette egymáshoz a csavarokat, csavaranyákat és csavarapákat, a gyertyát a karburátorhoz meg a villany-

63

dróthoz, majd a gyertya ellenkező végével próbálkozott, s újfent megolajozta. Végül teljesen összekuszálódott kezében huzal, csavar, szelence, tok, húzó és vonó, szög és gomb, aztán újrakezdte az egészet.

– Fel kellett volna írni, hol kezdtem – morogta.

– Hézag van? – törölte meg homlokát Retek Endre országúti főhadsegéd, s először ébredt föl benne a gyanakvó sejtés, hogy az országúti szereidé főnöke valamit elhibázott. Károly bácsi két akkora pofont fog adni neki otthon, akár egy lakodalmi lepedő.

– Semmi probléma – ült le a fűre a fősebész, és hátrataszította sisakját –, mindjárt összeáll az egész.

Távolabbról méregette áldozatát. Hol is kezdte az operációt? Képzletben kovácsolta össze a gépet, de emlékezete ebben a hőségben ki-kihagyott, mintha saját nagymamája lenne.

Újra csak összeillesztett és szétszedett alkatrészeket. Már minden talpalatnyi helyen feküdt valami: csavar, gyertya, huzal, lemez, kapocs, lámpa, tömlő, szívacs, kóc, ülés, indítókengyel, nyomógomb, fékkar, s végül maga a fősebész sem tudta már, lovas kocsiába való-e ez az egész holmi, repülőgépbe vagy vízimotorba.

E pillanatban szeppent meg valójában, s rázta ki a hideg. Rosszabb ez minden lovaglásnál! Mert a lovat legalább nem lehet szétszedni, s nem is kell összerakni. Valahol elvétette a műtétet. Újra nekifogott, ötödször is széthullott kezében az egész lomtár.

Még messzebb távolodott, s egy fületlen zombékra ült le, onnan célozhassa meg művét. Retek Bandiban megfogalmazódott a szörnyű sejtés:

– Hiszen te nem is értesz a motorhoz, te nagy dumájú szélhámós!

Felemelte a keze ügyébe eső kalapácsot, hogy azzal törje szét Vaj vajas fejét.

– Érték én, csak nem ehhez a gyártmányhoz – töröl-

64

gette a vajat, azaz az izzadságcseppeket a homlokáról Vaj-Cirok.

Autó fékezett mellettük ebben a rendkívül szomorú percben. Vezetője ijedten ugrott ki belőle.

– Baj van, fiúk? összetörtetek?

Vaj Dini tétova mozdulattal kanyarította körül a levegőt.

– Motort javítok – vallotta.

A sofőr gyanakodva közeledett a roncsokhoz.

– Mészárosmunka – jelentette ki tömören. – Ki követte el?

– Én – hajtotta le fejét Cirok. – A hibát keresem.

– A hibát? – rázza meg a sofőr a kétkerekű járgány épségben maradt benzin tartályát. – A hibát? Itt a hiba, tudósok, a benzinetek fogyott ki! S ezért martátok szét a verklit?

Vaj-Cirok arra várt, hogy megnyílják alatta az anyaföld, s ő valahol a világ túlsó felén, a prériken pottyan ki a lyukon. Retek Bandi pedig Károly bácsira gondolt, aki azóta biztosan felébredt már édes álmából. És mindkét operátor mélyen hallgatott. Ebből a mélységből tört fel, könyörgően és megalázottan, Cirok Péter-Vaj Dénes sebészprofesszori hangja:

– Tessék felvenni engem a kocsira, szerelőt küldök a városból.

A sofőr intett, Cirok bevágódott.

– Szia! – szólt oda Retek Endrének, aki felelni sem tudott, csak meredt megsemmisülni az egykori motorbiciklire. Mert Károly bácsi már valahol nyugtalanul keresi gépét, s készíti elő a pofont.

Cirok Peti úgy összegörnyedt trópusi sisakja alatt, mint a szepegomba eső után. Csak Retek Bandi vissza ne rángassa! Majd ha világhírű lasszódobó lesz avagy a holdkompjárat utasa, úgyis küld a Vaj a Reteknek va-

65

lódi, kéthengeres, félliteres túramotort. Mit motorkerékpárt! Vajszínű Mercit. Golyóálló üveggel, néger sofőrrel.

Minek ül az olyan ember motorra, aki nem ért hozzá?!

Megnyugodva dőlt hátra az ülésen. Semmi hézag! Lelkiismerete üde, mint a kristályvíz, hiszen csak segíteni akart. Hogy nem elég az akarás, tudás is kell mindenhez, az a mi Cirokunk fejében meg sem fordult.

Keszthely piacán rakták ki a kocsiból. A sofőr keresett alkalmas motorszerelőt, mert ennyire sem bízott már sisakos utasában. Cirok Péter pedig, a levitézlett **Vaj** Dénes, újra csak gyalog vágott neki az útnak.

Gyomrába hirtelen hasított bele a fájás. Hogy fog átkerülni a határon? Eddig nem is gondolt rá, annyi baja **támadt.**

66

NEGVEDIK FELVONÁSUNK

egy bumeráng-helikopterről, vonatkerekék és vitorlák csattogásáról szól

A futballpálya mellett széles, gyepes tér zöldellt. Valaha ez volt a vásártér, ide hajtották föl a teheneket, ökröket, birkákat, disznókat, lovakat, ha országos vásárt jelzett a kalendárium. A vásártérből előbb-utóbb sportpálya lesz, addig is a falu minden gyereke itt rúgja a labdát.

Kivéve ebben az órában. Mert a jövődöbéli sportpálya kellős közepén, nem messze a folyóparttól fehér színű helikopter pihen. Délben érkezett, vízügyi küldöttséget hozott. Csupa szakember: három szomszédos ország mérnökei szemlélik meg a Mura s a Dráva partját, szigeteit, nádasait közös árvízvédelem okából. A fehér helikopter utasai siettek elől, ők a hazai vendéglátók. A tanácsháza nagytermében ülnek most, ott leszen találkozója a hármass bizottságnak. A helikopter pilótája körülvizsgálta gépét, s mert semmi hibát nem talált, lesétált a Mura töltéséig, leült a víz partjára, s onnan gyönyörködött a folyó járásában. Szelíden haladt a folyó, kényelmesen elfért a töltések között, nem úgy, mint tavaszi időben, amikor dühöngve ostromolta a gátat, öntötte el a falvakat, áztatott pocskék gabonátáblákat.

A fehér helikopter alászállását kék hátizsákos, nap-sisakos fiú figyelte a futballpálya széléről. Gyalogosan talpalt idáig, s most megpihent. Terjedelmes égi jármű

67

volt a helikopter, legalább egy tucat szakember nyomta ki magát belőle, ha nem több.

Nemcsak ez az egyetlen fiú bámulta azonban a zajos, port kavarázó leszállást, hanem a fél falu gyereke is ide rohant csodalátni. Tisztes távolban maradt azonban valamennyi, akkora szelet-vihart kavart a helikopter négy lapátja s a kis farkcsavar. Az egyik gyerek – mindenben tudós, mert a tanácselnök fia – fennhangon magyarázta:

– Három gép találkozik. Magyar., osztrák, jugoszláv. -Büszkén tette hozzá, hogy ekkora kitüntetés érte a falut: – Nemzetközi bizottság. Vízmérnökök.

Alighogy kimondta, szelet, port, homokot, füvet ka-varva-sodorva, dörgő zajjal szállt alá pontosan százméternyire az előbbi géptől a második égi szárnyas, negyedóra múlva a harmadik. Nyilván szabályozták az érkezés idejét, s ismerték a találkozási helyet, mert az utasok tévovázás nélkül vágtak gyalogosan a falu közepének, a tanácsháza felé, nagy térképekkel hónuk alatt. Ujabb fél óra múlva ismét megjelentek, most már három tucatan, hogy élénk vita közben vonuljanak a gátórház irányába. Eltűntek a sűrű partmenti fák között.

A falu ifja-öregje tisztes távolból bámulta a három pihenő gépet, a testvéregyüttést. Később Hollósi Döme jelent meg, a vendéglő vezetője, és személyesen tállalt a fa alatt pihenő pilótáknak szendvicset, feketekávé s málnaszörpöt. A három pilóta a legnagyobb fehér törzsű nyárfa tövében ütötte föl tábori székét, s egymást kínálgatta saját hazája cigarettájával – a békés együttélés szabályai szerint.

A kék hátizsákos, napsisakos fiú közelebb somfordált a gépekhez. Lassan, megfontoltan indult feléjük, mint egy szakértő gépész, aki igazítani óhajt egyet a billenő szárnyakon. Észre se vette, hogy egy rendőr elkapja a vállát.

68

– Nem oda, öcsi! Levágja a nyakad!

Peti engedelmesen ballagott vissza. A többi gyerek vigyorgott.

– Csak nem vezetni akartad? – szólta oda a tanácselnök fia, bizonyos Okos Rudi.

– Ültem már hasonlón – felelte szemrebbenés nélkül a sisakos fiú –, egyszer Pest fölött köröztünk. A Nemzetközi Vásárt láttuk felülről, a Dunát, a Várat meg az Országházat.

Ebből mindössze annyi volt igaz, hogy ezt a kalandos égi utat Klopacska bácsi, a szerelőmester tette meg egy ízben húsz kemény forintokért, ő mesélte el kalandját a szájtató gyerekhadnak odahaza egy esős vasárnap délelőtt.

Okos Rudi azonban hitt az ismeretlen fiúnak, oly tekintélyes volt a fejfödője. Csak képeken látott ilyen afrikai sisakot, eleven emberen még nem. Elismeréssel pillantott az idegen fiúra.

– Ne mondd!

– De mondom.

– Én is megtehetném – folytatta Rudi habozva -, édesapám a tanácselnök, ha őt megkérem, fölenged.

– Ha visznek!

Ebben maradtak. Az idősebb nemzedék már kibámulta magát, hazaballagott, a fiatalabbjának pedig ez volt a mai napra rendeltetett legpompásabb mulatsága, tehát tovább figyelt. Cirok Peti ismét megszólalt:

– Nem is hiszem.

A tanácselnök fia sértve érezte magát.

– Fogadjunk!

Az országutak vándorának mi veszténivalója sem volt.

– Tíz forint meg a sapkám itt a zsebemben; úgysem kell.

– Húsz forint meg a napszemüvegem.

A fogadás pillanatok alatt megtörtént, Határ **Feri**

69

vágta ketté, a tanítóék fia. A nehezebbje azonban hátravan.

– Meg kell várni Paz estét – folytatta Okos Rudi –, kilencig tart a tanácskozás, mert még vacsora is lesz.

Aztán hazamennek. Én szállok a magyar gépbe.

– Én a jugoszlávba – döntött Cirok Peti.

Szívük a gyomrukban dobogott. Nagy lassan ébredtek csak tudatára, mire vállalkoztak. A becsületnek Okos Rudi adott hangot:

– Aki visszalép, szemem lehet köpni.

Ezek után nem maradt más választás, mint egyenesre kovácsolni a tervet. Valóban kitűnő terv volt, s amikor este kilenc óra tizenöt óra a bizottság teljes létszámban a vásártérre érkezett, és elbúcsúzott a helyi vezetőségtől – az élen a tanácselnök állt, idősebb Okos Rudolf –, a fia a félhomályban nagyot rikkantott:

– Apu! Apukám!

És rohant a helikopter felé, mintha apját szerette volna közelről látni a csoport közepén. Csak arra ügyelt, hogy a rendőr el ne kapja közben. De mert sötét volt, a következő pillanatban el is tűnt a vele rohanó Cirokkal együtt. Mire a szélcsavarok hasítani kezdték a levegőt, s kigyulladtak a helikopterek fényszórói, biztonsági lámpái, a két gyerek már sehhol sem volt. Mindegyik talált magának gépet.

Az osztrák gép azonban kerek tizenöt percet késétt a felszállással, mert Okos Rudit, aki eltévesztette a gépet, és fölöslegesen nagy zajjal bujkált az ülések alatt, a pilóta azonnal kirakta a gépből. Különös patáliát nem csapott, enyhe pofonnal búcsúzott el Okos Ruditól.

– Elvesztettem a fogadást – méltatlankodott a tanácselnök fia, s mindenképpen azon igyekezett, hogy ha már nem repülhet, legalább apja se vegyen észre semmit. A fák közé bújta, s leste az idegen fiút, azt is kidobják-e a

70

gépből. Mert akkor nulla-nulla az eredmény, egyik sem tartozik a másiknak elszámolással.

Cirok Peti azonban sokkal ügyesebben ostromolta meg a gépet, minden bizottságot megelőzve bújta a hátsó ülés alá, két szerelékes táska közé. Lélegzeni is alig mert. Szíve észvesztően dobogott. Ha szerencséje van, egy órán belül túlkerül a határon.

A gép függőlegesen szárnyalt fölfelé, a titkos utas úgy érezte, a gyomra lefelé szalad. Szédült, az ülés lábába kapaszkodott. Várta, mikor zuhannak. Mert ezt a kegyetlen szédülést, gyomorstüllyedést csak zuhanás követheti. Lehet, hogy a pilóta helytelenül kezeli a kormányt, vagy égi viharba kerültek, de mennydörgést nem lehet hallani a szárnyak dübörgése-suhogása miatt. A lapátok oly zajjal kavarták a levegőt, hogy a füle beledugult.

A helikopter feltűnően rövid idő alatt ért földet, nem telt belé fél óra sem, pedig előbb még körözött is a holdfényben csillogó Dráva fölött. Puha ugrással szállt le, kissé megbillent, aminek következményeként egy trópusi sisakos fiú az utasok lába elé gurult.

-Te meg ki vagy?! – ragadta meg a vállát az egyik utas.

Tiszta, szép magyarsággal beszélt.

Cirok Péter, világtutató és díjlovagló, ott állott a fény és tizenkét pár szem kereszttüzeiben. A

tizenharmadik volt a pilótáé. Szerencsétlen szám!

– Círok Péter a nevem – hebegette.

– Csak nem disszidálni akartál? Avagy eltéríteni a gépet?

– Neem... csak egy kicsit repülni szerettem volna.

– Hát most repülhatsz, fiam – rázta meg a potyautas fülét a pilóta –, repüljünk a rendőrségre! Netán még kézigránát is akad nálad ?

– Neem... Tessék elhinni, hogy csak ki akartam

71

próbálni a helikoptert. Fogadtunk egy fiúval a vízparton.

– Nyertél! – szólt közbe a legidősebbnek látszó bizottsági tag, nyilván annak is volt hasonló huncut unokája. – Ne bánts, kérem. Ismerjük el az ügyességét, hogy mindannyiunkat kijátszott. Az égbe akartál kirándulni, fiam?

– I-igen ...

– Nem csinálunk ügyet belőle, fölösleges huzavona lenne. Húzd el a csíkot, gyermekem, de azonnal! Ne is lássalak!

Esze nélkül szedte zsákját, sisakját, irháját, s már húzta is a csíkot. Azt nézte, merre fusson, hiszen: már külföldre jutott!

Az utcán még vidám élet forrott, égtek a lámpák, egy vendéglői teraszon zene harsogott, magyarul énekelt egy fehér nadrágos énekesnő. És mindenütt magyarul beszéltek. A határon túl is ennyi .magyar él?

Tengerészsapkás, rövid szakállú férfihoz lépett.

– Kérem szépen, hol vagyok?

A szakállas értetlenül bámult a sisakos fiúra.

– Csuda vicces kérdés. Találd ki, apuskám! Most érkezted a hat-húszassal?

– A helikopterrel – felelte Círok – itt értem földet.

– Te vagy a Mars-lakó, mi? Londonban vagy, fiam, London kellős közepén. Ezt tudnod kellene neked, egy angol lordnak!

És megpöckölte a trópusi sisakot.

Búsan ballagott tovább Círok Péter. Két magaformájú diákgyereket pillantott meg a sarkon, fagyaltot szopogattak.

– Srácok, hogy hívják ezt a várost? Azok rábámultak.

– Kászhely, te hülye!

72

Uram teremtőm! – mondaná a nagymama. – Hisz akkor ez Keszthely! Visszakerült, mint egy jól szabott bumeráng. A nagy sietségben, félhomályban a magyar gépre szállott.

„Kezdhetek megint előlről” – sóhajtotta a felhők közül alászállt világutazó, s a vasútállomás felé ballagott. Még maradt egy csirkecombja a lovasiskola asztaláról.

Hosszan szemlélte a vasúti térképet, a menetrendet és – amint a pénztáblakon olvasta – a vasúti személyszállítási tarifát a kedvezmények nélkül. Nagykanizsára váltott jegyet; legalább addig nem jut eszébe letérülni az igaz útról.

Vonat sokáig nem jött. Kisétált az állomásépület elé, a nyüzsgés, vidám zszibongás mindinkább halkult, itt-ott az ablakokban kihunytak a lámpák, más ablakokon át kékes fény derengett, jelétül annak, hogy bekapcsolták a televíziót; a park kanyargó útjain párok andalogtak.

Végzett a csirkecombbal, a maradék zsömlével, a fél uborkával. Egy cukrászda még nyitva volt, beballagott két krémesért. Végül, zsebében a nagykanizsai jeggyel, leült egy padra, a hunyorgó lámpafény alá. Az állomás éttermében vígan zörögtek a kanalak, tányérok, villák, a nyitott ablakon keresztül igéző pörköltillat áradt feléje. De ez az illat nemhogy felélénkítette volna, hanem elálmosította. Puha, lágy délkeleti szellő simogatta az arcát.

– A legközelebbi vonat Balatonszentgyörgy-Nagykanizsa felé huszonhárom-hétkor indul – mondta egy vasutas, akit az ajtóban megkérdezett –, csaknem két óra addig!

Újra visszaült a padra, fejét a támlára hajtotta, bóbiskolni kezdett. A hűvös szellő megborzongatta.

Hatalmas méretű bútorszállító kocsit kettétárt ajtaja

73

ásított feléje a félhomályban. Inkább magas, mint széles, afféle országúti kamion, amely ha fut, megrezgetti a betont, illedelmes kitérésre készíti a ,szembejövőket, mert gépek, százzámra gyümölcsös ládák, eleven csirkeszállítmányok, talán még oroslánok is elférnek benne. Ebbe éppen bútorokat hurcolt, csomagolt, egyensúlyozott, tornyozott négy ember. Csak belendítették a kétszárnyú ajtót, aztán a sofőrökkel együtt vacsorázni mentek.

„Kellems meleg lehet odabenn – tűnődött Peti –, jó lenne ott kivárni a vonat indulását. Az emberfia keres magának egy szabad fotelt vagy díványt, s édesen megpihen.”

Nem sokat habozott: óvatosan pillantott szét, s mivel senki sem járt éppen a kocsit körül, kissé kinyitotta

az ajtó jobb szárnyát, felmászott a kocsiba, amely akkora térség lehetett, mint a szomszédék pékműhelye, csak éppen nem olyan jó szagú. Szövetszaga, lakkillata, diópácszaga volt. A feltornyozott bútorok között igen keskeny ösvényt hagytak a szállítómunkások; valahogy elfért, ha összehúzta magát. Kicsi, rácsos ablakoskán fény szűrődött be, s finoman áramlott a levegő. A bútorlábak, szekrényajtók, sikátorok közét vastag szőnyeghengerekkel töltötték ki. Az egyikre felkapaszkodott; feje alá tette a hátizsákot, gyomrára a sisakot, tarkója alatt összekulcsolta a kezét, s ezt dünyögte:

– Egy órácskát pihenek ... – Aztán már el is aludt.

Nem hallotta, amikor a két ajtót rácsapták a kamionra, amikor hivatalos plombával lezárták a kallantyúkat, amikor a két sofőr – aki majd az úton egymást váltja – fellépett a vezetőfülkébe, s egyikük azonnal begyújtotta a motort.

– Nna – mondta a sofőr –, tizenkét óra a kikötőig. Csak Zágrábban pihenünk.

A szőnyegek tetején úgy aludt Cirok Péter, mintha

74

nagymamája vetette volna az ágyat. Le sem gurulhatott, úgy odaékeltek a bútorok közé, legfeljebb ide-oda billent. A kocsi finoman, puhán ringatózott. Az országhatáron is csak tíz percre álltak meg, minden irat, pecsét, plomba rendben volt, a kamion át-dübörgött a Dráva-hídon, és meggondolt irammal futott a tenger felé. Senki sem sejtette, hogy akaratlan potyautas szunnyad a ringató szőnyegcsomókon.

Nem látta a tájat, a horvát hegyek kéklő gerincét, a Dráva füzeseit, a Száva s a Kulpa völgyét, a Kis-Kape-lát, Nagy-Kapelát, a fehéren ragyogó, sziklás Karsztot. A mély völgyeket, a szeszélyes útkanyarokat, a bájos kis városokat, Varazdint, a zágrábi dóm tornyát, a karlo-vaci nagy piacot, a hegyek között megbúvó, m,uzsikás Delnicét, a piros tetejű templomokat, a vasúti alagutak fekete torkát, a patakokat, dombokat, a dombok oldalán mosolygó faházakat. Nem látta a vén erdőket és a mészkősziklákon szomorkodó csenevész fákat, nem a zöld páfrányerdőket, amelyek messziről fenyőrengeteghez hasonlítanak; nem látta szikrázni a fényszóró sugarában a Karszt görgetegköveit, amelyek felől a velenceiek évszázadokkal ezelőtt elhordták a faóriásokat, hogy hajót építhessenek belőlük.

És nem látta feltűnni a látóhatárral egybeolvadó kékes-zöldes Adriát, sem a tengerből fókafejként kiágaskodó sziklákat, a kerek s hosszúkás szigeteket, a sötétzöld olajfákat, a ciprusokat, az ernyötetős fenyőket, a vízmosta, vörös színű, meredek lejtőkön egymást támogató, sárga cserepes, sima falú kőházakat, a hosszú kötélén lengő, száradó fehérneműeket, a kőkerítések közé szorított, féltett szőlőtöveket, a magános kápolnákat, a várromokat, s ahogy a nagy víz felé közeledett a kamion, a libegő fehér, sárga, pirosbarna, szürke vitorlákat sem.

Nem látta, noha közben – valahol Zágrábnál járhat-

75

tak – hirtelen felébredt. Egy éles kanyarnál erősebben vágódott neki egy ruhásszekrény kiálló, kulcsos zárjának, homlokát ütötte oda. Erre riadt föl. Az első, tompa pillanatokban azt sem tudta, hol van, nehezen ocsúdott. Szűk bútorsikátor között próbált tapogatózni, az autó motorja egyhangúan bűgött, csak olyankor pördült han-gosabbra, ha a sofőr meredek emelkedőre kapcsol. Néha fénypázsma vetődött be az ablakon, ahogy valamelyik falu vagy város utcáinak lámpasugara egy pillanatra besuhant.

Beletellett egy fél perc, amíg Peti teljesen felocsúdott.

Szíve ekkor kezdett versenyt zakatolni a motorral.

„Benn maradtam, s ezek visznek!” – döbönt meg.

De vajon hová, merre, meddig?

Megpróbált lemászni a szőnyeghengerek tetejéről, de egy másik sikátorba szorult csaknem, alig tudott vissza-kecmeregni. A bútorkocsi rohant vele a Nagy Ismeretlen felé.

Újfent elszundított, majd megint felébredt. Egyszer rövid időre megálltak, ekkor már reggel volt, kék eget látott bemosolyogni gyér fényben a rácsos kis szellőzőablakon, így aztán a tenger felől előlopakodó jó szagú szellőt sem érezte az áporodott, bútorszagú belső levegőben. Gyomra megkordult, reggelire harangozott De már nem volt mit ennie, innia. Erre nem számított.

Mi lesz most? Megint honnan dobják ki, hová hozzák vissza?

Talán már a világból is kiszaladtak! Bár meleg volt a bútorok között, mégis didergett.

Hol lehet?

A motor rég abbahagyta a hegynek felfelé való küszködést, simán rohant valamerre lefelé. Sokat kanyargott. Majd lassított, a szellőzőablakon át már nemcsak a kék ég tűnt föl, hanem egy-egy magas épület is. A kocsi szűk utcák közé került, óvatosan haladt.

76

Aztán megállt. Hosszú ideig állt, a rugók billenésén érezhető volt, mily szívesen s gyorsan ugrott le két sofőr a vezetőfülkéből, el is kiáltotta magát jókedvében, hogy az út minden baj nélkül véget ért, s íme, itt vannak a célnál.

De hol ? Nagymama, segíts!

Szeretett volna egyszerre elbújni is, hogy senki se lássa, de kirohanni is, hogy senki se kapja el. Előbb-utóbb a lába elé gurul valakinek, mint a keszthelyi helikopterben !

A kis ablakon beszédfozlányok szűrődtek át, szavak, amelyeket nem értett. Duda bődült el közvetlen mellette, olyanféle kürt, mint amelyet egyszer Pesten a dunai hajókon hallott.

Csak nem hajók közé került? A Duna mellé valahová?

Vagy a tengerre?

Jó félóra telhetett el, a hatalmas kocsi nem mozdult többé, de hozzá Sem nyúlt senki. Majd váratlanul lépések zaját hallotta, a kocsi ajtajának záróplombáit valaki felnyisszantotta, kulcs fordult a zárban, az ajtó kettécsapódott. Különös, sós ízű levegő áradt befelé. Peti önkéntelenül szeme elé kapott, mert éles fény tört be a bútorok, ládák, zsákok, szőnyegek közé. Most látta csak tisztán a környezetét. Azaz a hálószobáját. Egy ládásor mögé kúszott, hátha nem veszik észre.

Nem vették. Pedig már felkészült a csárdás pofonra, a szitkokra, a faggatásokra, a ráncigálásokra, a huzakodásokra, mindenre ebben a különös világban.

Az volt a szerencséje, hogy a szállítóvállalat helyi embere érkezett a kamionhoz, valami vitája támadt a két sofőrrel, azok igazukat bizonygatták, a szállítólevelek zizegve libegtek, ahogy egymás kezéből húzogatták ki, majd így vonultak az iroda felé. A két rakodómunkás, aki már hosszú, erős hevederekkel készült volna neki a bútorok kirakásának, legyintett, és a vita végeztéig el-

77

vonult. Alkalmassint reggelijüket folytatni egy pohár borral. A kétszárnyú ajtót csak behajtották.

Petit a hosszú, keskeny fénysáv kalauzolta előre. Az ajtó részéhez tapasztotta először a fülét, aztán a szemét.

Senki.

Fején volt már a sisak, hátán a zsák, óvatosan nyitotta meg az ajtót. Senki.

Gyorsan. Most!

Kiugrott. Körül sem nézett, csak meglóduzott, mint akin nagyot taszítottak. Nem nézett se előre, se hátra, egyre sebesebben rohant. Nagy ívben került meg a kamiont, emberek között csetlett-botlott, vágatott leszegett fejjel, hátizsákjának két hevederjét erősen melléhez húzva, hogy ne lötyögjön.

Egy széles térre került. Hátratekintett: nem követte senki, nem vették hát észre.

Aztán előrenézett.

Azt hitte, nem jól lát, vagy pedig a mesekönyvek elevenedtek meg előtte. Ez nem lehetett igaz!

Hát mégis?

Amerre tekintett: vitorla, vitorla, csónak, hajó, árboc, füstölgő kémény, füst nélküli kémény, víz és víz, lépcső, kötél, sodrony, vasúti sín, palló, loccsanó habos víz, a víz tetején konzervdoboz, gyümölcs, zöldség, szemét, torlódó hab és megint csak hajó, a síneken lassan gördülő vasúti teherkocsi, lépcső, víz és víz ...

Ez tenger. Ez kikötő. Tengerpart, hosszú-hosszú házsorokkal.

Hová került egy éjszaka alatt?

Bécs mellé? Az Adriára? Jugoszláviába?

Kitől kérdezhetné meg?

Megpróbálta olvasni a feliratokat, a cégtáblákat. Ci-rillbetűst, latin betűst vegyesen látott. Néhány kerek, ^{na}gy» címeres tábláról le tudta olvasni a Jugoszlávia szót.

78

Ha mégsem csal a földrajztudománya, s ha ragadt rá annyi, amennyi most éppen elegendő, akkor az Adria partjára került, s ez akkor Rijeka. De jó volna, ha most többet tudna róla!

Szorongás fogta el. A magas házakat, a csorgó díszkutat, a meredek hegynek nekifutó keskeny utcákat bámulta, s ismét csak nem tudta levenni tekintetét a délelőtti fényben tükröző, olajos vizű tengerről, a száz és száz vitorláról, árbocról, a hatalmas testű fehér-fekete hajókról: úgy, ahogy annyiszor megálmodta már. Igazi tenger!

A leendő vitorlamestert szíven ütötte a látvány. Itt minden más volt, mint a Balatonon. A meglepetéstől le kellett ülnie egy kikötőcölöpre. Alig akarta elhinni, hogy végre itt van vágyai céljánál, az óriási víznél. A víz alig-alig vetett fodrokat, apró loccsanásokkal ostromolta a betonpartot, szélcsend ült az öbölben, a vitorlák

79

lankadtan pilledtek, két induló hajó füstje a magasba kúszott.

A partvonal óriási félkörben ölelte körül a locsogó vizet, a mólók szabályos négyszögei sarkantyúkként nyomódtak az öbölbe, a kikötői daruk úgy mozogtak, mint égig érő, kényelmes gólyaorrok egy mocsár fölött. Vasúti sínek keresztezték a kikötőt, s futottak rá a hosszú, keskeny mólókra, régi paloták, hatalmas, modern lakóházak szegélyezték a partot. Mint egy óriási katlant, vették körül a várost a hegyek. Törpének érezte magát köztük a jövevény.

Minden teljesen más, mint otthon vagy a Balatonnál. Ennyi hajót, vitorlát, csónakot még képen sem látott soha.

Ez lenne Rijeka?

A fagyaltoskocsi mellé állt, és a gyors kezű fickót nézte, amint a fagyaltot osztogatja. A fickó ránevetett, egyáltalán nem csodálkozott a trópusi sisakos fiú küllemén és szerelésén, látott ő különb hippiket is hajón

érkezni. De mert észrevette, hogy ez afféle ágrólszakadt idegen próbálkozó, belekavart fagyaltos bödönei közé, s a legöblösebb tölcserrel nyújtotta át műhelyük remekét Cirok Péternek. Cirok széttárta kezét annak jeléül, hogy nincs érvényes valutája. A fagyaltosfiú legyintett, valami olyasfélét kiáltott vissza, hogy ajándékba adja, s már tolt is díszes kocsját tovább.

Bodor tanár úr, most tessék jól ide figyelni: itt vagyok én, Cirok Péter, félig végzett hetedikes, pótvizsgára utasított díjlovas, vitorlamester-jelölt a tenger partján. Egyszeribe megtaláltam, térkép sem kellett hozzá. Osztály: csodálkozz! Nagymama, lásd, unokád mily elképesztően ügyes!

Bodor tanár úr azt tanította, hogy a tenger vize sós, ihatatlan. Ki kellene próbálni.

Óvatosan közelített a vízhez. Kőlépcsőt talált, lesé-

80

tált, vigyázva hajolt le az utolsó fokon. Tenyerébe merített egy félpohárnyi tengervizet, hörpentett egy nagyot.

Gyorsan ki is köpte. Valóban sós volt, rossz ízű, amellet pizkos, olajos, kormos is. Odébb két döglött halat ringatott a víz, fehér hasukon megvillant a napfény.

A só gondolatára ismét megkordult a gyomra. Mintha távoli mennydörgést hallana az ember. Letült a lépcsőre, belekukkantott a hátizsákjába. Száraz kenyér, szalonnamaradék, kolbászvég, sajtvég, olvadt csokoládé pihent összekeveredve egymással. Egy ültő helyében megette. Aztán továbbra is éhes maradt.

Tanácsalánul ödöngött a parton, valakit meg kellene szólítania már. A beszéd – amire nagymama tanította – ismerősnek tűnt, pár szót meg is értett a járókelők szavából. Megállott egy boltajtó előtt, vágyó tekintettel bámulta a füstölt halakat, az olajban sült süteményt, a kövér narancsot s a lila színű fügét. Csaknem kicsordult a nyála. A boltos hozzá lépett, barátságosan szólította meg, áruját kínálta. A világvándor bánatosan nézett rá, végül ennyit nyögött ki:

– Nincs. Nincs pénz.

Persze nem tudta, milyen pénz használatos itt. És szomorúan meredt tovább a jó szagú fügére. A boltos mosolygott. Lehet, hogy az ő fia jutott eszébe. Belenyúlt hát a fonott kosárba, s egy marék fügét emelt ki belőle[^] a maszatos gyerekkézbe nyomta. Cirok Peti ezt meg is tudta köszönni.

– Hvala! – harapott bele a friss fügébe. Ilyet még nem is evett.

Aztán újra kezdődött a tétova keringés. Egy csatorna partjára ért, s megint csak hajók, bárkák, csónakok, motorosok, vitorlák, daruk és tehervonatok, kirándulók és fináncok. A vitorlák egyszerűeknek, lengéknek tetszettek, azt figyelte, miként oldják, kötik, húzzák, csáklják-

81

kai tisztítják, rúddal kormányozzák a bárkákat igen öregek és igen fiatalok is. Mintha minden gyereknek kisujjában lenne itt már a hajóstudomány!

Egy móló szélére telepedett, nem bír betelni a látvánnyal. A nap heve mindjobban erősödött, az álomosság bágyasztó szele tikkasztgatta a kikötőt, a part szinte elnéptelenedett, csak német, angol, francia, svéd vendégek gyötörték magukat, kezükben útikönyvekkel, oldalukon fényképezőgépekkel, hónuk alatt térképekkel fáradhatatlanul. A tenger kékeszöld vize lágy csobbanásokkal sodródott a parthoz, mindenféle hulladékkal együtt. Újabb paradicsomos, zöldséges, gyümölcsös bárkák érkeztek, feltúrt nadrágú, mezítlás halászok kínálták csillogó pikkelyű zsákmányukat. Fehér kirándulóhajó fordult be az öbölbe. Pillanatonként újabb látnivaló; Cirok Péter alig tudta merre kapkodni a fejét.

A legközelebb ringó paradicsomos bárka gazdája most odakiáltott valamit az elmélyült világvándornak. Cirok felállott, füléhez illesztette tenyerét, hátha megérti a hajósgazda szavát. A paradicsomtól piros, borostás képű atyafi megismételte a kérdést, Cirok Peti előrehajolt, egyensúlyát veszítette, s hirtelen a szurtos vízben találta magát. Aligha sejtette, hogy a síkos mólóról ily könny-nyen tengerbe csúszhatik az ember.

Aki a díjlovasláshoz ért, a tornaórán futni s ugrani is tud, úsznia is kell annak, ha Balczó utóda akar lenni az öttusában. Cirok Peti ügyes úszó volt otthon, de tengeri habokkal még nem próbálkozott. Vadul keverte a vizet maga körül, s rémulten, fulladozva nyögte: -Jaj, cápa!

Gyanús, fekete uszony közeledett feléje. De az uszony csak tőkhéj volt. Kéz ragadta meg a kapálózó fiút, a fiatalabbik hajós keze. Ingénél fogva húzta magához, ketten emelték a paradicsomos kosarakkal telerakott fedélzetre. A trópusi sisak le sem esett a fejéről.

82

– Erősen sós – köpködté a vizet a leendő vitorlamester, mert alaposan benyakalt a tengerből. Ijedten zihált, aztán kétségbeesve mutogatott ki a partra: – A zsákom!

Ezt nyilván megértették. A hajó gazdája egy hosszú csáklával előbbre segítette bárkáját, és a csákllya horgával beemelte a hátizsákot. A világlátott kék r-iZsák, mint valami nagy értékű tengeri málha a rakodódarun, átlibegett a vitorlásra. Az idősebbik hajós gyors, szapora beszéddel árasztotta el a tenger csuromvizes foglyát, úgy nyomkodta ki belőle a vizet, akár egy szivacsból. Az eleven szivacs nehezen tért magához az ijedségből. Ez a tengeri élet is jól kezdődik! A beszédből azonban alig értett meg valamit. Felelni próbált tört magyar-szerb nyelven. Az öregebbik hajós ekkor váratlanul magyarul szólalt meg, de ő sem különbül, mint Cirok Peti. Törte, morzsolta ő is a magyart.

– Magyar gyerek neked?

Cirok Peti felsóhajtott. Az öreg bárka tulajdonos valaha magyar uszályon is szolgált, a Dunán, akkor ragadt rá némi magyar tudomány.

– Hogy ide jött? – kérdezte. Cirok Péter óvatosan felelt:

– Tengerész akarok lenni, úgy.

Az öreg hajós a fiatalabbikra tekintett, mondott neki valamit, a fiatalabbik az öregre, ő is szólott valamit, aztán mindketten a tengerből kihalászott jövevényre. A tengeri zsákmány pedig egyikről a másikra. Néma küzdelmet vívtak a szemek. Miután mindenki alaposan kibámulta magát, az öregebbik hajós kivette rosszul szelelő pipáját a szájából, s ennyit mondott:

– Lehet marad Becsületes viselked. Magad.

– Legalább azt mondják meg, hol vagyok! – ült le egy ládára a tengerből kihalászott zsákmány, mert a hajót röpké oldalszél kapta el, megbillent, és a kitűnő vitorlamestert **hirtelen rosszullett környékezte.**

83

– Ri jeka eztet.

– Maradhatok?

– Lehet.

Cirok Péternek nem kellett több biztatás. Már is dobálta– le magáról a cipőt, inget, farmert, csak azt a trópusi sisakot hagyta a fején, amelyet most már el nem hagyott volna a világért, rántotta magára fürdőnadrág>-ját, s olyan igazi tengerész lett belőle azon minutumban, hogy vén tengeri farkasok mintát vehettek volna róla. Legalábbis neki ez volt a véleménye. Lehet, hogy a pipás hajósgazda másképpen gondolkodott. A gyors átváltozás láttán a vénebbik tengeri herkentyű ezt mondta:

– Most itt őríz paradicsom. Paradicsom nagyon szép.-Legszebb kikötőben. Gazdasszony jön, két dinár!

Felmutatta két ujját, de a nagy izgalomban Cirok Peti a hajósgazda bütykös hüvelykujját is beleszámolta. Mindegy. Úgysem vesz itt tőle senki sem paradicsomot.

A két herkentyű örült, hogy kimehetett a partra egy kicsit szórakozni, dalmát bor mellett hűsölni a délutáni nap perzselő hevében. Hívta már őket a társas lét öröme. Fürgén kapaszkodtak ki a partra egy keresztbe fektetett pallón, s Cirok Péter, tengeri életének első órájában, ott maradt egy rozszant bárkán, mázsányi paradicsom között. Vajon a vén tengeri farkasok is így kezdték? Bizony! Ez a matrózok inasiskolája.

Ült az árnyékvető ponyva tövében, a vitorlakötelek bogait nézegette, nem mert semmihez sem hozzányúl. De nem sokáig maradhatott nyugton. Egy cserfes nyelvű háziasszony érkezett a partra, bekiabált, nyilván ismerős lehetett, mert átsétált a pallón, s két kiló paradicsomot kért. Peti nem értette, az asszony kissé csodálkozott, aztán felmutatta két ujját. Az újdonsült paradicsomárus bólintott, kiválogatta a legszebb darabokat, szatyorba mérte lengő mérlegen, s felmutatta hat ujját. Hat dinár. Az asszony méltatlankodva mutogatott

84

ide-oda, nyilván drágállta az árut, de Péter vállat vont, nem tehet róla. Kis szitkok kíséretében vonult el az asszony a pallón. Nem tehetett mást, az egész környéken elfogyott már a reggel érkezett gyümölcsös bárkák paradicsoma, csak a Cirok Petiéén volt még kapható. Mindenki a Gosztoics Jozsip paradicsomára fanyalodott hát. Szép paradicsom volt, de drága. Jozsip meg a fia ugyancsak csukolhatott a kikötői kocsmában, nem a leg-hízelgőbb jelzők között emlegették a háziasszonyok.

Cirok Peti minden kilót nagy csatározások közepette adott el. Beleizzadt a kereskedelembe, az egyik asszony rendőrrel is fenyegetőzött, de ezt sem értette a fiumei kikötő legszorgalmasabb paradicsombárkása. Ha reggel kormos és olajfoltos volt, most úgy ült a piros lében, mint egy óriás hal, amelyből rögtön paprikást főznek.

Apa s fiú ekkor került elő, gyanúsán víg állapotban. Már messziről érezhető volt rajtuk a fanyar Vörös borocská illata. Daloltak is, amikor a lengő pallóra léptek, s mikor Cirok Péter elszámolt a bevétellel, örömiükben csaknem táncra perdültek. Minden kilót egy egész dinárral drágábban adott el a paradicsomkereskedők eleje, mint szabad lett volna. A vénebbik tengeri herkentyű szeme az öröm tüzében szeretett volna égni, de inkább csak a szesz lángjában lobogott. Megropogtatta újdonsült alkalmazottja csontjait, s valami olyasfélét mondott, hogy:

– De most aztán húzzuk föl sürgősen a horgonyt, vitorlát, mert nyakunkra jön a rendőr, ha ekkorát drágítottunk. Téged is viszünk magunkkal, szerencsét hozol még nekünk, kis magyar!

Cirok Péter csak azt csodálta, hogy az ide-oda lengő hajócskán mily biztosan veti meg lábát az öreg, holott ugyancsak mélyen nézhetett az üveg fenekére, míg ő, aki egész nap nem ivott, nem evett jóformán, csak a pénztárat kezelte folytonosan, alig bírta egyenesen meg-

85

maradni, amikor a paradicsomlétől pirosuló haiócskát a víznek nekibocsátották.

Ekkor azonban váratlan dolog történt. A kikötőnek ebben a sarkában hirtelen feltűnt négy sietős legényke. Hatalmas hátizsákjukat még edzett teherhordók is megbámulták. Jól ismerjük őket. Elöl Horváth Pista lépked, hátul ballag Hapci Marci, cipeli őt a hátizsák. Reggel óta keresik-kutatják az egész városban, tereken, mólókon az elveszett Cirkot, de sehol sem találják. Gondosan fésülték végig a terepet – mint Mikulics mondta –, de egy ilyen nagy kifcötő nyüzsgésében ugyan ki jegyezne meg magának egy kék hátizsákos, bámész fiatalembert?

Trópusi, sisakjáról nem is tudtak. Harmadszor is végigjártak minden mólót – ahová engedély nélkül eljuthattak –, kószáljak sínek, daruk, ládák, hajókötelek között, amikor – láss csudát, emberiség! – az egyik oszlop mellett görgetni kezdett valamit a szél. Papirosdarab volt, s az örökké szimatoló Kiss Laci tétován hajolt le a papírért. A szája széle is megremegett izgalomban, ahogy rápillantott a papirosra. Cirok Péter hetedikes tanuló dicstelen isKolai bizonyítványa volt. Igazolásképpen hozta magával a nagy útra. Akkor pottyant ki a hátzísák zsebéből, amikor az öreg Jozsip utána nyúlt a csáklyával. S azóta az oszlophoz tapadj

Egyszerre ordított föl mind a négy nyomozó: – Cirok! Cirook! Cirok Peti, jer elő! Az egyik távozó öreg bárka vitorlája meglebben, s felbukkan az ismerős ábrázat, Cirok Péter vitorlamester és kikötői kereskedő paradicsomleves arca. Fején a sisakkal. Csak egy mozdulat volt, de öt ember sápadt bele. Elsőbed persze maga a szökevény, Őmi érthető is, mert mindenre gondolt, csak arra nem, hogy a négy fiú idáig követi a nyomát, de elsápadt a négy nyomozó is, a Mókus őrs teljes külföldi különítménye.

86

A helyzet magaslatára Mikulics József emelkedett. Jobb kezével megragadta bal kezét, összecsapta bokáját, s előzékenyen udvariaskodott:

– Gratuláljunk önmagunknak, uraim!

Hosszan bámultak a szürke vitorlás, lengő bárka után. Egyre kisebb pont lett, aztán eltűnt két magasságos teherhajó mögött.

Elnyelte a tenger.

És most merre s hová? Mert Cirok Pétert végképp elfújta a szél.

Amely azonban egyelőre nem kapott erőre. Az alkonyi szélcsöndben lankadtan lógtak a vitorlák.

Jozsip bácsi begyújtotta a kis segédmotort.

A kedves olvasó joggal kérdezheti: hogy került a Mókus őrs e szép napsütötte délelőttön a rijekai rakpartra? Hát csak úgy, hogy megunták a keresést, Keszthely és Nagykanizsa között a nyomot végképp elvesztették. Hiába szimatoltak-kutattak Cirok Peti után: elnyelte őt a balatoni pára, vagy tán vissza is fordult. Csak Mikulics maradt csökönys. Ha ő valamit elkezdett, annak végére is járt.

– Ne hagyjuk abba mégsem – mondta –, hiszen megkaptuk az engedélyt a tengeri táborozásra, itt a zsebünkben! Nem kockáztatunk semmit, ha ma mindenképpen vonatra ülünk már, és holnap körülpillantunk kissé a rijekai kikötőben, Jugoszláviában.

Így történt aztán, hogy ugyanazokban az órákban, amikor a világvándor jelölt egy kamion sötét sarkában, szőnyegek-ágyán zötykölődve szunnyadt, a négy Mókusok szintén szunnyadoztak egymásra borulva, fel-felébredve, újra pilledezve a rijekai gyors egyik kemény párnájú fülkéjében.

Lehet, hogy valahol Zágráb táján útjaik éppen keresztezték is egymást. „„

ÖTÖDIK FELVONÁS,

amelyben a hajótöréstől a bottal ütött nyomig minden van

Peti a hajókorlát mellett ült karikába csavart kötélén, s a mélykék vizet bámulta. A tenger fehér csipkés picid fodorokat vetett, s olyan színű volt, mint a tinta. Peti gyomrában hirtelen rossz érzés támadt, a tinta az iskolát és az otthont juttatta eszébe. Nagymama is ilyen ké-kéftőt önt a mosóteknőbe, ha az ágyneműt öblíti. Egy loccsanatnyi vizet fel is-kapott Peti a tenyerébe, s szerfölött csodálkozott, hogy nem festette be ujjait, amikor visszapergette a színtelen vizet a hullámfodrok közé. Feltekintett az égboltra. Az is csodálatos kéken mosolygott vissza rá.

A hajógazda az árnyékvető ponyva alatt horkolt, szemére rántott ellenzős sapkával, a fiatalabbik a kormányrúd mellett dúdolgatott. A kis bárka lassan ringott kifelé a kikötőből, gondosan kerülte el a nagy hajókat. A part mentén imbolygott, déli irányban, ötven-százkétszáz hasonló kis bárka, halászcsonak, paradicsomos, zöldséses,, gyümölcsös hajó úszott ide-oda, látszólag céltalanul, pedig mindegyiknek pontosan tudta a gazdája, merre feszítse ki a vitorlát, hol vessen horgonyt. Egyedül Cirok Péter, a jövődő vitorlamester nem sejtette, hová himbálja az adriai szél a paradicsomszagú kicsi hajót.

Közelebb lépett a hajó öregvitorlájához. Nem ilyennek képzelte élete első tengeri vitorlását. A tengerész-

88

könyvekben hatalmas hárombocokban gyönyörködött, a vitorlarudakon szorgalmasan föl-alá futkosó, kö-telet-létrát csomózgató, fehér ruhás matrózokkal s félszemű kalózokkal. Azokban a könyvekben sasszemű őrfigyelt az árbockosárban, kutatva hordozta körül tévedhetetlen pillantását a háborgó tengeren, s időnként felkiáltott: *Föld!*

Hát erről az ingó-lengő kis trabakkolóról minden ilyesmi hiányzott. A három sudár árboc helyett egyetlen fenyőrúd emelkedett a magasba, azt is alaposan megvasalták a tövénél, ketté ne hasadjon vénségében; kifeszített kötelei között nem dudorászott óceáni szél, elsősorban, mert foszladozó kenderkötelek voltak, másodsorban pedig, mert nem volt szél, hogy dudorásszon. Ennélfogva a fehér vitorla sem dagadt büszkén, hanem szürkésen barna színű volt, foltozott s itt-ott szakadozott már. Kék-fehér ruhás matrózok sem szaladgáltak a hajón a kapitány parancsszavának engedelmeskedve. Árbockosár sem ült az árboc hegyén, s így sasszemű megfigyelő sem kiálthatott róla közeledő földet, déltengeri szigetet, hiszen a vörösés színű föld, kopasz domboldalakkal, hegyes ciprusiakkal, emeletes lakóházakkal, állandóan a közelben látszott. A tenger sem végláthatatlan, mivel a

túldalalon kisebb-nagyobb szigetek sorakoztak egymás mellé, s leghátul hatalmas hegyhátak zárták le az öblöt.

„Majd csak kivergődünk innen” – reménykedett Cirok Péter első napos hajósinas rendkívül elégedetlenül. A vitorlakötelek között sem bírt kiigazodni, túlságosan bonyolultaknak találta őket, oldhatatlannak a kötélcsomókat. Cápát sem látott, sem delfint. Cethalat sem. A parton ellenben tömérdek fürdőző tarkállott.

Csak azt nem értette, miként juthatott nyomába a négy Mókusfi. Semmi kétség most már: valóban őt üldözik, mégpedig igen ügyesen! Nemhiába remek nyom-

89

olvasó és nyomkövető vezér Horváth Pista, de a többi gárdatag sem vallhat szégyent. Hízelgett ez a tudat Cirok Péternek ugyan, de mégis megnyugtatta az érzés, hogy itt már nem érnek nyomába. A tenger végtelen, még ha csupán az Adriáról van is szó, eltűnni pompásan lehet szirtjei között.

Elfáradt, hisz annyi minden történt vele az utóbbi napokban, elnyomta az álom a vitorlaszárny alatt.

Arra ébredt hirtelen, hogy dobálják az ágyát, illetve a deszkát, amelyen feküdt. Ide-oda gurult, valami a lábára pottyant, hangokat hallott, felköltötték, eltűntek a fénylő alkonyi csillagok, el a hús éjszaka, A nap *nem* sütött, szürkévé vált az ég, a hullámok haragosan borzolódtak, zúgva ömlöttek keresztül egymáson. A fehér csipkéből tajték lett. Vihar volt készülében. Peti rémülten kapaszkodott a korlátba, szétdült, rosszul érezte magát, a kicsi tengeri jármű egyszer föllendült a hullámok tetejére, máskor a mélybe zuhant, minden pillanatban az volt az érzése, a szemközti hullám a magasból nyakon önti az egész társaságot, s a hajó elsüllyed.

„Végem van...” – esett neki Cirok Péter az árboc-rúdnak.

A két hajós azonban oly nyugodtan járt-kelt a fedélzeten, mintha észre sem venné a hajó ingását. A motort rég leállították már, csavarja pillanatonként ágaskodott ki a vízből. A fiatalabbik hajós intett Petinek, Peti elméje gyorsan kapcsolt, elérte: rögzítenie kell a kosarakat, középre tologatni a ládákat. Engedelmesen próbálkozott a nehéz művelettel, de a síkos fedélzeten minduntalan hasra vágódott, s gyomra is békétlenkedni kezdett. Nagy nehezen egymáshoz erősítette a kosarakat, s a hajó aljába keskeny, meredek, csúszós lépcsőn hurcolta le a gyümölcsösládákat. Minden láda kiesett kezéből, nem hitte volna, hogy a hajósmesterség ily nehéz. A tenger mindjobban zúgott, hullámai harsogva sö-

90

pörték végig a partot. Reggelizni illett volna már, de Peti nem érzett semmi éhséget. Az öregebbik tengeri medve most a vitorlakötelek kioldásához fogott, magához intette az újdonszerű vitorlamestert. Buzgón feküdt neki a csomóknak a matrózok reménysége, nehezen oldódtak nagyon. A hajócska jobbra-balra, föl-alá dőlt, Peti gyomra is különös viharokat élt át. A tengeri farkasok gyöngye kétségbeesetten kapaszkodott bele a legvastagabb hurokba, s teljes erejéből rángatta. A kötélt egyszerre csak engedett, a vitorla egyenesen Cirok Péter hajómester nyakába omlott. A vastag, nedves vászon tetőtől talpig ellepte kezelőjét. Peti összenyaklott, s elveszett a vizes, mocskos vászonhalom alatt. Az öregebbik hajós dühösen ordította túl a tenger háborgását, a fiatalabbik pedig lázas buzgalommal ásta ki a matrózok gyöngyét a vászonhalom alól.

– Láttál vitorla már? – üvöltötte a vén martalóc, versenyt bögve a széllel. – Semmit tudsz, nem tanulsz te! Inasok inasának sem jó volnál!

A vitorla tartókötele hirtelen elszakadt a rántástól. A két hajós szünet nélkül morgott, ordította, aszerint hogy halkabban fújt-e a szél vagy dühösebben.

– Tartsd addig a kormányt, amíg összeszereljük megint, amit elrontottál! – mutogatták inkább, mint mondták.

Peti a bárka végébe telepedett, s minden igyekezetével megpróbálta megragadni a rudat. A rúd ellenkezése azonban erősebb volt, mint az ifjú vitorlamester karja, s a kormány folyton ide-oda dobódott. Két kézzel feszült neki a rúdnak, kétségbeesetten erőlködött, hogy menetirányban tartsa a hánykolódó bárkát. „Óceánjáró hajóknál ez biztosan nincs így – izzadt magában –, csak az ilyen rongyos bárkáknál fordul elő. No, majd ha emeletes gőzösre kerülök!”

Újult erővel tört rájuk a vihar, a tengerek ádáz iste-

91

ne visszaérkezett. A haragosszürke ég összeolvadt a dühösen sárga tengerrel. A matrózok gyöngye kezéből egyszerre csak kicsapódott a kormányrúd.

– Vigyázz! – üvöltött a vén paradicsomadmirális.

De már nem lehetett vigyázni. A Cirok Péter kormányozta zöldséges óceánjáró felugrott egy ravaszul bujkáló sziklára, elpihent rajta, többet nem mozdult. Zátonyra futottak. A bárka fél oldalra billent, kormány lapátja félig kibukkant a vízből, s a paradicsomos kosarak, a karikába csavart kötélcsomók lassan csúszni kezdtek a lejtős oldal felé. A korlátnál megállapodtak, s úgy sorakoztak egymás mellé, akár a katonák, díszszemlére való készülődéskor. Még parancsnokuk is volt: egy testes gyümölcsösláda.

A vén paradicsomos herkentyű nem szólt egy szót sem. Nem szólt, csak Cirok Péter kormányoshoz lépett, s felemelte lapáttenyerét. A tenger szántotta kéz akkora pofont ígért, mint egy háromárbcos vitorlaponyva. A vendég kormányos laposra húzta össze magát, a kéz azonban ellanyhult, s a ponyva-pofonból dühödött fülhúzás lett; akkora azonban, hogy a kormányosok virága azt hitte, rögtön kiszakad a füle, áldozatul vettetik a tengerbe. Az öreg végül vállon lódtotta a kormányosok virágát, s nemzetközi nyelven közölte:

– Mars!

Gurult is már Cirok Péter a lépcsőn lefelé, a ládák szomorú világába. Mozdulni sem mert. A bárka eresztékei nyögtek.

Keserves órák következtek. Szerencsére a bárka simán ült rá a sziklára, komolyabb baja nem támadt, víz sehol sem szivárgott a roskatag deszkák közé. Hanem aztán nem mozdult se té, se tova, fenn ült a zátony tetején, s még jobban megült rajta, ahogy az apály is bekövetkezett. A szél lassanként elült, a fellegek szétoszoltak, vakítóan szórta szerte sugarát a nap.

92

„Korán lettem hajótörött” – sóhajtotta az ifjú vitorlamester, s ahogy a hullámozgás szelidebbé vált, úgy törtek rá Cirok Péterre az éhség farkasai. A hajón azonban nem akadt egy falat kenyér sem. A hajósok úgy tervezték, délutánra otthon lesznek. De ki sejtette, hogy a nagy vitorlamesterre ennyire sem lehet rábízni a kormányt?!

A víz lassan húzódtott le a zátonyról. A félrebillent bárka Noé bárkájához volt hasonlatos, amint az Ararát tetején búslakodik, öt perccel özönvíz után. Cirok Peti úgy összehúzta magát, mint egy háromnapos szilvás gombóc. A fiatal hajós végre eloldotta a kis mentőcsónakot, amelyet a hajó hosszú kötélén vont maga után, beleugrott a csónakba, s nagy sóhajtások közepett ragadta meg az evezőlapátokat. Útnak indult a messzi part felé.

Így szállt le az este. Csillagok tükrözték magukat a tenger végtelen, töretlen üvegében, egy fürdőhely felől vidám zeneszót cibálgatott a finom esti fuvallat. A távoli zeneszónál azonban sokkal dallamosabbnak tűnt Cirok Péter gyomrának közeli, erőteljes korgása. Haragos akkordokat, lágy terceket és éles kvinteket korgott a sokat szenvedett gyomor, könyörögve betevő falatért. Most már nem kellett kóstolgatnia a tenger vizét, nyelt eleget magától, sósat s keserűt.

Éjfél felé a dagály meg-megemelgette a hajót, akkorát azonban nem tudott lódítani rajta, hogy le tudott volna csúszni a szikláról. A vén tengeri gazda is éhes volt, éhét alvással ütötte el, nagyokat horkantott a kosarak között. Cirok Péter felosont a lépcsőn, körülnézett a sötét éggel összefolyó csillagfényes tengeren. S ekkor eszébe jutott a mentő gondolat. Gyorsan lerántotta magáról a z[^] i kockás inget, s egy horgászbot hegyére tűzte. Meglengette a korlátnál, netán egy arra kószáló termes hajó fényoszlopa reá esik. De sem termes ha-

93

jók, sem halászcsonakok nem akadtak a közelben. Az inggel hát nem jutott semmire. Ledőlt a tengeri herkentyű mellé, s őt is elnyomta az álom.

Hajnalodott. A nap lágyan suhintotta végig sugaraival a megbékélt tengert. A vén paradicsomkirály morogva nyújtózott, szerfölött éhes volt, teljes oktávokat korgó gyomra rumért esdekelte. Peti ismét bothegyre tűzte ingét, s lengette eszeveszett erővel. A vén tengeri farkas egy ideig csak türte, végül rádörrent:

– Mit akarsz azzal az inggel, hé?!

– Jelt adok a mentőhajónak.

Ebben a szempillantásban a szél lekapta az inget a bot végéről, s hosszú zászlóként fújta a tengerbe. Ámde mintha a mentőangyal csak erre a jelre várt volna, bűgva tűnt föl egy motoros hajó a szomszéd szirt mögött, s vidáman süvített a hajótöröttek felé. Még arra is volt ideje a matrózának, hogy csákyája vasvégével kiemeie Cirok Péter szózott ingét a habok közül. A fiatalabbik bárkás kalauzolta ide a mentőhajót, ki is szállt belőle, a maga csónakjába huppant, amelyet eddig a motoros vont maga után. A csónakkal a bárkához evezett, kötelet dobott apja kezébe, a kötél a bárka s a motoros között kifeszült. A mentőhajó húzta a kötelet, a kötél a bárkát, s alig félórai hajcihó után oly ügyesen rántotta le a zátonyra jutottakat a szikláról, hogy a bárka még csak el sem süllyedj hanem büszkén lebegett ismét a vízen. Vígan hintáztak,

Dél lett, mire hazaértek. Ez a szűkebb haza kicsike halászfalu volt, hegynek futó paradicsomos és fügés földekkkel. Vakolatlan, emeletes kőházak izzottak fehéresszürkén a parti melegben; tucatnyi ifjabb s vénebb vitorlás hajó, megannyi csónak pihent a szemetes kikő-tőcskében.

A házak a partra könyököltek, úgy tűnt, hogy évszázadok óta bámulják már a vizek változását. Nagy, négy-

94

szögletűre faragott kövekből rakták őket össze. A község háza ablakait cifra rács védte, kapuja fölött vinar-vert kőcímer díszlett. Az egymással szemben álló házak ablakai között, a szűk utcácskák során frissen mosott fehérneműk száradtak köteleken, apró udvarokban szőlőtőkék törekedtek napfény felé. A falu mögött emelkedő köves dombokon zöldelltek a gondosan körülkerített családi birtokok, nem nagyobbak egy-egy otthoni háztáji kiskertnél.

A falu lakói vidámak voltak és kedvesek. Hozzá hasonló korú mezítlábas gyerekek állták körül Petit, öregek, fiatalok egyképpen faggatták, de egyikük sem tudott szót érteni vele a vén házigazdán kívül. A halvacsora végeztével – amikor az öreg már egy fél üveg vörös borral is megbirkózott könnyedén – már az egész falu tudta, hogy akármilyen balkezekkel rángatta is ez a magyar gyerek a kormányt, a paradicsomot viszont kitűnően adta el, meg kell becsülni az ilyen embert.

– Leszel gazdag, nyaralói ingy! – magyarázta a gazda. Azt hitték, hogy ez a parafa sisakos fiú nyaralni

jött

a tengerre, csak a költőpénzét veszítette el éppen. A sisakot sikerült megóvnia Ciroknak a tengeri vihar keservei közt. Máris különös tekintélyt szerzett neki a helyi kölyöktársadalom jobbjai körében ez a díszsisak. Senki sem sejtette, hogy a sisak alatt egy Old Shatterhand lelkébe oltott zord vitorlamester lakozik, paripás vitéz. Nem kötötte a falu népének orrára, kegyesen engedte, etessék csak, itassák kedvük szerint, s végül bocsássák rá a boldog álom lenge függönyét.

Estefelé nagy kosár friss fügét, illatos szőlőt akasztottak karjára a háziak. A vén martalóc kikísérte ifjú vendégét a falu végére, s megmutatta neki a nyaralótelepet.

– Látod azokat a szállodákat meg azt a sok sátort?

95

Ott laknak a fürdővendégek, rengeteg a pénzük. Jó áron add el nekik a portékát!

A mozgó gyümölcsárus útnak indult a parti homokon. Kevesebb ócska halászbárkát látott, annál több kecses vitorlást, kirándulóhajót, színes csónakot azonban. Motoros hajók, kicsi naszádok keringtek a vízen, fürdővendégek úsztak be mélyen a tengerbe, sokan a horgonnyal kikötött, lengő tutajokon napoztak, gyerekek építettek homokvárat a nedves homokból. Olyan színes volt a part, akár egy lármás, mozgó, óriási virágkereskedés, még így, alkonyidőben is. Innen is, onnan is zene szólt, egy vendéglő teraszán táncoltak. Szakállas hippik heverték az árnyékban, és a nagy semmibe bámultak.

Cirok Péter az egyik kabinsor mellé telepedett, s elrendezte kosara tartalmát. Ha már rábízták, hadd állja meg helyét becsülettel. Nemcsak egyedül kereskedett, a többi árus haragosan pillogott rá; ezt a sisakos árust még nem ismerték. Új ember volt a piacon.

A sisak hozta meg a szerencséjét, gyorsan túladott a gyümölcsökön meg azon a tucatszámú sült halon, amit a házinéni otthon egy zacskóban még a fügék közé dugott. Akadt vásárló, aki magyarul beszélt, annak Peti bővebben mért – hazai alapon, mint kegyesen mondta –, de velük sem társalgott hosszabban, bár nagyon szerettek volna bővebbet tudni a nagyvilági sisakról. Később este lett, kigyúltak a lámpafények, kosara kiürült. Hazafelé ballagott a faluba. Fejét lógatta búsan, sisakját a hátára akasztotta, s ha szakálla lett volna 9 egy kehes lova, bátran Don Quijoténak vélhették volna, amint éhesen, szomjasan újabb szélmalom felé tart. Azon tűnődött, hogy a tengeren miért tízszer éhesebb az ember. Hej, ha most ide teremtené nagymama a vacsorát, nem maradna a tányérban egyetlen paprikáskrumpli-szem sem!

06

Ott, a kikötő partján, ahol a négy Mókusfi hiába integetett az elvitorlázott Cirok után, Horváth Pista azonnal haditanácsot tartott. Egy cukrászda hűsében, négyféle fagyalt mellett beszéltek meg a különös eseményt. Mi-kulics a postára rohant, táviratozott: „*Hajóra szállt, követjük, Mókusok.*”

Horváth Pista pedig, szokása szerint, három kört írt le a levegőben jobbra, hármat balra, a láthatatlan körök közepébe egy nagyot fújt, s miután ezzel a varázslattal sikerült megidéznie Maigret felügyelő szellemét, pontos következtetésre jutott:

– A parti járőkelők szerint Cirok vitorlása afféle közönséges, rozszant szállítóbárka egy közeli halászfaluból. Zöldséggel, gyümölcssel, hallal kereskedik, s tulajdonosa, az öreg Gosztoics József a legtagabb torkú egyéniség az egész dalmát tengerparton. Nincs más teendőnk, mint hogy lefelé vonulunk a parton, minden halászfaluban megállunk, s a Gosztoicsok közül kikeressük azt a férfit, aki Cirok Péterünket felpártolta.

Bekapták a fagyaltot. Mikulics pótadagot kért, mert ő a postán is járt, s nagy a meleg, s már baktatott is a négy Mókusfi tovább a forró parton. Nem volt élvezetes séta, viszont annál üdítőbb volt az a gyors fürdő, amit Horváth Pista időnként engedélyezett a társaságnak. Nem akadt halásztanya, kicsi falu, fürdőtelep, ahová be ne kukkantottak volna, ahol kézzel-lábbal meg ne magyarázták volna, kit keresnek. Egy-egy rövid szakaszon autóra kéredeztek, s még az autósoknak is Petiről meséltek. De mindenki csak a fejét rázta, a magyar sátorlakók nevettek is.

– Ezt a nyomot sűrűn ütögethetitek botokkal – mondták –, annyi a nyaralóvendég, halásztanya, falu, város, kikötő itt, hogy egy farmernadrágos gyerek úgy elvész bennük, akár a gombostű a szénakazalban.

Reményte-

97

len. Verjetelek sátrat inkább, s nyaraljatok! Azt a Petit meg bízzátok a rendőrségre. Megtalálja az egykettőre. Vertek is sátrat egy autóstábor szomszédságában, hajnalban szedték föl s indultak tovább, hogy még a tűző meleg előtt megpihenhessenek. Dél tájban, amint az egyik kis kikötőben a vitorlák árnyékába húzódtak, egy szeles fiatalember, aki a parton, úgy látszik, minden érdekességet tudott, mert újságírónak készült, kiselőadást tartott a fürdőnadrágban hevergető többi fiatalembernek. Mikulics erősen fülelt, megértette:

– Éjjel csaknem hajótörés történt... Három ember ült benne... valami nem idevaló, ügyetlen gyerek. Azt mondják, ő kormányozta olyan ügyesen a bárkát a szikla tetejére.

Mikulics Jóska elkiáltotta magát:

– Tengeri pók legyek, ha ez az ügyes fiatalember nem Cirok Peti volt!

Újfent nekilódultak tehát a part hosszának. Kelet felől hatalmas hegység húzódott mögöttük, csaknem benyomta őket a tengerbe, szemben velük hosszú sziget tűnt föl, a két partvonal pedig keskeny tengeri csatornát

zárt össze. Horváth Pista a térképre nézett.

– Krk szigete. Nem lehetetlen, hogy oda is át kell mennünk.

De mégsem kellett. A kitarító munkát előbb-utóbb siker kíséri, csak némi szerencse szükséges hozzá. Mert íme, az egyik forró utcájú kicsi faluban végre mégiscsak rábukkantak Gosztoics Jozsip mester házára. A vén tengeri herkentyű éppen a háza előtt ült, rövid angol pipával fogai között, s kellő füsteregetések kíséretében mesélte immár talán huszadszor a kalandját.

Gosztoics Jozsip természetesnek vette, hogy újabb négy hallgatója érkezik. Bólintott, és helyet csinált maga mellett a hátizsákos küldöttségnek. Mikulics vette át a szót:

93

– Olyan hozzánk hasonló fiú, ha nem csalódcám. Azt hiszem, éppen őt keressük.

Jozsip bácsi kissé elkomorodott, nem kedvelte a nyomozásokat, mert előbb-utóbb rendőrségi ügy a vége.

Elhatározta, nem árulja el hajótörött társát, legalábbis addig nem, amíg nem szólott vele. Így kívánja ezt a tengerészbecsület, s ha valóban ő lenne az a fiú, akit keresnek, végül magukkal cipelik legújabb alkalmazottját, s ki fogja jó áron eladni a gyümölcsöt?

A négy Mókusfi úgy körülülte a vén halászt, s annyira elmerült a beszélgetésben – nem ment könnyen, mert összevissza törögették egymás anyanyelvét –, hogy észre sem vette senki, amint Cirok Péter az újabb bevételt csörgetve sisakja öblében, a Gosztoics-porta felé közeledik.

„Uram, teremtöm – mondaná a nagymama –, ezek már megint megtaláltak!”

Megdörzsölte szemét, s még jobban odanézett. Nem csalt a pillantás! Mind a négy Mókus ott ül Gosztoics mester mellett, aki szóval tartja őket. Biztosan róla beszél. Már el is árulta őt! Ördögük van ezeknek, vagy csak játszanak vele?

A szomszéd udvar felől osont be a Gosztoics-házba. Egy árva tehénke meg két jóllakott kecske búsul az istálló ajtaja előtt, nem akadt még senki, aki bebocsátot-ta volna őket, mert az egész háznép kinn ütötte kellemes társalgással az időt a ház kapujában. Beóvakodott hát a vitorlamesterek virága a házba, gyorsan összeszedte a cókmojkját, vállára dobta a hátizsákot, s mert úgy tartotta igazságosnak, néhány dinárt megtartott magának, illő kereskedői százalék fejében, a többit óvatosan tette az asztalra, ne csörögjön. Még firkantott is valamit egy ott heverő papirosra, s aztán ugyanazon az úton, ahogy jött, kilopakodott az utcára. Végig egy mellékut-

99

cán, le a kikötőbe, s ott gyorsan eloldott egy dióhéj-csónakot. Beugrott a hasas csónakba, kezébe kapta az evezőket, és vadul forgatni kezdte. A kis öblöcskében egyetlen halász, egyetlen unatkozó kölyök sem ténfergett, senki sem vette észre, hogy egy sisakos tengerész most szökik.

Odaát a faluban pedig abbaahagyták a kerékbe tört szavú társalgást. Gosztoics Jozsip már mindent elmondott, a háborút, a magyar uszályok paprikás pörköltjét, kétnapos győri mulatozását, a Kazán-szoros veszélyeit, a fürdővendégek csalfságait, az ő ország híres halásztudományát meg a csempészek furfangjait, végül beállt a kölcsönös csönd. Gosztoics Jozsip megszomjazott, fölállt, kiverte pipájából a hamut, harsány szavakkal búcsúzkodott, s különös jóindulata jeléül megajándékozta fiatal magyar vendégeit egy nagy marék fügével. Bement a házába, s nagyokat kiáltva szólította feleségét vacsora érdekében. Megéhezett.

A Mókusfiak azonban még nem mozdultak.

– Ügy érzem, még nem végeztünk, Gosztoics bácsi valamit eltitkolt. Azt a tegnapi zátonyhíriát fölötte röviden mellőzte – összegezte Horváth Pista mindnyájuk véleményét.

Gosztoics bácsi széttárta a szoba ablaktábláit, hogy fényt eressen be. Az asztalra pillantott, s nem értette a látványt. Változatos életéhez képest is igen tarka nap volt ez a mai. Az asztal közepén kisebb pénzhalom csillogott s tarkállott, három üres kosár katonás rendben sorakozott az ajtó sarkában, a magyar gyerek meg sehöl. Minden holmija eltűnt. Hátizsákja helyett a papirosra írt sorok tűntek a szemébe, a fiú még le is nyomtatta egy tengeri kagylóval. Gosztoics mester szeméhez emelte a cédulát, de nem tudta elolvasni. Nézte emígy, bámulta amúgy, az írás, a szöveg ismeretlen volt. Ki-

100

sietett hát az utcára, és társalkodókomája, Mikulics kezébe nyomta az írást.

– Ti olvasjátok! Én nem értem.

Ez állt a gyors kézzel .odadobott irományon:

Ügyes nyomozók vagytok, mégsem kaptok el. Menjetez haza, mert úgyis cowboy és vitorlamester leszek, erről nem beszélhet le senki. Jozsip bácsinak mondjátok meg, hogy a nyereség egy részét magammal kellett vinnem, ne haragudjék, majd aranyban kapja vissza. Egy igazi szigetet keresek magamnak. Sziasztok, Mókusok!

– Utóirat is van – fordította meg Kiss Laci a papírt. Jelenleg Robinson leszek!

– Ez volt az a fiú, akit keresünk, bácsi – nyomta visz-sza a papirost Horváth Pista a Jozsip bácsi vasmarká-

101

ba –, alig fél órája hagyta el a házat. Kár, hogy róla nem akart beszélni többet. Utána!

Rohantak a parthoz. A kikötőben csak egy halász tűnődött, csónakja helyét vizsgálta. Vakarta a fejét.

– Az a bitang Száva megint elkötötte a csónakomat, éjjeli horgászatra ment. Miért is nem lakatoltam le?

Felpozom!

Az a bitang Száva azonban most került elő. Nem a csónakkal, hanem a falu felől gyalog. Valiban a csónakot akarta elkötni, s még ő csodálkozott: ki előzhetta meg?

A közelben s távolban felgyulladtak a szállodasorok lámpái. Kései motorcsónakok tértek haza roppant ropogással. Zene szárnyait cibálgatta a szél. A hold elődugta kedves arcát. Kajári tengeri istenek ültek ki gyönyörködni láthatatlanul a kőszirtek naptól hevített tetejére.

– Azt írta, hogy szigetet keres magának – elmélkedett Hapci Marci –, oda kellene áteveznünk, a szemközti szigetre, az van legközelebb. Nem mehetett messzebb. Lehet, hogy Cirok kötötte el a csónakot?

– Nem – rázta a fejét Mikulics, akit ünnepélyesen fölruháztak a Joszip névvel –, nem! Ha azt írta, hogy szigetet keres, és oda megy, akkor egésze^ biztos, hogy nem oda ment, mert ravasz hapsi, mindenképpen túl akar járni az eszünkön. De mi még ravaszabbak vagyunk!

Ezúttal mégis Cirok Péter bizonyult ravaszabb hapsinak. Túljárt a Mókusok eszén. Azt írta, hogy szigetet keres magának – és valóban keresett is! Ki hinné, hogy alig pár napi kalandozás után ennyi srófot tudott máris mozgatni az agyában?!

– Nagyon pihent volt, kivirult! – sóhajtott Hapci Marci, s majszolni kezdett egy fűgét. – Most tüthetjük a nyomát a legnagyobb bottal!

102

HATODIK FELVONÁSUNK

a hős újabb, de szerfölött komor és gyanús társaságáról szól

Cirok Péter az éjszakát a partra húzott csónakban vészeltte át. Most a sziget köves útján, gyér bokrok, vízmarta sziklák között ballagott. Emberi hangokat hallott a távolban. Lakott hely felé vette útját. Szívét vidám meglepés, a diadal röpítő érzése melegítette: íme, megint sikerült túljárni a Mókusok eszén! Néhány napot vár, s majd felcsempészi magát valami nagyobb tengeri hajóra.

A lakott hely egy ütött-kopott halászkocsmá volt. A trópusi sisakos idegent alaposan megnézegették, legfeljebb csak duzzadt hátizsákján csodálkoztak, egyébként mindenféle külsejű, farmernadrágos, torzonborz szakállú, tarka szatyros idegenhez hozzászórtak már a parti népek. De trópusi sisakos, aki nem oldaltáskát, hanem hátizsákot cipel, s még csak hosszú haja sincs, ilyen még az edzettebb lelkületű partlakók háza táján is ritkán fordult elő.

Az egyik asztalnál két barna képű legény ült, vörös dalmát bort kortyolgatott. Pillantásukat jóval hosszabban pihentették a trópusi sisakos fiatalemberen, mint ahogy a fiatalember ezt óhajtotta volna. Úgy tűnt, alaposan felméri, talán már esett is róla szó. Majd újra összedugták fejüket, mint az imént, suttogva.

Peti a fal melletti lócára telepedett, s **egy darab halra**, kenyérre, sajtra mutatott, azt kívánta ebédre. Úgy vél-

103

te, ez itt nem drága. Takarékoskodni akart a pénzével, hiszen ki tudja, mikor látogatja meg ismét a tengeri szerencse? A rövid zekés legények egyike most felállt, kényelmes, imbolygó léptekkel közeledett, leült Petivel szemben. Szólt hozzá valamit. Peti intett, nem érti. A legény most félreérthetetlen mozdulatot tett: jelbeszéddel kérdezte, van-e a kocsmá fiatal vendégének pénze. A fiatal vendég elsápadt, erőst óhajtotta, ha Old Shat-terhand bátorsága költözött volna hirtelen beléje. Any-nyi azonban mégis akadt ebből a bátorságból, hogy ösz-szehúzott szemmel pillantson a kíváncsi legényre, s intsen, hogy nincs semmi pénze az ebéd árán kívül, szegény vándorgyerek ő. Afféle haj ós topos ember, aki nem autókat, hanem hajókat állít majd meg, hogy továbbjuthasson célja felé.

A legény Peti előadását alighanem kitűnően felfogta, mert ahelyett, hogy feldühödött volna az idegen fiatalember pénztelenségén, megnyugodottnak látszott. Új-ra ő jelzett. Azt kérdezte, van-e szüksége sok pénzre. Peti szeme felcsillant. Úgy látszik, a szerencse ma sem hagyja el, előbb-utóbb milliomos lesz. A nap jól kezdődik. Most ő adta elő szóval és jellel, hogy pénzre mindig szüksége van. A legény arca felderült, noha elég sötét képű legény volt, s ujjaival elmondta, sok pénz ütheti a fiatalember tenyerét, ha segít valamiben. Cirok Péter, a tengerek büszke lovagja bólintott, a legény a kezét nyújtotta, kezét rázták. A legény újra visszaült a barátjához. Aztán sokáig, igen sokáig nem történt megint semmi.

Ült, üldögélt csak a nagy vitorlamester, nyugalmát később türelmetlenség váltotta föl, végül már tükön ült. Halászok, csónakosok mászkáltak ki-be, egyikük gitárt vett elő, pengette, s dallamos, mély hangon énekelt. A többiek a taktust ütötték poharuk aljával, igen vígan voltak. Egy halászbokor remek makrelafogást csinált,

104

azt ünnepelték. A szemben húzódo parton felfénylettek a lámpák, lassacskán alkonyodott, a fürdőtelepek zaja halk zümmögésként szűrődött ideáig. Sétahajó kürtje búgott hívogatóan. Fedélzetén táncoltak.

Cirok Peti úgy ült itt, mint egy ismeretlen, távoli világ idepottyant követe, aki királyi ajtók megnyitására vár. Az előbbi legény most megérintette karját. Peti kifizette ebédjét s limonádéját, hátára dobta a cókmozót, fejére illesztette a trópusi kalapot, s engedelmesen követte a két különös legényt. A sziget egy elhagyatott öble felé ballagtak, messze minden járt helytől. Az öbölben motorcsónak himbálózott. Nem valami díszes, új, előkelő jármű volt, látszott rajta erősen, hogy sok vihart látott már, aligha kímélték.

A két legény egyszerre intett, szálljon be. Cirok habozva torpant meg, nem tudta, mitévő legyen. Most ébredezett csak benne a gyanú, a félsz, és szapora jelbeszédbe fogott, zaklatott magyar szavakkal együtt kérdezte, magyarázta: merre mennek, mit akarnak vele, hisz ő mindenben ártatlan, nem vétett senkinek, vagyona nincs. Szíve hallhatóan dobogott. Jaj, nagymamám!

A két legény mit sem válaszolt, de nem is volt türelmük várni. Egyszerűen beemelték a vitorlamesterek gyöngyét a csónakba, egyikük begyújtott, a motor ropogva bűgött föl. Pár pillanat múlva már vágta a vizet. A csónak orra magasra kiemelkedett a hullámokból, nagyokat huppantak. Megint a tengeren volt hát Cirok Péter, csak hogy ezúttal mindenféle vitorla, kötél, láda és kosár nélkül. Kosarak helyett a legények üres zsákokat vettek elő, s gondosan megvizsgálták valamennyit. Minden hajót, bárkát, csónakot, hálót messzire elkerültek.

Éjfél tájt érték partot. A szárazföld csak homályos körvonalakkal bontakozott ki a sötétségből, a szállodasorok, városok, falvak lámpáit elnyelte a messziség. A

105

hegyek felől vonatfűtő jelezte, hogy valahol alagútba rohan egy vonat, sejtelmes távolságban kivilágított utashajó úszott északnak. A szél megélelnkült, a víz zúgva öntözte végig a sziklákat, évszázadok óta mosta őket tisztára; ha kicsi barlangokba tódult, a barlangok óriás emberek módján hörpölték.

Cirok Péter – városunk hőse, mesterlovasa –, valljuk be, reszketett.

A motorcsónak lassított, egyre szűkebb köröket írt le, csak kicsi orrlámpája világított. Látszólag minden cél s ok nélkül keringtek, ámde a part bozótos része felől egy sárga fényű lámpa írt le három karikát, majd piros, villanó fény követte a jelzést. A csónak nagy félkörrel egyenesen arrafelé úszott, leállított motorral, s halkan, finoman csúszott rá a fűvényre. A víz oly sekély volt, hogy bátran ki lehetett lépni a csónakból, bokáig sem ért.

A következő pillanatban gyors, halk, pontosan kiszámított ide-oda futás kezdődött. Cirok Petinek is ki kellett szállnia, s az volt a dolga, hogy zsákokat, dobozokat, képereteket adogatott kézből kézbe, erősen vigyázva arra, hogy a csomagokat ne érje víz. A zsákok különösen nehezek voltak. Péti szerette volna tudni, mit rejtenek, de nem volt idő nézelődésre) arcukat sem látta azoknak, akik a parton az előbb jeladással várták őket. Rendkívül gyorsan, szótlanul dolgoztak. Még akkor sem szitkozódott Peti csónakos társa, amikor a vitorlamesterek gyöngye véletlenül vízbe pottyantott egy dobozt. Csak fülét rántották meg dühösen, de száját ugyanakkor egy tenyér be is tapasztotta, ne kiáltson.

Idejében végeztek a gyors rakodással, mert a távolban feltűnt egy éjjeli halászatra induló halászbokor bárkájának fénysugárzója, hosszú, éles fénypásztákkal simogatva a hullámokat. Peti meg két társa visszaugrott

106

a motorosba. Úgy tűnt az egész negyedóra Cirok Peti előtt, mint valami álom a kísértetek órájában. A motoros kis ívben megfordult, s észvesztő irammal fürta orrát a vízbe. Sokkal hamarabb érték haza, mint ahogy odafelé mentek. A kis sziget elhagyott öblében újfent gyors cipekedés, rakodás kezdődött, hasonlóképpen, szótlanul, egy üresen álló kőházba hordtak minden holmit.

A vitorlamesterek gyöngye most eszmélt rá, hogy a mai naptól kezdve csempész. Sötét társaságba keveredett, tengeri martalóccá vált, még ez hiányzott a hajótörés után! Inkább maradt volna Gosztoics mesternél egy ideig, ott is ügyesen el lehetett volna bújni a Mókusok elől. De ha most ezek a csempészek fogva tartják, hogyan fog a szigetről megszabadulni?! Nyilván azért bíztak rá ilyen munkát, mert idegen volt, nem kellett attól tartanom, hogy ékes szavakkal mindent kibeszél. Hallgatagsága s árvasága miatt hívták maguk közé. Mi lehetett vajon a csomagokban? A zsákokból finom dohányillatot érzett, a dobozok súlyosan zörögtek. Néhány becsomagolt képre a legények rendkívül vigyáztak, holott az volt a legkönnyebb csomag.

Ez a csempészmesterség sehogy sem volt ínyére Petinek. Kalóznak lenni, harcolni, hajósmesterséget tanulni, célba löni, Holdba utazni igen, ez igen kedvére való lenne, de éjnek idején csempészek hamis útjára lépni, lopott árukkal kereskedni, bujkálni: ennyire igazán nem sülltyedt Winnetou utódja, Kloss kapitány barátja! Az egyik csomagból fafaragású szobor aranyozott keze nyúlt ki; Petinek le kellett ülnie, úgy megijedt. Ekkor értett meg egyetlen szót: „Dollár!” S ez nyilván a szoborra vonatkozott. Csempészték, Amerikába.

Elkövetkezett a pillanat, amikor a két legény egyszerre rugaszkodott neki egy súlyos ládának, s a nagy küzdelemben egyikük sem vette észre, hogy ifjabb segéd-

107

jük gyors kézzel csente ki hátizsákját, sisakját az ülés alól, s azonnal eltűnt. Bokrok, sziklák között kutatott járható ösvény után. Minél sebesebben, minél messzebb ettől a sötét társaságtól! Egyben bizonyos volt: nem fogják hujjogó, ordító lármával keresni. Félnek.

Többször elesett, az éles szikla felhorzsolta tenyerét; térdét, bokáját ütötte meg, egyszer egy kiálló ág a sisakját is lehúzta a fejéről, úgy kellett sisakkal, alacsony olajággal megbirkóznia, de csak ment, rohant, botladozott, botorkált, lihegett a sötétben, nehogy visszacipeljék a csónakhoz. Akkor talán meg is eszik, mint ahogy az óriások akarták jóízűen elfogyasztani Kövér Jancsit. A hold fogyóban volt, csak fél arcukat mutatva a földi embereknek, és ez a fél ábrázat is el-eltűnt a felhők között. Takarékoskodva mutatta az utat.

Ekkor vették észre azok, hogy a fogadott csempész-fióka eltűnt. Halkan szólongatták, fűttenyentettek, keresték. Egyikük, semmire sem ügyelve, lemondva az elővigyázatosságról is, néhányszor elkiáltotta magát, sőt zseblámpával világított a bokrok, sziklák közé. Peti leguggolt, a lámpa fénye fölötté kaszálta a sötétséget.

A sisakos idegen fiúnak valóban nyoma veszett!

Most megdühödtek a csempészek, dühödtségüket aztán ijedelem váltotta föl: fittyet hányva minden óvatosságnak, megindultak, hogy a szökevényt futtában elkapják. Halkan átkozták egymást, amiért az ismeretlen fiút – aki nyilván valami kém, besúgó vagy áruló lehet, esetleg a versenytárs csempészbanda megbízottja – maguk közé engedték. Mindenképpen el kell kapni tehát!

Most ők csúsztak, buktak, sértették meg magukat éles sziklán, szűrös bozótban; egyszer olyan közel járt egyikük Petihez, hogy dühös szuszogásának, mérges morgá-sának szelét is érezte. Peti újra felugrott, s törte magát az ismeretlen terepen tovább. Nem jutott most eszébe se

108

Winnetou, se Maigret felügyelő, csupán azon igyekezett, hogy minél gyorsabban mentse irháját. Nem sok jót várt a nekilódult csempésztársaságtól.

Négy nap s négy éjjel várta már a parti rendőrség ezt a találkozást, megbújva a parti bozót védelme alatt alig észrevehető, kicsi öbölben. Rájuk csaptak, elkapták őket.

A csempészek motorosába az egyik örült bele, követte a társaságot. A társaság egyenruhás része szemmel láthatólag elégedett volt, másik része keserűen lógatta az orrát. A leggazdagabb fogás után kapták el őket. Dühödten keresték tekintetükkel a sisakos fiút, őt vélték árulónak. Cirok Peti azonban a parancsnok kabinja előtti lócán üldögélt, gyümölcscsel, üdítő itallal kínálták, nehezen tudtak szót érteni vele. Messziről sugárzott róla – még így, a tengeri sötétben is –, hogy nem tartozik a csempészek közé.

Ki ez a furcsa öltözetű, parafa sisakos fiú, aki oly görcsösen szorongatja hátizsákját? Az egyik rendőr bele is pillantott a zsákba, aztán mosolyogva nyomta vissza Cirok Peti kezébe. A zsák kusza tartalma igazán nem arról tanúskodott, mintha ez az ifjú legényke drága áruk csempészgazdája lenne. Ellenkezőleg!

Peti sűrű aggodalmak között várta a feléje kacsingató jövőt. Csöbörből vödörbe került. Úgy sejtette, hamarosan véget ér csodálatos világutazása.

Ült hallgatagon, úgy tett, mint aki még azt a keveset sem érti, amit pedig érthetett volna. Csak a fejét rázta minden kérdésre:

– Nem értem.

A rendőrök sajnálkozva s mosolyogva kis Nemértemnek nevezték, kis magyar Nemértemnek, mert annyit ki tudtak szedni belőle, hogy magyar. Tolmács azonban nem akadt.

109

Bőséges órába telt, amíg az őrhajócska kikötőt ért. Újból a nagy dalmát szárazföldön voltak hát. A kikötői rendőrség vidám halihózással várta a hajót, a naszádról rádióan adták le a remek fogás hírért. Megérkezett a csempészek motorosa is az áruhalommal, kosarakkal, dobozokkal, képekkel, lopott szobrokkal.

Petinek már gyakorlata volt a szökésben. Nem kellett egyebet tennie, mint észrevétlenné, szürke kis egérré varázsolnia magát. Félt ugyan, reszketett is, de úgy döntött, nem adja meg magát. Csak arra vigyázott, hogy a kikötői fényszórók ne nagyon világítsanak rá, jól megbújjon a csempészeket kísérő rendőrök háta mögött. Ebben a pillanatban úgysem ő volt az érdekes, senki sem ügyelt rá.

Szürke egérékévé húzta hát össze magát, sisákját is a hóna alá kapta, s úgy suhant keresztül a hajópállón, s lépett le rögtön jobbra egy sötét sarokba, senki sem kapta karon. Mire utána kiáltottak, s keresni kezdték:

– Nemértem, kis magyar Nemértem, azonnal gyere vissza! – már a második, harmadik keskeny, sötét utcában trappolt lélekszakadva. Majd kivilágított térre érkezett, a tér két vendéglőjének teraszán akkor hagyták abba a halkán zümmögő zenét, de még néhányan sétáltak a langyos, virágillatos éjszakában, a tér közepén locsogó szökőkút lépcsőin pedig tucatnyi, hozzá hasonló korú vagy alig idősebb fiú üldögélt, azt lehetett hinni, hogy a világ minden nyelvén tudnak néhány szót, mindegyik másképp beszélt, de azért, csodálatosképpen, megértették egymást.

Cirok Peti gyors elhatározással közéjük telepedett. Közömbösen szorítottak helyet neki. Mezítlábas, szandálos, farmernadrágos, úszótrikós, börmellényes, tiroli nadrágos, szakállas és kopaszra nyírt alakok közé olvadt, mintha örökké köztük lebzselte volna. Jelentkezés nélkül is azonnal családtagnak tekintették, s máris nem

110

törődtek vele. Peti egy ideig még riadtan pillogott körül, nem követte-e a parti őrség, nem kezdi-e el az igazoltatást, nem emelik-e ki a zavaros társaságból. De senki sem futott utána. Most dicsérte magát, hogy a csempészeknek nem árulta el a nevét, de azok nem is voltak rá kíváncsiak.

Egyelőre minden igyekezetével a lépcsőn heverő torzonborz és jól fészült ifjak védelmét kereste. Ki-ki feje alá nyomta iszákját, zsákját, mandolinját, gitárját, táskarádióját, vagy ha semmi holmija nem volt, meztelen karját, és a kút szelíd vízi zenéje közben elaludt. Legfeljebb néha fejen vagy bokán rúgták egymást. Az eltalált illető ilyenkor morogva a másik oldalára fordult.

Mi gondjuk sem volt a világgal.

Kiss Laci letette a hátizsákját az egyik kikötőtuskóra, s megtörölte homlokát.

– Nem megyek tovább. Elveszítettük a nyomot.

Második napja keresték a szökevényt. Széles kört írtak le, de mindig vissza-visszatértek a fürdőtelepre, ahol az emberek legutoljára látták Cirokot. Néhányan emlékeztek is rá; de annyi hasonló gyerek futkároz a

parton, nehéz, vajmi nehéz megjegyezni őket.

– Mondok valamit – szólalt meg Mikulics Jóska, és ő is ledobta nehéz hátizsákját. – Nekem az a gyanúm, hogy Círok Peti mégis átjutott valamiképpen erre a szemben tündöklő kis szigetre.

– Honnan sejtet?

– Mert Círok Peti ravasz gyerek, s nyilván itt még több furfangot tanult. Azt írta a cédulára, hogy szigetet keres magának. Tehát átevickél erre a szigetre, itt előttünk. Azért írta ily őszintén, hogy azt higgyük: ezzel ő bennünket rászédett, nem ment a szigetre. Azt hiszi, hogy amilyen ravaszok mi vagyunk, túl akarunk

111

járni az eszén, s azért sem keressük a szigeten. De én ezennel kimondom, uraim, hogy mi mégis a legravaszabb tengeri rókák vagyunk, s megbirkózunk ezzel a szigettel is, hátha valóban oda ment, mert azt mondta, hogy oda megy!

Hapci Marci levette fejről a sapkát, s mélyen meghajtotta magát a szónok előtt.

– A tengerek minden istenére esküszöm, hogy már nem bírlak követni, annyira belegabalyodsz saját ravaszágodba. Mielőtt azonban szíves figyelmedet felhívnom arra a lényeges körülményre, hogy tengeri róka nincs, csak tengeri farkas ...

– Jó, hát van sarki róka.

– De nem az Adrián, hanem az Északi-sarkon, ám mindegy, róka ide, róka oda, lehet, hogy fején találtad a szöveget, Mikulicsok legagyafurtabbja. Azt indítványozom tehát, ránduljunk át erre a kis szigetre. Egykettőre bejárjuk, s ha ott bujkál, elkapjuk.

– Rendben – bólintott Horváth Pista, mert végül is az ő döntésétől függött minden lépés.

Csónakot béreltek, igen olcsón adták, s már eveztek is a simává szelődült öbölvízen. És Mikulics azt hitte, rögtön kettéreped büszkeségében, amikor az első épületben eléjük bukkanó első ember, maga a kocsmáros, azzal fogadta őket:

– Csak nem a társukat keresik? Egy magyar fiú járt erre, de nyoma veszett. Eltűnt.

S rögtön le is festette Círok Pétert teljes valóságában, a sisakkal együtt.

– Öt dinár adósságot hagyott hátra – tartotta a kocsmáros a tenyerét bizonytalanul. Bizonytalanul azért, mert ez nem volt igaz, de hát a kocsmáros – tekintettel a csekély forgalomra – minden alkalmat megragadott, hogy gyér jövedelmét szaporítsa.

– Ráismerek Círokra – dünnyögte Horváth Pista, és

112

két dinárt lepengetett –, mindig hátrahagy a számunkra valamit, ha egyebet nem, adósságot.

Csodálatosképpen a kocsmáros a két dinárral is megelégedettnek látszott. Ez további vallomásra készítette:

– Ha nem árulnak el, s még megpótolják a két dinárt valamennyivel, elmondom, hogy Dinóval és Carlóval távozott el.

– Ki az a Dino meg Carlo? – kérdezte Mikulás, mert valamennyire ő értette meg a kocsmáros beszédét.

– Nagyon rendes fickók – vallotta a kocsmáros némi habozás után –, igazán igen kellemes, finom úriemberek. Időnként megjelennek itt, néhány napig foglalatoskodnak, szállítómunkást keresnek, jönnek-memiek, aztán eltávoznak.

– Mivel foglalatoskodnak? – faggatta tovább Mikulics,

– Adnak-vesznek... – vont a vállát a kocsmáros – valahol kell egy raktárunknak lennie. Hát ezekkel ment el a cimora, felfogadták szállítómunkásnak – Legérdekesebb látvány a fiú parafa sisakja volt, abban járkált, mint valami angol lordnak a fia. Nagyóri kopott lordnak még kopottabb fia.

Mikulics sok mindent megértett, de a parafa sisaknál megakadt. A parafa sisak túllépte a szótári képességeit.

– Micsoda? Mi van a fején?

A kocsmáros egy számológépcédulára lerajzolta.

– Bámulatos! – meredt egymásra a négy fiú. ^ Hát ezt a fakalapot vajon hol szedte? Ez Old Shatterhand első felszerelése? Nem illik egy hajóskapitányhoz ...

A kocsmáros most hirtelen elhallgatott. Szájára illesztette a kezét, hallgatást parancsolt magának s a Mókusoknak, elsápadt, és megrendülten pillantott kifelé a nyitott ajtón. Két egyenruhás férfiú közeledett, két parti rendőr.

– Györgye – kérdezték –, mit tudsz arról a kettőről?

113

– Kiről? – kérdezte ártatlan képpel a kocsmáros.

– Ügy tessel, mintha nem tudnád, kiről van szó. Arról a két csempésről, aki folyton itt lábatlankodott nálad. Ha nem zavarjuk éppen a multságodat, megkérnénk, légy szíves, zárd be a boltodat, és fáradj át velünk a parancsnokságra. Lesz néhány szíves kérdésünk hozzád is. Ki ez a négy derék fiatalember? Csak nem a társasághoz tartozik?

– Neeem – dadogta Györgye, a kocsmáros –, ezek most jöttek, és egy elveszett barátjukat keresik. De az

a gyerek ártatlan, a spliti Máriára mondom!

-No gyere, Györgye!

Györgye nem először ,tett tisztelegő látogatást a parti rendőrségnél. Engedelmesen zárta be boltját, még az udvaráról is kitéssékelve a Mókusokat; az egyik rendőr futó pillantást vetett mindnégyük útlevelébe, bólintott, mindent rendben talált, nem is kérdezett többet, mert nem ez volt ma a dolga. A rendőrök barátságosan közrefogták Györgyét, és kísérték a rendőri motoroshoz a kis öbölbe.

-Nem én csempésztém, azok csempészték! – méltatlankodott Györgye, ahogy beléptették a motorosba. Vígan röptette a szél a motoros zászlaját, ahogy a rendőrök megindultak Györgyével a távoli őrszoba felé, át a tengeren.

– Csempész! Cirok Petiből csempész lett! – emelte égre a szemét Hapci Marci. – Mit kell még megérnünk! S ezen a szigeten lett volna a csempészraktár? Nézzünk csak körül!

Széles, kitaposott ösvény vezetett a messzi sziklák felé, akár szamaras kordéval is járható. Ezen indult meg a négy Mókusfi. De nem sokáig mehettek. Rendőr állta útjukat. Keresztüllestek a rendőr vállán: a távolban, a sziget sziklás-barlangos túlsó öble táján egyenruhás em-

114

berek nyüzsögtek. Ládák, kosarak, zsákok halmozódtak előttük. Most vették számba a titkos leletet.

– Vissza – vezényelt Horváth Pista –, nincs itt keresnivalónk! Menjünk a rendőrségre! Keressük meg azt a szerencsétlent, biztosan ott ül a többivel, ha már közéjük kellett keverednie.

Hapci Marci egyre üzenet, jel, írás után kutatott, amit Cirok elhurcolása közben vagy a menekülés perceiben hátrahagyhatott. Mert Györgyénak az előbb még annyi ideje volt, hogy odasúgta Mikulicsnak, az egyetlennek, aki megértette őt:

– Nagy banditák voltak. Lebuktak.

De hát Cirok Petinek kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy csempészinaskodása idején még írásbeli feladatokat is végezzen önszorgalomból, s hátrahagyott iratai rendezésére biztassa az üldöző Mókusokat.

– Csak azt a sisakot nem értem – tűnődött Hapci Marci még akkor is, amikor hosszú evezés után végre ismét partot értek a fürdőhelyen, és útnak indultak a kapitányság felé.

A rendőrfőnökségen Mikulics volt a szónok. Maga is csodálkozott, milyen jól összeszedte a szavakat. Alig két-három percnyi időre volt szükség, amíg a rendőrségen megértették, ez a négy kiránduló gyerek mit óhajt.

A rendőrfőnök komolyan bólintott.

-Igen, éjjel elfogtunk két csempészt. Annak a gyereknek kétségbeesett kiáltása adta meg a jelet, hogy rohamozhatunk. A gyerek azonban megszökött. A hajóról osont el, kicsúszott a kezünkől. Megtaláljuk, vizsgáljuk, annál is inkább, mert már Magyarországról is keresik.

– Olyan ez már, mint a gyík – dünnyögte orra alá Horváth Pista. – Megismerte a helyi dörgést. Nekünk kell előcibálnunk.

A rendőrség igen előzékenynek mutatkozott. A leg-

115

közelebbi motoros naszáddal, amely a csempészarukért *ment, a Mókusokat is kivitték. Fényes napvUágná)* azonban a rejtékbarlangos csempészöböl egyáltalán nem hatott oly komornak, félelmetesnek, mint sűrű éjnek évadján lehetett. Fehér sziklák, sötétzöld cserjék, magányos olajfák, gondtalanul hintázó kirándulócsónakok, méléző horgászok, pillangószárnyú vitorlások, parti bárkák, egy pihenő görög jacht, árnyékvető kék vászna alatt pirosbarnára égett römiző társasággal, a szikla alatti fövényen gyanútlan kirándulókg jeges ételdobozokkal, sörrel és Coca-Colával.

Késő cféúuán *tette ismét szárazföldre* a Möfcusokaí a rendőrségi naszád. A parton ismét egymásra néztek a Móltusok, fölötte tanácstalanul.

– Tulajdonképpen még nem is táboroztunk tisztességesen – panasolta Hapci Marci –, napok óta csak kergetőzünk, anélkül, hogy a tengert élveznénk.

– Még naplóírásra sem¹ volt idő – húzta elő üres jegyzőkönyvét Kiss Laci –, pedig mennyi beírnivaló volna! Ha az őrs most műemléki jegyzeteket készítené, egész könyvet írhatnánk össze. Meg biológiai meg földrajzi meg úszópróbát... Mei-t ezek után merre?

– Ne feledjük a legfőbb próbát, a nyomkövetést – intett Horváth Pista –, egy elkallódott, szédült fiú hazavitelét fogadtuk meg. Azért még nyugodtan élvezhetjük ezt a gyönyörű tengeri világot, és amott, a prágai pionírok tábora mellett mi is sátrat verhetünk. Nyilván szívesen vesznek egy kis nemzetközi barátkozást.

Mikulics menet közben hámozgatta narancsát. Csak evés közben tudott kellőképpen bánni agya kerekeivel, az étel olajozta elméjét.

– Próbáljunk meg ismét az ő agyával gondolkodni. -Nehéz. Úgy ugrál, akár a szöcske, rendszertelenül, kiszámíthatatlanul. S mindig a véletlenek játszanak vele.

116

– Egy táviratot ismét illene feladnunk – vélt^e Horváth Pista –, Mikulics Jozsip, szövegezz!

Mikulics inge mögké kicsit több vizet találtak frP^{ccsen-}teni. Mikulics megborzongott, s vigyorogva rá^{zo}g^{atta}

magát. Aztán már költötte is a távirat szövegét:

„Amiképp Péterből nem leszen Bandika, az PⁿPP Cirokból sem vált még bandita, nem leit reⁿ^örök rabja ő, kezünkben már frakkjának szárnya főV

– Tökéletes szöveg a maga tökéletlenségében – emelte meg hódolatteljesen sapkáját Kiss Laci –, en^{ie}^
”15-debbit igazán nem üzenhetnél az otthoniaknak– Elsősorban: senki sem értené, másodsor: nagymamáj^a
”a§Y” nak esne ijedtében, harmadszor pedig, ezt a hossz^{zu} tankölteményt ki sem tudnánk a postán fizetni.

Horváth Pista szövegezte meg a rövid sürgönyt^{ve} gül:

„Egynapi előnye van, nehéz a fogócska.”

– Túlságosan nagy fába vágtuk tábori fejszéket -foglalta össze a gyenge eredményt a vezér, de 3^{zet} i^{es}”
íratta Joszippal a verset; a tábori napló dísz^{es} majd, ha ősszel felolvasást rendeznek a tengeri nyomozásról
–, nem számoltunk az erőnkkel. Hogyan^{is} §^{on}” dolhattuk volna, hogy egy ide-oda ténfergő mag^{ar} g^{ve}-reket
ekkora szigetvilágban, ilyen mozgalmas tengerparton, öblök, kikötők, hajók, halászfaluk és csempészek,
százezernyi fürdővendég tömkelegében t^{7a}J^{ne*}” küll megtalálunk? Nézzétek csak például – és it*^a ^^{es}” képre
mutatott Horváth Pista –, jártunk Rijekát^{ban}» végigpásztáztuk Crikvenica fürdőt, most éppen Senjben vagyunk,
amit nagypapa még Zengynek hívott? s^ahol már a Zrínyiek is vitatkoztak holmi birtokokért^a Fran-

117

gépánokkal. Vonulunk délnek, s már azt sem tudjuk, Pag szigetére ugorjunk-e át, hogy ott keressük őt,
vagy Zadar, ősi nevén Zára városánál vessünk-e ismét horgonyt. Ezernyi sziget, ahol megbújhat, s kívárhatja
harci elvonulásunkat, tízezernyi öblöcske, ahol vitorlásra kaphat, tucatnyi kikötő, ahol hajóra szökhet. Annyi
rejtkehely, útvesztő, kacskaringó, barlang akad itt, hogy úgy játszhat velünk, sőt a rendőrséggel is, ahogy akar.
Hiszen semmi kétség, már beletanult. Akár esztendeig is üthetnének bittal a nyomát.

– Szégyenszembe forduljunk meg? – rágta a körmét Mikulics, mert ez volt nála a legerősebb fejtörés jele.

– Ne még – szót közbe Hapci Marci, aki egyre jobban érezte magát a tengerparton –, ne még! Legalább
üssünk tábornak vagy két napra. Igazít, tengerit, pihentetőt.

-A terv kitűnő, maradok! – szedte hátára málháját Kiss Laci. – Kérjünk egy csendes sarkot a prágai
pionírok táborában!

A prágai pionírok éppen tábornakarítást rendeztek, szakácsversennyel összekötve. Érdekes kapcsolása volt
élvezetnek és keserves munkának, bár a szakácsverseny mindössze abból állott, hogy hárman vetélkedtek a cseh
gombóc, a forró gőz fölött kendőben főzött knédli remekelésének elsőségéért. Már csak azért is örültek a
magyarok bejövételének, mivel pártatlan ítélőbírárságra volt szükségük.

– Soha jobbkor! – lengette tésztás karját a cseh tábor parancsnoka, mert maga is benevezett a
gombócvetélkedőbe. – Azonnal válasszátok meg magatok közül a zsüri-elnököt, magyarok!

A kedves olvasó, reméljük, nem kételkedhetik abban egy másodpercig sem, hogy a zsüri elnökét Mikulics
Jo-szip személyében találta meg a Mókus örs választmányi bizottsága. Mikulics nem szerénykedett, nem
húzódo-

118

zott, magától értetődőnek találta, hogy ennivalóügyben csak ő lehet a törzsfőnök, döntőbíró és előkóstoló.
Tolmács mivoltára úgysem volt szükség, a táborban nemcsak prágaiak zsibongtak, hanem komáromi, pozsonyi
fiúk-lányok is, még két kassai is akadt, egyikük olyan palócos hangszúllyal beszélt, hogy Horváth Pista akár
Nógrádban is érezhette magát, az unokatestvérei között.

A Mókusok végre, annyi tévelygés után, illő helyen, méltó társaságban verheték föl sátrukat, s hogy
szégyenben ne maradjanak, az őrsi zászlót is kitűzték a sátor ajtaja elé. A sólymok, sasok, vércsék, baglyok
örseinek társaságában egyenrangú társként lebegett fehér zászlószárnyon a mókus, elvégre az is a fán lakik, ha
négy lába van is.

A gombócok kissé meggondoltan főttek, mert sok volt a liszt, de kevés a fazék, s mikor a Mókusok háza
tájáról lassanként, de egyre fokozódó erővel paprikás krumpli varázsos illata szállott föl, s keveredett össze a sós
vízparti levegővel, bátran elmondhatjuk, hogy a figyelem veszedelmesen kezdett a vetélkedők knédlije és a
magyarok paprikása között megoszlan. Mind a négy magyar egyképpen főzte bele tudományát a zenggi
paprikás krumpliba.

Egyszerre lettek készen. A gombócok vetélkedők követe zászlót lobogtatva érkezett.

– Kérjük a zsürit!

A Mókusok is a pázsitra emelték fortyogó paprikásuk kondér ját (sötétbarnára főtt kolbászdarabok
pihentek a pöffendő-fortyogó lében), azt lehetett gondolni, hogy még a fákon cirpelő kabócák is boldogan
szédültek meg a fölfelé törő illatban.

– Ügyesen, Joszip – figyelmeztette Horváth Pista a knédlihegyek felé törtető zsürielnököt –, ne haragíts
magadra senkit!

119

A három alkotó művész fehér kötényesen, a forró gőztől rákíros képpel állt fazeka előtt. Szakácssüveget
hajtogattak össze maguknak papírból, hosszú késüket -amellyel majd a knédliket szeletelik – lovassági kardként
villogtatták a knédlicsatába indulók előtt, és ünnepélyes, meglepődött arcot vágtak.

A Mókusok ítélőbírósága, Mikulics József elnökkel az élen, az első fazékhoz vonult. Akkora tányérban, hogy levesestálnak is beillett, rezegtek a gombócok ingerlőén.

Mind a négy zsúritag kapott egy-egy villát. Először pusztán, minden melléklet nélkül kellett megízlelni a hamvasszőke, párázó, puha gombócszeletet. Méhsejtszerűen volt ruganyos, összenyomódott és szétterült, mint a legfinomabb szivacs. A következő szeletet már sűrű, édes paradicsommártásban találta alkotója.

Elgondolkodva majszolták, nyelték. A tábor népe feszülten figyelte a zsúrit. A zsúri pontosan úgy cselekedett, mint azt a televízió vetélkedőjén lehet látni, amikor Major Tamás összeség jobb s bal szomszédjával. A Mókusok is hátravonultak, és halkan zümmögtek.

– Állati jó – jelentette ki Jozsip, az elnök –, ilyet még nem ettem-

Mivelhogy a bíráló bizottság többi tagjának is ez volt a véleménye, az ítélet ily előkelő formában fogalmazódott meg:

– Príma klasszis, száz pont.

A szakácsművész arca boldogan fénylett. Részint a melegtől, részint a kitüntetésről.

A második fazék következett. Ennek királya nem szeletelte apróra művét, úgy hagyta egészben; nagyobb méretű kugligolyókhoz voltak hasonlatosak, akár gurigázni is lehetett volna velük. Valahány gömbölyű gombóc kínálgatta magát a fazékban, annyiféle finomságot dugott közepébe gazdája: darált mákot, lekvárt, aszalt

120

szilvát, kakaóport, s az egész hegyet leöntötte forró eso-koládémártással, porrá tört dióval.

Mikulics József bátran ragadta fülön a legkeményebbnek látszó gyártmányt. Négyfelé osztotta, s villája hegyén igazságosan nyújtott belőle egy-egy szeletet a zsúritagoknak, mintha dinnyét vágott volna fel cikkekre. A legízesebbet találta el, azt, amelynek gyomrába minden ízt, illatot és ínycsenget belegyömöszölt az alkotója. Szótlatlanul nyelték, ropogtatták-szopogatták. A figyelem nem lankadt, a hátrább állók vidáman rikkant-gattak biztatóul. De kellett Jozsipnak biztatás?

Jó tíz percig tartott a nem éppen néma küzdelem. Hapci Marcinak még a szeme is kidülledt, de nyomta vitézül.

Mikor ezzel is elkészült a bíráló bizottság, újfent visszavonult bölcs tanácskozáásra.

– Öregem, ez még klasszabb, magam is gombóccá válok végül – törölgette csokoládés szája szélét a zsúri elnöke –, olyan kemény volt, akár a srápnél.

A közönség azonban ezt az udvarias véleményt hallotta:

– Príma-príma klasszis, száz százalék!

Hurrázás hallatszott, dagadt ennek a szakácsnak önérzete is, elégedetten öntötte még egy kanál szósszal nyakon alkotását.

A harmadik versenyző maga a táborparancsnok volt, bizonyos Václav Junek. Civilben filozófiatanár. Minden filozófiai tudását belefőzte a knédlihegybe. A mintagombóc, az ítélezésre váró műremek darabjai négy virágos tányérkában ingerkedtek a zsúrirel. Leheletvékony szeletek voltak, csinosan egymásra omlasztva, a gőzölgő, finoman erezett szivacsélesztában barnára pirult zsemledarabkák árulkodtak arról, hogy a tanár úrnak képzőművészeti hajlmai is vannak. Messziről akár márványnak is lehetett volna tekinteni, párát lehelő

121

márványnak. De a szeletkének nem árvultak egyedül, magukban. Párolt káposzta simult hozzájuk, és a gazdagabb színváltozatok miatt egy-egy szeletke pehelyköny-nyú disznóhús is. Igazi knédli a hamisítatlan, eredeti tálalásban.

A bizottság döbbenetesen állta körül az illatos műremeket.

–Árulás! – kiáltott Mikulics bíró. – Ezt előbb kellett volna adni! Megfordították a menetet.

– Igen, de ez minden knédlik királya – tolmácsolta a kassai fiú –, ezt kóstoljátok meg, ha nem is sorrend, de a csúcs!

A bizottság egy emberként tágította meg a nadrágszóját.

S aztán Mikulics akkora sóhajtással, hogy a kikötőben vitorlást lehetett volna tengerre üzni vele, magasra emelte a tányért, mint egy áldozati kelyhet.

– Legyen! – mondta elszántan. – Ha vállaltuk, helyt-állunk. Senki se hirdesse, hogy gyáva a magyar!

Most már harmonikaszó és ének is kísérette a három-próbás akciót, valaki katonai indulóra hangolt, úgyhogy végül ütemre rakta szájába a bíróság a nemzeti eledelt.

Ez volt az a pillanat, amikor Mikulics József, a zsúri elnöke időnek előtte tette le a tányért.

– Kítozt velem – közölte egyszerűen –, nem bírom folytatni. Ragyogó!

S anélkül, hogy a bizottság hátravonult volna – már moccanni is alig tudtak –, közölte az egyhangú határozatot:

– Világklasszis, száz százalék.

– Ha nem több – dünnyögte Kiss Laci –, de igazad van, diplomatának kell lenned, egyiket sem helyezheted a másik elé.

122

– Nem is lehetne – nyúlt el Hapci Marci a fűvön, s többet nem is tudott szólni.

A díjnyertes alkotások pillanatok alatt tűntek el az éhes gyomrokban, hiszen a délelőtti tengeri fürdő alaposan megéheztette a tábort. A golyók és szeletek, mártások és káposztapárlatok mesterei megdicsőülten osztogatták műveiket, s ez oly önzetlenül sikerült, hogy végül maguk sem ízlelheték meg remekeiket.

És most következett el Mikulics főbíró mai napra rendeltetett legemberbarátibb cselekedete: karon kapta a három mesterszakácsot, és udvariasan terelgette maga előtt a paprikás krumpli kondérijához.

– Parancsoljatok, jó szívvel adjuk. Csabai kolbász paprikás lében.

A táborparancsnok még este is prüszögött, annyi paprikát talált főzés közben a krumpli közé szórni Mikulics. De ugyanolyan lelkesedéssel ismerték el ők is:

– Paprika, csabai, prímaklasszis, száz százalék.

– Ezt nevezem valódi békés egymás mellett élésnek – magyarázta később Hapci Marci a két pozsonyi fiúnak, miközben udvariasan meghívta őket egy kis kon-dérmosogatásra.

– Mindez nagyon szép – sóhajtotta Horváth Pista, amikor már az esti táborprűz dalversenyén is túl voltak, és közkívánatra ők is elénekelték a maguk tudományát a *Csinom Palkót* meg a *Vikszos bajszo*mat –, de merre kószál ezalatt Cirok?

– Mit nem adott volna egy kiadós zsűritagságért -kenegette gyomrát Mikulics Jozsip, mert a megsűrített gombócok egyre jobban engedetlenkedtek –, most ugyancsak éheztek valahol!

Hapci Marci egy ideig még a tábortűznél hallott indulót dúdolta, mert jó hallása volt, majd egy régi emlék felidézésébe csapott át:

123

– Gábor bácsi, kedves nagybátyám sokszor szaval egy versecskét, amelyet még valaha, a gimnázium görögórán tanult, s amely akkor szokott eszébe jutni, ha rossz a lapjárása az ultiban, vagy kikap Róza nénémétől. mert sáros cipőben mászkál a tiszta szőnyegen. Így hangzik a tanköltemény:

Csak egy istennő, a Remény maradt meg itt a föld színén, a többi visszarepüle Olümposznak béreire ...

Csend, mély elmélkedés követte a görög tankölteményt. Bebújtak a sátor alá, ide-oda kaszáltak a zseblámpa fényével, ki a pizsamáját kereste, ki a kisorádió-ját. A sátor mély sötétjében váratlanul felült Mikulics Jozsip, a töltött és káposztás gombócok ítélőbírája, és minden bevezetés nélkül szavalni kezdett:

*Cirok Péter szellemét idézem,
ragadja meg őt a szent varázslat,
hazavisszük Petit, megígérem,
ne keserítsd, Cirok, a nagymamádat!
Mert csak egy istennő, a kék szemű Remény
maradt meg köztünk tenger s föld színén,
a többi visszarepüle ...*

És itt megállt szavalásában a Nagy Ítélőbíró. Az álom tündére besuhant a sátorba. Háromra finoman rálehel, azok el is aludtak rögtön, a negyedikre, a költővé alakult ítélőbíróra azonban hiába lehelgetett, pilláit ingeny simítgatta, semmi igyekezete sem sikerült. Mi-kulicsot annyira nyomta a gombóc. Álmatlanul hanykolódott hálózsákjában, és újabb versezeten törte a fejét. De ez már a knédli-ről szólt:

124

*Hasam a versenyt, jaj, de megérzi, ágyúgolyó lett benne a knédli, akárhogy kell is az életben
gürizni, nem fogok többet gombócot zsűrizni.*

Meg volt elégedve a művével, bár kisebb javítást még végezni kell rajta, s itt-ott csiszolnia kell a kopottabb verslábakon. Csak el ne felejtse reggelre!

Nagy nehezen ő is elszundított végül.

125

HETEDIK FELVONÁS,
*amely egyben igen keserves ének a levegőben való lengésről meg egy krokodilusbőr pénztárcáról, és
nincs is jó vége*

Cirok Péter hajnalban ébredt. Az ébredés gyors volt és kétségbeesetten lármás. Reggel hat órakor megjelent ugyanis a locsolóember, hosszú csövet csavart egy vízcsapra, és gondosan mosni kezdte a tér márvány kockaköveit, majd a vízugarat a szobrok felé irányította. Mivelhogy a szökőkút díszje a tengeristen szobra volt, a tisztító műveletből az istenség sem maradhatott ki. A locsolóember menetrendszerűen dolgozott: hat óra tizenöt perccel nekiszegte a locsolócsövet a szökőkút lépcsőjének, és hat óra tizenöt perc öt másodperccel úgy szétugrott az ott heverő hippitársaság, hogy még a szakállukból is csurgott a víz. Ez minden reggel megisméltódott, de a társaság a locsolóember pontos megjelenéséből nem tanult, minden reggel újra reménykedett abban, hogy a locsolóembert túlzott szorgalmáért, a köztisztaság érdekében végzett kínos lelkiismeretességéért a városelnök két hétre becsukhatja. A szitkozódás most sem maradt el, a harc kivétel nélkül mindig a locsolóember győzelmével végződött.

Az üldözöttek később morogva visszazállingóztak, az eltávozottak helyébe újak érkeztek, kicserélődtek, ösz-szekeveredtek, hogy másnap hat óra tizenöt perccel a locsolóember újra diadalt arathasson.

Cirok Péter sem sejtette a vízözönt. Jóízűen szundított még a kemény kövön, amikor nyakon fröccsen-

tette az „ébresztővíz”. Sikoltva ugrott föl a többi áldozattal együtt, de nem szitkozódott, hanem gyorsan fejébe húzta lordi sisakját, hátára dobta átázott kék zsákját, s szóltanul elinalt, nehogy valaki keresse és megtalálja. Keresztülvágott az alvó városon – mindenek édes álmukat aludták még, a boltok sem nyíltak –, sietett elfelé.

Senj – olvasta a város végi táblán, a név azonban édeskeveset mondott neki. Futtában bástyatornyokat látott, öreg házakat s egy hegytetőn régi-régi vár maradványát. Ha nem menekült volna ennyire, talán meg is mássza az uszkokok hajdani erősségét, így csak azt nézte, hogyan juthat innen minél távolabbra. A hegység sziklái leértek szinte a tengerig, a parti országúton még nem indult meg a forgalom, pihenni látszottak a hajók is. Itt-ott piros tetős, széles erkélyű villák könyököltek ki a partra. Az egyik erkélyen reggelizett már a család.

Ment, ment, ballagott Peti az országúton. Tulajdonképpen igazán nem haragudhatott magára: minden fordulónál újabb szépség s érdekesség mosolygott feléje, olyan volt az egész, mint a moziban a színes termézetfilm, csakhogy ennek íze, illata, valódi¹ hangja, valódi muzsikája s valódi lármája volt. Kézzelel fogható, ujjakkal érinthető képsorozat. Tiszta kikötőhidakoh fürdőruhás társaság sétált nevetgélve, reggeli fürdőzésre készült; parányi öblöcskében vitorlások kötelét oldozgatták, hogy versenyre keljenek egymással s a széllel; halászok tértek meg éjjeli zsákmányszerzésről; a szállodák teraszai megteltek reggeliző vendégekkel, s egy éles kanyarodónál utasokkal tömött autóbusz fékezett csikorogva kétlékésen baktató, szürke csacsi előtt. Távoli harangtoronyban három harang csöndült össze édesen. Apró falvak váltották egymást ódon városkákkal, kicsi terek boltjai előtt halomban seregett a zöltség, a gyümölcs, a hal, a megannyifajta tengeri kagyló – csak

citromot csöpögtetni lágú húsú lakójára –, némely kapualjból olajban süített tészta illatát cibálgatta ki s be a játszi szellőcske, vagy amint Bayer tanár úr mondogatja: a langy zefír.

Egy hosszú-hosszú, lapos fövenyfürdő mellé újabb autóbusz érkezett, ömlött belőle a sok kiránduló, egy emberként rohant fürödni azonnal, jobbat amúgy sem tehetvén. A jeles világvándor sem bírt ellenállni a kísértésnek, hadd fürödjön végre a tengerben egyszer kényelmesen, a maga jószántából! Egy üres kosárházikóba osont, ledobálta ruháját, úszónadrágot húzott, s ahol legharsányabb volt a zaj, legharciasabb a vízi csata, oda gázolt ő is, és úgy vegyült el a többiek között, mintha 5 is a jómódú külföldi fürdővendégek egyike lenne. Külföldinek mindenesetre valóban külföldi volt, ha a gazdagság egyelőre nem is kerülgette. Ki tudja azonban, jövőre már nem az lesz-e ő is, s ha majd valahonnan a Colorado folyó partjáról mint aranyásó, aranyrögökkel megrakodva tér haza, repülőgépen hozza ide tengerlárni a nagymamát.

Ejnye... A sós víz tette-e vagy valami más, hogy hirtelen kicsordult a szeme sarkából is egy csöppnyi sós ízű nedvesség. írni kellene innen nagymamának, a kék tenger sziklás partjáról. Vagy egy templomképet küldeni neki, színes bélyeggel... De talán mégsem. Most már csak várjanak az otthoniak türelemmel, ha eddig békén bírták, várjanak, amíg megmutatja a világnak, a Mókus őrsnek és Bodor tanár úrnak, milyen jeles legény Cirok Péter a gáton, a tengerben és a szigetek között!

Felöltözött, újra csak elindult, bízza csak elindult, hogy a jó szerencse lottóját előbb-utóbb ötös találattal húzza ki. Útszéli fák kínálgatták néha gyümölcsüket, ezzel verte el éhségét, kétszer sikerült autót megállítania, és autóstoppal ment egyre előre, maga sem tudta, merre s hová.

A következő éjjel egy illatos kert tövében húzta meg magát, hajnaltájt kissé didergett, nem volt langy a zefír, hanem élesen dudorászó, aztán reggel ismét megfürdött a tenger egy néptelen szakaszán, annyira megtetszett neki a tegnapi fürdőélet, majd déltájban árnyékba húzódott, szétszedte hátizsákja tartalmát, rendbe hozta kis ruhatárát. Gondosan kirázott mindent, fűcsomóval s ujjaiival megkefélté ruháját, az elszakadt holmikát és a kilyukadt harisnyát ormóttan öltésekkel varrta össze -hogy a tábori élet tüt s cénát is kíván, ezt a Mókusoktól leste el –, nagy meglepetésére a hátizsák fenekén, egy dobozban, félig olvadt csokoládét is talált, mintegy jutalmul házias voltáért. Így ballagott tovább, az új élet elé. Egy-egy pohár tejet, kenyeret, fűgét, narancsot itt is, ott is adtak a mosolygós képű, tisztára kefélt, gondosan fésült vándornak, mert tetszett, hogy annyi mezítlábas, szakállas, rojtos nadrágú, lapos oldaltarisz-nyás országúti vándor között végre ilyen rendben tartott figura is akad, aki inkább valami elszalasztott afrikai kis lordra emlékeztet megviselt sisakjában, semmint bolyongó hippire. Másnap délben már oly magabiztosan lépkedett, hogy bízást mintázni lehetett volna Cirok Péterről az önbizalom szobrát.

Ahogy ment, mendegélt – így olvashatunk a mesében is az egyszeri pásztorfiú szerencséséről –, ha nem is hetedhét országon keresztül, csupán hetedhét városon át, mi tárul eléje? Egy töméntelen sima rét tárul eléje. Szokatlan volt ez a rét a megannyi domb-domb, égig érő hegy, az ormokon megülő szürke várromok, sziklasorosok, országúti viaduktok, tengeri csatornák után. A rét rövidre nyírt gyepén betoncsíkok húzódtak, a csíkok óriási betonlapban végződtek, emitt kocka alakú épületek fehérlettek, amott félkörös boltozatú, hatalmas csarnok nyitott szája ásított. Hangár. Benne sportrepülőgép unatkozott egymagában. A rét smaragdzöldje a ten-

ger kékjével ölelkezett. Még a gyengébb felfogásúak is napnál fényesebben láthatták: ez repülőtér. A

tenger kis öblében két vízi repülőgépet ringatott a borzoló hullámsor.

Méla kora déli nyugalom ült a gyepes mezőre. Csupán a hangár túlsó ajtajánál dolgozgatott egy szerelő, de a rekkenő hőségben ő is csak ímmel-ámmal végezte munkáját.

Kerítése sem volt a repülőternek. Cirok Péter bátran irányt változtatott, s habozás nélkül tartott a nyitott hangár felé. A gép pihent. Peti leült a fűpárkányra, egy virágzó bokor mögé, onnan mérte föl a terepet. A víz partján, a föl-alá himbálózó vízi gép őrizőjeként egy pilótaféle szunyókált. Nem érezte meg, hogy egy Winnetouba bújt Kloss kapitány figyelő éber szemekkel. Ez a sisakos Kloss kapitány vágyódva reménykedő tekintetét vetett a gépek felé. Méregette a távolságot, számítgatta az ugrást. Ezt a gyepes mezőt, ezt a kifutópályát, az őrizetlen gépeket a tengerek istene találta eléje. Aztán nagyon elszomorodott. A tengerek istene kegyetlen: csak megmutatta az ígért mezejét, de tovább, a győzelemben nem segítette. Lehet, hogy raknák ki egy félóra múlva, mint a múlt héten Keszthelyen. Talán ki is dobnák, vagy gépeltérítőnek néznék, s börtönbe zárnák.

Búsan kerülte meg a repülőteret.

Ment, mendegélt megint, mint az egyszeri pásztorfiú a mesében. Lehorgasztott fővel ballagott, hátha a varangyos békává varázsolt tündér-királykisasszonnal találkozik, megszánja, megsimogatja, melengeti, jótett helyébe jót várj, hipp-hopp, mit óhajtasz, kis gazdám, pardon, ezt az elátkozott rézcsikó mondja, de a fele királyságot megkapod, mosolyog a tündérkirály ... valami varázslat, valami csoda minden bizonnyal jó lenne, megszabadítaná ennek a hosszú, poros, kemény aszfaltútnak gyötrelmeitől.

130

Hipp-hopp, varázslat, béka tündér-királykisasszony, tengerek istene, levegő királya – most segíts!

Egy sárga támlájú padra telepedett az elhagyott tér túlfelén. Fel sem tekintett, már csak a békakirályt kereste nekikeseredetten.

Valami, valami roppant nagy tömeg vetett árnyékot föléje. Az árnyék hangot is adott, megroppant, soha nem hallott módon nyikorgott.

Felpillantott. A langy zeffrben különös alkotmány lebegett.

Egy valóságos léghajó.

Igen rövid pórázra fogták a léghajót, alig kétméter-nyi magasságban lebegett hatalmas gömbje, erős kötelekkel rögzítették vascevekekhez. Méltóságteljesen ingott jobbra-balra, kosara apró félköröket írt le a levegőben.

„Ha nincs ló, léghajó is jó” – forgatta meg a közmondást Peti, s óvatosan tekingetett körül. A nagy melegeben mindenki pihent, a léghajót nem őrizte ember.

A következő pillanatokban” széleseben cselekedett. Gyorsan odaszaladt, az egyik rögzítőkötélen a Mókus őrs minden tagját megszegyenítő ügyességgel kúszott föl, aztán behuppant a kosárba. Egy ponyva alatt rejtőzött el. Innen már ki nem dobja senki! A kosár nem volt túlságosan nagy méretű, a férőhelyeket műszerek foglalták el, réz, üveg, alumínium csillogott a napban, az órák, légsúlymérők, magasságmérők, szélerősségmérők rendeltetését nem ismerte. Gazdagabb szerelés, mint otthon az egész fizikai szertár. Hol fognak itt ülni az utasok?

Lélegzetét is visszafojtotta, valahányszor lépéseket, szavakat, kiáltásokat neszelt. Gép érkezett ezenközben a repülőterre, s kavart hatalmas szelet, a vízről mind a két hidroplán elindult, hosszú, lapos pályán emelkedett

131

ég felé. Cirok Péter türelmetlenül kukkantott ki a ponyva alól. Ennek a léghajónak nincs is menetrendje?

Gyorsan visszabújt, mert a hangok erősödtek, tucatnyi ember gyűlt a léghajó köré, vezényszavak pattogtak, s a köteleket lazítani kezdték. A léghajó mind nagyobb ívben lengett, ha az óriás gömb jobbra lódult, a kosár balra lendült, akár egy óriási órainga, amely azonban nincs rögzítve az órához. Erős kiáltás hangzott, az utolsó feszítőkötélet is elengedték, az égi hajó megugrott, hirtelen szökkent föl. Cirok Péter úgy érezte, lefelé szalad a gyomra.

Pilóta azonban nem volt a hajón. Csak a műszerek ketyegtek, zakatoltak, forogtak, vagy hallgatagon írtak hengeres papírra titokzatos jeleket, ami feladatuk volt.

Óvatosan kukkantott ki Peti a ponyva alól. Ijedten dörzsölte meg a szemét, s kimászott teljesen.

Döbbenetes igazság; ember valóban nem tartózkodott az ég felé igyekvő hajón!

Az ijedelem láza veritékgyöngyökben verte ki a homlokát. Egyelőre úgy maradt ülve, nem mert fölállni az ide-oda lengő s egyre följebb törtető kosárban, csak a kosár nyílásán keresztül látta, hogy a táj miként süly-lyed alatta. A hajó felfelé siklása nem volt nesztelen. A szél zúgott a kötelek között, meg-megpendítette az acélhúrokat, mint egy óriási gitárt, olykor nagyokat ugrott az egész hajó, majd néhány pillanatig mozdulatlan maradt, hogy a következőkben ismét suhanjon s pördüljön.

örökkévalóságig emelkedtek. A kis műszerek pedig csak forogtak, írtak, pattogtak-percegettek a kosár minden oldalán, jutott belőlük még kosáron kívülre is. Hűvösebbé vált az idő, a szél olykor

fütyülve sívított végig a kötelek között. Ha fölfelé tekintett, az ég sötétkék vásznán, a kósza fellegek hófehér vattájához simulva a gömb sötét szövetét látta; ha lefelé pillantott, a táj egy-

132

re szélesebbre nyílt, az emberek, fák, a vitorlások és a teherhajók, a házak s a tornyok, a sziklák s az autók egyre parányibbak.

Végre megemberelte magát, a kosár magas pereméhez merészkedett, s óvatosan, reszkető szívvel letekintett. Csodálatos, de még mindig a repülőtér fölött kóválygott a gömb, bármennyire lengett is jobbra-balra, nem haladt tovább. Még jobban kihajolt, a kosár alá is látott, s íme, lássunk csudát a szerencsés szerencsétlenségben: a kosár aljára végtelen hosszúnak tűnő köteleket erősítettek, s odalenn, az irdatlan mélyben földhöz rögzítették. A gömb ebben a pillanatban akkora rándulással állt meg – a kötél nem engedte tovább –, hogy utasa csaknem keresztülzuhant a korláton.

Tisztán látta az apró hangárt, a repülőtér zöldjét és sötét betonját, a tenger kékjét, az emberek hangyákként mászkáltak a téren.

Megint rossz hajóra szállt? Keszthelyen legalább visz-szavitték. Itt el sem indult.

– Vigyenek tovább, engedjenek tovább, ha már eddig jutottunk! Emberek, hé!

A szél alig tíz méternyire vitte el a hangot, párja szétfoslott a levegőben. Madarak sem röppentek idáig.

A kis műszerek percegtek, pattogtak, forogtak, írtak, jegyeztek, dolgoztak szorgalmasan.

„Sztratoszféragepbe jutottam – állapította meg –, tudományos hajó, kutatóhajó.”

A tudomány áldozata megrázta a kosár korlátját, még hatalmasabbat ordított. S még nagyobb. Végül leges-legnagyobb. Ez a legeslegnagyobb sikerült a legkevésbé, mert belerekedt. A szél mindig elfújta a hangot, még az ^lant keringő sirályok sem rebentek meg. Odalenn matrózok, repülőtéri tiszták, léghajó-felvigyázók nyugodtan pipáztak, mászkáltak, heverték és szaladgáltak tovább. Senki sem figyelt az égben lóbálózó szegény,

133

derék, szorgalmas, igyekvő Cirok Péterre. Mikor fogják visszahúzni? Netán egy teljes hétig itt hagyják? Megfagy, és éhen pusztul.

Magára rántotta a pótingét, összehúzta viharkabátját, de mindez annyit sem használt, mint jégkunyhóban egy szál alágyújtós. Cidrizett kegyetlenül.

– Jaj, teremtőm! – fohászkodna a nagymama.

Most ne láss, édes, drága nagymamám! Röpültem és maradok.

Áthajolt a korláton, s újfent ordított. Mi haszna azonban, még talán a fellegek küszöbén üldögélő szárnyas angyalkák sem hallották meg. A tenger simán, sötétkéken, mozdulatlanul feszült a sziklák, szigetek keretei között, a hajók járása lassúnak tűnt, mintha beteg hangyák mászkáltak volna egy kék-zöld színű réten. Némely gőzös fekete füstöt bodorított, fehér pillangók kúsztak a vízben: vitorlák. Hegyek ölelték körül a tájat, rengeteg sziget hullott kisebb-nagyobb morzsaként a vízbe, apró falvak mosolyogtak a vörösseszürke sziklavilágban, és mindenfelé rengeteg, szikrázó fehér kő.

Ebbe belebolondul az ember!

Tikkadtan ült ismét vissza a kosár aljába, szomjat érzett, a szíve újból vadul kalimpált, szédülés fogta el, rosszabb volt ez minden gyötrő tengeri viharánál. A léghajó hatalmas ívben ingott ide-oda, körbe s vissza, ahogy fújta, tépte a szél.

Csak a türelem segíthet. Várnia kell. Egyszer talán mégiscsak levonják ezt az alkotmányt. Behunyta szemét, s megpróbált elaludni. Magára húzta a borítóvásznat, kabátjába burkolózott, jól fejébe húzta a sisakot - szerencse, hogy álladzsószíj is feszült rajta –, és szundított egyet. Minduntalan fel-felriadt. Egyszer azt álmodta, szilárd földön áll, és fogadalmat tesz Bodor tanár úr színe előtt: soha el nem hagyja az édes anyaföldet.

A nap lassan bújta a tengeren túli partok mögé, egy

134

ideig tűzvörös golyóként gurult, majd aranyszínű lövellt, eltűnt, utolsó sugarát néhány percig ráfektette a vízre. Aztán csillagok ragyogó gombjai gyúltak fel, apró fénypontok jelentek meg a vízben is, mindig kettesével, ahogy a hajók lámpafényei visszatükrözödték fajta. A tengerek istene is nyilván kiült egy naphevítté sziklára valahol, és gyönyörködött birodalmában. Az éjszaka még hűvösebb lett. A tiszta, éjféletek esteiben idehallatszott egy nyaralótelep táncmuzsikája.

Odalenn táncolnak, vígan vannak, fényszórókkal pásztázzák az eget, és senki sem sejt, hogy ídefönn, mérhetetlen magasságban – egy kiváló, kedves, szorgalmas fiatalember, Cirok Péter didereg, éhez, szomjazik, fel-felriad. Csak legalább egyetlen fénypászma érintené a léghajót, egyetlen hadihajó fényszórásának jutna eszébe ide irányítani sugárzó lámpáját, hogy észrevenne egy derék, bátor, reszkető fiatalembert, amint ki-kidugja orrát a léghajó kosara fölött, és reménykedve pillog szét az éjszakai világban!

Az alkonyati szél nagyobb erőre kapott, fodros szélű fellegek jelentek meg az ég alján. A léghajó kötele nyögve feszült ki, ahogy a szél meg-megtáncoltatta az alkotmányt. A feltámadó szél az egyetlen tartókötélen is muzsikálni tudott, mint a cigány a nagybögön, amikor a mulatozás hevében

már csak egy szál htfrija maradt, és a részeg vendég követelésére azon a2 egyen pengeti a nótát. A szélből azonban vihar kerekedett, az égi hajó egyre lendületesebb ívben hajladozott ide-oda a felhők között. Az angyalkák visszavonultak az égi küszöbről, nem láttak már semmit, a tengerek istene és istennője, udvarhölgyeivel, a najádokkal együtt, szintén víz alatti palotájukba úszott. A léghajót csavarta, haragosan dobálta a szél, Cirok Peti mind a két keiével kapaszkodott a kötelekbe, hajóhintán érezte magát-

Semmi sem segített. Az egyik szélrohamnál a tartókö-

135

tél elszakadt, s a léghajó, megszabadulva minden földi nyűgtől, boldogan, nagyokat szökellve túnt el az éjszakában. Odalenn csak későn vették észre a léghajó szökését, kétségbeesetten futkároztak, ordítottak az örök, de ez már mit sem ért, a kilométeres kötél szakadt csonkja nagy csattanással hullott vissza a földre. Hajó nélkül.

E pillanatban azonban a hajó utasa még mit sem sejtett a veszedelemről. Görcsösen fogódzott két vastag kötélbe a kosár alján, s apró gömböccé húzta össze magát a ponyva ráncai között, nehogy a metsző szél szivaccsá lyukassza testét. Vélte, még mindig a kifeszített kötélen leng. Nem hallotta a lenti kiáltásokat, nem látta a reménytelen futkosást, egyedül abban reménykedett már csak, hogy még mielőtt megfagyna, és elemésztené a szomjúság, a reggeli nap sugaránál majd csak visszahúzzák a földre az égi hajót. Tetejébe jól el is verik.

Az égi hajó azonban már hetedhét országot is elhagyta, lengve szállott vizek és földek között, kosarában a prérük reménységével, Cirok Péterrel.

Nesze neked holdutazás!

Hirtelen döbbenet szállt szívébe. Lehet, hogy ez a hajó holnap meg sem áll a Holdig? Ijedten kotorászott a vaksötétben a ponyva alatt, kosár fenekén, nem akad-e véletlenül egy holdruhára, oxigénpalackra, kerekess járműre. De semmit nem talált, csak a műszerek ketyegtek, írtak, olvastak, jeleztek rendületlen, hidegen, tárgyilagosan, személytelenül. Nem érdekelte őket, merre száll a hajó, híven végezték kötelességüket minden pillanatban. Peti még mindig nem tudta, hogy már repül. Lehet, hogy reggel elvágják a kötelet, s akkor száll a Hold felé?

összekavarodott a fejében minden. Egyszer úgy érezte, szabadon repül, máskor pedig az volt az érzése, visz-szafelé húzzák a földi emberek. A hajó le-föl táncolt.

136

Hajnaltájt elült az éjszakai vihar, csak a szél zenélt változatlanul a sodronyokon. A világutas megviselten tekintett a földre; a hangyaemberkéket kereste szemével, vonják-e már lefelé az égi járművet. Megdörzsölte szemét, s újra letekintett, azt hitte, álmodik, vagy nem jól lát. Sehogy sem értette, mi történt. A táj alaposan megváltozott alatta: a repülőtér eltűnt, a tenger mesz-szibbre távozott, átfestődtek a hegyek színei, több lett az erdők zöldje, átformálódtak a szigetek, sziget közti csatornák körvonalai, szélesebbek lettek az öblök, a távolban egy nagyváros tucatnyi hegyes tornya túnt föl. A kosár alá tekintett, semmit sem látott a rögzítőkötélből. A léghajó a szél minden lökésére ugrott egyet-egyed, föl s le meg oldalt.

Elszakadt a rögzítőkötél! A világűrben lebeg, akaratlanul is űrhajóssá lett!

Az első pillanatban az volt az érzése, a szíve rögtön megszakad, nem menekülhet többé, itt a vég! Ha összerogy, majd egy holdexpedíció leli meg hetek, hónapok, netán évek múlva. A második pillanatban azonban már melengette a reménység is, hátha a sors, a jótékony végzet rendelte így, hogy minél messzebbre jusson, s elérje célját. Csak legalább a léghajó szerkezetét ismerné! Jó lenne itt leszállni, ezen a barátságos vidéken, ahol éppen széles, zöld rétek fölött lebeg, még mielőtt újra a tenger felé sodorná a szél. Vajon milyen magasban repül? Biztosan akad egy szerkezet, amely ezt megmutatja. Mindegyik kis üveglablakhoz, szekrénykéhez, kerékhez, csavarhoz, mutatóhoz, jelzőhöz odalépett, azok szorgalmasan munkálkodtak a tudomány javára, de egyikükről sem tudott leolvasni semmit. A rájuk rótt szavakat sem tudta elolvasni, a számokban nem igazodott ki.

Bodor tanár úr, most segélj!

Ide-oda kapott, zsinórokat és huzalokat rántott meg,

137

csapokat csavart el, szelencéket csapolt meg, dobozokat nyitott ki. Az egyik zsinór húzásakor végre finom sistergés hallatszott a gömb felől. Mintha gáz illant volna el. Újra meghúzta most már a piros zsinór testvérét is, a sárgát. A sistergés nem szűnt meg, állandósult. Nyilván a helyes zsinórt ráncigálta, mert éjjeli szállása lassan-lassan a föld felé közeledett. Mintha a hatalmas gömb szottyanni kezdett volna. Változatlanul nagy íveket írt le, kétszer körözött is, ha kergette a szél, de a házakat, a fákat, a piros tetejű villákat s a tornyokat egyre jobban ki lehetett már venni.

És az emberek! Nini, mennyi ember fut, rohan feléje, a kicsi hangyákból bogarak, a bogaraktól futó egérké, ezerszínű, tarka egérké váltak, nyilván észrevették, alkalmasint el szeretnék kapni... hahó ... halló ... hello ... emberek!... Tölcsért kanyarított tenyeréből, s úgy üvöltött lefelé: hej... heeejj... figyelem, emberek, fogjatok meg, nehogy megint elszálljak, kapjatok el! A hangyák bollyá

tömörültek, összefutottak, szétszaladtak, integettek, ordítottak... már a hangjuk is hallható. Egybefolyt hangzavar, édes zsongás ez először, majd szétszakadozik a tömör zúgás, minden ember külön ordít, biztat, Bábelben lehetett ilyen hangorkán, ott beszéltek ennyi nyelven... még egy kicsit lejjebb, még lejjebb, vigyázat, megint fölkapott a szél, toronymagasságra lendült még utoljára a hajó, de ezzel ki is adta szufláját, a gömb lassan horpadni kezdett, nagyokat sóhajtott.

Peti gyorsan egy szabad kötelet ragad föl, a kosár pereméhez erősíti, másik végét ledobja. Ing-leng-lóbálózik a kötél, két matrózsapkás férfi erős kézzel kapja el, húz-za-vonja lefelé, egyre több az egyenruhás ember is, futnak, kört alakítanak, s a kör közepébe lassan ereszkedik le a kosár. Zökken egy nagyot, már szilárd talajon áll, és a léggömb halk sziszegéssel, holtfáradtan csuklik

138

össze, önmagába omlik, s elalél egy ciprusfenyő tetején. Körzete kuszán ^óg alá. Yte Tnég sistereg. Megérkezett.

Zúgott *n* feje, kalimpált a szíve, úgy érezte, megsüketült, dobhártyáját örökre benyomták. Mint akinek hossz-szű cérnát húztak a gyomrán keresztül, s azzal bogozták volna össze lépet, máját, torkát és remegő lábizmaid. Semmit sem hallott, csak kapkodott levegő után, forgott körülötte az egész világ. A hullámvasúton sem érezte így magát, amikor egyszer a pesti Vidám Parkban járt, és Gyuri bácsi egymás után háromszor fize-

139

tett be érte. Mi volt a hullámvasút, az a kis görcs vonat-ka ehhez az ezerméteres le-föl, ide-oda úthoz képest! A felhők között járt, sőt még azoknál is feljebb. Egészen közel a Holdhoz! Akár át is léphetett volna rá, hogy egy kis holdport gyűjtsön össze az iskola ámulatára s a fizikai szertár dicsőségére. Valahol az angyalok számolyának közelében úszkált, Bodor tanár úr, kérlek, ha ezt láttad volna! Sem Balczóval, sem Kloss kapitánnyal nem történt még ilyesmi.

Nagymamám, most már sírdogálhatsz, földet értem.

Rohantak az emberek, a falu, a fürdőtelep ott lihegett, nyüzsgött, szorongott, kiáltozott. Fényképezőgépek emelkedtek a többiek feje fölé, egy filmhíradós boldogan célzott masinájával, soha ilyen remek téma! Egyenesen a felhők közül pottyant lába elé! A kosár egy gyümölcsös kert mellé esett, lapos birkalegelőre.

Katonai járőr állott gyorsan a kosár mellé, de ők is megdöbbentek, amikor egy sápadt képű, riadt tekintetű, borzas fiú lépett ki a kosárból. Hátizsák és parafa sisak lógott a fiú karján. Az égi út szemmel láthatólag megviselte utasát. A katonák kérdeztek, a fiú válaszolt, nem értették egymást. A katonák parancsnoka vidáman vonogatta vállát, tolmács után nézett, de nem akadt senki, aki tolmácsolni tudta volna az égből pottyant potyautas beszédét. Kéz jelekkel magyaráztak. Jóindulatú emberek állták körül a léghajó gondoláját, nagyokat nevettek, hátba ütögették kedvesen a jövevényt, később két tiszt érkezett, beszállt a kosárba, és sorra vizsgálta a műszereket. Ezek változatlanul munkálkodtak tovább ideleln az anyaföldön is.

A gömbköpeny leszedése nem ment simán. Nagy ügyel-bajjal húzkodták, oldották, vonták, csomózták, lapították, hajtogatták, végül mégis sikerült levonszolni a fa tetejéről. Ekkorra már két teherautó is érkezett, minden csomagot arra halmoztak rá. Ez sem ment lármá

140

s hajcihó nélkül. Néhány öregasszony hazaszaladt, s fazékban, kosárban annyi jóízű falatot hozott a levegő királyának, hogy Cirok Peti, ha bírta volna, álló hétig lakmározhatott volna a finom csemegékből. A tapasztalatokon okulva félretett minden szégyenkezést, s az elemózsia nagyobbik felét gondosan csomagolta el felhők járta zsákjába, még sisakja öblét is megtöltötte gyümölcscsel. Nem lehet tudni, mi következik most. Vagy megbüntetik irgalmatlanul, s hazasuppolják, vagy fényesen megjutalmazzák.

Szorongó szívvel ült az autóba, amelynek ajtaján gyorsan benyomták a filmhíradós mellé. Egy világsztár nem lehetett annyiszor megörökítve, mint Cirok Péter felhőutas. Pedig csak a nevét tudta megmondani, s azt, hogy magyar. Többre egyelőre nem jutottak vele. De amikor a városka főterén megállt vele a katonai autó, már habozás nélkül húzta ki magát, s úgy pillogott szembe a lelkes tömeggel, mintha ő lett volna maga Ga-garin.

A filmtudósító változatlan jókedvvel ugrált, ő fényképezett a legtöbbet, látszott, hogy a mai televíziós adásban az ő képeit fogják nézni milliók. Olybá tekintette Cirok Petit, mint saját, külön pénzes zsákját. Pillanatok alatt kötöttek életre-halálra szóló barátságot, anélkül hogy beszélni tudtak volna. Kölcsönösen felírták egymás nevét, mert mindennél fontosabb a testvéri szeretet s a kölcsönös bizalom. Egyre több ember figyelme fordult az égi vándor felé, már éljeneztek, zsebkendőt lobogtattak feléje, kislánykák csokoládét dobtak lába elé. Volt, aki virágot.

No, nagymama!

Vége előkerült egy tolmács. Zentai gimnazista volt, itt nyaralt nagybátyja vitorlásán. A lelkesedéstől kipirult, úgy tekintett az égből szököltre, mint egy világcsudára, akit csak mintaképül

választani lehet, de bírál-

141

ni nem! Barátságos rendőr hadnagy elé jutottak., s most már Cirok Péter akadálytalanul, folyékonyan mondhatta el – miközben fotográfus barátja ott is fényképezte –, honnan jött, merre megy. Csak kettőt füllengett célszerűség okából, de ez a kettő lényeges volt. Az első, hogy a Mókus őrszel érkezett táborozni; a második, hogy azoknál van az útlevelé, csak utol kell érnie őket. Gyalogséta közben elmaradt a többiektől, elbáméskodta magát, próbaképpen – hogy milyen egy holdkomp – bemászott a léghajó gondolájába, s fáradtságtól elaludt. Mire észrevette magát, már az egek közt cirkált. Ennyi az egész, a többi szóra sem érdemes.

Úgy érezte, vitézül kivágta magát. Egyre bátrabban intézte sorsát, szavalt buzgó kitartással. Ha így mondaná föl a leckét Bodor tanár úr óráján is! A tanár úr boldog meglepéssel hallgatná ezt a szóáradatot, a bölcs okfejtéseknek merész kacskaringózását; ötössel jutalmazná a logika tornamutatványait.

A rendőr hadnagy először a fejét csóválta, feszült figyelemmel hallgatta a magyarázatot, később mosolygott, majd kemény s némileg fájdalmas barackot nyomott a fellegek királyának borzas üstökére, a királyi korona helyére.

– Tulajdonképpen büntetést érdemelnél – mondta –, de a sors szerencsés módon emelt tenyerére. Azt akarta, hogy fellopózz, beülj a gondolába, mert ha te nem szunnyadtál volna el ott, s később nem rángatod a héliumtartályok szelepeit, égi szálláshelyed még most is szállongana, ki tudja, merre, ki tudja, meddig, s a drága műszereket előbb-utóbb elnyelte volna a tenger valahol az egyiptomi vagy az olasz partok táján. Így aztán akármiért is mesterkedtél, ügyesen mesterkedtél, baj nélkül értetek földet. Ezért pedig dicséretet s jutalmat érdemelsz. Jutalmazd az, hogy nem büntetünk meg, szabadon engedünk.

142

Cirok Peti körülnézett, majd feje fölé tekintett. A tévében ilyenkor Angyal fölött megjelenik a kerek dicsfény. Ezt a glóriát kereste, de lehet, hogy csak az ablakon beáradó éles napfény suhantotta el feje fölül az aranykarikát, egyébként ott lebegett. Miért is ne lebegett volna, ha valaki ennyire megdicsőül? A rendőr hadnagy folytatta:

– Ebben a pillanatban, úgy látszik, te vagy a legnépszerűbb ember Trogirban, mert ha nem tudnád, így hívják ezt a várost, ameddig elfúj a szél. Vigyázz, szét ne szedjenek! Egy lelkes néződ, Hektorovics úr, földrajztanár a gimnáziumban, száz dinárt küldött neked, mert legszeleburdibb tanítványára emlékezteted, jól tedd el, nesze. Szibinkics Koszta, a vendéglős pedig vacsorára hívott meg a Nevető Sirályba, szállást is kapsz nála, mielőtt társaid után erednél. Majd segítünk megtalálni őket.

– Köszönöm – folytatta Cirok Péter, a glóriás angyal –, de ne tessék fáradni, magam keresem meg őket. Nem szeretném a rendőrséget annyira igénybe venni.

S úgy, amint azt történelmi filmekben látta, mélyen meghajolt. Soha ekkora dicséretet, ilyen jutalmat még nem kapott. Meghatottan támolygott ki a szobából, ebben a pillanatban azt sem bánta volna, ha a Mókus őrs sorfalat alkot, s megélt enzi őt. Szégyen, hogy a Mókusok éppen ilyen ünnepi pillanatot tudnak lelkiismeretlenül elszalasztani! Tárcáját dagasztotta az újabb pénzajándék. Még egy felszállás – és ő lesz a jugoszláv tengerpart leggazdagabb üdülővendége!

Kissé tintás lett az uja, amikor a jegyzőkönyvet aláírta – a tolmács maga is hitelesítette szavait –, gondosan hozzátörölte a tintát a farmernadrágjához, ezt viszi emlékül magával; a fotográfus ezt a mozdulatot is lekattintotta még, mert igen mulatságosnak találta, s aztán sürgősen autóba vágta magát, hogy értékes filmjével együtt

143

a legközelebbi televízióállomásra jusson. Már este vetít-tetni akarta a szenzációt.

A glóriás világutazó kilépett a nagyfényre. Sokan álldogáltak még a téren, mert kíváncsiak voltak, mire végzi az égből pottyant gyerek a rendőrséggel, de megnyugodva látták, hogy a kék nadrágos fiú udvariasan meglengeti sisakját, vállára dobja tarisznyáját, semmi baja nem történt, nem zárták rács mögé. Néhány süvölvény üvöltözve kísérte a Nevető Sirályba, s alig telt belé öt perc, Cirok Péter, a felhők vándora, a jövődöbéli holdutas a Nevető Sirály teraszán ült, külön asztalnál, és Szibinkics Koszta személyesen tálalta föl neki az ebédet. Az ebéd különös csigával kezdődött, olajban sült hallal folytatódott, de megfordultak az asztalon illatos kolbászok, csirkecombok és tortaszeletek is. Üzletnek sem volt rossz Szibinkics Koszta számára, mert a fél város nyaralóvendége ott akart ebédelni Cirok közelében, és aki nem ebédelt, az is leöblítette a torkát Szibinkics Koszta söntésében vörös borral vagy francia konyakkal. A siker a fagyalt után érte el tetőpontját. A felhők utasa autogramot osztogatott. Kis emlékkönyvek, számológépek, levelezőlapok röppentek eléje szélesebb váltásban, alig győzte a betűvetést. Először teljes nevét írta, majd meglepődött a Cirok P-vel, utóbb elhagyta a P betűt is, végül valamiféle Cir-ré sikerült az aláírás, hosszú farkincával helyettesítve neve végét. De így

is meg voltak elégedve a népek. Egy felékszerzett angol dáma – akinek otthon, Essexben kibérelhető kísértetkastélya volt – mindenáron Cirok Péter vastag hajtincse után sarlózott körömollójával, sikerült is tépnie néhány szálát. A hajzat tulajdonosa felvisített, fejéhez kapott, a hölgy vigaszdíjúl egy tízshillingest nyomott a szenvedő férfiú tintafoltos markába. Ez volt az a pillanat, amikor maga Szibinkics Koszta is megelégelte élő rek-

144

lámja szenvedéseit, karon fogta, s bevezette a hűvös szobába.

Ráterített egy puha takarót, öt perc múlva úgy aludt a felhők koronázatlan királya, hogy a nagymama papla-na alatt sem különbül. Álmában még mindig felhők között járkált. Glóriával karikáztak az angyalok, s egy holdbeli ember kinyitotta előtte a Mars bolygó ajtaját. Szép álmom volt. Másnap reggelig egyfolytában aludt. Amikor a nap átsugárzott a spaletta hasadékain, Szibin-kics Koszta megjelent az ágya fölött, s udvariasan kérte, ismét a teraszon foglaljon helyet, ott költse el reggelijét, mert sokan vannak Trogir városában, akik még nem látták a fellegek utasát. Néhány autogramra vágyó is sündörög a főtéren.

Kezét dörzsölte Koszta, mivel üzleti szimata nem csapta be. Cirok Péter úgy tett, mint aki pusztá szívességéből enged a kínálásnak, s telepszik a reggelizőasztal mellé. A reggeli sem volt kevésbé dús, mint a vacsora. Szibinkics Koszta bőkezűsége odáig áradt, hogy a tolmács fiút is szívesen látta, a zentai Bács Gusztit, aki önkéntes idegenvezetőnek ajánlkozott, s alig várta, hogy az ékszerdoboz szépségéhez hasonlatos városkát megmutassa új barátjának.

– Trogirnak Traú a régebbi neve – magyarázta –, de azt hiszem, ezt nélkülüm is tudod, hiszen tanultad.

– I-igen – felelte Peti rendkívül bizonytalanul –, peersze...

– Nos – nyugodott meg Bács Guszti –, ide menekült IV. Béla király a tatárok elől, keresztül

Magyarországon, családjával együtt kétségbeesett hajszában, ide, ennek a Camerlengo-várnak elődjébe. Mindjárt körül is járjuk a tornyot, a falakat, a vár maradékát.

Ez mindenesetre jobban tetszett a felhők utasának, mint a történelmi lecke. Bástya, torony, várrom s a falak között fagyaltos cukrászda, mind méltó arra, hogy

145

egy híres ember megtisztelje látogatásával. Azt sem bánta már, hogy ragad rá némi történelmi tudomány.

Fürge tolmácsa a tengerpartra vezette, keskeny csatorna választotta el a partot a túlsó szigettől.

– Ez itt Bua szigete. Ez volt a neve akkor, amikor az üldözött király végre itt talált menedéket családjával együtt. A tatárok a partig követték, de nem tudtak átmenni. Haragos dühükben eszeveszett nyílzáport küldtek át a sziget bástyái felé. A királyt azonban már nem érték el. Innen fordultak vissza a tatárok.

Peti körülpillantott, mint aki még ma is a hajdani tatárok lábnymát keresi.

– És mi történt a királlyal? – kérdezte aggódva. A Bács fiú értetlenül bámult a felhők utasára.

– Hát nem tanultad? Béla király hazament, és újjáépítette Magyarországot.

Cirok Peti egy kósza kavicsot rúgott a tengerbe, s tűnődve mondta:

– Mi annyi sok mindent tanulunk, s oly szigorúak, hogy az ember végül folyton összekeveri ezeket a csatákat, várakat meg királyokat. Otthon újból utánanézek.

Bács Gusztiban bizonyos gyanú ébredezett új barátja iskolai tanulmányait illetően, ^de úgy vélte, hogy a fejbéli kuszaság megbocsátható ebben a pillanatban, hiszen a légi kalandozás alighanem alaposan megzavarta Cirok Péter fejét. A tudományok gazdagítása céljából rögtön átvezette a székesegyházba.

– őriznek itt egy gyöngyös püspöki süveget – magyarázta –, a menekült király ajándékozta a városnak a jó bánásmódért. Nyugszik a kriptában a király unokája is, mert sokan meghaltak itt betegségben. Két lánya is a közeli Kiissza várában. Ha kíváncsi vagy rá, az egyik palotában megmutatom neked Mátyás király képét is. Nagyon tisztelték Mátyást, noha az ő idejében már a ve-

146

lencések uralkodtak a tengerparton, nem a magyar királyok.

A felhők királyában különös érzés, alig szavakba foglalható vágy kezdett motoszkálni. Királyok, tatár nyilak, várromok, püspöki süvegek, szobrok s képek, tengeri csatorna forgóhídjai, ostromok és hercegek keveredtek össze agyában, s ez mind rendezésre kívánkozik. Előbb-utóbb osztályozni kellene őket, helyére tenni csatát és süveget, nyilazási és királyt. Tűnődve baktatott a Cippico-palota kapuja felé. S úgy fogalmazta meg magában, mintha a kapuról olvasta volna le:

„Jobban meg kellene tanulni a történelmet. Meg a földrajzot is.”

A benső hang elhallgatott; újra kezdte:

„Meg mindent. Talán még nem késő. No, majd odakinn a prériken talán erre is jut idő.”

Szibinkics Koszta mester meghívása még délebbre is érvényes volt. Egy toronyban megcsöndült a

tizenkettő, a Nevető Sirály várta királyi vendégét. Cirok Péter már oly megszokott mozdulattal húzta maga alá a széket, terítette térdére az asztalkendőt, mintha örökké éttermi vendég lett volna Trogir városában. Néhány kíváncsi szájtató még mindig figyelte mozdulatait, autogramkérő is akadt, de gyűrültek a vendégek, s Koszta mester úgy látta, hogy a reklámból elég, különösen, hogy a spliti napilapban már meg is jelent Cirok Péter képe, amint a felhők hajójából kiszáll, a vendéglő teraszán lakmározó-ról azonban semmi említés nem történt.

De ez már nem is volt baj. A fellegek anyyala éppen a fagyaltnál tartott, amikor loholva fordult be az utcába Bács Guszti, idegenvezető, jó barát és tolmács.

– Sanyi bácsi – lihegte – átbilleg délután a Hétkastélyöbölbe. Téged is meghívott, kíváncsi rád. Így legalább tovább kutathatsz a Mókus örs után.

Mert ezt az egyet bölcsen elhallgatta Cirok Péter még

147

Bács Guszti előtt is, hogy nem keresi a Mókusokat, hanem fut előlük. Mint Béla király a tatárok elől.

Sanyi bácsi egész éven át orvos volt Zomborban, kivéve az esztendő egy hónapját, júliust, amikor vitorlás tulajdonossá lépett elő, s az Adrián kószált, horgászott, fürdött, különféle apró tengeri szörnyeket gyűjtött, mint mondta, a legpazarabb, legmunkásabb semmittevással töltötte idejét. Most éppen a kormányfedélzeten ült az árnyékvető ponyva alatt, egyetlen főhadsegédje, matróza, vitorlamestere, kormányosa és evezőse társaságában, s a horgokat rendezte. Társaságát Beppónak hívták, pulai olasz legény volt; minden tisztséget betöltött, még az énekmeisterét is, ami pedig nem lekicsiny-lendő tudomány ezeken a partokon, ahol annyi a jó hangú énekes – amíg a bor be nem rekeszti torkukat –, hogy tíz operaházat lehetne megtölteni vele.

Beppo most is énekelt, félhangon, miközben a hálók, horgok és horgászbölgök világában teremtett rendet. Sanyi bácsi minden júliusban magával hozta valamelyik családtagját, némelyiket kétszer is. Bács Guszti nagymenőnek számított a *Fecske* nevű hajón, mert már harmadszor érte az a kitüntetés, hogy Sanyi bácsi kismatrózájának szegődhetett.

– Hol az a híres, égből hullott ifjanc? – lebegtetett egy újságlapot Sanyi bácsi Peti orra előtt. – Benn van a képed az újságban, fiam, s alighanem a mozi heti híradójában is megjelenesz.

– Esetleg a televízióban – tette hozzá Cirok Péter ^ glóriás anygal, szelíden.

– Helyezd magad kényelembe – tette le a hátizsákot meg a parafa tökfedőt Sanyi bácsi a csillagok vándorával –, ne félj a hajótól, ha egy kicsit inog, majd megszokod.

– Már utaztam vitorlásan – közölte a vendég –, kormányoztam is.

148

– Na, ne mondd! – vette ki a pipát szájából Sanyi bácsi. – Aztán hol?

– Itt az Adrián, a rijekai szigetek között, a m_üit héten.

Ha Beppo értett volna magyarul, az ő kezébe^ j_s megmerevedett volna a horgászsinór, de így csak %_{anyi} bácsi meredt a felhők hajókormányosára elképedv_e__

– Ki tanított meg?

– Gosztoics Joszip, a halász.

– Aztán hogy sikerült?

– Zátonyra vittem.

Sanyi bácsi elfütyentette magát.

– Legalább elsüllyedtetek?

– Nem. Épségben lehúztak.

– Megköszönték?

– Jóltartottak, ,marj: jfoájtári járjiUatp -tvekik -s *paradi*-csomót.

Sanyi bácsi egy pillanatig szünetet tartott. Ot_{vos} vo_{it} egyúttal a lélek orvosa is. De ez még az ő lélekbúvárko-dási tudományának is sok volt.

– Magad vagy az élő rejtély, fiam. Most már e_gv_{sz}ót sem értek az egészből. Talán még a felhők között is Jo-szipék paradicsomát árultad?

– Ez azért volt, mert a Mókus örszel elvesztésük egymást – folytatta Peti, s ebben a mondásban sem vo_{it} különös füllentés –, de most már, azt hiszem, megtalálom őket.

– Egészen bizonyos. A fényképed benne van az újságban. Nesze az újság, neked adom, vidd haza bizonyosságuk nehogy azt higgye valaki otthon, hogy füllentettél. Mert te, úgy látszik, igazmondó fiú vagy, akármilye_n gyanús veszedelmekbe keveredsz is.

Cirok Peti arcán finom pirosság szállt át. J_^icsit elszégyellte magát; így még nem dicsérte meg senki. De a dicséret annyira jólesett, hogy a magyarázatokat nem is

149

folytatta tovább, nehogy mégis füllenteni legyen kénytelen. Sanyi bácsi ezzel végezte:

– Elviszlek egy darabig, de a kormányzást nem bízom rád.

Beppo eközben felhúzta a vasmacskát, és a *Fecske* lengve-billegve, magakelletőn illegetőzve kilibeggett a kikötőből. Enyhe tramontanaszelet kapott, alig érezhetően oldalra dőlt, s nemsokára már a hajó orra hasította is a vizet. Sanyi bácsi szakértő szemmel mérte föl a világvándor farmernadrágját.

– Menj az oldaladra – mondta mosolyogva.
– Hová? – Peti nem értette.
– A szélmentes oldalra, ami a nadrágdra van írva.
– Lee – olvasta Guszti a világvándor nadrágját – szélmentes oldalt jelent, ennyit tudnod kell, ha olyan nagy kormányos vagy.
– Igenis – felelte Cirok engedelmesen, s átült a hajó jobb oldalára. De ott sem fújt kevésbé a lágy tramontana.

A Hétkastély-öbölben valaha valóban hét nemesember megerősített várkastélya állott, sőt nem is hét volt a számuk, hanem a másik nyereszám, tizenhárom. Rommá vált büszke világ! Kis falvak és vidám arculatú szállodák váltották fel a régmúltat, egymással viaskodó lovagok helyett nyaralóvendégek vívták harcukat egy-egy árnyékosabb helyért, kölcsönösönakért vagy az édesvízű zuhanyért, amikor kiléptek a tenger sós vizéből.

A Lee-nadrágos világvándor egész úton meg sem moccant, nehogy bajt okozzon a hajón, vagy akaratlan is zátonyra futtassa a fürgé röptű Fecskét. Végre nincs vihar a tengeren, nem kell paradicsomot árulnia, nem akad csempész a közelben. Minden oly nyugodt, békés, akár tegnap odafönn a fellegek között. Csak jóval melegebb van. A tintakék tenger gyengén vetett fodrot. Az Ókastély-szálló öblében azonban alig talált helyet Bep-

150

po, noha legékeesebb tenorján süvöltött szabad cölöpért. Fél tucat naplopó kölyök kapta el a kidobott kötelet végül, és erősítette szorgosan a tuskóhoz. Cirok }?_e ti 0iy büszkén lépdelt a pallón, mintha ő lenne a háztulajdonos.

Ám mint ámult el, amikor a szálló leanderbok_{-ros}) mu_ zsikás teraszán fehér vászonkabátban Szibinkics Koszta látta megjelenni, a Nevető Sirály tulajdonosát. Q j_s na_ gyöt nézett. Közelebb lépett léghajós vendégéhez, de Sanyi bácsinak magyarázta:

– Minden délután lefutok a kis Fiaton, hogy betanítsam a fiamat, ő veszi át majd a penziót. Most érkeztem éppen. Hé, maguk mit akarnak ott megint a zuhanynál?! Nem mennek vissza a saját szállodába?!

Ez a kiáltás már nem Sanyi bácsinak szólt, hajiem néhány idegen fürdővendégnek, aki a szomszéd Iiiana fővényéről lopózott át az Ókastély strandjára fürödni.

Szibinkics Koszta fulladozott a dühtől.

Kezét rázta a szomszéd épület felé.

– Annak az átkozott Vujicsnak ott a Dianában két hete nincs édesvízű zuhanya, és a vendégeit n^_mj ideküldi zuhanyozni az én kabinjaimba.

A szálloda kerítéséhez száguldott, és átordított a Dianának:

– Vujics! Vujics, te Adria polipja, te, ez itt ai én tengerem, az én tengerem, érted? A választófalig a% én tengerem, semmi köze a vendégeidnek ide!

Vujics láthatatlan maradt. De nyilván láthatatlanul és hallhatatlanul is intézkedni tudott, mert Vendégei kárvalottan ballagtak vissza Szibinkics Koszta édesvízű zuhanyának kellemes birodalmábaól a maguk tsupa só világába.

– Egy hét óta mindennap kétszer! – pöfögött Koszta még akkor is, amikor leszállott az alkony, megfordult a szél, és Sanyi bácsi ezt kitűnő alkalomnak tartotta, hogy

151

visszalibegjen Trogir városába. – A gyerek marad – mutatott Szibinkics Koszta Cirok Petire –, megkedveltem a kölyköt, hadd töltsön itt is egy éjszakát, mielőtt továbbindulna. A trogiri Szent Miklós azt súgja nekem, itt fog találkozni a barátaival. Scampit kapsz vacsorára, kölyök! No nézd, még egy Diana-ember lopózik a zuhanyhoz, nem gyalázat az ilyen? Hé, nem érti, hogy az ott az én tengerem?!

Szellős kis kamrában kapott helyet éjszakára Cirok Peti, puha ágya volt, a takarót is ledobta, de nem bírt elaludni a nyugtalanságtól, a láztól, az izgalomtól. Látta ugyanis saját magát a televízióban. Vacsora után rögtön a készülékhez telepedett, hogy jó helyet fogjon ki, s addig üljön ott, amíg az esti híradó fel nem villan a képernyőn.

Majd kiugrott már a szíve, oly feszülten várta a képet, hogy talán szét is robbant volna bánatában, ha a felvétel nem jelenik meg.

Nyolc óra tíz perckor – sose fogja elfelejteni –, nyolc óra tízkor megjelent a képernyőn a lassan libegő égi gondola, a mindjobban összeszottyánó gömb, a kötélzet ... még száz méter, még ötven méter ... még tíz ... még öt, a kosár földet ért, emberek rohannak, katonák markolják meg a kötelet, s a kötél végén előbukkan egy parafa sisakos fiú arca. Izgalmában hol leteszi a sisakját, hol fölteszi – erre már nem is emlékezett –, a szél lobogtatja üstökét, integet, fáradt, ijedt, rémült – erre sem jó visszaemlékezni –, hasmánt fekszik keresztül a kosár peremén, valaki kiemeli, botlik egyet, forog vele a világ, földön van, csaknem elbillen, úgy támogatják.

Pontosan három percig vetítették. Híradóban nagy idő.

S ebben a pillanatban Szibinkics Koszta felkattintotta a villanyt, s a meglepett vendégek előtt Cirok Péter

hetedikesre mutatott.

152

– Hölgyeim s uraim, az a gyerek, akit az előbb a híradóban láttak, teljes életnagyságban itt ül önök között.

Lett nagy ünneplés. Mosolyogtak, kérdezgettek és nevettek, mert magyarul felelt, nem értették egymást. Dobozos csokoládét nyomtak a kezébe, nem is egy, hanem tucatnyi dobozzal, egy kisleány a vízpisztolyát kínálhatta.

Nyolc óra tíztől nyolc óra ötvenig fürdött a dicsőség fényében. Nyolc ötvenegykor megjelent itt is Maigret felügyelő, s egyszerre lehengerelte a felhők utasát. De most nem szívesen nézte. Nem is értette. Mit ma Maigret! Cirok Péter!

Most tehát a kis kamra puha vendégágyán feküdt, nem szállt álom a szemére. Forgolódott, a hold felé bámult, a tengerben tökröződő csillagokat nézte. Mindenki aludt már.

Ekkor halk, majd egyre erősödő zeneszó közeledett. A zene a tenger felől hallatszott, csónakon szólt a zenekar. Nem afféle lágy tamburamuzsika, gitárszólo, finom csöngettyű volt, hanem rézfúvósok harsogása, cintányér, nagydob, vadászkiáltás. Végül a zenekarral tömött csónak az Ókastély-penzióval szemben megállapodott, s most már ágyúzásként hatott a muzsika.

A nyitott ablakokban megjelentek az álmos vendégek. Ki hálóingben, ki pizsamában, ki még lengébb öltözékben bámult a vízi zenekarra, s egyre dühöttebben kiáltozott rá vissza. Negyedóra sem telt belé, tökéletes hangzavar lett úrrá az öblön. S mikor már azt lehetett hinni, hogy a kusza orkán nem válhat diadalmasabbá, a csónak orrán megjelent két énekes, és baritonkettősre gyűjtött. Szép volt az énekhang, de éjfélkor felette zavaró.

Szibinkics Koszta lerohant a partra.

– Te gyalázatos Diana, te, te fogadtál zenekart Split-ben, te zavarod az én vendégeimet? Azonnal vonuljatok haza!

153

Most végre láthatóvá és hallhatóvá vált Vujics. Felemelkedett a csónakban.

– Nem vonulok! Ez az én tengerem is, ott muzsikálok, ahol akarok, s most itt akarok. Ha te nem engeded az én vendégeimet a vizedben fürödni, akkor én nem hagyom a tiedet aludni. Holnap is jövünk. És mindennap, éjjel.

A zengő baritonok újra rákezdték. Szibinkics ^Koszta elhallgatott, dühöngve fontolgatta a jelent, a kétségbeesés jövőt s a távoli lehetőségeket.

– Mit kérsz a hallgatásért, te gerillavezér? Vujics azonnal felelt:

– Szabad fürdést a vizedben, amíg nálam el nem készül a zuhanyozó.

– Mehet – kiáltotta Koszta –, de egy nappal sem tovább!

A muzsika, a nagydob, a cintányér azonnal elhallgatott. Uralmát újra visszavette a hold, a szellő, és csak a tengervíz halk csapkodása hallatszott.

Koszta nem tudott elhallgatni. Megbomlott óráként morgott, háziköpenyében ült le egy kerti székre, s magában dohogott folyamatosan. Messzire kerülte az álom.

Peti kikelt az ágyból, s odasétált a házigazda mellé, ő sem bírt elaludni. Kérdőn nézett Szibinkics Kosztára, aki megpróbálta elmagyarázni bánatát, de szavakkal nem ment. Valamit Peti mégis megértett. S mert Koszta kitűnő színész volt – ifjúkorában sokszor fellépett a helyi műkedvelő színpadon –, beszédes taglejtésekkel, újra s újra ismételve egy-egy nehéz passzust, elmagyarázta a keserves helyzetet.

S lássunk csudát: Cirok Péter, égi vándor, mindent pontosan megértett. Mintha odafönn a felhők között a feje is megtisztult volna. A megértés már csak annál is könnyebb volt, mert otthon, az iskolában is ilyenforma mozdulatokból értette meg a sűgást. Csanak Gabi az egész világtörténelmet el tudta gesztikulálni, igaz, hogy

154

a királyok, császárok nevével rendszerint megakadt, s olykor a muhi csatát össze lehetett tévesztetni a mohácsi csatával, nagyjából azonban mindenki megértette egymást az osztályban, ha a helyzet veszedelmesre* fordult.

Péter napnál világosabban látta a helyzetet. S mivel ő is tudott kézzel magyarázni – eljátszott Szibinkics Kosztának két kiló sót. Koszta agyát is titkos égi villámok világították meg. Rögtön megértette a sót, de öt kilót hozott.

Cirok Péter ekkor ölébe vette a sót, mezítláb a partra osont, létrát kerített, és az édesvízi tartályok mindegyikébe – tíz zuhany várta napközben a vendégeket – félfél kiló sót rázott. S mint aki pompásan végezte munkáját, visszatámasztotta a létrát.

Koszta mester szeme a sötétben is oly boldogan ragyogott, mint odafönn a holdvilág. Átölelte barátját, s halk énekszóval ballagott vele vissza a házba.

„Busásan megfizettem a házigazdának” – bújt vissza megnyugodva ágyába Peti.

Másnap korán reggel, még mielőtt az első vendégek lecsoszogtak volna a partra, hogy megmártsák magukat az üde vízben, Szibinkics Koszta az előcsarnokban állott, és hangos szóval intett mindenkit:

– Kérem kedves vendégeimet, fürdés után a benti zuhanyt használják, abban van az édesvíz. A strandom zuhanyaiba véletlenül tengervíz került, s az elkövetkező napokban különösen sós lesz, felmarja a bőrt. Köszönöm.

Még meg is köszönte.

Hogy honnan kerítette Szibinkics Koszta a nemzetiszín pántlikás magyar szalámit, az már az ő gondosan őrzött titkai közé tartozik. Bizonyos azonban, hogy valódi szegedi szalámi volt. Az egek vándora reggel a negyedét sem tudta bekebelezni. A többi Koszta mester

155

mind a Nagy Sós Vízű Találmány felfedezőjének hátizsákjába nyomta.

Ekképp indította tovább.

– A legközelebbi nagyváros Split, ti magyarok Spala-tónak hívtátok olaszosan – magyarázta, mutatta, ujjáival a levegőt döfködve Koszta mester, s fél szemmel állandóan a Dianából átszüremkedő vendégekre tekintett, zuhanyozzák-e már azok magukat a konyhasós vízzel –, válts jegyet a parti motoros járatra, Splitbe menj. És ha nem találsz meg ott a barátaidat, elvágom a nyakam!

Ez a mozdulata volt a legbeszédesebb. Mutatóujját torkára helyezte, végigrántotta rajta, s ilyen hangot hallatott:

-Nyissz! Cskkk!

Most tehát itt ül Cirok Peti Split városában, DiocJetia-nus római császár egykori palotájának tövében, a tengerparti pálmásor zöld ernyői alatt; az előbb tette ki őt a helyi járatú motoros hajó. Azokat az újságokat nézegette, amelyekben a képe volt – s valljuk be, igen gyönyörködött önmagában városunk szülőtte. A sétatér népe aligha sejtette, hogy a tegnapi szenzáció okozóját, diadalmas hősét tisztelhetnék a pálmafa árnyékában üldögélő fiatalemberben – ha egyáltalában az ilyesféle hódolat eszükbe jutott volna. Közömbösen mentek el előtte. Hátat is fordított a korzónak, a part mellé ült, szemben az öböllel, s a hajókban gyönyörködött. Éppen akkor kötött ki egy fehér kirándulójó, fedélzetéről sűrű csapatokban vonult le a megannyi utas. Sokan azonban csak a hajó korlátjának dőltek, úgy élvezték a szárazföldi nyüzsgést, nekik ennyi is elég volt.

„Igen, erre a hajóra kellene felszállni!” – közeledett a réztől, alumíniumtól, fehér laktól és barnára pácolt deszkáktól csillogó hajóhoz a felhők vándora, s egy hir-

156

télén ötlettel szembeúrta magát a lefelé áradókkal. Sisakját tüntetően csapta feje hegyére, hadd higgyék, valami angol. Csakhogy az aranygombos, hófehér ruhás fedélzetmester a gyíknál is ügyesebb volt. A hajókorlát mellett állt, visszatérőjegyet osztogatott azoknak, akik később még visszaszálltak a hajóra, ha csak félórás sétára indultak. Cirokot mindjárt fülön kapta. A visszatérőjegyet követelte. A felhők királya tétován nyúlt a zsebébe, kaparászott benne egy ideig, majd széttárta ujjait: nincs. A fedélzetmester mi tekintettel sem volt arra, hogy jövedő kollégájával s egyúttal a tengerpart eleven szenzációjával találkozik, szó nélkül penderítette vissza a parafa sisakos gyereket, majd rendkívül rövid, de igen kifejező zokszót küldött utána. Nyilván nem első esete volt ez. Az áldozat nem felelt, engedelmesen trap-pogott le a fehér korlátos hajópallón, s igyekezett azonnal eltűnni a tömegben, nehogy a fedélzetmester tovább is kíséresse szigorú tekintetével.

Ez tehát nem sikerült. Az első kísérlet csődöt mondott. De nem szabad elkeseredni. Nagy kikötő, szép kikötő, tucatnyi hajó fordul meg benne naponta, s az mind az óceánok felé indul. Előbb-utóbb valamelyik hajófenék raktárába bújhat.

Újra visszaült hát a régi padra, elővette szalámis zsömléjét, s bús falatozásba fogott.

A sors – azaz a sors újabb fordulata – magas, vékony, fekete hajú, keskeny bajszú, sávós trikójú, lila kockás kabátú fiatalember képében jelent meg. Bevezetőül gyorsan végigrótt a sétányt, visszafelé már lassabban haladt, mindenre, mindenkire éles szemmel figyelve. Kis kezításkát lóbált kezében, úgy tetszett, csak az imént szállt le valamelyik hajóról.

A Cirok melletti üres helyet szemelte ki magának. Barátságosan mosolygott rá, majd újságot húzott ki zsebéből, s odaadón olvasta a sportoldalt. Peti végzett a

157

szalámmal, édes kekszet rágott. Egyelőre szótlánul üldögéltek egymás mellett. A fiatalember tükröt tartott maga elé, s jól ápolt bajszát simogatta. Fényesre kent cipőjén még a nap is tükrözhetette magát.

Cirok Péter végzett egy narancssal is. A csomagolópapírba törölte kezét, s miközben visszagyúrta zsebébe a papirost, kerek pénzdarabot halászott elő. Tenyerére vette, nézegette, feliratát olvasni próbálta. Vajon mit érhet?

Felállt, hogy a papirost egy szemétkosárba dobja. Ebben a pillanatban a keskeny bajszú, sávós trikójú fiatalember gyengéden megfogta karját, s visszahúzta.

– Stop! – mondta.

Cirok Peti hasonló gyengédséggel eltolta a fiatalember karját, s folytatni akarta útját. A keskeny bajszú azonban nem engedett.

– Stop! – ismételte, s idegen nyelven szólt néhány szót, a padra mutatott udvariasan, nyilván, hogy a parafa kalapos fiú bátran üljön vissza.

Cirok vállat vont, engedelmesen visszatelepedett, s ránézett a keskeny bajszúra. A keskeny bajszú beszélni kezdett. Nyilván érdeklődött, kérdezősködött, semmi kétség, társalogni óhajtott, talán unta magát. Lehet, hogy angolul beszél – tűnődött a felhők királya, s azzal az egyetlen szóval felelt, amit ezen a nyelven tudott:

– Yes!

A fiatalember láthatóan megörvendett. Újabb szóáradat követte Peti kijelentését, Peti sokáig hallgatta, és újfent ezzel válaszolt:

-Yes.

Aztán, nehogy a fiatalember azt higgye, ő nem tud angolul, azon a nyelven kezdett halandzsászni, amit otthon használtak az osztályban, s aminek semmi, de semmi értelme nem volt ugyan, de gyönyörűen hangzott.

158

Most a fiatalember hallgatta feszült figyelemmel, majd ő nyilatkozott udvariasan:

– Yes.

Világos volt, hogy jó ideig nem értik meg egymást. A keskeny bajszú nem adta föl a reményt. Meggyőzően függesztette tekintetét padtársára, s újra érdeklődni, magyarázni kezdett. A felhők királya megdühödött, s rövid nyelvi jellegű kijelentésre ragadtatta magát.

– Hülyeség – mondta –, nekem ez mind csak halandzsa!

A fiatalember örömeiben felpattant. Két kézzel ragadta meg Cirok Péter vállát, hátba veregette, s nagyot kiáltott:

– Magyar vagy? Ojjé, én magyarul is tudok, valamikor sokat jártam szép Magyarországon, gulyás, fókus, betyár, Hortobágy! Szervusz! Milyen nyelven beszéltél az előbb?

– Halandzsanyelven, igazi halandzsanyelven – vallotta büszkén a fellegek vándora.

– Te mit csinálsz itt? – kérdezte a lilakockás.

– Sétálok – mondta Cirok.

– Szép sétahely – igenelt a fiatalember, s bemutatkozott: – Tom Hawkins, Oxfordból. Szólíts egyszerűen Tómnak.

– Cirok – felelte egyszerűen Peti. – Hol tanultál meg ilyen jól magyarul ?

– Apám nagykövet – mondott csak ennyit a Tom nevű fiatalember, s ezzel azt is elárulta, hogy erről nem szabad beszélnie többet. – Nagyon örülök, hogy magyar fiúval találkoztam – folytatta –, nem volna kedved sétálni egyet? Megmutatom neked a várost, én már jártam íit.

Cirok Peti engedelmesen állott föl, s indult meg Tom mellett ama roppant palotatómb felé, amelyet egyszer egy nyugalomba vonultokos római császár építtetett ma-

159

gánák. Lakhelyül s utolsó nyugvóhelyül. Kusza épületegyüttes, maga egész város, terekkel, utcákkal, templommal, szobrokkal, boltokkal, síkátorokkal, nyári színpaddal, békés járókelőkkel, ámulókkal, szájtátókkal, fényképezőkkel és átejtőkkel. Emitt Mestrovic gigantikus szobrát bámulják, amott feliratokat betűznek, a magyarok a dómban a tatárok üldözöte Béla király két lányának sírját keresik, a velenceiek régi dicsőségük nyomát kutatják; van, akit csak a boltok csecsebecsei érdekelnek, s vannak, akik minden pillanatban frissítőre, sült halra, fagyalutra vagy dalmát borra telepednek le a sok vihart látott, dicsőségeműlt császári palotatómb valamelyik utcácskájában.

– A Bronzkapun fogunk bemenni, s az Aranykapun megyünk ki – fogta karon Tom Hawkins Cirok Pétert –, azt akarom, hogy mindent láss, jól érezd magad. Szenvedélyes idegenvezető vagyok.

Cirok riadt tekintetet vetett rá. Félt már az idegenvezetéstől. A nagykövet fia elérte a pillantást.

– Csak szenvedélyből, ellenszolgáltatás nélkül. Nagyon gazdag vagyok. Sportrepülőgépet most javítják, Athénből repültem vele idáig, holnapra a mamámat várom, Yokohamából jön. Tudod, hol van Yokohama?

– Ne-em – pirult el Peti, s újra megbánta, hogy oly ritkán forgatta a földrajzkönyvet. Jaj, Bodor tanár úr, most igazán segíthetnél elveszett fiadon!

– Japánban – folytatta a nagykövet fia –, ott van virágföldünk, a Fudzsijama tűzhányó tövében. A tűzhányó melegíti a kertet.

Cirok Peti fejében már zsongtak az évszámok, a kódí-szek, császárok és palotaőrök, királyi sírok és kapukat őrző bronzkezek, bongott agyában a zsvaj, a kavargó tarka szín, a nyelvzavar, a föld alatti lépcsők sora, a császári lakhely, kápolna és halpiac, fűgéskosár és cukrászda. Elpilledve mondta délfelé:

160

– Ülünk le valahol, elfáradtam.

– Nagyon szívesen – egyezett azonnal bele az oxfordi fiú –, magam is megszomjaztam egy Coca-Colára. Parancsolj talán, itt van ez a cukrászdaterasz. Vendégem vagy.

– Van pénzem – vágta ki Cirok Peti büszkén –, engedd meg, hogy én lássalak vendégül a Coca-Colára.

– Ahogy parancsolod – hajolt meg Tom Hawkins –, holnap majd te jössz fel a hajónkra.

A Coca-Cola kellemesen hideg volt, a pára az üveg hátán gyöngyözött. A felhők vándora remekül érezte magát.

–Végre, hogy magyarul beszélhetek! – tört ki a boldogság belőle. – Álló hete nem tudtam magam jól kibeszélni.

– Valami bánt? – hajolt közelebb az oxfordi fiú a parafa sisakhoz. – Segíthetek?

– Igen – mondta némi gondolkodás után a felhők lovagja –, van is pénzem, meg nincs is. Szeretném már a pénzem beváltani, lehetőleg dollárra.

– Dollárra? – ámult el a fiatalember. – Annyi pénzed van?

– Valamennyi – habozott Cirok, s azon tűnődött, elárulja-e ennek a derék, jó szándékú, iszonyúan gazdag fiatalembernek a vagyonát. Aki ilyen gazdag, hogy hajója, repülőgépe, Japánban tűzhányóval melegített kertje van, annak talán ez a pár mindenféle valuta olyan csekélység, hogy csak nevet rajta, nem is veszi komolyan.

– Mennyi? – csillant fel Tom Hawkins.

– Nem tudom. Itt van.

Cirok Peti előhúzta vagyonkáját. A vagyonka egy kis, kopott bőrtárcában rejtőzött. Valaha fényes krokodilus-bőr tárcsa volt, még édesapjától örökölte. Cirok Péter legnagyobb büszkesége, ismerte az egész iskola. A kro-

161

kodilusbőr tárcsa egyik sarkában rézcsillag ragyogott, egyetlen betűvel: C. A rézcsillag s a betű a sok használatban, koptatásban kifényesedett, a tárcsa bőre viszont meghomályosodott. Vannak ilyen alapvető változások a világon.

Tom Hawkins hanyag pillantást vetett a kopott tár-cácskára. Nem nagy összeget lehetett kiolvasni belőle.

– Szabad egy pillanatra? – kérdezte.

Finnyás kézzel fogta meg. Mozdulatán s orra fintorán látszott, hogy sokkal fényesebb pénztárcákhoz szokott, sokkal vastagabb bukszákat emelget.

– Megolvashatom? – folytatta.

– Ha lennél szíves.

A fiatalember kettéhajtotta a krokodilusbőr tárcát, két ujjal óvatosan nyúlt belé, vaj micsoda apró szemetet talál benne, s egymás után huzigálta ki Cirok Péter jól megszolgált keresményeit. Egyenként simítgatta ki az asztalra, nézegette elmélyülten, aztán elfütyyentette magát,.

–Csinos összeg! Loptad? – vágott a szemével. – Nekem bevallhatod.

– Dehogy loptam – kiáltotta Cirok mérgesen –, becsületes úton kerestem!

– Bocsáss meg, nem akartalak megsérteni, csak tréfáltam. Valahány darab, annyi ország pénze. Most mit akarsz vele?

– Beváltani. Dollárra.

– Nem nehéz – simogatta vékony bajuszkáját a nagykövet fia –, ismerek egy bankot a közelben, ott nagyon jól váltanak. Szívesen segítek. Várj itt, rögtön elintézem. Ne is fizess addig!

– Ne menjek veled?

A nagykövet fia röpke, de kifejező pillantást vetett Cirok Péter szerelésére, a napszíttá sisakra, a tintafoltos Lee-farmerre, a poros cipőkre, a kopott kék hátizsákra.

162

– Inkább ne, azt hinnék, valóban nem igaz úton jutottál hozzá, s még igazoltatnának. Nálam mindenféle igazolvány akad. Érted? Mindenféle!

– Értem – hajtotta le fejét a felhők királya -. akkor megvárlak. Légy szíves, siess. Éhes vagyok.

– Addig üldögélj a teraszon, vagy nézegezd aít a gyönyörű, hatalmas szobrot, Gregor püspök bronzszobrát. Meg sem unod, olyan szép s magasztos. Nézd, finom ujjai hogy szállnak az égnek ...

Tom Hawkins olyan varázsos mozdulattal s oly vigyázó ujjakkal tette zsebre a krokodilusbőr tárcát, mintha egyenesen a püspök kifejező ujjairól mintázta volna a mozdulatot. Csakhogy a püspök ujjai az ég felé intettek, Tom Hawkins zsebe pedig lefelé, a mélybe irányult.

S már ballagott is, kényelmesen, nem sietve a nagy-

az egyik sikkátorban. A legnagyobbik bank felé vette útját, azt mondta.

Cirok Peti vidám lélekkel üldögélt. Ki tudja, hány dollárt hoz vissza a fiatalember, milyen szerencsésen váltja be a pénzt? Talán még lovat is vásárolhat rajta a prériken vagy belépőjegyet a holdutazásra. Örömben fagyaltot is rendelt, három szál piskótával. Restellte előhúzni hátizsákjából a szalámit és a sült halat. Hát csak ült, csak báméskodott, csak várt türelmesen.

A boltok rolóit lehúzták, az ajtókat becsukták, a nap egyre irgalmatlanabban tűzött, pörkölt-sütött az embert a hatalmas kő- s téglafalak között. Déli pihenőre tért Split. Tizenkettőt harangoztak. A bennszülöttek visszavonultak lakásuk vagy boltjuk zárt hűvösébe, a hivatalok kifüggesztették az ajtókra a déli pihenő tábláját. Csak elszánt idegenek kóvályogtak tikkadtan a palota utcái, sikátorai, lépcsői között, végül ők is eldőltek egy-egy padon vagy vendéglői széken.

Cirok Péter a félhomályos sikátort figyelte, le nem

163

vette a sarokról a szemét. Ott kell felbukkannia Tom Hawkinsnak. Megkordult a gyomra, de nem mert mozdulni a székről. Az egyik pincér megigazította fölötte a napernyőt, mert az árnyék lassan továbbvonult. A nagykövet fia azóta már talán az egész bankot is megvásárolhatta volna, oly sokáig maradt. Biztosan sok az ügyfél ilyenkor, gazdagabb pasasok, milliószámra váltják be a dollárt.

A pincér újra továbbhúzta az ernyőt.

Tom Hawkinsnak még mindig se híre, se hamva.

A toronyóra egyet mutatott, majd fél kettőt. Két óra tájban újra megélné a utca, a tér, a vendéglők felől még finomabb illatok szálltak, valahol eltört egy pohár, sör csordult végig a kövezeten. Az üzletek redőnyeit megint felrántották, az ajtókat kinyitották, az irodák ajtajáról leszedték a déli szünetet hirdető táblát, az idegenek újabb ostromra indultak boltok, szobrok, terek, hűvös templomok felé, a múzeumokban az örök visszaültek figyelőszékükre, két rendőr jelent meg az Aranykapu boltozata alatt. Körülnéztek. Rend s nyugalom mutatkozott mindenütt.

Csak Cirok Péter szívében ébredt szörnyű nyugtalanság.

Kétségbeesetten tekingetett szét, elmerészkedett a sarokig, keresztülpillantott a sikátoron, de sehol egy bank, sehol egy hivatalnak látszó épület. Olajszagú udvarok, leanderek, fiók-olajfák, fagyaltillat, sör, bor, trafik, levelezőlap, bélyeg, kézimunka, játék hajó, csigák és kagylók, gyöngyház gombok és bőrtarisznyák, térképek és ingek, képek és kicsi szobrok, szakállasok, mezítlábasok, szandálosok, túsarkú ak, matrózok, katonák, angolok, svédek, fényképezőgépek, újságárusok, mozi, reklám, lassan ballagok, sietve rohanók, halkak és hangosak, egy szakállas pápa méltóságteljesen, piros fezes tö-

164

rök a hegyekből... minden, mindenki itt van, csak egy, egyetlen ember hiányzik.

A legfontosabb.

Visszaült a helyére. Újra áthelyezték az ernyőt, zavarban érezte magát, előkotorta aprópénzeit, megszámlolta, forgatta, csörgette, nagyon kevés. Kifizette a számlát, átült a bronzpüspökkel szembe, az óriási szobor árnyéka a háztetőkre kúszott, ahogy lejjebb szállt a nap. Gregor püspök beszédes ujjai figyelmeztetően mutattak az ég felé.

Felemelkedett, és végigszaladt a sikátoron. A tengerparton találta magát, egy másik sétányon, pálmafás ligetben. Szaladt egyik palotától a másikig, azt nézte, melyik iroda lehet a bank. De iroda sok volt, utazási és hajózási, külügyi, belügyi, fényes és kevésbé fényes bankok, szállodák pénzváltó pulttal... egyre rémültebben futkosott házról házra, kirakattól kirakattig, aztán ismét végig a sikátoron, sok sikátoron, útvesztőbe került, már csak a püspök szobrát kereste, vissza a cukrászdába... de Tom Hawkins, a nagykövet fia sehol.

Meglógott a pénzzel.

Remek munka!

Nagymamám, Bodor tanár úr, Mókus órs, ezt aztán ne lássad! Becsaptak, rászedtek. Egy ilyen szegény, kedves, szorgalmas, okos, derék fiút...

Vajon szabad-e sírni az Adria partján, a napfénynek, vigalomnak, gondtalanságnak szép arcú városában? Küszködött könnyeivel, aztán mégsem bírta velük, előhúzta mocskos kis zsebkendőjét, ledőlt a püspök szobra elé, az alsó lépcsőfokra ült a mélybarna árnyékba, s úgy törölgette szemét.

Most vallotta be először önmagának, hogy nagyon elhagyatottnak érzi magát.

165

NYOLCADIK FELVONÁS,

amely egy darab szélfújta madzaggal végződik ugyan, de korántsem olyan szomorú, mint az előbbi

– Úgy vélem, bátran visszafordulhatunk, ha itt kedvünkre kitéboroztuk magunkat, aztán szégyenszemre bejelenthetjük otthon, elvesztettük Cirokot.

– És gombócverseny sem lesz több – fűzte hozzá némi fájdalommal Mikulics Jozsip.

Újságosgyerek futott el mellettük, harsány kiáltozással kínálta a reggeli lapokat. Ez juttatta eszébe Kiss Lacinak, hogy kísétálgasson a főútra, és újra vizsgálatot tartson a harsánypiros színű újságárus-pavilon körül. A prágai pionírok tábora a forgalmas főútvonalra nyílt, hajnal óta robogtak már rajta déli irányban az autók. Az út árnyékos sarkán, két búsongó fenyő védelmében állott a pavilon. Kiss Laci az állványokon felsorakoztatott tengernyi lapot nézte. Magyar újságot keresett, tegnap talált is egy ötnaposat. Hátha ma nagyobb szerencséje lesz! Mély guggolással alul kezdte, úgy haladt egyre följebb.

Közép tájban, a napilapok vidékén egyszerre csak megdöbben, hőköl hátra. Majd újra közelebb hajol, pontosan szemügyre veszi a képet, nem téved-e, nem mást ábrázol-e, mint Cirok Petit. De mégis ő az! Nem

káprázhat a szeme annyira. Hihetetlen!

Nagyméretű kép ragyogott fekete nyomdafesték mázában, ujjnyi vastag címbetűk keretében: a Ciroké. Semmi kétség, ez Cirok! Az első oldalon hozták, a viet-

166

nami háború és egy fontos miniszteri nyilatkozót között. Azonnal vásárolt egyet, s még egy másikat is, mert **arról** is Cirok Péter, a nagy szökevény, a különleges világvándor képe mosolygott feléje. Kissé kényszeredett, riadt mosoly volt, de mégis széthúzta a száját, úgy tekintett a fényképezőgép lencséjébe. Egyik képen sisakos, a másikon sisaktalan. A legérthetlenebb a fölötte lebegő léghajó volt.

– Megvan! Megint megvan! – üvöltötte Kiss Laci torkaszakadtából, s még az aludtjejet is félbehagyta, amit szemlélődés közben kortyolgatott. – Megint előkerült!

Oly bösz haditáncba kezdett, hogy megdöndült alatta * a kemény aszfalt is.

Rohant a többi háromhoz, rakta eléjük a képeket.

– Olvasd, Mikulics Jozsip! Fordítsd!

– EVősior a képett – tolt a kraetébb az arcai. Hapci Marci, és ő sem akart hinni a szemének.

Hátizsákos, farmernűdrágos fiú léghajó kosarából kapaszkodik ki, s közben megpróbál olyan képet vágni, mint Napóleon. Sisakja kissé keresztbe is állt.

Mikulics minden tudományát elővette, s végül összerakta a szöveget:

– *Egy magyar gyerek huszonnégy órát töltött egyedül a felhők között! A gyerek lélekjelenlétének köszönhető, hogy az értékes műszerek nem, veszték el, és a hajó sikeresen ért földet Trogirban.*

– Káprázatos! – irigykedett Mikulics. – Hogy vele mi minden nem történik!

– Olvasd tovább! – türelmetlenkedett a csapatvezér.

– *A léghajó megkerült, az ismeretlen gyerek megint eltűnt!*

– Ráismerek Cirokra – morgott Kiss Laci –, először elemel egy léghajót, lavírozik vele a levegőben, végül otthagya.

167

– Talán ez is csempészhajó lehetett... – tűnődött Hapci Marci.

Jozsip tovább tanulmányozta a szöveget. Hosszú, nehéz mondatok következtek, alig bírt velük megbirkózni. Valamiképp azonban mégis összekalapálta a lényegét.

– Nem – emelte fel fejét végül az újságból –, nem volt csempészhajó. Tudományos kutató léggömb volt, műszerszállító, sztratoszfératanulmányozó. Elszakította a szél, Cirok éppen benne ült

– Ha ez el nem jut egyszer a Holdba, legyen a szomszédék legkisebb kuttyája! – sóhajtott Kiss Laci, és lenyelte az utolsó csöpp aludtjejet is.

– De mit keresett a léghajóban? Hogyan ült bele?

Ezer kérdést adtak föl egymásnak, de ingyen kérdeztek: megfelelni egyikük sem tudott. Cirok magyarázhatná meg egyedül. Magyarázhatná ... hatná ... ha egyszer még összekerülnek vele. De ezek után kétséges. Lehet, hogy legközelebb bú vár ha jóval ereszkedik le a tenger mélyébe, azt is csak úgy elcseni!

Bár a természetrajzknív az állítja, hogy a mókus fenyőmaggal, mogyoróval s mindenféle kemény erdei termékkel táplálkozik, a tengerparti négy Mókus sokkal puhább ételt választott: legalább három fagyalt jutott mindegyikre fejkenként, amíg keresztülvergődtek az újságcikken, és döntésre jutottak. A cikk olvasása nehéz volt, a döntés annál könnyebb. Ennek szövegében sem lehetett kétség:

– Azonnal autóbuszon Trogir városába!

A kedves olvasó előtt éppúgy nem lehet kétséges, mint ahogy e bonyolult történet igaz és lelkiismeretes krónikása előtt sem: a Mókusok nyomozása csak bravúros, csak gyors, csak tökéletes munka lehetett! Ha külön-külön nem is, együttesen bátran kitétek egy sovány Mairret felügyelőt, beleszámítva segédjét, Lucas-t is. Ezt a dicséretet azért merjük hangoztatni, mivel a Mókus

168

őrs Trogirban azonnal rátalált a rendőrségre, s onnan már csak kétszáz métert kellett megtenniök, hogy Szi-binkics Koszta vendéglőjébe beléphessenek.

Koszta mester alig bírt magával az örömtől, hogy tegnapi vendége barátaival találkozhatott. Sorra ölelte őket. És azonnal rejtélyes kiáltásokra ragadtatta magát.

– A só – harsogta –, a só! A barátotok azzal a zseniális sótalálománnyal! Konyhasóval öntöttük a Dianáékát!

A Mókusok a kalandos út során már a legérthetlenebb nyilatkozatokat és a legmeglepőbb fordulatokat is nyugodt arccal, békés szívvel fogadták. Ezúttal sem csodálkoztak Cirok égbe szállásán és földi megdicsőülésén, a tanár úr száz dinárján, a babonás angol nő hajtincstpédese szenvedélyén és mindama különös csodán, amely Cirok Péterrel itt is megtörtént, de a só hallatára még ők is összerezdültek, ezt végképp nem értették. Mi köze a levegő királyának a konyhasóhoz? Szibinkics Koszta azonban igen értelmes ember volt, s nem telt be-

169

le sok idő, erről a titokról is eloszlott a fátyol, lelkes szavakkal ecsetelte a sót és a Diana fürdővendégeinek kínládásait. Ámde ha egy rejtélyt felfednek, következik a másik. Mert Koszta emígy

folytatta:

-Végre, hogy előkerültetek! Társatok alig várja már, hogy találkozzatok. Elvesztett benneteket valahol, s ez igen búsítja őt. Utánatok ment.

Ez megint váratlan meglepetés volt, nehezen lehetett elhinni. Cirok újabb trükkje netán?

– Említett bennünket? – kérdezte némi hitetlenkedés-sel Mikulics Jozsip.

-Folyton benneteket kerestek, miattatok sietett any-nyira, egyébként még vendégem maradhatott volna; olyan talpraesett kölyök volt, hogy akár kiségitő pincérnek is beállítom.

– Még ez hiányzott – dűnnyögött Hapci Marci –, elröpült volna a tányérokkal.

Ebben a pillanatban toppant be Bács Guszti, úgy látszik, ő még jobb nyomozó volt, mint a Mókus őrs.

-Hallottam, hogy itt vagytok! Nagyon örülök, hogy ilyen kiváló társasággal találkozhatom. Peti már halálra üldöz benneteket. Tűvé tette értetek az egész tengerpartot.

Még ez is! Hogy ő üldöz!

És most új oldaláról hadd mutassuk be a kitűnő Mókus őrsöt: a tapintatáról. Mert hajh, mily könnyű lett volna ebben a percben fülíg mártani, eláztatni, gúny céltáblájává tenni Cirok Pétert, a felhők lovagját, Bodor tanár úr örök ellenfelét, tanintézetünk bukdácsolóművészetét a lelkes trogiriak előtt! Mily egyszerű lett volna fölényesen odavágni: „Bukott szökevény, nem ő keres bennünket, mi kergetjük őt. S nemcsak mi, hanem a rendőrség is!” S ha netán Mikulics Jozsip már nyitotta volna is száját, hogy pletykával könnyítsen magán, avagy Hapci Marci elkottyantotta volna gyorsan a

170

való igazságot – Horváth Pista titkon vágott egyet a szemével, szigorúan fejet rázott, és mindenkinek elhallgat-tatának azonnal. Nem adják ki a barátjukat, hiszen most már nemcsak bosszúságot okozott ez a szélkelep, hanem lám, örömet is. Elnyelték tehát a gúny szavát, gondolatban visszahúzták Cirok Pétert a kulimászmár-tásos hordóból, és emígy igeneltek:

– Izé ... kezdetben elveszítettük egymást, és azóta nem bírunk összeakadni. Reméljük azonban, már vége a bújócskának, előbb-utóbb összefutunk. Különösen, ha időnként címképpé válik a dalmát tengerparton.

-A spliti motorosra raktam – fejezte be Koszta mester –, Splitben keressétek. Elvágom a nyakamat, ha nem találjátok meg!

Szibinkics Koszta, úgy látszik, nem sajnálta a nyakát, mert mindig ezt kínálgatta véres áldozatul, valahányszor valami nagyot akart bizonyítani vagy hihetetlen ígérni. Most is elvégezte a kísérteties mozdulatot, és hozzátette a hangot.

– Nyissz! Cskk! – húzta végig mutatóujját a torkán.

Az éjszaka szokatlanul hűvös volt, hajnalban heves zápor kerekedett, az Adria félárbcra eresztette édes nyugalmanak zászlaját, ingerülten csapkodta a parti sziklát. A Mókusok gyorsan bontottak tábort, hogy a reggeli busszal sietve robogjanak Split felé. Még csak a sa-lonai romvárost sem tekintették meg, amit különösen Horváth Pista sajnált, mert nem is titkon dédelgetett álma szerint régész szeretne lenni.

– A postára megyünk, táviratozunk – közölte röviden, amikor az autóbusz kitette őket a kikötő melletti pályaudvaron.

– Nem ártana már valamivel érdekesebb sürgönyt

171

küldeni – morgott Mikulics –, csupa száraz, rövid adatokat közlünk.

– Szövegezz! – döntött a három Mókus.

„Léghajóval földet ért, megszerezte a babért.”

– így jó lesz?

– Helyes – határozta el a többi három. – Mehet. Legalább senki sem fogja érteni, a nagymama viszont nem dől ágynak.

Mikulics Jozsip a postaablakhoz ballagott, a többiek is munkára kaptak, nekigyürköztek a levelezőlap-írásnak.

Mikulics a postaablak felé hajolt, betolta a táviratot, s pénzét számlálgatta. Bélyeget is kért. Éppen ragasztgatni kezdte, amikor pillantása véletlenül egy különös bugyellárisra tévedt, De ismerős ez a bugyelláris, hol láthatott ehhez hasonlót? Kopott krokodilusbőr tárcsa volt, az egész iskola ismeri, tízezer ilyen közül is ki lehetne választani azonnal. A tárcsa sarkában ott csillog a legvalódibb ismertetőjel, a fényesre csiszolt rézcsillag a nagy C betűvel. Mikulics Jozsip egy pillanatra megmered, megint csak nem hisz a szemének, mint ezen az úton már annyiszor, aztán még közelebb dugja az orrát az ismerős pénztárcához. De semmi kétség: Cirok Peti magánbankjával, takarékpénztárával, titkai őrzőjével találkozott a postaablak előtt. A tárcát egy keskeny bajszú, lila kockás kabátos, fehér vászonkalapos, fekete hajú fiatalember helyezte maga elé, amíg ő is levelezőlapokat írt. Mikulics körülnézett, Cirok Peti kutatta szemével, neki is itt kell lennie a postacsarnokban. Hiába egyesítette azonban magában Maigret felügyelő szimatát és Kloss kapitány éles tekintetét, Cirokot nem látta. A pénztárcá

azonban – nem csalás, és nem ámítás – itt hevert előtte. A fiatalember igazgatta a könyökével, tehát hozzá tartozik.

172

– Uram – szólította meg merészen Mikulics Jozsip a nyalka fiatalembert –, hogyan került önhöz ez a pénztárca?

A lila kockás férfiú úgy tett, mintha nem értené. Mikulics megismételte a szigorú kérdést, és nagyobb nyomaték okából rátette kezét a kopott krokodilusbőrre. A fiatalember morgott valamit, és ő is ráhelyezte tenyerét a takarékpénztárra.

– Ez a tárca egyik barátomé – folytatta Mikulics nyugodtan.

A fiatalember ismét csak morgott.

– Jobb lesz, ha megmondja, hogyan került magához ez a bugyelláris – markolta meg a leletet Mikulics.

A fiatalember idegen nyelven hadart valamit, s a tárcára ő is erősebben illesztette rá az öklét.

Mikulics ekkor igen hangosan ezt kiáltotta magyarul:

– Akkor gyerünk a rendőrségre, ott minden kiderül! Mintha megint a sors parancsolta volna: az ajtó előtt nyugodt lépésekkel sétált el egy rendőr. Fél szemmel be is pillantott a terembe.

És most váratlan dolog történt. A fiatalember tüneményes módon azonnal megértette a magyar mondatot meg a rendőrséget, s kiugrott a teremből. Futott, rohant veszettül, keresztül a téren, csaknem elgázolt egy jámbor fényképészt, aki galambokat fotografált két mosolygó szemű, miniszoknyás lány társaságában. Még a levelezőlapokat s a bélyegeket is otthagya.

Ott maradt a nevezetes tárca is. Mikulics úgy odaszorította a párkányhoz, hogy a lila kabátos nem tudta magával ragadni.

– Fiúk – rohant Mikulics a többiekhez, mert a jelenet pillanatok alatt zajlott le, s csak utolsó mondata sikerült hangosabbra, alig vette észre valaki –, fiúk, nézzétek !

Diadaltól piros arccal lobogtatta kezében a bűnjelet.

173

– A Cirok bankja! – sápadt el Kiss Laci. – Hol találtad?

– Egy előkelő hippi kezében – felelte Mikulics Jozsip, s őrsi előírás szerint a főnöknek adta át a váratlan ajándékot.

Hátravonultak egy padra, és még mindig nem hittek szemüknek.

– Bizottságilag nyitjuk ki – jelentette ki Horváth Pista –, egymás tanúi vagyunk. Mikulics, tiéd a jog, nyissad!

Ha eddig csak kívülről mutatkozott be a bőrtárca, most elárulta ciroki titkát belülről is. A bugyelláris olyannyira a Ciroké, amennyire itt a tengervíz is az Adriáé. Ezt bizonyították a béléshez ragadt hondurasi bélyegek, ezt vallotta egy napszitta fénykép, Cirok nagymama jóságos arca, ezt a két biztosítótű, amelyet Cirok Peti tűzön-vízen keresztül mindig magával hordott, teljesen ismeretlen okokból, ezt egy kicsiny nemzetiszín szalag március 15-éről, de legeslegszebben az a névjegy tervezet, amelyet Cirok Péter egy álmos matekórán szerkesztett magának:

CIROK PÉTER	
<i>VHI-dik osztályú hallgató</i>	
<i>1-ső emelet</i>	
<i>Ré</i>	<i>pce v</i>
<i>ár</i>	

– Előlegezte magának a nyolcadik osztályt – vigadt föl Hapci Marci –, pedig még a hetediket is javítania kell.

– Ami a hallgatást illeti, az mindenesetre igaz – állapította meg Kiss Laci –, különösen matekviszonylatban.

– Most pedig lássuk a dohányt! – emelte föl ujját Kiss Laci.

174

Gondosan olvasták a pénzt Horváth Pista tenyerébe, aztán egyik ámulatból a másikba estek. Valahány bankó, annyiféle, és annyi érték, a pótrekeszben még három fényes ércpénz is.

– Betegre kereste magát – nyújtogatta nyakát Hapci Marci –, alig költött az úton, folyton csak talált.

– Íme, Cirokból egy részlet, a legértékesebb részlet -csapta össze a bankókat Mikulics, és visszatette a bűnjelebe.

A büszkeség csaknem szétfeszítette. Ilyen találata csak tegnap volt, amikor az újságot fedezte föl, az úrhajós arcképével. Horváth Pista magasra emelte a krokodilusbőr tárcát.

– A Mókus órs hódolattal tiszteleg a Nagy Nyomozó előtt, akit Mikulics Jozsipnak hívnak, s aki lepipálta Mairret felügyelőt. A harci kiáltást is elzengjük majd, ha tisztultabb tájakra érünk. Most

azonban maradjunk csöndben. Reméljük, nem történt komolyabb baja a felhők vándorának, a Sós Vizek kitalálójának, le sem ütötték, jobban ki sem rabolták, csupán egyszerűen az történt, hogy elveszítette a pénzét, ez a fiatalember pedig megtalálta. Persze nem a talált tárgyak hivatalába vitte. Most pedig, Hapci Marci, szedd össze minden ágybéli erődet, s adj hangot következtetésednek. Ami, remélem, a miénk is!

– Azt hiszem, egyet gondolunk – válaszolta Hapci Marci rövid fejtörés után. – Cirok pénz nélkül áll, mindenét elvesztette. Ennélfogva egyelőre nem is mozdul tovább Splitből, mert élteti a remény, hogy pénzét megtalálja. E pillanatban nyilván kétségbeesetten szaladgál. Előbb-utóbb egymásba rohanunk.

– A dörgés helyes – bólintott Horváth Pista –, azt hiszem, ebben a következtetésben mindnyájan egyek vagyunk.

Aminthogy más véleményre nem is juthattak. Ötös!

175

– El a strandra először, legénység – adta ki a parancsot a főnök –, öblítsük le ezt a sok veszedelmet. Mesz-sze a partra, ahol nem kell fizetni, és sátrat verhetünk.

– Az őr megszavazza – dobta hátára zsákját Kiss Laci –, mehetünk.

A parton lehorgasztott orrú fiatalember baktatott. Órák óta ezt tette már, azt sem tudta keserűségében, merre jár. Ahogy hajnalban felébredt a padon, s megjelentek az utcaseprők, hajóikra vonultak vissza, egymást átkarolva, italtól jókedvű, éneklő tengerészek, felbúgott két induló hajó, s megcsendültek a harangok: akkor ébredt tudatára, hol van, s miért van éppen itt, a padon. Ijedten dörszölte meg szemét, kapott zsebéhez, hátha álmodta az egész tolvajlást, és a krokodilbőr tárcsa változatlanul, ígéretesen, biztatóan nyomja a zsebébe. De a bronzpüspök is azt intette finom ujjával: ne reménykedj, nincs!

Még volt arra pénze, hogy egy korán nyitott boltban tejet, kenyeret vásároljon; tünődve itta meg, elgondolkodva majszolta a kenyeret, szemétkosárba dobta a papíropoharat.

Újra kezdte a körjáratot. Sikátorba be, sikátorból ki, bankok, szállodák előtt el, mólóra föl, lépcsőkről le, hátha a sors, amely eddig oly kegyes volt hozzá, végül mégis elébe veti a lila kabátost. Hiába azonban! A vakító meleg vastag hópalástot vont a városra, a császár palotájára, a kikötőre; hiába húzta fejébe a parafa kalapot, már szédült is. A meleg s az éhség egyformán kínoz-gatta. Tűrhetetlenül. Eldobott fél narancsot emelt föl, szopogatta, de még szomját is alig enyhítette, nem az éhét.

Így ért csendesebb fövenyt, látott mind kevesebb embert, végül már csak egy-egy locsogó csónak, lemacs-kázott dingi, megeresztett vitorlájú hajó fehérlett-sár-

176

gállott-piroslott a parton, ritkultak a fürdőzők, keves-bedtek a szatyrok, a vászonszékek, a horgászbotok.

Most pedig jó tíz perce nem látott már embert. A zsvajj messze mögötte röppent a felhők felé, eldobált papírokat görgetett a szél.

Meg kellene mártózni.

Annýira lehorgasztja fejét, hogy észre sem veszi: hátizsákokba botlott. Mellettük félig felvert sátor, egyelőre csak árnyékvetőként. Négy hátizsák, katonás rendben, négy rend ruha, négy sapka rajtuk.

Rendkívül ismerős.

Gyorsan pillant végig a hátizsákokon és a sátron.

Uram teremtmény – mondaná megint a nagymama –, ezek a Mókusok! Mégiscsak utolérték? A hátizsákok zsebében fehérlik a rávarrt fehér vászon, fekete tintával rajta a név. A sátorról sem hiányzik – Horváth Pista szép, kerek betűi ezek -: „Mókus őr – Répcevár.”

Tekintetével végigkaszálja a vizet. Ott, lehet kétszáz méter vagy háromszáz is, csónak ring, a csónakról fejest ugranak a Mókusok. Gondtalanul, ide sem ügyelve, hiszen az egész part hosszában nincs ember rajtuk kívül.

Aki világ körüli útra indul, és a felhőket is megjárta, akinek nincs se étele, se itala, pénze legkevésbé, az ne legyen szemérmes, ott szerezzen ennivalót, ahol tud, s ahol elébe tálalják. Gyorsan leguggol Cirok Peti, végigkutatja a zsebeket, a zsákok mélyét, lázasan, vajon mit talál. Eminnen zsemlét, amonnan csokoládét, lekvárt, kenőmájast, narancsot, gyorsan, ahogy jön, be a maga zsákjába. A hazai szaláminak még egy kis maradéka is meghúzódott Hapci Marci tarisznyájában. Oly észvesztő buzgalommal dolgozott, keze oly ügyesen keresgélte-ko-torászta, hogy Rodolfo bűvésze sem különbül. Igazságos volt, csak a felét vitte el a váratlan ajándéknak, jusson is, maradjon is.

Már csaknem továbbfutott, mert azok ott abbahagy-

177

ták az ugrálást, visszaültek a csónakba, evezőhöz nyúltak – de nem, még megkerülik a sziklát, van idő –, amikor ismerős holmi hull a Mikulics zsákjából a kezébe.

A krokodilbőr tárcsa! A csillagos, a C betűs, a drága, kedves, öreg, kopott takarékpénztár, amit a lila kabátos rabolt el tőle.

Hát igazán nem lehet hinni az ember szemének.
Bűvészek ezek? Vagy csak játszanak vele?
Az ellopott kincseskamra!
Cirok Peti az égre nézett, aztán a tenger felé pillantott. S megint megvizsgálta a tárcát.
Aztán megvakarta a fejét. És sóhajtott irgalmatlan nagyot, akkorát, hogy bátran vitorlát
dagaszthatott volna vele.

Több mint varázslat. Több mint csoda. Ha ezt elmondaná az osztálynak, vagy ebből felelne
Bodor tanár úr előtt, mindenki kinevetné. Alomnak is sok.

Gyorsan kinyitotta, benne van-e a pénz. A kassza hiánytalan, még a beleragadt hondurasi
bélyegek is ott nevetnek rá. Ez aztán igazán az övé, joga van elvinni.

ördögük van ezeknek a Mókusoknak?

Hálából üzenetet ír egy újság szélére – nini, az ő képe a léghajóval, ezért bukkantak tehát olyan
könnyen rá! –, gyorsan firkantja, még mielőtt azok ott észrevennék:

Köszönöm, hogy elhoztátok a pénzem. Viszontlátásra a préríken, ne keressetek tovább,
fölösleges! Egy kis uzsonnát is kölcsönöztem, megadtam az árát.

És a biztosítótíveivel gyorsan az újságlaphoz tűzött egy tízdinárost, ne mondja senki, hogy Cirok
Péter nem gavallér, és mindennek meg nem fizeti az árát. Hát többek között erre is jó a biztosítótű.
Sose baj, ha akad ilyen egy takarékpénztárban.

178

És már inalt is el. A puha homokon lábnyomát gondosan betakarta a szél.

A Mókusok megunták a hullámok játékát, abbahagyták az ugrálást, megkerülték a sziklát, és eveztek
táboruk felé. A partra Mikulics Jozsip ugrott ki legelőbb, lerázta magáról a vizet – pompás ez a tenger még
hevesebb szellőben is, kár, hogy itt nincs édesvízű zuhany –, és a ruhájához sietett. Alaposan megéhezett.
Ilyenkor minden rendes étvágyú ember uzsonnázik.

– Valaki kotorászott a zsákomban – sápadt el és körülnézett –, megdézsmálta az uzsonnát.

– Az enyémet is – rázogatta a szalámi megmaradt madzagját Hapci Marci –, nem maradt szalámim. Ki
járt a táborban? Kutya? Ember? Madár?

A Kiss Laci zsákjában is járt valaki, Horváth Pista a májpestétomos dobozát nem találta. Micsoda titkos
invázió ez?

Mikulics Jozsip egyre lázasabban forgatja ki s be a zsebeit, rángatja sapkája bélését, nyomogatja a
sátorlapot. Ha ez nem varázslat, akkor maga a csoda. A folytatólagos csoda. Mert mi hull a tenyerébe? Egy
biztosítóval rögzített tízdináros s ideges kézzel írt üzenet a kro-kodilusbőr tárcá helyén: „Köszönöm, hogy
elhoztátok a pénzeim...”

Cirok írása! Cirok járt itt láthatatlanul, szellemléptekkel, nyoma sincs.

– Előbb-utóbb hinnem kell csodákban, noha a biológiakönyv nem ezt tanítja – ült le a homokra
megsemmisülten Mikulics Jozsip. – Mi más ez, ha nem boszorkányság? Valóban, nem mi kergetjük őt, hanem ő
üldöz bennünket. Lehet, hogy most is itt van valahol, a sziklák közül néz ránk kárörvendően, s figyeli minden
mozdulatunkat. Avagy ott ül fönn a fán. Hé, Cirok, gyere le, nem bántunk, minden meg van bocsátva ...

A hangot elfújta a szél, Cirok nem lépett elő sem a

179

sziklák mögül, se nem mászott le a fáról. Valahol már a kikötő környékén szedte lábait.

– Semmiféle boszorkányság – mosolygott Horváth Pista –, mindnyájunknak melegünk volt, s ő is fürödni
akart az ingenstrandon.

– Most akár meg is fizetheti – dühöngte Kiss Laci –, újból milliomos lett.

– De a szalámimat mégis megette – búsongott Hapci Marci, és elszomorodottan pörgette ujjai között a
csupas madzagot. Ez maradt a szalámiból. Az ehettelen farkinca.

180

KILENCEDIK FELVONÁS,

amely hajófenékben és mentőcsónakban, színházban játszódik, s megjelenik benne két előkelő idegen is

Királyokról s hercegekről írták valaha, hogy lépteik ruganyosak, mosolyuk biztató, kézmozdulatuk
hanyagul előkelő. Mindenféle király van és volt a világon: koronázott uralkodó király, trónjafosztott király,
kilincselő király, vasútkirály, rágógumikirály, vitorlakirály, művészetek királya, az élet királya s persze a felhők
királya. Nem kell ehhez sem korona, sem palást, sem jogar. Elég a meggyőződés is; alattvaló sem szükséges
hozzá. Cirok Péter léptei ebben az órában valóban királyiak voltak, ruganyosak, lendületesek, csak kissé gyorsak
még. Gyorsak, hogy utol ne ériék őt a híven ragaszkodó alattvalók, a Mókusok.

Zsebében a pénz, hátán a hírnév, hátizsákjában a marsallbot, azonkívül vígan ragyog a délutáni nap,
mindenki mosolyog, biztatón tekint rá. Ha nem is király még, de legalábbis birodalmi herceg. Ezt a rangot
sokszor hallotta történelemórákon, rendkívül előkelőnek találta, úgy lehetett ropogtatni, mint a mogyorót;

elégedjünk meg tehát a birodalmi hercegi ranggal, a felhőknek, a hírnévnek, a vitorláknak s a művészeteknek birodalmában.

Igen, mindenki mosolyog. Nyár van, s kék az Adria. Mosolyog az élet birodalmi nagyhercege is; előkelő, hanyag mozdulattal vásárol egy fagyaltot. A járókelőket nézegeti a pálmakorzó alatt, de a járókelőknél is nagyobb figyelemmel tekingeti azt a kétkéményes teher-

181

hajót, amely a világítótorony közelében horgonyoz, távol a fehér személyhajóktól. Jóformán az egész kikötőt megkerülte, amíg idáig ért. A hajó kéményén a szárnyas velencei orozslán sárgállott – távolról aranszínűt öltött –, a gőzös a *Glória* nevet viselte. Annyit Cirok is tudott, hogy ez dicsőséget jelent. Jó jel.

A hajót közvetlenül a rakodópart mellé horgonyozták le. Vasúti sínek vezettek hozzá. Cirok a part szélére ballagott, és szemmel mérte a távolságot. Hatalmas ládákat, konténereket emelt be két daru. Úgy hajlongtak, mint a gólyanyakak a Repce partján, szedték, emelgették a zsákmányt. Jutott azért munka a kétkezi rakodóknak is: kosár, láda, zsák, gyümölcs, üveg. Rácsos ketrecekben két fiatal orozslán is utazott, egy mozgó cikusz ifjú tanítványai. Az egyik daru újonnan készült teherautókat emelt be a hajó gyomrába, majd akkora ládák következtek, mint Bodor tanár úr hétvégi házikója a szőlőhegyen.

Cirok Peti régóta készült erre az alkalomra, mondhatnók, évek óta. Királyi ötlet volt, kivitelére ki tudja, mióta várt már? Föl-alá sétált a hajótest mellett, ide-oda lökdöste, észre sem vették; itt minden mozdulat, minden emelés, minden süllyesztés pontosan kiszámított terv szerint történt. Hogy most egy kicsike csavar készül befurakodni az olajozott szerkezet ága-bogai közé, egyáltalán nem volt lényeges. A kicsike csavar felkapott hát egy kisebbfajta gyümölcsös kosarat, nem is látszott nehéznek, s megindult felfelé a teherlépcsőn. Először kissé megingott, a kosarat fülénél markolva a hátára dobta, hogy elrejtse a hátizsákot. Sisakja fel sem tűnt, mert valahány rakodómunkás szaladgált a hajó körül, annyiféle fejedőt használt, ki laposat, ki turbán alakút, ki meg csak kendőt. Egy jóindulatú, rumillatú matróz eligazította Cirok hátán a billegő kosarat, derékon taszította, útra menesztette. A gyümölcsös kosár

182

irányította előre, ment a többi kosár után. A fedélzeten egy olajfoltos munkafelügyelő a hátsó raktár felé mutatott. Ciroknek ismét lépcsőket kellett másznia, ezúttal lefelé, emelet mélységbe, a hajófenékre. Ládák, kosarak, zsákok, kannák, üvegek, borszállítványok utcáját világította meg a raktár lámpasora. Szerencsére az orozslánokat nem ide tolatták, azok kinn ásítottak a szabad levegőn, saját ápolójuk kísérte őket. A ládák, zsákok egyre szaporodtak, emelkedtek előtte falmagasságban, a hajófenék gyorsan feltelt meg áruval, mindenféle szagokkal. Később megszűnt a nyüzsgés, eltűntek a teherhordók, odafönn is megritkult a sűrű dobogás, bezárták a raktár ajtaját, csak minden második villanylámpa maradt égve. Cirok lába előtt versenyt futott két sovány patkány. Az oldalablakokon vékonyan, takarékosan szűrődött be a késő alkonyi fény, majd eltűnt az is.

Últ a sötétben, egyelőre moccanni sem mert. Hogy a hajó hová tart, nem is sejtette. Később tett néhány lépést, hogy el ne gémberedjék a lába, s hogy félre tudja rugdosni a patkányokat. Megszomjazott. Négyzetes mőanyag ketrecekben százzámra állott a sörösüveg. Lefeszítette az egyik üveg kupakját, nagyot húzott a keserű, igen jóízű zágrábi sörből. A hajó álmosan ringott, oldalát hallhatóan locsolgatták a hullámok.

Odafönn nagy csörgéssel húzták föl a horgonyt, dudált a kürt, kis harangot kongattak meg, dübörögni kezdtek a gépek, a hajó teste megremegett, indultak.

„Így utazom Amerikába – ujjongott magában –, csak észre ne vegyenek, s ki ne tegyen a kapitány valami lakatlan szigetre!”

A hátizsákban duzzadt az enniváló. Mindenre gondolva látta el magát elemózsiával. Olykor be-bekapott egy-egy falatot, s még dúdolt is magában:

Nagy ész, nagy ész az ügyes tengerész...

183

Reggeltájt ismét hosszasan álldogáltak valahol, majd nyílt az ajtó, s a raktárát üríteni kezdték. Ilyen hamar? Csak nem süllyed a hajó?

A tengeri fufanghoz folyamodott megint. Felkapta kosarát, amelynek füle már annyira kezéhez idomult, s görnyedten csatlakozott az előtte rohanókhöz. Hogy a felügyelőt ne emlékeztesse az esti rakodókra, karjára fűzte sisakját, négy csomót kötött fűrgő ujjakkal piros zsebkendőjére, azt nyomta fejére sapkaként. Ekképp álcázta magát, nagy ésszel, mint az ügyes tengerész. Új ór állott azonban a felső ajtónál, ügyet sem vetett arcára, csak a kimenő kosarakat, ládákat, ketrecekét számolta, s írta könyvébe lelkiismeretesen.

Cirok Peti azonban nem óhajtotta elhagyni a hajót. Semmiképpen sem! Odafönn a napvilágos fedélzeten - fátylelők borították az eget, a nap nehezen küzdötte át magát rajtuk –, a lépcső mellett gyorsan körülpillantott, megállt, letette a kosarat, mint akinek melege van, megtörölte homlokát keze fejével, s álmatag arckifejezéssel oldalgott el a kosár mellől. A hajókorlát mellé somfordált – azt lehetett hinni, hogy rosszul lett környékezi, mert a hajó álltában is meg-megbillent kissé –, és Sólyomszem indiánfőnökhöz hasonlóan villogtatta körül tekintetét a fedélzeten és a látóhatáron. A fedélzet biztatóbb volt. A látóhatáron szigetek sorakoztak egymás mellé közelebb s távolabb.

Nem volt vesztegetni való ideje, gyorsan kellett döntenie. A habozás minden pillanata: vasmacska

korbács, mint a kalózhajókon, és lakatlan sziget. A fedélzetnek ezen a részén éppen nem tartózkodott senki, mindenki a ki-be rakodással volt elfoglalva. Odafönn a parancsnoki hídon a tisztek most váltották egymást. Az oroszlanok palackból itták a tejet; akinek éppen nem volt semmi dolga, bennük gyönyörködött.

184

Egy pillanat – s Peti már a legközelebbi mentőcsónakban feküdt. A mentőcsónakok – hat-hat minden oldalon – egymás mögött lebegtek a korláton kívül, csigákon s erős köteleken, öblüket erős vászon védte. Cirok Peti villanásnyi idő alatt hajtotta félre a takaróvásznat, bemászott a csónakba, s a takarót – ügyes tengerészek módján – visszahúzta. Úgy érezte magát, mint gyerekkorában, amikor még élt édesmama, és bölcsőben ringatta. De ezt a bölcsőt a szél nyikorgatta.

A nap kegyetlen erővel tört utat magának a fátyolfelhők között, azt lehetett hinni, hogy minden sugarával pontosan a mentőcsónak vásznára tűz, azt szurkálgatja. Elviselhetetlenné vált a forróság, ez már nem békés bölcső volt, hanem kegyetlen kemence. Cirok Peti mégsem mert megmozdulni az ég s a víz között lebegő fehér csónakban. A lefektetett evezőlapátok között alig talált magának kényelmes helyet. Úgy tetszett, utasok is szálltak a hajóra, nevetgélő, vidám kirándulók, gondtalanok, jóllakottak, nem szomjúhozok, nyilván valamelyik közeli szigetre tartottak. De ők megfizették a jegyet, nem teszik ki egyiket sem lakatlan szirtek közé.

A hajó ismét elindult mély dudaszóval, harangozással, egy megafon Hangosan közvetített reggeli rádiózenét. Így utazott a kegyetlen kemencében Cirok Péter, a felhők királya, meglapulva a fedővászon alatt hallgatagon, mozdulatlan, miközben fölötte vigadt a világ.

így telt el a nap.

A vihar éjjel rohamozta meg a Tiajót, korbácsolta a hullámokat. Vaksötétség borult a tájra, tengerre és sziklákra, a fedélzet lámpáinak fénye sem szűrődött át a csónak borítóvásznán, s verte a zápor a vásznat. A szél dobálta a hajót, nyögtek az eresztékek, recsegték a bordák, fel-alá himbálództak ég s víz között a mentőcsónakok. Olykor vödörnyi víz loccsant a csónakba, a csónakban pedig a felhők királyára. A dühödt meleget minden

185

átmenet nélkül követte a didergető hideg. Az előző éjszaka ennél sokkal kellemesebb volt odalenn a raktárban! Cirok Peti azt hitte, rögtön repülni fog megint, elszakad a tartókötel, a csónak a vízre pottyan, s ő a hullámok haragos taraján találja magát. Zuhogott az eső, a mentőcsónak vastag ^burkán is átszivárgott a víz. Ez már se nem bölcső, ső nem kemence, hanem fűrésztő-teknő! A szél hidegen süvített a vizek fölött, lingett-lengett a mentőcsónak, senki sem sejtette, hogy a hatos számú csónak mélyén összekuporodva, dideregve, sós víztől áztatva, ide-oda hemperegve, éhesen, szomjasan utazik a világhír és a gazdagság felé a prérik eljövendő koronázatlan indiánfőnöke.

Hej, kedves nagymamám, amikor még gondosan betakargattál!

Néhány utas felébredt, a sötétben a korláthoz támolygott nagy rosszullétében; a tengerek bőszt kalandorát ott benn a hatos mentőcsónakban is kerülgette a tengeribetegség, de mozdulni sem mert.

A vihar, amilyen hirtelen érkezett, oly váratlan gyorsasággal szűnt meg, miután alaposan megkínózta az egész Adriát, az Adrián a *Glóriát*, a Glóriában az utasokat s az utasok között egy potyautast, a hatos csónak vízázattatta fenekén. A nap kimosolygott a felhők közül, amikor megjelent valahol Montenegró hegyei fölött, az utasok is igyekeztek egymásra mosolyogni, de annyira meg voltak viselve, hogy egyelőre igen savanyúra sikerült minden mosoly. Felkeltek mindenesetre, s felkeltek a szolgálatot átvevő matrózok, hajómesterek, gépészek és tisztek is. A hajó fedélzetét szenvedélyesen súrolni kezdték – mit sem törődve azzal, hogy egész éjjel a tenger is mosta a Glóriát.

A hajótakarításban az oldalfedélzetig jutottak a szenvedélyes hajómosók. Vödörrel, kefékkel rohamozták meg a fedélzetet, puha rongyokkal, tisztítókenőcsökkel

186

a rezet, nikkelt, alumíniumot. A hatos számú mentőcsónak védőburkát a hetes számú matróz húzta le. Babonás szám! Ilyen nagy vihar után a mentőcsónakok átvizsgálása, csigáik megolajozása, kötelük ellenőrzése is szükséges, szárazra is kell törölni lakkozott belsejüket.

Hátrahőkölt ám a takarítólegény, mert nem várta, hogy potyautasa is lesz a hajónak. Fülön ragadta a kárvallott felhőkirályt, kiemelte a csónakból, és – a fedélzetre állította.

A matróz hátrahőkölt, ahogy kihúzta Cirokot, s meglepetésében csak azután kezdett ordítani. Odszaladtak a többiek is, segítettek az ordításban, aztán ordított a fő-matróz, ordított az első tiszt, csak a kapitány nem, mert az éjjeli viharban megfázott s berekedt. Úgy állott Cirok Peti a csodálkozó tengerészek gyűrűjében, mint a tojássárgája a lisztkupac közepén, ha nem tud szétfolyni. Elfolyt volna Cirok Péter szívesen, csak engednék!

– Ki vagy?! Honnan jöttél, hol szálltál föl, mit akarsz, hová mennél?

Úgy záporoztak feléje a kérdések, hogy éjszaka sem verte jobban a hatos csónak vásznát a vihar. Utasok, tisztek, matrózok álltak körül a tojássárgáját, akarom mondani, Cirok Pétert, aki sehogy sem tudott hirtelen

szétfolygni, eltűnni, menekülni. A kérdéseket megértette, és ő is úgy válaszolt, ahogy kérdezték: mutogatva, bólogatva, hümmgetve. Végül tolmács is került.

- Hol lopakodtál a hajóra?
- Splitnek hívták azt a várost.
- Hol húztad meg magad?
- Egy raktárban a hajófenéken.
- Loptál valamit?
- Egy üveg sört és két üveg almalevet, mert nagyon szomjas voltam.

187

Az egyik matróz átkutatta Cirok Peti megviselt, só* ízű zsákocskáját. Igazat mondott.

– A vihart a mentőcsónakban töltötted? -Ott.

-Fáztál?

– Nagyon.

– Hová akarsz menni ?

– Afrikába, ahol oroszlánok vannak, vagy Amerikába, ahol bölények.

Most már a rekedt kapitány is elmosolyogta magát. A kapitány nem szeretett korán reggel dühöngeni, mert úgy érezte akkor, hogy egész nap folyamatosan haragudnia kell. Saját magát kímélte hát.

– Mit gondolsz, hol vagy most?

Cirok Peti vállat vont. Annyira még nem ismerős a tengeren.

-Afrikában?

A kapitány most már el is nevette magát, nevettek a matrózok is – kezükben vödörrel, mosóronggyal, tisztítókefével –, és nevettek az utasok.

– Nézz körül! – bölintott a kapitány.

Cirok Peti szívéből akkora szikla gördült le, mint amilyet a szemközti sziget csúcsán látott. Most már valószínű, hogy nem teszi ki a kapitány valami lakatlan szigeten. Ilyesféle lakatlan sziget nem is mutatkozott. Óvatosan hurcolta körül tekintetét, megfordult, hátrapillantott, jobbra-balra nézett, s igen ismerős, vidám, színes szigetvilágot látott maga körül. Mindennek látszott inkább, semmint Afrikának. Se arabok, se négerek, se Szahara, se piramisok, se oroszlánok, se elefántok. Ennyit tudott ugyanis Afrikáról. De ez az Afrika pontosan ahhoz a világrészhez hasonlított, amit a múlt este el akart hagyni, s ami elől a hajófenéke bújta.

– Nos, mit látsz?

188

– Ugyanazt az országot, ugyanazt a tengert... – felelte igen Csenedesen Cirok Péter, a felhők vándora.

– Ki sem mentünk még Dalmáciából – nyugtatta meg a kapitány –, és ahogy a mi menetrendünket látom, nem is fogunk. Parti hajó vagyunk, fiatalember. Ugyanott fogunk kitenni, ahol belopakodtál.

– Ne-em! – sírta el magát Cirok Péter. Hosszú idők óta most könnyezett először, hangos pityergéssel.

Egy felékszerezett dáma részvétellel törölte le illatos zsebkendőjével a bátor világutaz szomorú könnyeit. Csokoládés bombont nyomott a szájába.

A második tiszta, aki éppen az előbb ballagott le a kor-mányhídról, és a nevetgélők közé állott, hosszan pihentette tekintetét a potyautason. Jobbról nézte meg, balról mérte föl, aztán röviden ennyit szólt:

– Ez a gyerek nekem ismerős.

– Nekem is! – szólalt meg az egyik osztrák.

– Te gyerek – kérdezte a második tiszta –, nem szerepeltél a napokban az újságok első oldalán? Avagy összetévesztetek valakivel?

Cirok Péter a könnyei között elmosolyodott.

– Én vagyok. Én voltam.

És hogy azonnal fülénél fogja a szerencsét, pillanatig se kételkedjen senki, kék hátizsákja mélyéből előhúzza az egyik gondosan összehajtogatott újságot, minden igazolványnál fényesebb erkölcsi bizonyítványát, és a kapitánynak nyújtotta. A hátizsák sűrű szövete alig engedte át a sós nedvességet.

– Tessék – mondta.

Meghajolt, mert tudta a tengerészilletmet: szárazföldi patkány hogyan viselkedjék a hajó első emberével szemben. Mozdulatai azonban nem nélkülöztek bizonyos öntudatot, előkelőséget. A jelenetet most már három fényképezőgép is örökítgette. A kapitány habozva nyúlt az újság után, ámde gyorsan felvillant benne az emlé-

189

kezes sugara, a történetet ő is olvasta, altkor jót mulatott rajta.

– Bravó! – kiáltotta egy müncheni házaspár egyszerre, amire heves olasz kölykök rádupleztak:

– Bravissimo!

Ennek a történetnek szerény, de igaz tollú krónikása ismét arra kéri a nyájas olvasót: ne kívánja az arcokra kiülő meglepetésnek, a közömbös tekingetések felváltó szomjas érdeklődésnek, a csendes mosolytól a vad riogatásig ívelő hangzavarnak, a kapitány és a másodtiszta arcjátékának, átváltozásának, benső küzdelmeinek hív ecsetelését. A történet szerény krónikása aligha tudna ily

nehéz feladattal könnyed stílusban megbirkózni. Bízunk tehát a jelenpt elképzelését, tolmácsolását az olvasó saját fantáziájára. Annyi bizonyos azonban, hogy a felhők vándora és a hajófenék utasa ettől a pillanattól kezdve már nem kívánt lisztkupac közepére ütött tojásként szétfolyva eltűnni. Fitymálón pillantott a hullámokra.

– Egyszóval te vagy az a híres... – vette ki szájából a pipát a kapitány. – Ha a levegőben nem tudtál mesz-szire jutni, megpróbáltad a hajón.

– Azt hittem, a barátaim itt vannak a hajón – vallotta Cirok Peti.

– És azért bújtál a raktárba meg a hatos mentőcsónakba?

– Nem volt jegyem. (És ebben nem hazudott.)

– Válthattál volna, van pénzed.

– Az igazolványom náluk maradt. (Lényegében ebben sem füllentett – gondolta –, mert az igazolványát egy ideig a Mókusok valóban maguknál tartották.)

Tisztán került hát ki lelkiismerete a kapitánnyal vívott párviadalból.

A kapitány visszaadta az újságot. Cirok Peti gondosan süllyesztette zsákja aljába, úgy látszik, ez az újság pom-

190

pásabb dokumentum minden pecsétes igazolványnál. Valódi, fényképes tanú!

Várakozással teljes csend ült a fedélzetre. Senki sem szólalt meg. Itt csak a kapitány dönthet, ő a hajó ura és parancsolója. Ki tudná ezt jobban Cirok Péternél? Bátran nézett föl a kapitányra, egyenesen a szemébe. A kapitány állta a harcos pillantást. Kis, rövid fekete szakálla volt, simított egyet rajta.

– Tudod, mit szoktak csinálni a potyautassal? – kérdezte a tolmácson keresztül.

– A cápáknak dobják, vagy kiteszik egy lakatlan szigetre, kis hordó rummal, fél zsák kétszersülttel, puskával, lőporral és három horoggal – felelte Cirok Péter.

A kapitány felnevetett, s kiverte pipáját a hajókorláton. A szél azonban felkapta a pipahamut, visszaröpítette, és teleszórtta vele a matrózokat, tiszteket és utasokat.

– Pardon – morogta a kapitány, s tünődve keféltette aransávós sötétkék tengerészruháját, mert ő kapta a legtöbb ham,ut –, pardon. A gyerek alaposan megfelelt. Persze még a büntetésnek néhány nemét nem soroltad föl. Felhúzni az árbockosárba a potyautast, de ettől nem félsz, mert már utaztál a levegőben; bilincsekbe verve leküldeni a hajó legmélyebb fenekére a jogtalanul be-sompolgót, de nincsen bilincsem; koplaltatni a hajókémény mellett, de az én utasaim híresek arról, hogy soha nem éhesek, mit tegyek hát veled? Mit tegyünk ezzel a gyerekekkel? – fordult a körülötte állókhoz.

Az utasok mosolyogtak, nem akarták megzavarni a kapitányt tünődésében. A tengerészeket pedig a fegyelem tiltotta a közbeszólástól. A kapitány tehát döntött:

– Véleményem szerint alaposan ki lehetsz éhezve. Az a parancsom, hogy azonnal be az étterembe, ki se gyere onnan, amíg degeszre nem etted magad. A többről majd azután beszélünk.

A vidám kiáltozás, a taps és a bravózás elnyomta a

191

gépek dübörgését, a legerősebb hangon felejtett fedélzeti rádiózenét, csak a két kis oroszláncölők bömbölte túl a lármát.

– Hvala, gospodine kapetan – vette le fejről a sisakját Cirok Péter.

Meghajolt, ahogy illik. Tétován pislogott ide-oda, mert az étterem irányában kevésbé volt tájékozott, mint a hajófenék vidékén. A másodtiszt nyakon pördítette, s a helyes útvonalat választotta ki számára. Ámde a kapitány ebben a pillanatban újra megszólalt.

– Te Daniló, ottan – mutatott arra a hajómosó matrózra, aki nyeles kefével, vödörrel, szappannal álldogált a kémény mellett, s álló öt perce szünetlenül vigyorgott –, hallod, Daniló? Ragadd meg először előkelő utasunkat, vidd le a legközelebbi fürdőszobába, és mosd le alaposan, gyúrjad és sikáljad, mert olyan mocskos, hogy szomorúság ránézni. Csak azután ülhet asztalhoz! Szembe velem, hogy szemmel tarthassam! Dubrovnikban tesszük ki, az a legközelebbi kikötő. Ott majd keresheti a barátait.

Aztán most itt ül a dubrovnikai nagy kikötőben, szemben a világítótoronnyal, és búcsút int a Gónának. A *Glória* csak idáig jött, kitéte utasait, újra rakodott, s fordul majd vissza este Rijeka felé. A kapitány szigorú intelemmel bocsátotta útnak:

– A rendőrségre mégy, jelentkezel, kérd, hogy társaidat rádióon körözzék. Semmi keresnivalód Afrikában meg Amerikában. Nesze egy cím: barátom a rektori palota mellett lakik, magyarul is tud, tanár. Menj hozzá, útbaigazít.

Röviden, pattogva beszélt, rendelkezett, mint ahogy az egy hajóskapitányhoz illik. Nem túrt ellentmondást. A cédulát Cirok Péter kezébe nyomta, majd – s ez az

192

ellágyulás szinte különös érzés egy szigorú hajóskapitánytól – lágyan megsimogatta a hatos számú mentőcsónak utasának fejét.

– Nekem is van két ilyen nyughatatlan kölyköm Za-darban – mondta. – Egyszer ők is nekivágtak a világnak egy olasz hajón, de Anconából visszahozták őket.

– És?

– Húsznapig szobaáristomot kaptak. Rajtatok csak ez segít. Jobb, ha nem ismeritek egymást.

Kezében a címcédulával, hátán az új elemóziáktól terhes kék zsákkal (a szakács egy egész csirkét is megsütött neki), fején a tisztára kefélt hadisisakkal ballag tehát szomorú zsebkendő-lobogtatás után a tengerek s felhők vándora a villamossínek mentén a belváros felé. Annyit mindenesetre eldöntött magában, hogy a rendőrséget messzire kerüli.

Csak csüggedni nem szabad. A Mókusok nyilván ismét bottal ütik a nyomát, de ilyen messzire már nem találnak utána. Lehet, hogy még most is ott bosszankodnak a bronzpüspök lába előtt. Legjobb lenne, ha a püspök megszólalna, és tanácsot súgna nekik: menjenek sürgősen haza, ne üldözzék tovább ezt a kedves, szorgalmas, igyekvő, okos Cirok Pétert.

Felkelt a lépcsőről, s virágos ligetek, zenés vízparti éttermek, ajándékboltok, villamossínek, cikázva rohanó autók kalauzolták a város belseje felé. Ismerős és ismeretlen virágok, fenyők, ciprusok, babérfák, olajfák, magnóliák, jázminbokrok illata keveredett a tenger sós ízü illatával. A villamos végállomásánál zord várfal emelkedett, bástya, hármass ívű kőhíd, felvonóhíd, a falon szobrok s feliratok, s a kapun belül a város.

Átlépkedett a felvonóhídon, s hirtelen úgy érezte magát, mintha egy olvasókönyvbe ugrott volna be, történelmi olvasókönyvbe, bástyák, várkapuk, öreg templomok, ásitózó kolostorkapuk világába. _ Szűk sikátorok,

193

apró terek, oszlopos házak, díszkutak, hegynek szaladó utcalépcsők, keskeny utcákban, házak között száradó fehérneműk, a jó szagú, nappal is fényes cukrászdák, kirakatok, idegenvezetők, levelezőlap-árusok, török fezes bosnyákok, egymást átölelő vidám tengerészek, szemüveges németek, faarcú angolok, világosszöke szakállas svéd hippik, mesházak, íves kapualjak, homályos lépcsőházak, szent szobrok és folyton vibráló reklámok mesevárosába jutott. Egy ékszerkirakat előtt zsákszerű ruhába öltözött nő bámulta a karkötőket; arcára húzott fátyla alól csak fekete szembogara ragyogott ki. Cirok közelebb lépett, sose látott ilyet; török nő a háremből! – villant át az agyán, mert ilyet is olvasott már, és megpróbálta jól szemügyre venni a nőt. Karon ragadták, s odébb lódították. Egy matrózruhás férfi lendített rajta irgalmatlan nagyot. Az utca közepéig penderült. Alighanem a nő férje volt, mert sokáig morgott még; szeme jobban villogott, mint a kirakat gyémántja. Ha han-dzsár van az övében, talán szúr is. Ijedtért menekült. Az egyik palotás előtt idegenvezető magyarázott, egy bástyakapun át ismét a tengerre látott, a kis belső öbölre. A vitorlások szomszédságában vidám strandolok pörköltették magukat az édes adriai nappal. Cifok Peti szívét régen érzett nyugalom szellője érintette ifleg. Úgy vélte, ebben az olvasókönyv-városban még Bodor tanár úr kérdéseire is leheletkönnyen tudna válaszolni. Sőt talán a matekot is vízfolyásként mondaná föl, írná a táblára.

De itt senki sem kérdezte. Neki kellett kérdeznie, a címcédulát mutogatta bennszülötteknek látszó komolyabb férfiak előtt. Hamar eltalált a Prijeko utcába; egyik oldalát lépcsős sikátorok szegélyezték sorra. A kapitány barátja az utca közepe táján lakott egy ötszáz éves házban.

Barna hajú fiú nyitott ajtót a tanár úr lakásában. Cso-

194

dálkozva nézett a parafa kalapos, hátizsákos, farmer-nadrágos jövevényre. Cirok abban reménykedett, hogy a gyerek megérti, ha azon a nyelven szól hozzá, amit az utóbbi napokban útközben felszedett.

– Dober dan ... Molim ...

A fiú azonban a fejét rázta. Cirok felmutatta a cédulát. A fiú intett, jó helyen jár, de vállát vonogatta: nem érti.

– Hajaj! – fakadt ki Cirok.

– Magyar vagy? – rikkantott a fiú tiszta magyarsággal. – Hát miért nem mondd? Gyere be! A bácsi nincs itthon, elment apukával Cetinjébe. Mi szegediek vagyunk, itt béreltünk szobát.

– Szia! – nyújtotta kezét Cirok. – Én dunántúli vagyok, éppen erre jártam. Hajón utaztam, és a kapitány a házigazdátokhoz küldött. Az van írva a cédulára, adjon éjjeli szállást. Most mit csináljak?

– Szia! – felelte a szegedi fiú. – Tőlem maradhatsz, gyere be! A néni is elment, mert esténként a szabadtéri előadáson a női karban szokott énekelni. Hogy hívnak?

– Cirok Péter.

– Szívós Gyuri vagyok, szervusz!

Cirok Peti úgy érezte, azonnal meg kell magyaráznia, hogy nem szorul senkire.

– Van kajám – mondta –, a hajón kaptam. Enni sem kérek.

– Azt a klassz tökfedőt hol vetted?

– Egy némettől kaptam a Balaton mellett, díjlovaglásért.

– Lovagolni is tudsz?

– Repülni is.

Szívós Gyuri álmélkodva nézett a hirtelen örömként leszállt különös vendégre.

– Na, ne mondd! És hol repültél?

– Itt – felelte Cirok Péter, és a hátizsákja legmélyére

195

nyúlt, mert úgy érezte, azonnal meg kell hódítania **a háziakat**, habozás nélkül be kell vennie a várat –, itt. Hát ez az.

Kettéhajtotta az újságot, és Szívós Gyuri szeme elé tartotta a képet.

– Nem hiszed? Hát ez az.

Szívós Gyuri az újságra nézett, majd Petire, aztán elfütyentette magát.

– Barátom! – A füttyszó után a száját nyitva felejtette **a** csodálkozástól, hangja megcsikordult az elismeréstől. – Állati! Becsszó, ez te vagy. Hogy csináltad? Iszol egy limonádét?

Így kezdődött.

A Prijeko utcai ház árnyékosra húzott zsalugáterei mögött úgy ült le egymással szemben Szeged és Répce-vár, mint két megfontoltan tárgyaló közlekedésügyi miniszter, aki csak hajóról, lóról, repülőgépről, gyorsvo-nati járatokról tud beszélni. Cirok Peti egyre jobban belelendült az elbeszélésbe, s azon vette észre magát, csaknem mindent elmondott. Persze kissé azért szépítve **a** dolgokon. A díjlovaglás műve nem véletlen volt, hanem *szándékos*; a csempészeket *sikerült* legyőznie; a léghajóban való utazásra *kérték* többen is; de a hajófenékben való utazásról és a hatos számú mentőcsónakról a maga pusztá, meztelen valóságában nyilatkozott, mert nem lehetett tudni, mikor toppan be a *Glória* kapitánya.

Szívós Gyuri határozottan letört volt a kalandoknak ezt a pazar gazdagságát hallván.

– Biztosan remek volt a bizid, hogy elengedtek erre az útra – mondta elismerően.

– Há-át... – dűnnyögte Cirok Peti kissé elszontyolodva – nem mondom ...

Nem is mondta. A felelet mindent sejtető volt.

– És holnap hová mégy?

196

– Felkérdzkedek egy hajóra, hajósinasnak átfok, kitanulom a vitorlamesterséget, aztán indián leszek-

– Neked minden sikerül – borongott Szívós Gy^{ur}i» és újabb limonádészállítmányt cipelt be a konyhától. –

A jégszekrényben fagyai is van.

Ez az, aminek Cirok Péter még teljes bereke[^]és veszedelme árán sem tud ellentmondani. Miniszterek pezsgőt isznak sikeres tárgyalásaik örömeire. Cifok Péter és Szívós György a fagylaltoskanállal kocoghatta a csengő tányért.

– Strandolni, hajózni csak apukával szoktunk – vallotta be Szívós Gyuri. – Apuka igen kedveli a n^aSY hegyeket, azért jártunk tavaly a Tátrában is. Voltál a Magas-Tátrában?

– Ne-em – motyogta Peti –, az valahogy mindig kimaradt. Majd ha visszajöttem az oroszánvádszatról.

(Mióta a hajón a két oroszánbébit meglátta, e^ore^{na} gyobb kedve támadt Afrikához. Legjobb lenne feldobni egy kerek pénzdarabot, s a fej vagy írás mondja meg, merre vegye útját!)

– Nekem kimarjult a bokám, azért nem vittek magukkal. De azért sétálni tudok. Mutassam meg neked a várost?

A Kovácska utcán, a Sponza-palota mellett ballagtak le az Orlando-oszlophoz. A Színház kávéház előtt elandalodtak kissé, tamburazenekar játszott, a sétálók is megálltak, azt hallgatták. A téren most terelgetett a finom művű gótikus palota árnyékos oszlopsora al^a svájci turistákból álló tétova csoportot egy mindenre elszánt, harcias idegenvezető. Saját nemzetbeli vezetőjük– Az elszántságot úgy kellett érteni, hogy nem akadt^a palotának, a térnek, a bástyasornak, a Szent Balázs-templomnak, a ferencesek klostromának olyan eldugott sarka, amelyet meg nem talált, elő nem kotort, vé[^]ig nem magyarázott volna, a harciasságot pedig akképpen* hogy

197

a menettől elmaradozót, elbáméskodót, fájós lábát ci-pőjéből húzogatót könyörtelenül figyelmeztette:

– Szíveskedjék a sorba beállni, ne maradjon el a többiektől, uram, asszonyom!

Közülök csak megszökni lehetett. Szívós Gyuri azonban már ismerte a dörgést – harmadik hete voltak itt –, és a megadó ábrázattal, jámbor lélekkel botorkáló svájciak mögött ügyesen beosont a palota nagytermébe.

– Ez a rektori palota – magyarázta –, azaz a hajdani városkormányzó palotája. Mert ezt a várost, amikor még Ragusának hívták, a velencei szenátus kormányozta. Később köztársaság lett, Napóleon alatt királyság ...

Különös, lágy bíborpírba vonta a várost az alkonyi napsugár. A virágok illata még harsányabb lett, a nyüzsgés– felfokozódott, ahogy múlt a meleg, úgy bújt elő mindenki a házakból. A körbástyák tetején megindult a sétakorzó.

– Most megnézzük a kongató emberkéket a városkapu harangtornyában – húzogatta ki Szívós Gyuri az álmélkodó Cirokot a rektori palota hüvöséből. – Holnap megmutatom neked, hol őrizték sokáig Szent István jobb kezét, s őrzik ma is István király koponyadarabját. A domonkos papok templomában, előre megmondom, ott van a Revelin-erőd alatt. És most a bástyákra, előre!

Boldog volt, hogy most ő mondhatott, mutathatott valamit, hogy nem kell szégyellnie magát a felhők

vándora előtt. Már akadt néhány barátja Dubrovnikban, azokkal óhajtott találkozni a Mincseta-bástya tövében. Véigloholtak az északi várfal tetején, de* a barátok még nem jelentek meg az esti megbeszélésen, alighanem izgalmas vacsoraügy tartotta még vissza őket. Egy ideig a sétálgatókat nézték, aztán átballagtak a tengerbe ugró Kotar bástyafokra, s várták, mikor alkonyodik be any-nyira, hogy a szigetek világítótornyai felvillantsák fényeiket. De az a játék még soká lesz.

198

– Ez unalmas – dobálta a lenti sziklákat kövekkel Szívós Gyuri –, ennél sokkal jobbat tudok. Menjünk a szabadtéri színházba, ma operaelőadás van, az Aidát adják.

– Nincs jegyünk.

– Lesz. Nem számít, hogy nincs. Milica néni az énekkarban szerepel, megkeressük, ő bevisz a nézőtérre, vagy a színpad mellől hallgatjuk. Milica néninek gyönyörű hangja van.

Némi tévelygésbe került, amíg a színpad hátsó bejáratát megtalálták. Szigorú ajtónálló őrizte az ajtót, bejutniuk aligha sikerül. Előrefutottak, a nézőtéri utcához, hogy a beáradó közönség közé bújva osonjanak be a nézőtérre. Akkor még Milica néni segítsége sem kell. De a jegyszédők még szigorúbbak voltak a színpadi kapuőrnél, fülüknél fogva penderítették vissza a settenkedőket. Gyakorlatuk volt már ebben, a második tucat orvsnéző elhessegetésénél tartottak. Egy erőszakos, hosszú hajjú, mezítlábas hippinek lábára is tapostak, a hippi három nyelven átkozódva ugrált fél lábon, s közölte, hogy most már azért is besurran.

– Milica néni rám hagyta, csak keressem meg előadás előtt, a jegy biztos.

– Űgy látszik, mégsem olyan biztos – aggódott Cirok Peti.

– Egészen biztos – kötötte ebét a karóhoz Szívós Gyuri, mert ő meg nem akart lemaradni Cirok Peti mögött az ügyesség országútján, s elkiáltotta magát: – Milica néni!

Senki sem hallotta meg.

– Van a színpadnak egy egészen kicsi, bizalmas kiskapuja is – állhatatoskodott Szívós Gyuri –, de azon csak vezető művészek járnak be. Nem őrzi senki.

Futvást kerülték meg ismét a nézőteret, a színpadot. Kicsi kék lámpa világított a művészbejáró fölött, egyiptomi harcosok álldogáltak a friss levegőn, s cigarettáz-

199

tak. Festékillat, kulisszaszag, masztix, sugárzó lámpafény, lándzsa, fakard, sisak, suhogó köpeny, tűzoltó, vizesvödör, harci szekér, diadaljelvény, üveggyöngy diadém, sziklabarlang, piramis, trónszék, gurgulázó hang, próbaének^ hegedűhangolás, puffanás a nagydobon, futkosó ügyelő ingujjban, díszletezőmunkások kék köpenyben, nézőtéri zsongás, a kikötőből hajókiáltás.

– Müicanéni!

Cirok is besegített, tölcsért formált tenyeréből:

– Milica néni!

Két díszletező a nagy trónszékkal félrelökte őket, pálmalegyező dőlt el a sarokban, a kiáltozókra esett. Az előadás rögtön elkezdődik, s Milica néni még mindig nem látható. Valahol a sötétben, fel-felvillanó reflektorfényben az énekkar gyülekezik. Milica néni talán jönne is, de nem szabad már kilépnie a korból.

Lélekszakadva szaladnak előre, bújnak keresztül díszleteken, döntenek föl kellékeket; Cirok Peti fején az elmaradhatatlan parafa sisak félrebillen, bájnak, osonnak lábak, kezek, lándzsák és festett köpenyek között.

– Milica néni!

A nézőtér elcsendesedik, a karmester beint, a fényfüggöny még szembesugárzik a nézőkkel, a színpad sötét, csak homályos alakok kígyóznak rajta, ki-ki elfoglalja helyét, megigazítja fején a süveget, a diadémot, a kendőt, kellő ráncokat húz köpenyén, Radames, Amne-ris, Aida helyén van, a fényfüggöny egy pillanat alatt kialszik, a karmester utolsót suhint, felpillant a színpadra, az ének felzeng, s a nagy fáraó tróntermében megjelenik két lihegő gyerek, elvakulva a fénytől, megtorpan, kezét szemé elé illeszti, az egyiknek fején olyan sisak van, mintha most lépett volna ki a Lakmé vagy a Pillangókisasszony öltözőjéből, s az öltöztető a Pinkerton hadnagy ruháját adta rá.

– Milica néni! – kiáltják elfulladva.

200

Ott állnak teljes fényözönben, kék, piros, sárga, zöld fény kavargásában.

Öt másodpercnyi döbbenet, az éneklő bariton becsukja száját, a karmester lekopogja a zenekart, mindenek elhalkulnak, mozdulatlanságba merevednek, a közönség magához tér, egyetlen nevetésben zeng föl, tapsorkán tör ki, a fiatalabb nézők vidáman rikoitoznak, a karmester megtörli izzadt homlokát, magába roskad, és roskad Radames is, vele együtt a nagy fáraó egész királyi udvara. Kéz nyúlik ki a tömegeből, kéz rántja vissza a fényugárban vakoskodó kettőt, a kéz erősen markolász, pofont ígér, röpít, zuhint, Cirok Péter és Szívós György dolgukvégezetlen a művészkapu előtt találják magukat, de a portás még onnan is továbbkergeti őket.

Csak Milica néni nem jelentkezett.

Halálosan szégyelli magát. Arca a színpadi festék alatt is elsápad, könnyeivel küszködik, s mélyen titkolja, hogy ő az a hevesen keresett személy.

Ezen az estén még azt is letagadná, hogy Milicának hívják!

Éj sötét köpenybe burkolóztak babérfák és magnóliák, fenyők s bástyák. Ülnek a várkapu fölött, dideregnek. – Egyszer szerepeltem volna operában – dűnyög Cirok Péter –, és akkor sem sikerült.

A felhők királya jobbnak látta, ha reggel illedelmesen elköszön a szegedi fiútól, s még mielőtt édesapa meg a tanár úr hazatér a kirándulásról, és Milica néni is előkerül a hálószobából, gyorsan búcsút mond az ötszáz éves ragusai patríciusháznak.

–Köszönöm a szállást, majd még találkozunk! – integetett Pinkerton-sisakjával Cirok Peti.

201

– Szegeden? – csillant föl Szívós Gyuri, mert nagyon megkedvelte operaházi sorstársát. Elvégre nem 6 tehet róla, hogy Milica nénit még a színpadon is hiába keresték.

– Szegeden? – kérdezte vissza a felhők és a tengerek vándora. – Azt nem. Afrikában, oroszánvadászaton vagy a prériken. De lehet, hogy a televízióban is látni fogsz egyszer mint híres filmszínészt. Ha kitanulom a szakmát, a holdkompra is jelentkezem. Most már egészen biztos, hogy eljutok mindenüvé, csak egy kis akarat kell!

Akaratban nincs is hiány. Ott áll megint az opera csillaga a rektori palota előtt, a reggeli nyüzsgés kellős közepén. Narancslevet vásárol papírpohárban, elmélázva kortyolgatja, s a poharat illedelmesen egy szeméttartóba süllyeszti, és önkéntelenül sóhajt föl:

– Nehéz azéleti

– Fiatalember, maga magyar? – szólítja meg egy kék sapkás, fehér vászonzekés fiatal férfi. Szőke hajú lánnyal keringett a kávéház teraszának székei között. Helyet keresett.

– Az lennék – sóhajtotta. – De nem baj.

– Dehogyan baj! – mosolygott a kék sapkás. – Sóhajtani igazán szabad, noha még fiatal hozzá. Bántja valami?

– Se-semmi – habozott a felelettel Cirok Péter –, egyáltalán semmi. Magamban beszéltem.

– Jogában áll. Kirándulócsoporthoz tartozik, vagy iskolai kiránduláson vannak?

Cirok Péternek rendkívül megnyerte tetszését, hogy valaki már magázza is egyszer, nem mindig tegeznek. Lehet, hogy az utóbbi napok felnőtte, férfissá varázsolták, s úgy fognak ezentúl beszélni vele a felnőttek, mint egyenrangú, egyívású félllel?

– önállóan utazom, egyedül – felelte nem kis büszkeséggel hangjában.

202

A kék sapkás fiatalember nagy szemeket meresztett. –Mióta van itt?

– Ojjé, már régen! – felelte némi tünődés után, mert sose lehet tudni ezen a vidéken, hogy bizonyos kérdéseket miért tesznek föl az emberek, s a feleletek miként sülnek el.

– Akkor már jól ismeri Dubrovnikot? – fordult feléje a szép lány is.

– Ojjé! – felelte megint rejtélyesen, mert ez az ojjé végül is nem árult el semmit.

– Nagyszerű – vélte a fiatalember –, mi tegnap este érkeztünk, egy napra kaptunk szabadot, addig körülfutjuk a várost. Nem mutatná meg? Nem lennének hálátlanok.

– Pénzt váltani nem akarnak? – pillantott rájuk gyanakvó szemmel Cirok, mert nem bízott mindenféle mosolygó, kedves modorú, jól öltözött fiatalemberben. –Pénzt nem váltatok. Ha erről nincs szó, akkor bátran mehetünk.

– Nem értem – csodálkozott a kék sapkás fiatalember, és a szép lányra pillantott –, mi nem beszélünk pénzváltásról. Elintéztük a bankban. Mit akar a pénzváltással?

– Semmit – nyugodott meg Cirok Peti –, egyáltalán semmit, csak úgy eszembe jutott. Az Adria partján ugyanis számtalan rejtélyes esemény adódik. Az ember például felszáll egy léghajóra, s azt várna, hogy a léghajó elröpül, de nem, a gömb állva marad, s mikor már ebbe belenyugszik az ember, a léghajó hirtelen elragadja a gondolatát a világűrbe, s meg sem áll a legközelebbi rendőrig. S aztán nézzük csak: felkapaszkodunk egy óceánjáróra Splitben, mert Afrikában szeretnénk kikötni, de a hajó visszafordul, s kitesz egy lakatlan szigeten csempészek közé. Az ember este elindul, hogy megkere-

203

si Milica nénit, mert nála van a jegy, és egy kivilágított trónteremben találja magát.

A fiatalember szédülten bámult maga elé. A szép lány azonban éppen ellenkezőleg cselekedett: vidáman kapta föl a fejét.

– Fiú – kiáltotta el magát –, nem maga rontott be tegnap este a barátjával az *Aida* kellős közepébe?

– Én voltam – vigyorgott Cirok Peti, egyáltalában nem szégyenlősen –, láttak?

A kék sapkás fiatalember is felocsúdott lelki válságából, körüljárta Cirok Pétert, mintha valami ritka hordó lett volna.

– Elképesztő – állapította meg –, s maga még él! Azt hittem, darabokra szaggatja a karmester. Mit kerestek maguk a színpadon?

– Milica nénit, hogy jegyet adjon.

– És megtalálták?

– Nem. A karban énekelt, nem engedték ki onnan.

– Tiszta szerencse. Ha maguk kihajtják a karból Milica nénit, maguknak kellett volna énekelniök tovább. Nehezen hallgattam volna meg. A nézőtér öröme, hogy maguk mégsem találták meg egymást. Ott hagytuk el, mielőtt teljesen összezavart volna, hogy megmutatja a várost. Mehetünk, fiatalember?

– Mehetünk, uram! – bólintott Cirok Peti.

– Remélem, nem vágatunk be a városi tanács délelőtti ülésére – reménykedett a fiatalember. – A dalmát városelnököknek, a podesztáknak nem vékony karmesteri pálcájuk volt, hanem vastag buzogányuk.

A következő óra kalauzi magyarázata valóban nem nélkülözte az érdekességeket és a rendkívüli különlegességeket.

– A szemközti házat a XII. században építették, való-
204

di rokokó stílus, itt fejezték le a velencei nagytanács ellenségeit.

– A XII. században nem volt még rokokó – vetette ellen a szép szóke leányzó.

-De itt volt! – vágott vissza ellenkezést nem tűrőn Cirok Peti. – Itt minden előbb lett, mint másutt, mert ez Ragusa, az Adria királynője. Ez itt a nagy rektori palota, az a kis rektori palota, középiitt a középső rektori palota.

-Ügy látom, ez színház – próbálkozott megint a leányzó.

– De ebben is a rektorok uralkodtak. És ez a városkapu, zöld emberek fognak harangozni a tornyában; emitt egy presszó, amott egy bástya, mögöttük a kikötő. Ez itt szobor, az ott szökőkút, s amint látják, ma Dubrov-nikban éppen nagymosás volt.

Második órája járták a várost, a sikátorokat, a ligeteket, a templomokat, a városkapun ki– s besétáltak, föl-

205

lépcsőztek a várfalak sétányára, megtapogatták a ciprusokat. Cirok Peti teljes agyberendezését mozgásba hozta, hogy visszaemlékezzék Szívós Gyuri magyarázataira, s mert Szívós Gyuri sem volt mindig tisztában évszázadokkal, reneszánszsal, rokokóval és gótikával, Szent Balázssal és Onofrióval, ennél fogva hív tanítványa még inkább összezavarta a hajdani Ragusa történelmét. Ez azonban, úgy látszik, már nem rendítette meg a kék sapkás fiatalember és a szép szóke lány lelki életét, mert legtöbbször rá sem hederítettek a kalauz szavára, csak ballagtak, sétáltak, álldogáltak, s továbbindultak karonfogva, önfeledten, egymás szemét s időnként száját keresvén. Ez rendkívül hasznosnak bizonyult, mert sokszor megszomjaztak, le-leültek egy-egy frissítőre, amiből aztán Dubrovnik Nagy Kalauzának, az *Aida* megrohmozójának is bőven jutott. A fiatalember szenvedélyesen fényképezett, a szóke szép lányt különösen a Kis Onofrio-kút előtt örökítette meg legalább tucatszor. Egyre több galamb szállt a leány köré, búzával etette.

– Álljunk meg – mondta egy kis téren a Nagy Kalauz, mert végre egészen biztosan tudott valamit, s ezt semmiképpen sem óhajtotta kihagyni –, ez itt az Orlando-oszlop. Tessék megmérni a kardja hosszát. Ez volt a ragusai rőf. Hivatalos mérték. Madzagom is van róla.

Kihúzta zsebéből a rőfnyi madzagot – tegnap vették le a mértéket Szívós Gyuri tanácsára –, és a kardhoz illesztette. Másznia, ugrania kellett ugyan, de a bizonyosság minden kételkedést kizárt. Cirok Péter zsebbéli madzagja és az arabok ellenségének kardja egyforma hosszú.

Mi más lenne ez, ha nem Cirok Péter kalauzi remeklésének példája?!

Aztán elvesztették egymást a halpiac és a nagypiac

206

között. Ebben a nyüzsgésben, vásári mozgalomban, halszagban, ahol az ember hol egy rektori palotát, hol egy oszlopcsarnokot, hol egy kikötőt talál, s a feje körül egyszer galambok suhognak, máskor frissen mosott ingek s lepedők, valóban nem csoda, ha utas és utaztató elkeveredik. A szép szóke lány egy mézesbábáros előtt állott meg, a fiatalember az árnyas árkád alatt fürdet cserélt, Cirok Péternek pedig hirtelen az volt az érzése, hogy a bástyák lépcsőiről a Mókusok szállnak ^lá. így aztán a három ember közül végre is csak kettő tudott megint találkozni.

Nem kétséges, ki volt ez a kettő, önfeledten Sétáltak tovább, miután egy ideig hiába keresték-kutatták kalauzukat.

– Semmi vész – zárta le a kutatást a kék sapkás fia-talember –, éppen eleget kotyogott már, s szi hiszem, csak az Orlando-madzag volt a hiteles. Ha összeakadunk még vele, kifizetem, egyébként pedig úgy látom, a többiek is átjöttek ide, igrünk meg velük egy whiskyt.

Minden lelkiismeret-furdalás nélkül karoltak egymásba, s keresték meg a színházi kávéházat a rektori palota mellett, ahelyett hogy tűvé tették volna a várost a derék, kedves, megbízható, ügyes, jól tájékozott; útikalauz után.

Az útikalauz egy ideig kiáltozott, fel-alá rohan, t a vásártéren, de hiába. Hanem amikor orrát lógotva, sisakja belsejét törölgetve búsan a színház előtt ballag el, ki az, aki vidáman kiált rá, mint éppen az elveszett kék sapkás fiatalember.

-Uram! Péter úr – emígyen szólította meg a Nagy Kalauzt –, kedves cicerónénk, elvesztettük önt.

-Dehogy! Én veszítettem el önöket – felelt hasonló udvariassággal Cirok Péter –, álló órája loholok.

– Ragaszkodom hozzá, hogy én vagyok, azaz _mi vagyunk a vesztes fél – folytatta a kéksapkás –, amint
207

látja, bánatomban már a harmadik jeges whiskynél tartok.

A kék sapkás fiatalember nagy társaság közepette ült. A társaság vidám volt és zajos, mindenki ivott valamit, erről töméntelen pohár s üveg tanúskodott. A fiatalember a társaságához fordult, majd fehér inges karjával nagy ívet rajzolt a levegőben. Az ív vége és a fiatalember mutatójára Cirok Péter mellén állott meg.

– Dubrovnik, azaz Ragusa, azaz a dalmát tengerpart legkiválóbb idegenvezetőjét ismerhetitek meg a fiatalemberben. Módszere klasszikus, és soha nem fárasztó. Nem gyötört évszámokkal és bonyolult eseményekkel; műtörténeti lexikonában a rokokót követi a gótika, a reneszánszt a velencei, több stílussal nem is kínoz, s különösen azt a pazar meghatározást dicsérhetem, amely szerint ebben a városban minden szobor valódi dubrovniki szobor, minden ház valódi dubrovniki ház, minden kocsmá igazi dubrovniki kocsmá, és a kikötő is valódi dubrovniki kikötő. Hát nem remek példája ez a könnyed stílusú, tanulságos kalauzolásnak, hölgyeim s uraim? ... Mondhatom, élveztem. Agyam dúlt rekeszei kitisztultak.

A kék sapkás fiatalember szavából áradt a meggyőződés, kiselőadását oly komoly arckifejezéssel mondta föl, mintha akadémiai székfoglalót tartana építészettörténetből szakállas tudósok előtt. Cirok Peti zavartan állott a kávéház terasza mellett. Nem tudta, az elismerést szerényen megköszönje-e, avagy zavartan tiltakozzék.

Körülpillantott a déli hevében fortyogó, egyre mozgalmasabb főtéren, s a szemközti keskeny utca sarkának egyik emeleti ablakából éppen akkor eresztettek le hosszú madzagon kerek kosarat. A járdán postás állott, a kosár a postás elé libgett, a postás beletette a leveleket, az újságot, s egy kövérkés nő gondosan húzta vissza, a harmadik emelet magasságába a kosarat. A postás halkán

208

füttyögött, újabb kosarak érkeztek. Cirok Péter elkiáltotta magát:

– Ott pedig igazi dubrovniki postás!

– Ebben az *egyben* nincs igaza, idegenvezető úr – hajolt ki a teraszról a kék sapkás fiatalember –, mert a még igazibbat Velencében láthatja. Ott gondolán közlekedik a postás. Jöjjön közelebb, idegenvezető úr, egyébként, foglaljon helyet, rendeljen valamit, úgyis van még elszámolásunk.

Cirok Péter beóvakodott, teraszon belül lépkedett a zajos, vidám társaság felé. Nők, férfiak, szakállasok, csupasz képűek, idősebbek, fiatalok ültek egy hosszú asztal körül, lehetek vagy húszan. A kék sapkás fiatalember nem mozdult a szép szőke lány mellől. Átkarolta. Szabad karjával Peti felé mutatott.

– Szabad a nevét?

– Cirok Péter.

– Íme, hölgyeim s uraim, bemutatom önöknek Ragusa Dubrovnik város legkiválóbb ismerőjét, a jeles idegenvezetőt, ön pedig, Cirok Péter úr, ismerje meg a magyar filmeskolóniát; olyan nevekkal találkozhatnak itt, hogy belesárgul, ha megtudja, ki például a szomszédja.

A szomszéd felnevetett. Átvette a szót:

– Ne higgyen neki, uram. Utolsó ripacs vagyok. Hogy főszerepet játszom, tiszta véletlen és a sors rosszakarata.

Cirok Péter nem hitt sem szemének, sem fülének.

Látta már a mellette ülőt filmen, *hallotta* hangját a rádióban, *tudta*, hogy egyszer találkozni fognak.

De most, ilyen váratlanul és itt, e hihetetlen helyen?! Elsápadt.

Zavartan fészkelődött a széken. Minden magabiztosságát elvesztette.

– Filmezni tetszenek? – kérdezte, és a fagyaltoska-nalat forgatta, mint egy védekező fegyvert.

209

– Tetszünk, nem tetszünk, azt csináljuk, uram – válaszolt vérfagyasztó udvariassággal a mellette ülő, s még meg is hajolt –, ha megtisztelve érezné magát netán, ne higgyen a saját szemének. A nemzet jól fizetett napszámossai vagyunk.

– És hol tetszenek filmet csinálni? – folytatta a Nagy Idegenvezető makacsul.

– Ha uraságotat érdeklí, itt Cattaróban, amit másképp Kotornak hívnak. A *Lovcen ostromát* játsszuk el. Ha esetleg tanú óhajtana lenni, hányat bukunk, zuhanunk, legyen szerencsénk. De bármennyit buknánk, zuhannánk, a főrendező úr amott sohasem lesz megalégedve.

A kis fekete szakállt Viselő főrendező elmosolyodott.

– Kenegess csak hájjal, kenegess csak! – vágott vissza.

Cirok Peti, a Nagy Kalauz, a felhők királya megsemmisülten hullott magába, törpének érezte magát, azonkívül semmit sem értett a beszélgetésből.

-Miért nem tetszettek mondani ezt előbb? – találta meg végre a szót.

– Mert nem kérdezte, uram, s mi szerény emberek vagyunk. Ha nem kérdeznek, nem beszélünk, s akkor is csak pénzért. Sajnos, valóban elköveztük azt a kerek hibát, hogy nem mutatkoztunk be. De majd karácsonytájt minden kiderül. Mennyivel tartozom a kalauzolásért?

– Semmivel, igazán semmivel – hebegte a Nagy Idegenvezető –, nagyon örültem, hogy megtehettem.

Ilyen zavartnak akkor sem érezte magát, amikor Bodor tanár úr egyszerre faggatta földrajzból s történelemből, mert az volt a rögeszméje, hogy ezt a kettőt egyszerre kell tudni, egyik a másik nélkül csak foghíjas fogaskerek, csikorog, nem illik egymásba, a gép megáll.

– Egy jó ebédrel bizonyára megkínálhatom – határozott a kék sapkás fiatalember, és már rendelte is az ebédet. Finom rántott bárányt, saláták özönével.

210

Cirok Peti autójukig kísérte őket. Bíborpiros mikrobusz volt, egyszerre magába nyelte az egész társaságot. A főszereplőt, mellékszereplőt, harmadszereplőt, rendezőt és fővilágosítót egyaránt.

– Holnapután a Csajkovszkij-balet megy a szabadtéri színpadon, uram, ismét eljövünk, megnézzük, örömmel látnánk önt mint valódi dubrovniki Diótörőt... Csak bátran a csillagok felé!

211

TIZEDIK FELVONÁS,

*amely kutyáról, a Lovcen ostromárói, büszke s duhaj
daliák csatájáról s a főrendező úr fájdalomairól szólal meg,
de zenekíséret nélkül*

Ez volt az első útja, amelyet az egész tengeri világ szeme láttára, becsületesen, nyíltan tett meg. Maga is csodálkozott, amikor a pénztárnál hajójegyet váltott Ko-torba. Nem kellett félnie semmiféle mosómatróztól, zord hajóskapitánytól. Ebédjét is meg fogja fizetni.

Szakértő szemmel tekintett körül a *Jadranon* – így hívták az elegáns fehér hajót –, első pillantása a raktár, a második a mentőcsónak felé esett. A hajófenékben utaskabinok sorakoztak egymás mellett; itt még csak alkalma se lenne gyümölcsös kosárral lefelé botorkálni. Piros szőnyeges kajütfolyosó volt, puha– padlójú, kilincsei fénylettek. A mentőcsónakokat nem borította vászontakaró, öblük szabadon tárult a napsugár felé, minden pillanatban le lehetett volna bocsátani őket a simára olajozott csigákon. Tizenkettő volt belőlük.

A hófehér ruhás kapitány a parancsnoki híd nyitott ablakán hajolt ki, egy házaspárral beszélgetett olaszul. A házaspár női felének kezében hosszú szíj volt, a szíj végén fekete kőgömbnek csak egyetlen kicsi piros foltja akadt, a nyelve. A kőgömböt kínos gondossággal fésülték meg.

– Puli! – örvendezett Cirok Peti, s e pillanatban mindenről megfeledkezett.

Leguggolt, ujjait pattintgatta, lassan közeledett a ku_ tyához.

212

– Puli! – szólt hozzá biztatóan.

A kölyökkutya éleset vakkantott, és azonnal hasmánt feküdt végig a padlón. Két kis oszloplába előrenyúlt, rájuk fektette gömbölyű fejét, homlokába hullott göndör csimbókjai mögül biztatón s bizakodón ragyogtatta szemét.

Cirok még közelebb guggolt, s jobb kezével végigsimított a kutya fején, aztán nyaka tövén folytatta í^l simogatást, két ujjal masszírozta a nyakát, torkát, á[^]át. A kutya állta. Végignyúlt a deszkán, a gyönyörtől b^{enunv}, ta bogárszemét, végül oldalt vetette magát. Kii* hasát kínálta vakargatásra.

A hölgy most vette észre a dögönyöző munkát– Lenézett a kutyájára, aztán rámosolygott Cirokra. Ci^{ro}k ez* engedélynek vette, új lendületre kapott. A kutya aprókat vicsorgott a keze után.

– Puli, pulikám – forgatta jobbra-balra Cirok Peti a kutyát –, értesz magyarul?

A puli nem felelt. Kicsi volt még, aligha járt iskolába, s tanult nyelveket. Annak örült csak, hogy szakértő módon dögönyözik. Hosszú idő óta nem volt ré^őe már ilyenben, ekkora gyönyörűségben. Ápolták, fésülték, bodorították, kunkorították, csak éppen nem gyúrták-gyö-möszölték. Holott éppen ezt kívánta volna az a kutya magyar természete. Azaz magyarkutya-természete. Peti jobban megnézte. Talán nem is puli, hanem puiⁱ– Két füle mulatságosan ívelt fölfelé, amikor figyelt, r^{fl}ég bozontos pofája is értelmet sugárzott.

– Magyar kutya! – állapította meg ellentmondást nem tűrőn Cirok Peti.

A hölgy felörvendett.

– Si, si – helyeselt –, cane ungherese.

Most a kapitány is leszólt valamit. Ott tartottak, hogy nem értették meg egymást, kivéve a kutyát, amely

213

pompásan megértette dögönyözőjét, hasmánt csúsztat feléje.

-Tessék megkérdezni, hol vették a kutyát! – kérte Cirok a kapitányt a maga egyéni dalmát iijelvé. A kapitány bólintott s tolmácsolt:

– Budapesten kapták a kutyakiállításon. -Hogy hívják? Puli?

– Bógar – felelte a hölgy, mert ritka értelmes hölgy volt, az ilyen egyszerű mondatokat sikerrel megsejtette. -Bógar!

-Bogár! – ujjongott Cirok. – Bogár kutya, de előkelő utas lettél!

A hölgy a táskájába nyúlt, s egy szem cukrot próbált a pumi szájába nyomni. Most Cirok Peti olyat tett, hogy maga is megdöbbsent saját bátorságától. Eltolta a hölgy kezét, visszaadta a cukrot.

– Neta – magyarázta képzelt is, síóval is. –, mera s, szabad ! Kicsi még.

A hölgy egyáltalán nem vette rossz néven a heves tiltakozást. A tengerbe vetette a cukrot, s elismerően pillantott a magyar gyerekekre.

– Lui ha ragione, igaza van – mondta a férfi is, holott az ember azt hitte volna, csak a kapitányra figyel –, ez ért a kutyához. Hadd játsszon vele!

Cirok Peti nem cselekedett másképp, csak amint otthon szokta a szomszédék pulijával és az erdészek vizs-lakölykeivel. összeviessza forgatta, rángatta, simogatta, gyömöszölte, pörgette Bogárt, az a lábához kapott, kezét harapdálta, s mikor egy rongyot húzigáltak versenyben, a kutya öröme – ha mondhatunk ilyet – az egekig fokozódott. Legalábbis a kutyaegyekig. A kiváló masször végül egy szelet vékony szalámit hámozott elő hátizsákjából, felmutatta, s ünnepélyesen megajándékozta vele a kutyát. Az azonban már nem hagyta abba a játékot. A kiskunsági puszta hangjai jutottak eszébe.

214

Így hajóztak be előreugró hegyfokok, szeszélyes ide-oda kanyargások, világítótornyok s egykori ágyúállások között a Kotori-öbölbe.

– Boka Kotoriská! – kiáltotta udvariasan a fedélzetmester, és a kijárat lépcső mellé állott. A visszatérőjegyeket osztogatta, mert a hajó utasainak nagyobbik fele délután vissza fog térni, ha megjárta berautón a Lovcen hajtűkanyarjait, és látogatást tett a Feketehegyország fővárosában/ Cetinjében. Cirok Péternek csak idáig szolt a jegye. Fejére dobta sisakját, karjára a hátizsákot – hányszor már ezen az úton! –, és fizető, becsületes vendég módjára hagyta el a hajót. Tucatnyi berautó, autóbusz várta a lélekszakasztó lovceni hegy utasait. Az olasz házaspár a harmadik Mercedesbe szállott be. A kutyát a hajón hagyták, a fedélzetmesterre bízták. A fedélzetmester rácsatolta a kutya nyakára a kék-piros fonatú, rézcsatos bőrszíjat – római-adójeget fityegett rajta –, s mivel nem tartotta megbízatását elég előkelőnek, gyorsan átpasszolta a kutyát az első matrónak. Az első matrón azonban egy csinos özvegy várta finom ebéddel és skodrai vörös borral, ennél fogva egy másodmatrón ölébe nyomta a forgalomtól már szédült Bogárt. Alighogy az eb felszippanította az egyik szagot, rögtön következett a másik, szagról szagra adták, már unta. Ennél fogva a másodmatrón ölében nem a legille-delmesebben viselkedett, aminek eredményeképpen a másodmatrón dühösen dobta el magától a cane unghere-set. Csendes szidalmakkal árasztotta el a morlások dialektusában, és a kajütjébe sietett nadrágcserére.

Az utólagos nyomozás eddig a pontig tudta követni Bogár tengeri kalandozását. A másodmatrón ugyanis éppen nem volt szolgálatban, tehát nadrágváltás közben, előtte s utána mindig jókat húzott rumosüvegéből. S mivel a rum némi ginnel volt keverve, a másodmatrón, a

215

fedélzetre botorkálva, először két kutyát látott, aztán egyet se.

A kutya eltűnt. A másodmatrón szigorúan be akarta tartani a szolgálati utat, s az első matrónnak óhajtott jelenteni a kutya eltűntét. De mivel a fent említett el--ső matrón már keresztülvágott a téren, s éppen csak kapkodó keresztet vetett a Szent Tripun-katedrális előtt (hogy az özvegy töltött csirkével várja), tehát hiányzott a hajóról; a szolgálati hierarchiának üres pontját a másodmatrón nem tudta betölteni, följebb nem jelenthetett. Meg kellett várnia, amíg az első matrón a boldog özvegy asztalától visszatér a Jadrcmra. Ekkor azonban a fedélzetmester hiányzott, mert a Szent Miklós-templom pópájával volt bonyolult, végeérhetetlen sakkjátszmája, amelynek soha nyertese, soha vesztese nem lehetett, mert soha nem fejezték be.

A római házaspár vidám hangulatban tért vissza uzsonnatájt a hajóra, örvendtek, hogy nem fordultak le a Lovcen huszonhét éves hajtűkanyarja közül egyikről sem – pedig útközben nyolc áttört korlátot s két, mélybe gurult autót láttak –, örvendtek, hogy látták Nikita fejedelem biliárdszobáját és az összes nagyhercegi fényképeket, s örvendtek, hogy nyakukba fog ugrani Bogár.

A római hölgy valóban nem volt hisztériás természetűnek nevezhető. Még azt is nyugodtan szemlélte, amikor egy frissen, de rosszul épített lakópalota összerokkadt az ablaka előtt, s mikor a Vezúv morajlott lába alatt a tavalyi kiránduláson, de Bogár elveszt,ésének hallatára ágyának esett. A hajóorvos sietett kajütjébe egy hosszú injekciós tűvel.

Bogáron azonban a szolgálati út hív megtartása sem segített volna.

Lehet, hogy a tengerbe pottyant. Felszívódott a Koto-ri-öbölben. Vagy a gépek közé esett.

216

Cirok Peti egy ideig még bámulta a *Jadrant*, a^{me^y^re} becsületesen jegyet váltott, s tenyerében még é P^{umi} bozontos hátának melegével, ujjain az apró fogak szúrásaival, megindult a városkapu felé; hogy megtalálja a szállodát, ahol új barátai, a filmek laknak.

Egyszerre csak puha, nedves valamit érez a k^z *^e jén. És ismét.

Lepillant.

Fekete szörgombóc, vidáman elálló, lebegő két füllel. Föl-fölu grál, meg-megkapja kezét, vinnyog, vi^{ay}oro» szavamra, emberi módon vigyorog, széthúzza száját, kivillannak fogai. Az egyik alsó foga kissé eláll, pintha kölyökkorában szájon rúgta volna valaki vagy Valami.

– Bogár! Bogár te! Bogárkám!

A kutya után a porban hosszan kanyarog a kÉP-P^{11,08} H&YSLVI ^ itsmsi 7áKSfafercm&, YKSEIS* ”swag& ^ctósa, tri^a ^a élete egyedüli tulajdonát. Az övét. És most íme, az övé ez a magas, kétlábú, gyorsjárású valami is, ez a kellemesen ismerős szag, ez a jóindulatú hang, ez a ré^a érzett gyömöszölés, ez a felejthetetlen simogatás.

– Bogáig Bogárom!

Az olasz házaspár éppen most száll be a ha^{rma}dik Mercedesbe, a motor megdörren, vágnak már neki a hegynek; a másodmatróz két nyelet rum között éppen nadrágot cserél; az első matróz füttyörészve, ingó tengerészlépésekkel siet a vígözvegy ebédlőasztala *ieléi* a ^a ^e” délzetmester előtt a főtisztelendő pópa úr megnyitja a borostyánnal befutott kertkaput.

Cirok Péter hóna alá kapja a kiskutyát, ráborítja kabátját, és lépked füttyörészve, vidáman, felszabadultan újabb ismeretlen felé.

Semmi vész! Íme, egy jó barát önként aján^{iozo}tt-Nem adjuk oda senkinek.

217

A kirándulóautók egymás nyomában vágnak neki a Lovcennek. Peti előtt ismerős a hegy neve, mintha nagypapa emlegette volna; régen-régen, n^{*ég} katonakorában, az első világháborúban nagypapa ezt a hegyet ostromolta sokezedmagával. Ott kapott golyót a bal combjába, a seb piros hegét szívesen s gyakoíta megmutatta, az szerzett neki érdemérmét is. Most itfély béke honol az égig érő hegy oldalában, a szerpentineken felfelé küzdő autók apró hangyákhoz hasonlatosak. Mögöttük három autóbusz próbálja legyúrni az utat– Olyan most messziről a hegyesszögben jobbra-balr^f futó útvonal, mint az ünnepi tortán a cukrász habtöltséréséből ide-oda húzott cukorírás. Odafönn valahol a felhők között vész el. Két óriási, szálfageyenes hegylakó ballag lefelé az úton, olykor rövidít a meredek sziklákon, apró kövek fröccsennek szerte vastag talpú cipőik nyomán.

^ ttífesk sk&í&ösíw, -ÜL w, fa[^]^[^]as. VJVX. találta. a filmeseket. Nyomuk sem mutatkozott, nyilván a környéken forgatnak valahol. Ellenzöt csinit a tenyeréből, néhány száz métert tesz a nevezetes hegyi úton, de semmi és senki sem árulja el, hogy valahol filmek dolgoznának. A partvonalra tér vissza, a2 út szorosan a tenger mellett vezet, nyomasztóan magas hegyek tövében. A kacskaringós, emitt szűkülő, amott táguló öbölben két hadihajó pihen békésen, gyorstüzelő ágyúit a vászon takaró alatt csak sejteni lehet, de két hosszú ágyúcsöve a hajóorr fölött félelmesen ásít bele a nagyvilágba. Cirok Peti leül a hadihajókkal szemben, azokat bámulja.– Bogár kutyát földre engedte már, de a szíját még nem csatolta le nyakáról, hadd szokják új gazdájához a kutya. Az egyik kertben kecskét lát legelészni négyet is, bemegy a gazdához, illedehnesen tejet kér. Maga is kortyol, de előbb a kutya Bogár hálásan csóválja a farkát, és izgatott, gyors lefetyeléssel iszik ki két cseréptányér tejet. Tejes bajusszal, jóllakva, hálá-

218

san pillog fölfelé, aztán játékosan ismét elveti magát, hadd vakarják.

Így ballagnak, ballókáznak, bandukolnak, sétálnak ezek ketten. És az olasz házaspár odafönn a faluban, útban a fejedelmi székhely felé, akkor még nem sejti, hogy a kiskutyát örökre elveszítette.

Később Cirok apró, virágos rétecskét, újabb kőházat lát, ismét megszomjazik, s nyilván Bogár sem fog ellenkezni újabb cseréptányér láttán. Letér tehát Cirk Péter a drahovaci útról – ezt látta kiírva az egyik autóbuszmegállónál, száraz, sziklás, kietlen völgy felé irányítja útját, de hátrahőköl. A békés délelőtt csendjét sikoltás repesztgeti, s a kis ház előtt egy csavargóképű legény ugyancsak dönget egy parasztlányféléét. Haját húzza, nyúzza, nyomorítja. A szájtátók körülöttük meg csak bámulják, nézik közömbösen. Az egyik még biztatja is a legényt. Cirok Péter felhördül. Winnetou lelke, Kloss kapitány bátorsága ébred föl benne, nem gondolkozik egy pillanatig sem, nem habozik, akkora erőt érez magában, mint egy tehercipelő matróz a hajófenéken. Valóban: lovagok bátorodnak föl így, gyenge nőket védelmező igaz lovagok.

– Megállj! – ordít torkaszakadtából két nyelven is. -Megállj, hagyd azt a lányt!

Bogár betársul a nemes akcióba, kiskun pusztai emlékek ébredtek föl benne, amikor apja-anya, minden őse parancsra terelt. Fűrge lába minden igyekezetével, éles, kiskamaszhangja minden erejével fut, ugat új gazdája mellett, s kapaszkodik a legény lábába.

– Megállj! – üvölt ugyanakkor valaki mellette, szintén torkaszakadtából, szintén két nyelven, de főként magyarul.

Nagyon nehéz azonban megállni, s a lovagnak fékeznie magát, amikor ilyen gyalázatot lát; vadul ront hát a piszkos csavargónak, akkorát zuhint fejére a tömött

219

hátizsákkal, hogy a csavargó ellankad, és meglepetésében felborul.

– öregem, ez nem volt benn a jelenetben! – szól föl a földrőFa csavargó, szintén magyarul, s méltatlankodva hártja el magától a hátizsákot.

A vert lányka is dermedten bámul megmentőjére, s nem siet nyakába borulni. A következő pillanatban

jobbról is, balról is emberek rohannak az életmentő lovagra, lökdösik, sisakját tépik, haját cibálják, szidják négyféle nyelven, tán még törökül is. De lehangosabb egy ingujjra vetkőzött szakállas úriember, akinek szemén zöld ellenző fityeg. Letépi a zöld ellenzöt, kétségbeesve törli meg izzadt homlokát.

– Szerencsétlen fickó, elrontottad a felvételt! – hull vissza vászonszékébe. – Vak vagy, vagy csak nem látsz?

– Milyen felvételt? – hebeg a fűre penderített mentőlovag, és szívében kellemetlen sejtés dereng, gyomrában heves nyomást érez.

–A filmet, te tökéletlen! Hajnal óta próbáljuk, s éppen felvételre érett, amikor belerontasz! Te kétballábos gyilkos, vagy minek nevezzelek! Kezdhethük előlről...

A hátizsákkal püfölt parasztleány feltápáskodik fektéből, közelebb lép. Ahelyett azonban, hogy méltatlankodna vagy visszaütne, szája mosolyra húzódik a festék alatt, csimbókos hajú parókáját kalapként emeli le, s kalapként köszön vele.

– A meglepetések halmaza! – szólal meg. – Ez a fiatalember, úgy látszik, elhatározta, hogy a dalmát tengerparton minden színpadi játékot megrohamoz. Amint látom, kedves vendégünk és támadónk nem más, mint az *Aida* megostromlója. Üdvözlöm, fiatalember. De mi a *Diótörőt* ajánlottuk önnek.

– Filmfelvétel... – ámul el Cirok Peti. – Elhallgass már!

Ez Bogár kutyának szólt, amely önszorgalomból még

220

most is a becsületért harcolt, és a filmeseket próbálta összeretelni.

Cirok lehajolt a sisakjáért, visszanyomta a zsákjába a kihullott szalámis kenyeret, és sápadtabban, mint a viharfelhők között bujkáló hold, ült le egy zsombékra.

– Filmesek ... – ennyit bírt mondani.

Most nézett csak körül tisztességesen. Felvevőgép, mikrofon, fényderítő ezüstlap, dobozok üveglencsékkel, egy ügyelő szöveggönyvvel, csapóember a kockás csattanó csapóval, fekete táblára krétával írott számok, huzalok, zsinórok, kábelek, a távolban a mikrobusz. Szereplők, műszakiak, rendezősegédek, főrendező a kert bokrai mellett, a kőház kerítése mögött, tisztos távolban, hogy ne zavarják a sokszor próbált, pompásan beállított játékot. És most szétrobbant az egész! Úgy látszik, ez a kelekótya gyerek sportot csinál abból”, hogy folyton belegázol a színművészet minden ágazatába.

– Bocsanat – húzza össze magát csaknem olyan kis gombócra, mint mellette a megszegényített Bogár –, bocsanat ...

Csak ennyit bír hebegni.

És most úgy illenek, hogy a főrendező kitarja karját, megbocsásson, és szívére ölelje azt, akire rég vágyott a művészi világ, keblére rántsa Répcevár fiát, a puszták rettenthetetlen lovasát, a felhők királyát, a filmvászon Winnetouját, Európa csillagát.

Ámde ilyen az élet: aki diadalkapuról, babérkoszorúról, borostyándíszről álmodott, azt egy erőteljes kéz félreléki a puszpángbokrok mellé, s a hang, amely a kézhez tartozik, így dörög:

– Most legalább maradjon nyugodtan a helyén, ilyen jó napállást ritkán fogunk ki! Próba előlről, indulj!

S a verekedés újra kezdődött. A tegnapi kék sapkás fiatalember újra fejére illesztette parókáját, a szép lány szétkócolta a haját, az öltöztetők kínos gondossággal

221

igazítottak mindent vissza az előbbi rendetlenségbe, tükröt tartottak a szereplők elé, a főrendező intett, s visszaült vászon karszékébe, a fényderítők felállítgatták az ezüstsín táblákat, a jelenetet újra próbálták, Cirok hátrahúzódott, ölébe ültette Bogárt, és erősen magához szorította.

– Felvétel indul!

A csapóember a csapófával a játékosok elé ugrott, orruk előtt összecattantotta a kockás fát, a fekete táblára írt számot s szöveget is benyújtották egy pillanatra, a gép búgni kezdett, a verekedés – ma már nyolcadszor – elkezdődött. De nyilván ez volt az utolsó, mert jól sikerült. A rendező azt mondta:

– Nekem jó!

Ugyanígy nyilatkozott a hangmérnök is:

– Nekem jó!

– Hár istennek – dobta messzire a bozontos parókát a verekedő legény –, már nem bírom ezt a meleget! Sört! Szódát! Tengervizet!

Így lépett be Cirok Péter, a világ filmgyártásának reménysége, a művészet birodalmába. Ezúttal másodsor, mert tegnapelőtt már belegázolt. De most csak egy félrelökött prérikutyanak érezte magát.

Loholt, hogy hasznossá tegye jelenlétét. A sörösládához vágatott, és szolgáltkészen robogott vissza a sörrel. Bogár utána.

– Mi az, megint itt lábatlankodol?

Megszűnt a magázás, felmondtak az önözésnek. A zöld szemellenzős rendező rivallt rá ekképpen Cirok Péterre. A Nagy Idegenvezető hátizsák és trópusi sisak nélkül jelent meg ezúttal. Egy helybeli öregasszonynál, bizonyos Danilovics Zorkánál, a Szent Lukács-templom sekrestyéjének özvegynél talált szállást. A hátsó kis-

kamrában bérelt szobát, akár az igazi nyaraló vendégek, Bogár kutya az ágya alá feküdt, nem tágitott mellőle egy lépést sem. Tegnap este máris megkergette az öreg Zorka egyetlen tyúkját, amit a sekrestyés özvegye nem minden zokszó nélkül viselt el.

De most itt állott ismét, tisztos távolban a felvevőgéptől, Cirok Péter, és az előkészületeket tanulmányozta.

– Megint meg akarod rohamozni a gárdát? – folytatta kérdésözönét a rendező, Báthori Balázs, hangjából azonban rég elszállt már a tegnapi méreg. Titokban ugyanis az volt a véleménye, hogy a parafa sisakos fiú véletlen rohama csak használt az untig próbált nagyjelenetnek, mert a két művész már belefáradt a folytonos ismétlésbe. Cirok azonban akkora dühbe gurította az egész társaságot, hogy a megunt jelenet szinte felforr, pezsgett, ennél fogva végül is sikerült. Tulajdonképpen hálásnak is kellene lennie. Ezt azonban óvakodott kimutatni.

– Eljöttem – hebegte hozzá nem méltó bátortalansággal Peti –, hátha segíthetek valamiben.

– Legfeljebb egy újabb baklövésben – szólalt meg mögötte Kende Zsongor, hazai filmművészetünk élenjáró csillaga, a ragusai kék sapkás fiatalember, a verekedő csavargólegény. De már mosolyra húzta fogainak rekeszét ő is, viszont azonnali hatállyal szintén berekesztette a magázást.

Másnap reggel történt mindez, virágos lombbal befuttatott hosszú, sárga kerítésfal tövében. A kerítés egy nyugalmazott tüzérkapitányé volt, aki nagy kitüntetésnek vette, hogy külföldi filmesek éppen az ő kerítését szemelték ki háttérül. A filmesek ódon, gondozatlan, romantikus küllemű kerítést kerestek, s a tüzérkapitányéban találták meg. A kapitány azonban a nagy kitüntetés fölötti örömét azzal mutatta ki, hogy reggelre kelve vadonatúj sárgára festette a falat, megkopasztotta a rácsavarodott indáktól, nyithatóvá tette a kertkaput, s né-

hány kerti törpét helyezett el a bejáró mellé. Báthori Balázs éppen a haját tépdeste meglepetésében, s újabb romantikus kerítést keresett – de a gazda tudta nélkül. A kapitány viszont házának rozszant lépesején állva várta a hatást. És a felújításért járó díjat.

Illő távolságban helyezkedett Peti megfigyelő üléspontra. A nyugalmazott tüzérkapitány még mindig a vakolatjahullott lépcsőn várakozott, sehogy sem ment a fejébe, hogy a filmesek új kerítés után néznek. Végül könyörögve szállt lejjebb:

– Ingyen adom, csak használják!

Báthori Balázs sokáig szemlélte a felújított kerítést.

– Legalább a törpéket vigye el innen, uram!

– De amikor azok a legszebbek! – tiltakozott a kapitány.

– Van néhány összetörött szobra, hasadozott, repkénnyel futtatott vázája?

A nyugalmazott tüzérkapitány döbbenet bámult Báthori Balázssra.

– Van, de minek az? Nem szép.

– Nekem az kell – állhatatoskodott Báthori Balázs –, cserélje, uram, át az egészet! Feri, kellékes, intézkedj!

A Ferinek szólított kellékes körülnézett. Segédjei a felvevőgép állványát cipelték, a derítőlapokat rakták le a mikrobusz tetejéről. Cirokot látta meg.

– Hallod-e, te ott, te fiú, te rohangász, segíts csak a törpéket elvinni, hozd a törött cserepeket...

Nyíl nem pattan úgy Winnetou íjáról, amely gyorsan Cirok Péter lobbant a törpék után. ölébe vette őket, és egymás után hurcolta be a dohogó kapitány mögött a kert sötét mélyébe. A kapitány a kert elhagyott zugába és a pincébe mutatott, onnan szedegette össze a készségeknél is szolgálatkészebb felhők királya a kellékeket. A kerítés elé cipelte őket, és sorra lerakta a kertkapu elé.

– Ezt ide tedd, azt oda gurítsd, azt a fejetlen torzót

amoda. Borzold csak össze a repkényt, mintha szél kuszálta volna össze ...

Ide tette, oda tette, amoda helyezte, borzolt, kuszált, futott, lihegett, tépett és vonszolt, csak hogy hasznossá tegye magát. Bogár az hitte, játék, vele együtt rohant. Fél tucat művész érkezett sárgára festett arccal, hevenyészett sátorban készítették ki arcukat. Otthon, szállásukon öltöztek át.

Cirok Péter közelebb somfordált a rendezőhöz.

– Segíthetek még valamiben? – kérdezte halkán és szerényen.

(Hová tűnt hetykeséged, mely szelek suhintották le arcodról Winnetou büszke vonásait, hol rejtőzik vajon benned Maigret felügyelő megingathatatlan magabiztossága, Cirok? Micsoda jámbor, engedelmes alattvalója lettél a felhők királyságának, Répcevár reménye, csempészek leigázója, Cirok Péter, hetedik á?! Nem ismerek rád! Tán még nagymamád sem hallotta ezt a halk, alázatos hangodat.)

Megismételte a kérdést:

– Ne segítsen még?

Báthori Balázs vállat vont, és a segédrendező felé fordult kérdő tekintettel. A segédrendező megrántotta bal vállát (jobb vállát ugyanis a hideg zuhanyok miatt negyednapja hasogatta a tengeri reuma), és a gépkezelőre

pillantott. Az a kellékestől kért tanácsot. A kellékes végre nem vont vállat, hanem azt felelte:

– Fogd meg jól a két lábad, hogy közibünk ne vágass!

De a felhők meghódolt királyát már nem lehetett lerázni. Addig csetlett-botlott a gárda tagjai között, amíg a kövér s bikahangú Dongóczki művész úr jóindulatúan rá nem terítette kabátját.

– Tartsd, melegem van.

És Cirok tartotta. Tartotta a következő kabátot is, majd kalapot dobtak a fejére, törülközőt és öltözőkö-

223

penyt. Fél óra múlva mozgó ruhatárrá lényegült át, éppen hogy csak ruhatári számokat nem adott ki. Frissítőért szaladt, feketekávéba cukrot kerített a zord tüzérkapitánytól (aki később megvigasztalódott, mert megkapta a kerítés, a lombok és a zúzott orrú antik szobrok használatának gavalléros ellenszolgáltatását), ládát cipelt, orsót forgatott, lámpát igazított, derítőlapot fektetett, előkerítette a sofőrt. Aztán mind szaporábban:

– Fogd csak azt a csöbröt!

– Gyorsan a mérőszinórt!

– Ásványvizet, öcsi, de röppenvést!

– Dongóczki úr elvesztette a fél bajszát, keresd meg a fűben!

– Borostyán Kati művésznőnek megfájdult a feje, keríts valahonnan Demalgont, tegnap a sofőr kezében láttam ...

– Vezesd félre azt a szamarat, mert összerugdossa a másikat, vigyázz, hamis állat!

A kellékszamar bizonyult a legkönnyebb feladatnak. Bogár kutya ült eléje – megint csak kiskun emlékek ébredtek az ő okos fejében –, és le nem vette szemét róla. Végre szerepet találtak neki is. A folytonos kavargásban ez megnyugtatta, nem kellett terelnie sem urakat, sem hölgyeket.

Így kezdődött a felhők egyszeri királyának új pályafutása a művészet egén. A hetedik a egyik ámulatból a másikba zuhanna, ha látná, mily csendes, igyekvő, szolgálatkész ember vált a nagyhangú Cirok Péterből, maga Bodor tanár úr sem ismerne rá.

Báthori Balázs ebéd után a várkastély árnyékában szürcsölgette tizedik feketekávéját, és egy kis palazzo ablakát vette szemügyre. Délután abban az ablakban tervezett szerelmi jelenetet Kéklő Lilla és Kende Zson-gor között. Nagy, lélekemelő reneszánsz szerelemnek

226

kell lenni, mint a szövegíró megjegyezte a szöveggönyv előszavában.

– Ez még menne – csóválta elégedetlenül fejét Báthori Balázs –, mégsem haladunk elég gyorsan. A kiegészítők nem érkeztek meg teljes számban, és statisztagondjaink is vannak. Honnan szerzek annyi fegyverest? Annyi nemes apródot? Ha nem sietünk, kifogy a keret!

Cirok Péter behunyta a szemét – most hajtanak pofon, gondolta –, és elszántan cövekelte magát a rendező elé.

– Tessék nekem szerepet adni, Báthori úr. Akármilyen kicsit, ingyen csinálhó. Már eleget őriztem a szamarat.

Báthori Balázs megigazította napszemüvegét, hátratolta sapkáját, s úgy nézett a kellékesek első számú segédjére, mintha keserű uborkába harapott volna.

– Előbb-utóbb rád kell fanyalodnunk, felhőkirály, Aida megrohmozója. Délután összeszedünk néhány magadfajta legénykét, s holnap ráeresztünk a pástra. -Lesz, ami lesz. Ugorj az ablak alá, fogd a mérőszalagot!

– Hányat szedtél össze? – kérdezte új vigaszt ígérő reggeli borongásban a megviselt Báthori Balázs.

A segédrendező felelt:

– Tizenkettőt. Tizenegyet a kikötőbeli srácok közül, tizenkettedik ez a Cirok. Ez az átok. Nincs több.

– Elég – egyezett bele a főnök –, a háttér a fontos, a többit úgyis majd Pesten, öltöztessétek be őket. Lesz, ami lesz. Siessünk, öregem, fogyóban a keret!

Sóhajtott. A bűvös keret, a költségvetés – amely Báthori Balázs szerint örökké szűk volt, a filmgyár szerint pocsklás – minden filmjénél kígyóként fojtogatja Báthori Balázst, a híres rendezőt s egyben örökös társszerzőt. Az a híre, hogy remek filmeket készít, viszont

227

nyeli a pénzt. Most is például mi történik? Nem felelnek meg neki a solymári sziklák, a pasaréti kertek, a vén szentendrei palazzók, tengernek sem elég számára a békés Szelidi-tó a maga zizegő nádasával, ő csak az Adria partján képes rendezni középkori filmet, reneszánsz szerelemmel!

– öltöztessétek be őket – ismételte meg Báthori Balázs, hozzátéve kedvenc szavajárását –, lesz, ami lesz. Arra a kétbalkezesre pedig olyan vastag sisakrostélyt húzzatok, hogy a képét se lássam! Ha már rá kell fanyalodnunk.

Sorakoztak tehát a gárdalegények, tizenkét harcias kamasz. Egyiket kíváncsisága, másikat vállalkozó szelleme csábította a mai statiszták közé; legtöbbit a pénz.

Báthori Balázs maga kívánt foglalkozni a gárdakatonasággal. Végignézett rajtuk, s bár kevés színészi tehetséget olvasott ki az arcokból, vállat vont, bele kellett törődnie, hogy ez a társaság áll rendelkezésére, se jobb, se rosszabb.

– Középkori lovagok vagytok – magyarázta –, ha egyáltalán van fogalmatok a középkorról. Ezt a várost, ahol laktok, körülbelül akkor építették, legyen nektek ennyi elég. Azóta is hull a falakról a vakolat. Egyszóval régi-régi katonák szerepét játsszatok, legyetek erre büszkék. Nemesi apródok vagytok. Verekednetek kell.

Az ábrázatok felderültek, ezt valamennyi megértette azonnal.

– Karddal, lándzsával kell püfölnötök egymást. A fegyverek fából vannak, se élük, se hegyük, de azért vigyázzatok, baj ne legyen! Cirok, nézni se szeretek rád, kénytelen vagyok téged megtenni kapitánynak. Itt nem kell kímélned se magad, se bennünket. Most pedig próba következik, próbára öltözzél, gárda!

Külön teherautó hozta a harci kellékeket, a dubrovniki színház jelmeztárának féltett kincseit.

228

Kedvtelven nézegették a harcos felek a soha nem látott felszerelést.

– Te bádognapáncélt kapsz, csaknem igazít – fordult Báthori Balázs főrendező úr Cirok Péter lándzsáskapitány felé –, most majd megmutathatod, mit tudsz. Ez a jutalmad.

Cirok Péter nem tudta, komolyan beszél-e a nagy hatalmú főnök, avagy gúnyolódik. Szíve azonban megdöbbant boldogságában, íme, mégiscsak közeledik vágyainak beteljesülése: máris filmszerepet játszik. Ha nem is teljesen főszerep még, de igen fontos.

Kezdetben gyanakodva mérte végig a páncélt, a zörgő bádognruhát. Ketten rángatták bele, s máris alig bírt megmozdulni. Csattogott-kattogott a ruha, szíjjal erősítették, kapcsolták össze darabjait, térdét, könyökét hajlítgatták. Sisakot húztak a fejére. Ha lecsapta a rostélyt, alig látott ki a szemnyílásokon. Vaskesztyű a kezén, baljában fapajzs, jobbában fadárda, övében fapallos. A lándzsa minden pillanatban kihullott kezéből, szaporán adogatták vissza neki, amikor pedig ő hajolt le egyszer a kardért, teljes testével s páncélzatával eldőlt, s gurult a dombtól lefelé, akár egy tuskó. Utána futottak, felemelték, kiegyenesítették, a kapitány kertfalának támasztották. Izzadt, mint a vaskályhában sercegő nedves fatus-kó. A párában, ködben remegni látta az egész világot.

Ámde a többi küzdő fél, a megannyi buzgó harcostárs sem vitte egyelőre jobbra s többre a papírmásé páncélruhában. Egyikük azonnal úgy nyaklőtt össze, mint a kerti olló.

És a döbbenetek sorozata korántsem ért véget.

– Hátuk lóra száll, hátuk gyalogkatonára – vezényelt nem szűnő lendülettel a főnök, Báthori Balázs, mert maga szerette intézni a forgatás legcsekélyebb mellékrészleteit is –, az egyik lovas a főkatonára, Cirok Péterre, a többi pedig egyezzen meg, ki mer felülni a paripára. Az a

229

legény azzal a hervadt strucctollal mindenestre éllovas legyen, naponta látom öszvéren leballagni a hegyről. Lesz, ami lesz!

Így kezdődik a világhír. Még a szigorú bádognapáncélon is áthallatszott a lovag-kapitány szívének dobogása: újra kell lovagolnia hát! Néhány szomorú tejhordó gebe, két öszvér álldogált s búsongott a közelben, már előre unták a játékot.

Két műszaki munkás megragadta Cirok Pétert, s feldobta a legjámborabb pofájú tejeslő hátára. Aztán a többi rakosgatták föl sorra. Megülni azonban csak Cirok Péter és a strucctoll díszes hegyi legény tudta valahogy a lovakat.

– Gyű – nógatta Cirok kapitány tisztos korú lovát, de a ló nem értett magyarul.

-Sarkantyúzz, ne remegj, hiszen díjlovas voltál! -kiáltotta tisztos messziségből Báthori Balázs úr. – A neved Roland lovag, Roland zsoldoskapitány.

Roland lovag billentett egyet ismét a sarkával, Pippo (így hívták a lovát) csodálkozva emelte föl bús fejét, aztán visszanezített Roland lovagra, s kedélyesen elnyi-horászta magát, ilyet még nem látott. Mert nemcsak a kutya, hanem a ló is tud nevetni, ha akar. Márpedig Pippo paripa akart.

Aztán idegesen kapta föl a lábát. Hol az egyiket, hol a másikat. Bogár kutya okvetetlenkedett odalenn, a bokája körül; hol ebbe, hol abba kapott bele, teljes mértékben együtt gondolkodott gazdájával, segíteni óhajtott neki.

– Szembefordulni, három-három. Taszigálódjatok egy kicsit!

Roland vitéz megragadta a fadárdát, s beledöfött a levegőbe. A lendület nagy volt, a dárda az üres semmibe szaladt. Roland vitéz elveszítette egyensúlyát, s nagy puffanással pottyant a dalmát anyaföldre. Pippo nem

230

kis elégtétellel pihent meg fölötte, s újra nevetni kezdett. Sárga fogai kilátszottak. Bogár kutya ijedten nyalt végig gazdája sisakján.

-Meghaltam – sóhajtott a sisakrostély mögött Roland kapitány.

-Majd adok én neked, ilyenkor halni meg! – lépett közelebb a főnök, s két segéd ismét talpra állította a kemény vitézt. – Kézbe a dárdákat, vagy nincsen napidíj!

A lovagok összecsaptak, és erre a jelre egymásnak estek a gyalogkatonák is. Zörgött a bádognapáncél, törött a fakard. A színházi jelmeztár nem számított arra, hogy ezekkel a kardokkal még verekedni is fognak, ezért nem fogyóeszközöknek írták be őket. A leltári számok vígan szállongtak a levegőben. A művészet útja meredek s lejtős. Szerfölött lejtős, mert az egyik lovagot – a crikve-nicai Pagics Szávát – a domb aljában szedték össze,

sántítva mászott vissza az öszvére. Száva maga sem tudta, hogyan került ide, halat árult, s éppen egy hazatérő bárkát várt, amikor barátai magukkal ragadták. Pagics Szávát Roland vitéz taszította le az öszvérről.

– Megállj! – sziszegte a legyőzött lovag.

De Cirok Roland most már nem állt meg. Pippóban felébredt az ősi vér, reneszánsz ősök temperamentuma, felhorkant, s vadul ugrott neki a többieknek. Most már azonban lovagok eleje akart lenni mindahány, egyik sem hagyta annyiban a vitézkedést, rúgtak, kapáltak gyalogul s lovasként, s csakhamar olyan parázs verekedés indult, hogy rengett belé a föld, porzott a talaj, szikráztak a kövek. Roland kapitányt egy dárda úgy találta oldalba sújtani, hogy az ütést a páncélon keresztül is megérezte alaposan.

– Nem hagyom ennyiben! – sziszegte, s leszállt a lóról.

– A kutya a legkülönb – állapította meg a segédrendező –, legalább komolyan veszi a szerepét.

231

– Napidíjat utaltatok ki neki is – helyeselt a főnök, s hirtelen Cirok Roland felé kapta tekintetét, mert Roland vitéz különös, egyéni utakra tévedt.

A vitéz kapitány ugyanis két páncélos lábát nekifeszítette a sziklás dalmát anyaföldnek, magasra emelte fapallosát, s olyat szózott vele Rogerius lovag, egy graho-vói juhász legidősebb fiának fsjére, hogy a lovag alól kiszaladt a ló.

– Ebből lesz valami – helyeselt Báthori Balázs, és titkon intett az operatőrnek, a friss munkájáról híres Gyertyaligeti Konrádnak, indítsa meg a gépét. Ez már nem egyszerű próba, hanem forgatásra érett jelenet a javából. Hátha a legközelebbi fordulónál nem ilyen jól csinálják!

– Ejnye! – keseredett el Cirok Roland kapitány, mert éppen alapos suhintást érzett koponyáján, s gáncsot vetett Liboriusnak, mert nem tudta, hogy Liborius éppen az ő pártját készül fogni.

– Jó – bölintott elégedetten Báthori Balázs, a főnök, s a gép filmorsója vígan forgott Gyertyaligeti Konrád kezében.

Se látott, se hallott már a duhaj vitézek küzdő serege. Cirok ledobta a sisakját, hogy könnyebben menjen a verekedés; ezt az alkalmat gyorsan használta ki Godof-réd, s úgy cserdítette nyakon Roland kapitányt, hogy Liborius is belenyekent.

– A mindenit! – lihegte Roland kapitány, és gyors horogütést mért Godofréd lovag állára.

– Állj! – ugrott közbe a főnök. – A középkorban nem vívtak ökölpárbajt amerikai módon, tessék csak reneszánsz stílusban verekedni!

– Tessék csak ránk hagyni – tolt most már félre a főrendező urat a begerjedt Cirok Roland kapitány, s akkorát rúgott Godofrédba, hogy mindketten a felvevőgép lába elé borultak.

232

Nyüzsgött az egész harcmező. Ki-ki kézbe kapta dárdáját, lándzsáját, pallosát, koppantak az ütések a pajzsokon, a sisakok taraján a struccotoll még jobban lekonyult.

– Remek! – lelkesedett Báthori Balázs. – Bogár, mars félre, én nem harcolok.

Mert már Bogár sem csak a magas küzdő feleket terelgette, hanem megkezdte Báthori Balázs, Gyertyaligeti Konrád és a műszaki személyzet eligazítását is.

De ki hallotta meg már, Báthori Balázs főrendező úr szavát? Liborius lovag Rogeriuaon csüngött, Godofrédnak a juhász fia szorongatta nyakát, Roland kapitány újra a kengyelvas után kapkodott. Mindenki akadt párja.

A pompás jelenet közepén a lihegő lovagi együttes menthetetlenül az országút felé csúszott-gurult-hátrált, ott forgolódott tovább, amikor az országúton megjelent egy autó, aztán egy másik s harmadik is, majd a trebinjei autóbuszjárat, amelynek utasai mind kiszálltak, s a különös látványt iszogatták föl szemükkel. Még közbe is kiabáltak, lelkesítették a harcoló feleket.

– Állj, állj – legyintett pihegve s reményeit veszelve Báthori Balázs –, mondtam, hogy ne távozzatok a kép-mezőből, most már rajtatok van az autó is!

– És az baj? – törölgette csodálkozva Roland kapitány az izzadó homlokát, hóna alá kapva a horpadt bádogsisakot.

– Uraságod nem tanult még történelmet? – fordult feléje metsző gúnnyal Báthori Balázs. – Hát persze, honnan is tudná egy ilyen kiváló idegenvezető, voltak-e a középkorban autók, és sétáltak-e az országutakon kék zubbonyos sofőrök?

A lovagok ismét csatarendbe állottak, de a verekedés valahogy ellanyhult, nem folytatódott oly remekül, mint eddig. A vitézek elfáradtak, fájtak minden testükben.

233

Roland kapitány, bajvívók eleje, felhúzta a sisakros-télyt, s úgy szólt ki arca ablakán:

– Valaki dühösítsen fel bennünket, másképpen nem megy!

– Rendben – felelte vészjósló nyugalommal a főnök –, dühösíteni ugyan nem fogom az urakat, de azt megígérem, hogyha nem indulnak újabb küzdelembe, nem kapnak semapidíjat, sem vacsorát. Csak a kapitány kutyája, mert az szorgalmas és lelkiismeretes. És főként tehetséges, önt, Cirok Roland kapitány, hazaküldöm a nagymamához mint tehetségtelent, aki még egy vén gebét sem tud

tisztességesen megülni, s nem mer kezdeményezni semmiféle klassz bunyót!

–Én tehetségtelen?! – méltatlankodott a sisakablak mögül Roland kapitány. – Nekem tetszik mondani, hogy tehetségtelen vagyok, s nem tudok lovagolni? Hisz nincs nálam nagyobb tehetség az egész páston! Ami meg a bunyót illeti...

És úgy vágta gyomron, csak kicsinyég hajolva ki a nyeregből, a gyanútlan Godofréd lovagot, hogy az belenyekkent, és Liboriusnak vágódott. S mivelhogy mindkettőnek volt még elszámolnivalója a kapitánnyal, egyesült erővel feszültek neki Pippo kantárjának, s vonszolni kezdték a mezőn.

–Ez nem érvényes! A ló ártatlan, azt ne bántsátok!

Igen? Akkor már rántották le Roland lovagot a lóról, s feküdtek rá hárman is. Báthori Balázs odarohant. Nem Cirok Rolandot kívánta kiszabadítani, csak a harc minőségén kívánt változtatni.

– Karddal, lovagok, karddal, dárdával, lándzsával, ne ököllel!

Roland lovag pillanatnyi lélegzethez jutott. Felugrott.

– Gyere no, nyavalyás! – ugrott két lépést vissza a karddal, hogy alkalmas helyzetben várhassa támadóit.

– Hátrább a géptől! – tolta félre a gárdát a segédren-

234

dező, mert már Gyertyaligeti Konrád biztonsága is veszélyben forgott.

A film kockái zümmögve, vidáman vállalták est a küzdelmet is, nyelték magukba a fönséges párviadalt, az öttusát, a tíztusát.

Törött a leltári kard, hasadt a lándzsa.

– Sebjaj – kiáltotta Báthori Balázs –, ezt bírja a keret, lesz, ami lesz!

Hetyke önbiztatások röppentek a levegőbe.

Az erőt aligha lehetett fokozni, a lendületet még kevésbé, s megállítani többé semmit sem lehetett. Mind a tizenkét küzdő fél egyszerre omlott halomba egymásra, s gurult, gurult, ordító vad gomolyagban, kéz, láb, sisak, kard, lándzsa, tollforgó, pajzs, mint egy elemeire bonthatatlan gyurma, egyenesen Báthori Balázs főrendező és szövegíró társ úrra. Báthori Balázs is felborult, gurult, szavát elnyomták a harcosok, és hömpölyögtek tovább félelmes lávaként, már sodorták Schulz Soltot, a segédrendezőt, a kellékest, a fény derítőt, végül Gyertyaligeti Konrádot is gépével együtt, s egyetlen halomban áradt lefelé a dombon az egész stáb – ahogy szakértő nyelven mondani szokták.

Bogár kutya csaholt mögöttük boldogan, megelégedetten. Végre összetereledött az egész társaság!

235

TIZENEGYEDIK FELVONÁS,

amely teljes színpadi fényét árasztja a hősré,

s azt igazolja, hogy a valódi művész

diadalmenetben cipelhető

Ebben a pillanatban megzörrentek a bokrok a nyugalmazott tüzérkapitány kertjének ziláltabb részében, kavicsok ropogtak újabb s ezen a tájon eddig ismeretlen jövevények cipői alatt.

– Szia, Cirok! – emelte sapkájához ujjait a társaság előljárója. – Mondhatnám azt is: aggy¹ isten, felhők királya!

A négytagú társaság csak itt ismeretlen. Mi, e hiteles történet olvasói, kitűnően ismerjük, és ismeri a felhők királya is. Elöl mosolygott a vezér, Horváth Pista, huncutul csillogó szemmel, mellette Kiss Laci támaszkodott egy frissen metszett botra, mögöttük Mikulics vigyorgott, azaz Joszip, s a negyedik kövér hátizsák sem magától mászott föl a dombra, alatta ember volt, ha kissé aprócska is, de jeles férfiú: Keszőce Márton, azaz Hapci Marci.

– Elkéstünk? – kérdezte Horváth Pista.

Egy páncélos lovag imbolygott feléjük. Hadviselt fegyverzetéről zörögve fityegtek a lemezek, fél sarkantyúját elveszítette a gigászi csatában, karja sajgott, fél kard és fél dárda hevert előtte, fel sem emelte, szeme alatt jókora kék folt tanúskodott arról, hogy ez a rettenthetetlen vitéz – Roland a művészi neve, Roland kapitány – igen komolyan fogta föl a harcot, s jól meg-

236

szolgált a napidíjért. Körös-körül szintén duhaj lovagok üldögéltek fájós tagokkal. Rogerius lovag még most is sisakját ráncigálta, nem bírta lehúzni a fejéről, s a nagy pilledtségben nem segített neki senki. Két öszvér, négy harci mén legelészett békésen a füves domboldalon, immár távol a világ minden helyi zajától; Schulz Solt segédrendező minden beosztottjával segített helyreállítani a felvevőgépet, mert Gyertyaligeti Konrád vérző homlokát az elsősegély láda vattájával nyomogatták, Mikhál lovagról kiderült, hogy meztéllábra húzta a sarkantyús lovagi csizmát, s most kínjában fél

lábbon ugrált.

– Mi-mi-mit akartok? – nyögött Roland lovag, s ingadozva próbált megállni a négy fiú előtt, aztán nekidőlt a kerítés falának, úgy is maradt, mert a páncél csatjai összekuszálódtak, a bádogruha megmerevedett, sem hajolni, sem forogni benne nem tudott.

S mögötte, mint az ítékezés Harsonája, egyszer csak
237

ismét felmagasodott Báthori Balázs, a rendező, hogy elkeseredésének minden bánatát kiadja:

– El innen! Ki innen! Tehetségtelen figura! De most azonnal! Már ne is lássalak!

Cirok Peti hirtelen nem tudta, először fogja-e be a páncélt a fülén, hogy ne hallja a szégyenteljes szidalmakat, vagy a káprázatot bámulja: a Négy Nyomkövetőt, mert legszívesebben a szemét is eltakarta volna.

– Ho-hogy kerültök ide? – görbült le a szája. Hapci Marci mélyen meghajolt.

– Nem akartunk lemaradni a felhők királyának világi dicsőségéről. Üdvözölni érkezünk a nagy marhahajcsárt, a kitűnő lovast, a filmművészet csodáját.

A száj a sisakrostély alatt végképp legörbült. Aztán hirtelen – de ezt már nem Báthori Balázs vezényelte – eltört a mécses. Cirok Péter zörögve-csörögve dőlt neki Horváth Pistának. Most már nem volt hős, nem volt dalia, nem felhők királya, és nem műlovar: a bús megsemmisülés sánta lovagja lett.

– Vigyetek haza ... vigyetek haza ... semmi sem sikerült ... – zokogta, s rugdosta magáról a páncélt – nem így gondoltam ...

Báthori Balázs ott állt mellettük. Haragja ugyan csillapult, de még vérszesen fortyogott:

– Haza vele, de gyorsan, mert ha nem siettek, megnyerem vele a távolsági repülés nagydíját! A nagymamád ölében sírd ki magad, ne azt is az én költségeim e!

Peti a földön ült, megadóan oldozgatta a sarkantyút, pöszögött.

– Ugye, máris viztek? – könyörögte, s szét sem pillantva dicsősége romjain, belekarolt Horváth Pistába, mint egy hosszú csatában súlyosan sebesült, kiábrándult, vén harcos.

Horváth Pista kérdően tekintett Báthori Balázusra.

238

Báthori Balázs rövid, sürgető mozdulatot tett a kezével. Ez szakvélemény is volt, és mindent elárult.

– Jössz? – emelte fel hangját Horváth Pista. A páncél megcsikordult, és dőlni készült.

– Akkor viszünk.

Egyszerre ugrott melléje mind a négy fiú, felkapta a lovagot, mint egy zsákot, vitte, cipelte lefelé a dombtól. Vállukon hordozták tehát a rettenetes nagy vitézt, a díjlovast, a felhők királyát, a művészet csúcsteljesítőjét. Minden lépésnél nyekkent egyet, később már nem is nyekkent. Egy pillanatig az volt az érzése Petinek, hogy mégis minden sikerült, a hálás tömeg, íme, vállaira veszi, diadalmenetben viszi hazafelé.

Mikulics Jozsip most vette csak észre, hogy kutya is van. Hol előreszalad, hol hátra, de folyton ott sündörög Cirok Roland körül. Fekete pumi.

– A tiéd? – kérdezte.

– Az enyém. A barátom. Bogár a neve. Ez maradt meg nekem.

239

TIZENKETTEDIK ÉS EGYBEN UTOLSÓ FELVONÁS,

amelyben mindenk elrendeződnek

Ebéd utáni idő volt. Minden oly csöndes és nyugodt, amely csöndes és nyugodt, mozdulatlan s lassúdadan pihegő csak egy vakációbeli csütörtök délután lehet. A cukrászda árnyékvető ponyváját éppen most eresztették lefelé, hogy a kirakat csokoládétortája a meleg napsütésben meg ne olvadjon (esküvői dísz torta volt, a cukrászmester remeke), Gréti a presszógépnél új kávént öntött a kerek tartályba, Molitórisz bácsi, a maszek borbély (újabban csak fodrásznak mondta magát) az ajtóban szundizott, a Kerekesek juharcájának legmagasabb ágán egy szép hangú feketerigó tartott szemlét birodalma fölött, a levelek alig rezdültek. Csak a strand felől hozott gyenge zívajhangot az elaléló szellő, s csak egy fáradt kis postás mozgott az utcában, de neki is alig tucatnyi levél árult a kezében.

Cirok néni kilesett a kertkapun, majd a postás elé sietett.

– Ferikém, angyalom, hoztál-e hírt a gyerekről? Talán már át is hajózott Afrikába. Ujabb azok a furcsa sürgönyök sem érkeznek.

Postás Feri végigpörgette a leveleket.

– Sajnálom, Cirok néni, semmi érdekes.

Nagyot sóhajtott Cirok nagymama, s tovább-ballagott a Kiscsapó utcán lefelé. Az utóbbi napokban igen szívé-

240

re vette, hogy a Peti után eredt négy fiúról sincs semmi hír. Bizonyosan elpusztultak azok is a tengeren az unokája miatt.

– Jó napot, Cirok néni! – köszöntötte egy férfiang, a Bodor tanár úré. Bodor tanár úr ebéd utáni sétáját végezte, vagy a szőlőjébe ment, vagy onnan ballagott haza, s majdnem mindennap beszólt a Cirok-portára, hátha

érkezett valami új hír az elkallódott fiúról.

– Ma sem kaptam hírt – borult könnybe Cirok nagymama szeme –, elvesztek azok!

Bodor tanár úr hümmögött valamit, aztán lassú léptekkel továbbment Kálnokiék kerítése mellett, s befordult a Vasút utcába.

Ebben a pillanatban hirtelen azt hitte, nem jól lát. Megdörzsölte szemét, s jobban kimeresztette az állomás épülete iránt. Mert valóban } öt vidám utas poroszkált befelé, terjedelmes hátizsákkal vállán; az öt közül négynek diadalittasan ragyogott a szeme, az ötödiknek szeme sarkában azonban megbújít egy kis félsz is, némi búbánatos rettegés.

Mintha kissé megsoványodott volna Cirok Péter, de oly fekete volt a képe csaknem, mint egy afrikai négeré, szakadt cipőjén és megviselt trópusi sisakján látszott, hogy nagy utat járt be. A hátizsákján különös alkotmány fityegett: egy reneszánsz bádogsisak, zörgő, félrebillent rostéllyal, kajla strucctollal. Kis fekete kutya sétált mellette. Ha valaki a kiskutyát magához emelné, s tüzetesen megszemlélné, milyen érdemérem lóg a kiskutya nyakán, nem kis csodálkozással olvasná, hogy a római polgárok és szenátus városának ebadójegye az. Nem különbül barna az arca a többi négynek is. Bodor tanár úr szíve az örömtől dobant meg.

– Hát ti? – állott a társaság elé várakozóan.

– Tisztelettel jelentjük, tanár úr, meghoztuk Cirok

241

Pétert, aki Old Shatterhandnak indult, Maigret felügyelő kabátjában. Volt Vaj Dini és felhők királya, csempészek főnöke és Roland néven filmcézár, úgy aratott világsikert, mint a Kotori öszvéres Zsoldosvezér!

– Járt a levegőégben és a hajófenéken, kitalálta a konyhasós tengervizet, és szétfeszítette a filmgyár keretét – folytatta Hapci Marci, de Mikulics Jozsip közbekottyantott:

– Csak a gombócversenyéről maradt ki. Bodor tanár úr mosolygott.

– Egyelőre alig értek valamit az egészből, a sürgönyeiteken is törte a fejét a fél tanári kar. Remélem, egyszer érthetően is megmagyarázzátok. A kutya is a tiétek?

– Az övé – intett Kiss Laci, – mi csempésztük át neki, mert csak Cirok kapott útlevelet, Bogár nem.

Bogár meghallotta a nevét, vígan csaholta meg Bodor tanár urat.

– Tessék vigyázni – nevetett Horváth Pista –, már terel!

Csak Cirok Péter nem szólt semmit. Lesütötte a szemét, Bogár kutyát simogatta zavartan. Bodor tanár úr mind az ötél barátságosan fogott kezét, tehát még Cirok Péterrel is. Cirok Péter halkán dünnyögte:

– Kezccsókolom__

Semmiképpen sem úgy hagzott ez, mint egy reneszánsz lovaskapitány diadalittas üdvözlő szava.

– Remekül nyomoztatok, fiúk – állapította meg Bodor tanár úr –, lesz mit írni az őrsi naplóba, s előadni a téli sorozaton. Te pedig, Cirok Peti, mit mondasz?

– Azt, hogy egyelőre tanulni fogok. De aztán egyszer ügyis megmutatom a világnak ...

– Mutasd is csak, fiam – helyeselt Bodor tanár úr –, amit tudunk s amire képesek vagyunk, mindent meg

242

kell mutatni. Csakhogy tanulás nélkül nem megy. A nélkül csak hányódnak, mint a kormány nélküli léggömb, amit fel-le dobál a szerencse szele.

– Igen ... – suttogta Cirok Péter.

Cirok néni éppen a csirkéknek adott enni, s azon tűnődött, friss-e a vaj, amit a boltból hozott. Mert amióta unokája világgá ment, állandóan volt friss vaj, ikrátlan csurgatott méz a kamrában, aludt tej a jégsekreányben, kalács a kendővel takart kenyérkosárban. Befejezte a csirkék vendéglátását, éppen friss vizet öntött nekik a cseréptányérba (három– csirke még rántani való, két tyúkot már meg lehet sütni), amikor egy ismerős, rég/várt hang hallatszott a kapu felől:

– Nagymami!

Cirok néni meglepetésében elejtette a vizesibriket, s villámgyorsan a hang irányába tekintett: teremtőm uram, ki áll ott – Peti, a világcsavargó! Négerbarnára sültén, kissé tépetten, soványan, jaj, inge ujjja is el van szakadva, a cipőjéből is kilátszik a harisnyaujj, kicsit kopott, megviselt ez a fiú, s micsoda kalap van a fején, és mit akar mellette az az izgékony fekete kutya? Jaj, istenem, a csirkék ... Rohan a csirkékhez, tereli be őket az ólba (no, majd holnapról kezdve nem ő tereli), szalad az ajtóhoz, tárja szét a karját, nevetve, könnyek között mosolyogva öleli magához.

– Peti, Petikém, te csavargó!

És a csavargó mögött, a felhők királyának s a reneszánsz lovagnak diadalmas keretével ott nevetgél, vigyorog, mosolyog, topog – kitől mi telik – a négy kiváló nyomozó. Erre mondaná Báthori Balázs: „Felvétel indul, bekap! Nekem jó ...”

– Megjöttem – jelentette Peti, s az ő harcedzett ten-gérszázbrázatán is megjelent egy könnycsepp. Nem is

243

egy. Ha az ember megolváná, **egész gyöngysor.** Kissé maszatosan persze.

Pedig dicső zsoldoskapitányok ritkán szoktak bőgni.

– Hol jártál ilyen sokáig, te rosszcsont?

A bögés abbamaradt, szipogás váltotta föl, majd a szöveg:

– Szerencsém volt ugyan ... mégse sikerült. Jobb lett volna a Mókusokkal...

Zümmögve dönögnek a méhek, pávaszemlepké lebeg a rózsák fölött, a vadszőlőlevelek közül sovány szúnyog evickél ki, vadászatra indul. Biztatóan ragyog a napocska, elégedetten mosolyog a Repce partjára, a Repce partján sok-sok gyerekre, felnőltre, öregre, fiatalra.

Két diák ballag az utcán, úszónadrággal kezében, uzsonnacsomaggal nadrágzsebében. Árnyékos lombú kertek mellett sétálnak el, a kerítések hasadékaiban bebeszélgetnek.

A legközépső kert deszkájának hasadéka felé hosszasan nyomják az orrukat. A hasadék túlságosan keskeny, bicskával nagyítanak rajta, mert amit látnak, oly rendkívüli, hogy pontosabban meg kell tekinteniük.

Egyik sem akar hinni a szemének.

Fel is ugranak hát a kerítés tetejére, lábukat lógatva befelé.

Lehetetlen!

Cirok Peti sétálgat a kerti úton, vagy csak a szelleme?

-Cirok! Szevasz, Cirok! – kiált az alacsonyabbik fiú.

Cirok oda sem ránt, nem figyel, nem hall, sétál föl-alá rendületlenül, könyvvel a kezében.

– Kloss kapitány! Winnetou! Old Shatterhand! – kiáltja harsányabban a hosszabbik, a szőke.

Erre sem fordul meg a művészetek nagymestere, vi-

244

lágok vándora, felhők lovagja. Most már együttesen üvöltöttek:

– Cirok! Süket vagy?

Fekete, gömbölyű szőrpamacs ugrik föl. a keltés alá pattan, onnan csahint a betolakodókra, kajla fülét emeli. A sétáló fiatalember végre megfordul. -Mit akartok?!

– Mikor érteztél? Az egész város rólad beszélt-Cirok Peti legyint fölényesen, mint akit ijy^{en} aP^ró dolgok nem érdekelnek, nem hoznak ki a sodrából.

– Két napja, ha tudni akarjátok.

– Hazahozott a Mókus őrs?

Cirok Roland háta mögé tette kezét, úgy lóbálta a könyvet.

– Engem nem kellett hazahozni, most éppen magam-Sífi úú,em, tneA eg-ye^{öf} e e^{ifeg} -*DW. YLS Treméieriv "áfaa*ít)&. tudni, fogtok még hallani rólam olyanokat, ^{no}gv... hogy ... ha az idén már nem is, de jövőre vagy azutánra igazán nagyon.

– És most éppen mit csinálsz?

– A– szeptemberi vizsgára készülök. Báthori Balázs, a filmfőrendező barátom azt mondta, ez kell még^a szerződéshez. Földrajz meg történelem, a nélkül nem engedélyezi. Az Adriát és a tengerpartot kívülről tu^{om}.

Letépett egy ribizlifürtöt, s a nagy világot^{320^} közömbös arckifejezésével húzta végig fogai reke^{sz^t} – Elfordult, s buzgón tovább tanult. Nem érdekeltéi többé a kerítés tetején terpeszkedők.

Bogár kutya lehasalt a füre, két mancsára fektette okos fejét. Bizonyos, hogy minden leckéjét kívülről tudta, neki aztán igazán nem kellett tanulni.

245

TARTALOM

NYITÁNY

és egyben Első felvonás, amelyben megösmérjük a kiváló Cirok Pétert, azonkívül a Mókus őrs néhány vezérégyéniségét S

MÁSODIK FELVONÁS,

amelyben egy bús alak ballag tévetegen, ide-oda bámul, majd észvesztve rohan 25

HARMADIK FELVONÁS

amely arról világosít föl bennünket, hogy különféle nyergeket nem lehet egyforma módon megülni 44

NEGYEDIK FELVONÁSUNK

egy bumeráng-helikopterről, vonatkerekek és vitorlák csattogásáról szól 67

ÖTÖDIK FELVONÁS,

amelyben a hajótöréstől a bottal ütött nyomig minden van

..... 88

HATODIK FELVONÁSUNK

a hős újabb, de szerfölött komor és gyanús társaságáról szól

..... 103

HETEDIK FELVONÁS,

amely egyben igen keserves ének a levegőben való lengésről meg egy krokodilusbőr pénztárcáról, és nincs is jó vége

..... 126

NYOLCADIK FELVONÁS,

amely egy darab szélfújta madzaggal végződik ugyan,

de korántsem olyan szomorú, mint az előbbi 166

KILENCEDIK FELVONÁS,

	<i>amely hajófenékben és mentőcsónakban, színházban játszódik, s megjelenik benne két előkelő idegen is ...</i>	181
	TIZEDIK FELVONÁS, <i>amely kutyáról, a Lovcen ostromaiéi, büszke s duhaj daliak csatájától s a főrendező úr fájdalomairól szólal meg, de zenekíséret</i>	
<i>nelkül</i>	212
	TIZENEGYEDIK FELVONÁS, <i>amely teljes színpadi fényét árasztja a hősré, s azt igazolja, hogy a valódi művész diadalmenetben cipelhető</i>	236
	TIZENKETTEDIK ES EGYBEN UTOLSÓ FELVONÁS, <i>amelyben mindenek elrendeződnek</i> 240
	A kiadásért felel	
	a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója	
	Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós	
	Műszaki vezető: Gonda Pál	
	Képszerkesztő: Marosi Gyöngyi	
	Műszaki szerkesztő: Simon Zoltán	
	44 800 példány, 14,32 (A/5) ív, MSZ 5601-59	
	2839-73. Szikra Lapnyomda, Budapest	
	IF 1886 – e – 7476	